

1859

ΝΙΚΟΛ. Σ. ΓΚΙΝΟΠΟΥΛΛΟΥ Δ. Φ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΡΗΣΤΟΜΑΘΕΙΑ

ΤΟΜΟΣ Β.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ

ΤΑ ΤΡΙΑ ΠΡΩΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΔΙΗΡΗΜΕΝΑ

εἰς σύμμετρον καὶ συναφεῖς πρὸς ἀλλήλας μεθοδικὰς ἐνότητας, κατὰ τὸ
ψελευταῖον πρόγραμμα τοῦ Υπουργείου τῆς Παιδείας καὶ κατὰ τὰς
ἀρχὰς τῆς Διδακτικῆς — μετὰ σκοπῶν παιδαγωγικῶν, ἐπιγρα-
φῶν, σημειώσεων, εἰκόνων, σχεδίων μαχῶν, γεωγραφικού
πίνακος κλπ.

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Β' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΜΙΧ. ΜΑΝΤΖΕΒΕΛΑΚΗ
1915

1859

ΝΙΚΟΛ. Σ. ΓΚΙΝΟΠΟΥΛΟΥ Δ. Φ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΡΗΣΤΟΜΑΘΕΙΑ

ΤΟΜΟΣ Β'.

ΣΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ

ΤΑ ΤΡΙΑ ΠΡΩΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΔΙΗΡΗΜΕΝΑ

εἰς συμμέτρους καὶ συναφεῖς πρὸς ἀλλήλας μεθοδικὰς ἐνότητας, κατὰ τὸ τελευταῖον πρόγραμμα τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Διδακτικῆς — μετὰ σκοπῶν παιδαγωγικῶν, ἐπιγραφῶν, σημειώσεων, εἰκόνων, σχεδίων μαχῶν, γεωγραφικοῦ πίνακος καλπ.

ΠΡΩΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Β' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΜΙΧ. ΜΑΝΤΖΕΒΕΛΑΚΗ
1915

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν μου.

**ΕΙΣ
ΤΟΝ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΤΗΝ
ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ
ΙΩΑΝΝΗΝ Δ. ΤΣΙΡΙΜΩΚΟΝ**

ΤΟΙΣ ΦΙΛΟΙΣ ΣΥΝΑΔΕΛΦΟΙΣ

Καὶ ὁ παρὸν τόμος, φῦλοι συνάδελφοι, συνετάχθη κατὰ τὰς αὐτὰς διδακτικὰς ἀρχὰς καὶ μὲ τὰς αὐτὰς καινοτομίας, μὲ τὰς ὁποίας συνετάχθη καὶ ὁ Α' τόμος, ἥτοι·

Α'. Ἐπειδὴ ἡ μεγαλύτερα ἔπικουρία, ἢν ἔκδοσίς τις σχολικῇ δύναται νὰ παράσχῃ τοῖς Διδάσκουσιν, εἶναι ἡ λογικὴ διάρθρωσις τῆς ὑλῆς, διὰ τοῦτο διηρέσαμεν τὰ μεγαλύτερα ἀναγνωστικὰ κεφάλαια εἰς πολλὰ μικρότερα καὶ ἀπὸ λογικῆς ἀπόψεως ἔνιαῖν ὅλον ἀποτελοῦντα τμήματα, προτάξαντες ἐκάστου τούτων γενικόν τινα σκοπόν.

Β'. Ἐκαστον πάλιν μεῖζον τμῆμα ὑποδιηρέσαμεν εἰς ἐνότητας, ἀντιστοιχούσας πρὸς ἓν μάθημα καὶ προστάξαμεν ἐκάστης τούτων τὸν εἰδικὸν αὐτῆς σκοπόν.

Γ'. Ἐκάστην πάλιν ἐνότητα ὑποδιηρέσαμεν εἰς μικρότερα καὶ ἀπὸ λογικῆς ἀπόψεως ἔνιαῖν ὅλον ἀποτελοῦντα τμήματα, σύμφωνα πρὸς τὰ δόποια πρόπει πὰ χωρῇ ἡ ἐρμηνεία καὶ ἡ λογικὴ ἐπεξεργασία ἐκάστης τῶν ἐνότητων οὕτως, ὅστε τὸ ἓν τούτων νὰ προαναγγέλῃ τὸ ἔτερον, πάντα δὲ νὰ ἔξυρτῶνται ἐξ ἀλλήλων ὡς κρίκοι τῆς αὐτῆς ἀλύσεως.

Δ'. Ἐφροντίσαμεν, ὅπως ἐκάστη ἐνότης ἀπαρτίζῃ ἓν μάθημα, ἀνάλογον πρὸς τὸν διατιθέμενον πρὸς διδασκαλίαν χρόνον καὶ τὴν ἀντιληπτικὴν δύναμιν τῶν μαθητῶν, οὓς πάντοτε καὶ ἐν πάσῃ συγγραφικῇ ἡμῶν ἐργασίᾳ εἰχομεν ως γνώμονας καὶ ὁδηγοὺς καὶ συνεργάτας. Ἡ καινοτομία αὕτη εἶναι σπουδαιοτάτη, ὅσφ καὶ ἀναγκαιοτάτη, διότι ὁ Διδάσκων δὲν θὰ μεταβάλληται πλέον εἰς Προκρούστην ἀλλαχοῦ μὲν αὐξάνων, ἀλλαχοῦ δὲ περικόπτων, ἵνα ἀπαρτίσῃ τὸ μάθημα· ἥδη θὰ τὸ ενδίσκῃ ἔτοιμον, ἐπαρκές, λογικόν.

Ε'. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῶν δυσκολωτέρων προβλημάτων διὰ τὸν θέλοντα νὰ διδάξῃ παιδαγωγικῶς καὶ καὶ γεννήσῃ προσδοκίας Διδάσκαλον, εἶναι ἡ θέσις τοῦ σκοποῦ, ὅστις ὀφείλει νὰ προαναγγέλῃ, καὶ οὐχὶ νὰ περιέχῃ ἡ προλαμβάνη ὅπως δήποτε τὸ συγκεκριμένον περιεχόμενον τῆς ἐνότητος—νὰ ἀνοίγῃ δῆλον ὅτι τὴν πνευματικὴν ὅρεξιν τῶν μαθητῶν, χωρὶς νὰ κόπτῃ αὐτήν, διὰ τοῦτο ἐφροντίσαμεν, ὅση ἡμῖν δύναμις, νοῦ ἀπαλλάξωμεν ὑμᾶς τοῦ κόπου τούτου προτάξαντες, τὸν εἰδι-

κὸν ἐκάστης ἐνότητος σκοπόν· τὴν δὲ κυρίαν τῆς ὅλης ἐνότητος Ἰδέαν — προϊὸν τῆς γλωσσικῆς καὶ λογικῆς ἐπεξεργασίας αὐτῆς — ἀναγράφομεν ἐν ταῖς σημειώσεσιν ὡς ἐπικεφαλίδα, ἵτοι ἔκει ὅπου δὲν δύναται νὰ βλάψῃ τὴν αὐτενέργειαν τῶν μαθητῶν.

Γ'. Διηγέσαμεν τὴν ὅλην ὑλὴν εἰς ὠρισμένον ἀριθμὸν ἐνοτήτων, ὅπως διδασκων γνωρίζῃ ἐκ τῶν προτέρων τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν καὶ κανονίζῃ ἀναλόγως πρὸς ταύτας τὴν διδακτικὴν του ἐργασίαν.

Ζ'. Περιελάβομεν ἐν τῷ παρόντι τόμῳ τὰ διδακτικά τερα καὶ τερπνότερα ἐκ τῶν τριῶν πρώτων βιβλίων τῆς Ἀναβάσεως μέρη, παραλείφαντες πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ παραλειφθῇ ἢ δυσανάλογον πρὸς τὰς δυνάμεις τῶν μαθητῶν τῆς β' τάξεως καὶ θέσαντες ἐντὸς παρενθέσεων συντόμους περιλήψεις τῶν παραλειφθέντων μερῶν οὕτως, ὥστε νὰ δύνανται οἱ μαθηταὶ ἄνευ κενῶν καὶ χασμάτων νὰ παρακολουθῶσι τὴν ἀφήγησιν τῶν γεγονότων.

Η'. Ἐπειδὴ δὲ ἵσως δὲν ἐπαρκέσῃ ὁ χρόνος πρὸς διδασκαλίαν καὶ τῶν τριῶν πρώτων βιβλίων, ἢ θελήσῃ ὁ διδάσκων νὰ χωρίσῃ τὴν ὑλὴν εἰς διετὴ κύκλον ἵτοι τὸ Α' καὶ Β' βιβλίον καὶ τὴν περίληψιν τοῦ Γ' ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει καὶ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Α' καὶ Γ' καὶ τὴν περίληψιν τοῦ Β' ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει, τὸ μὲν ἵνα δυνηθῶσιν οἱ μαθηταὶ νὰ παρακολουθήσωσιν ἄνευ κενοῦ τυνος τὴν διδασκαλίαν τῶν ὑπολοίπων βιβλίων τῆς Ἀναβάσεως ἐν τῇ γ' τάξει, τὸ δὲ ἵνα προλαμβάνηται ὁ κόρος καὶ μὴ ἀποπνίγηται τὸ διαφέρον τῶν διδασκόντων καὶ μαθητῶν διδασκόντων καὶ διδασκομένων τὰ αὐτὰ εἰς δύο συνεχῆ ἔτη, διὰ τοῦτο προσητήσαμεν ἐν τέλει τὰς περιλήψεις τοῦ Β' καὶ Γ' βιβλίου, ἵνα διδασκων κάμνῃ χρῆσιν αὐτῶν κατὰ τὰς ἐκάστοτε ἀνάγκας τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ καὶ τοῦ σκοποῦ διατάσσονται ἐπιδιώκει. Πάντοτε δὲ ἂς ἔχῃ ὑπ' ὅψιν τὸ τῶν ἀρχαίων «μηδὲν ἄγαν» καὶ τὴν ὄραίαν τοῦ πολλοῦ Rein γνώμην, διστις ὑποστηρίζει, διτι ἐν τῇ μαθήσει ἴσχυε διτι καὶ ἐν τῇ φυσιολογίᾳ — δῆλα δὴ «νὰ μὴ ζῇ τις ἔξι ἐκείνου, τὸ δποῖον τρώγει, ἀλλ' ἔξι ἐκείνου τὸ δποῖον χωνεύει» (Pädagogik κλπ. 2, 244. Πρβλ. καὶ A. Rude: Methodik des gesamten κλπ. 1, 28, ἔκδ. 3η).

Θ'. Τὰς μετὰ τὸ κείμενον σημειώσεις περιωρίσαμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς δύο εἶδη — τὰς τῆς γλωσσικῆς καὶ πραγματικῆς ἐρμηνείας — ἀποβλέψαντες περισσότερον εἰς τοὺς μαθητας· βραδύτερον δὲ θέλομεν ἐκδώσει εἰδικὴν διὰ τοὺς διδασκοντας ἔκδοσιν, μετὰ σημειώσεων τῶν ὑπολοίπων εἰδῶν τῆς ἐρμηνείας, ὡς καὶ ὀδηγίας πρὸς διδασκαλίαν τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν, μεθ' ὑποδειγματικῶν διδασκαλιῶν κλπ.

Είναι δὲ κατὰ τοιοῦτον τρόπον αἱ σημειώσεις συντεταγμέναι, ὥστε νὰ μὴ καταστρέφωσι τὴν αὐτενέργειαν τῶν μαθητῶν· ὡσαύτως δὲ εἰναι ἀναγεγραμμέναι εἰς τρόπον, ὥστε νὰ δύνανται νὰ ἀντικαταστήσωσι τὸ ὑπὸ τῶν ἐπισήμων τοῦ ‘Υπουργείου ὁδηγιῶν ζητούμενον «τετράδιον ἀγνώστων λέξεων καὶ φράσεων, σημειώσεων πραγματικῆς κλπ. ἔρμηνείας», όν τὴν τῷ πίνακι κατὰ τὸ μάθημα ἀναγραφή, ἀπορροφᾶς πολύτιμον τοῦ Διδάσκοντος χρόνογ, ὡς καὶ τῶν μαθητῶν, ὅταν ἔξαναγκάζωνται νὰ καθαρογραφῶσιν αὐτὰς κατ’ οἶκον—χρόνον, ὃν ἦδύναντο νὰ χρησιμοποιήσωσι καλύτερον διὰ τὴν ἀπομνημόνευσιν ἢ τὴν στερεωτέραν αὐτῶν ἐντύπωσιν.

I'. “Ινα δὲ κατανοῶνται εὐχερέστερον καὶ ἐμπεδῶνται στερεότερον αἱ νέαι ἢ ἄγνωστοι λέξεις, ἐφροντίσαμεν νὰ συνδέωμεν ταύτας, ὅπου δυνατόν, μετ' ἄλλων λέξεων γνωστῶν ἢ ἀπομνημονευθεισῶν, συνωνύμων ἢ ἀντιθέτων· καθόσον διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐμφανίζονται εἰς τοὺς μαθητὰς ὡς οὐχὶ ὅλως ἄγνωστοι, ἀλλ᾽ ἐν μέρει γνωστάι, καὶ γινομένις οὕτω τῆς προσλήψεως τοῦ νέου εὐκόλου, διεγέρεται ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν μαθητῶν τὸ εὐάρεστον συναισθῆμα, ὅπερ ἐνισχύει καὶ προκαλεῖ ζωθροτέραν τὴν προσοχήν των εἰς αὐτὸ δὴ τὸ προσφερόμενον νέον.

ΙΑ'. Ἐν τέλει ἐκάστου κεφαλαίου ἐσημειώσαμεν διάφορα εἰδῆ ἀσκήσεων, διῃδὸν θὰ δοθῇ ἀφορμὴ τῷ μαθητῇ νὰ ἐπαναλάβῃ αὐτὸ ἀκτενέστερον καὶ λεπτομερέστερον, πρὸς συστηματοποίησιν τῶν γνώσεων αὐτοῦ καὶ ἀσκησιν ἄμα εἰς τὸ ἀφηγεῖσθαι καὶ συνθέτειν τὰς ἰδέας αὐτοῦ.

ΙΒ'. Προσεθέσαμεν ἐν τέλει ἐκάστου βιβλίου τὸν χρονολογικὸν πίνακα τῆς “Αναβάσεως καὶ ἐν τέλει τοῦ ἔργου τὸν χωρογραφικὸν πίνακα αὐτῆς, τὸ μὲν ἵνα βαθύτερον, τὸ δὲ ἵνα ἐποπτικώτερον τὰ τῆς πορείας τῶν Μυρίων παρακολουθῶσιν οἱ μαθηταί.

ΙΓ'. Αἱ σημειώσεις τέλος ἐτυπώθησαν εἰς τρόπον ὥστε νὰ δύνανται ν̄ ἀποσπασθῶσι τοῦ βιβλίου, ἀνεν βλάβης τοῦ κειμένου· καὶ τοῦτο ἵνα οἱ μαθηταὶ ἔχωσιν αὐτὰς διὰ τὴν κατ’ οἶκον μελέτην καὶ μὴ συμβαίνωσι τὰ γνωστὰ ἄτοπα, ἄτινα συμβαίνωσιν ὅταν τὰς ἔχωσι μαζί των.

Τοιοῦτον ἐν δὲλγίοις καὶ τὸ ἔργον τοῦτο, φῦλοι συνάδελφοι· δὲν λέγομεν, ὅτι καὶ ήμεῖς σπουδαῖον τὸ κατορθώσαμεν, οὐδὲ ὅτι εἰναι ἀπηλλαγμένον ἀτελειῶν—καὶ εὐχαρίστως καὶ εὐγνωμόνως θὰ δεχθῶμεν πᾶσαν ἐκ μέρους οἰουδήποτε συναδέλφους ὑπόδειξιν —ἄλλ᾽ ἐστε βέβαιοι, ὅτι κατεβάλλομεν πᾶσαν προσπάθειαν, ὅτι οὐδενὸς κόπου

έφεισθημεν, όπως καταστήσωμεν τοῦτο, όσον οἶόν τε, συμφωνότερον πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς Διδακτικῆς καὶ παράσχουμεν ὑμῖν πᾶσαν μεθοδικὴν ἐπικουρίαν, διευκολύνουσαν τὸ ἔργον οὐ μόνον τῶν παιδαγωγικῶς μεμορφωμένων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀμοίρων παιδαγωγικῆς μορφώσεως· εὐχόμεθα ὅθεν, νὰ φανῇ ἀντάξιον τῶν προθέσεών μας καὶ τῆς πολυετοῦς μας πείρας καὶ μελέτης ἐπάξιος καροπός· εὐχόμεθα καὶ ἐλπίζομεν καὶ εἰς τὴν φύλην νεότητα — τὴν χρηστὴν τῆς Πατρίδος μας ἐλπίδα — νὰ φανῇ χρήσιμον καὶ ὡφέλιμον καὶ διδακτικόν, τὸ ὄντως τερπνότατον καὶ διδακτικώτατον βιβλίον τῆς Ἀναβάσεως, ἵστορα τοῦ προγράμματος ὁρισμὸς ὡς ἀναγνωστικοῦ βιβλίου διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς β' καὶ γ' τάξεως εἰς ἀρίστην ἔμπνευσιν ὀφείλεται. Διότι τὸ βιβλίον τοῦτο, οὐ μόνον ἀνάλογον πρὸς τὴν ἀντιληπτικὴν βαθμίδα τῶν διοῖς προώρισται μαθητῶν τυγχάνει, ἀλλὰ καὶ τερπνότατον καὶ ἀπὸ ποικίλων ἀπόψεων μορφωτικὸν εἶναι. Ἐν αὐτῷ ἡ σαρήνεια καὶ ἡ ἀπλότης ἀισθητῆται πρὸς τὴν χάριν καὶ πομφότητα· περιγράφονται ὡς ἐν δράματι ἥθη καὶ ἔθιμα, αἰτηθήματα καὶ σκέψεις καὶ πάθη λαῶν καὶ ἀτόμων δρώντων· καταδεικνύεται ἡ ὑπεροχὴ τοῦ πολιτισμοῦ κατὰ τῆς βαρβαρότητος καὶ ζωγραφίζεται ἡ κατάπτωσις καὶ ἀδυναμία τῶν λαῶν, τῶν ζώντων ἐν τρυφῇ καὶ μαλθακότητι καὶ πολυτελείᾳ· περιγράφει τὸ μεγαλύτερον στρατιωτικὸν κατόρθωμα τῶν ἀρχαίων χρόνων, ὅπερ κινεῖ εἰσέτι τὸν θαυμασμὸν τοῦ στρατιωτικοῦ κόσμου καὶ ὑπῆρχεν ὁ πρόδρομος τῆς καταπτητικῆς καὶ ἐκπολιτιστικῆς πορείας τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδου· διατρανοὶ τὴν μεγάλην ἀλήθειαν ὅτι «**οὐχὶ** ἡ πληθύς, ἀλλ᾽ ἡ ἀνδρεία δίδει τὴν νίκην» — ἀλήθειαν, ἵτις ἀποτελεῖ τὸ αἰώνιον γνώρισμα τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς διὰ τῶν αἰώνων, ὡς κατέδειξαν τὰ γεγονότα τοῦ 1912 καὶ 1913, ἀτινα ἀνενέωσαν καὶ ἐν πολλοῖς ὑπερβαλόν τὰ τρόπαια τοῦ Μαραθῶνος καὶ τῆς Σαλαμίνος, τῆς Χίου καὶ τῶν Δερβενακίων· δύναται δὲ ἐτί «νὰ μορφώσῃ ἀσφαλῶς» — κατὰ τὴν γνώμην ἔξόχων στρατιωτικῶν — «τὸ στρατιωτικὸν πνεῦμα», οὗτινος πρὸ παντὸς ἔχομεν ἐν τῷ παρόντι ἀνάγκην, ἵνα διατηρήσωμεν, ὅτι διὸ ἡρωϊκῶν ἀγώνων ἀπεκτήσαμεν καὶ ἵνα καταστήσωμεν τὴν Πατρίδα, ὡς διατηρήσατος βασιλεὺς ἡμῶν εἰπε: «**σεβαστὴν εἰς τοὺς φίλους τῆς καὶ τρομερὰν εἰς τὸν ἔχθρούς της**». Ἡ παρακολουθήσῃ ὅθεν ἡ Ἑλληνικὴ νεότης μετ' ἀγάπης καὶ ἐνδιαφέροντος τὸ ἀριστον τοῦτο βιβλίον καὶ ἡς καταστῇ τὸ ἐγκόλπιον αὐτῆς: ἡς περιστύλλεται καὶ ἡς ἐγκαράξῃ ἐν τῇ δικαιοίᾳ τις τὰ πολύτιμα διδάγματα,

ἄτινα ἔξ αὐτοῦ θὰ ἀντλήσῃ καὶ ἀς φιλοτιμηθῆ νὰ ἐφαρμόσῃ ταῦτα τότε, δύποτε θὰ κληθῇ νὰ παράσχῃ τὴν ιερωτέραν πρὸς τὴν Πατρίδα ὑπηρεσίαν. Διότι ἀν οἱ πατέρες καὶ οἱ ἀδελφοί τῆς παρέσχον αὐτῇ Πατρίδα μεγάλην, ἐλευθέραν καὶ ἔνδοξον, ἔχει καὶ αὐτὴ τὸ βαρὺ καθῆκον καὶ τὸν εὐγενῆ κλῆρον, ὅχι μόνον νὰ διατηρήσῃ ὡς κόσμην ὁφθαλμοῦ ὅτι δι' ἄγωνων καὶ αἰμάτων ἀπεκτήθη, ἀλλὰ καὶ συμπληρώσῃ «τὸ ἔργον, τὸ ὅποῖον δὲν ἐτελείωσε» — τὸ ἔργον τῆς συνοικῆς τοῦ ἔθνους ἀποκαταστάσεως καὶ ἐνότητος, ἀποδίδουσα τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὸν εἰσέτι ὑπὸ τὴν δουλείαν στενάζοντας ἀδελφοὺς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Θράκης καὶ νικήτρια εἰσέλθῃ καὶ αὐτὴ ὑπὸ τὴν ἥγεσίαν τοῦ διαφνοστεφοῦς βασιλέως μας εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς, τὴν πόλιν εἰς ἣν συγκεντροῦνται τοῦ Γένους οἱ πόθοι καὶ τοῦ Ἐθνους οἱ παλμοί, «τὴν πόλιν τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἢτις εἶναι ἡ Ἐλπὶς καὶ ἡ χαρὰ πάντων τῶν Ἑλλήνων» — τὸ τέρμα καὶ στεφάνωμα τῶν ἐθνικῶν μας ἄγώνων καὶ τῶν Πανελλήνιων ὀνείρων ....

⁷Αθήνησιν, Υουλίων ὑπεριμεσοῦντι 1915.

Δ^{ΩΡ} ΝΙΚΟΛ Σ. ΓΚΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΥ ΚΥΡΩΓ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

Α'. Πατος ὁ βίος καὶ ἡ δρᾶσις τοῦ Ξενοφῶντος

1. Ὁ Ξενοφῶν ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις. Τὸ ἔτος τῆς γεννήσεως του δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστόν· ἐγεννήθη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα κατὰ τὸ ἔτος 430 π. Χ. Ὁ μὲν πατὴρ αὐτοῦ ὀνόμαζετο Γρύλος, ἢ δὲ μῆτηρ του Διοδώρα· ἀνῆκον δὲ ἀμφότεροι εἰς πλουσίαν καὶ ἐπιφανῆ οἰκογένειαν.

2. Ὡς νῦν ἐπιφανῶν καὶ πλουσίων γονέων ὁ Ξενοφῶν, ἔτυχε λαμπρᾶς καὶ ἐπιμεμελημένης ἀνατροφῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως διότι ἐχρημάτισε μαθητὴς τῶν καλυτέρων τῆς ἐποχῆς ἔκεινης διδασκάλων καὶ μάλιστα τοῦ μεγάλου τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς σοφίας διδασκάλου Σωκράτους, δστις διὰ τοῦ παραδείγματος καὶ τῆς διδασκαλίας του μεγάλως ὠφέλησεν αὐτὸν καὶ ὡς ἀνθρωπον καὶ ὡς συγγραφέα καὶ ὃν εἶχεν ὡς πρότυπον καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον.

3. Ὁ Ξενοφῶν μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον προσεκλήθη εἰς Ἀσίαν ὑπὸ τοῦ φίλου αὐτοῦ Προξένου τοῦ Βοιωτοῦ, ἵνα συσταθῇ πρὸς τὸν Κῦρον τὸν *νεώτερον*, υἱὸν τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν Δαρείου τοῦ Β'. Ἄλλ' ὁ Ξενοφῶν πρὶν ἢ μεταβῆ ἐκεῖ ἐζήτησε τὴν συμβουλὴν τοῦ διδασκάλου του Σωκράτους, δστις συνεβούλευσεν αὐτὸν νὰ ἐρωτήσῃ τὸν ἐν Δελφοῖς θεόν. Καὶ ἀληθῶς ὁ Ξενοφῶν ἐλθὼν εἰς Δελφοὺς καὶ μαθὼν παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς τίνας θεοὺς ὕψειλε νὰ θυσιάσῃ, ἵνα πορευθῇ καλῶς τὴν δόδον, ἥν εἶχε κατὰ νοῦν καὶ εὐτυχήσας ἐπιστρέψῃ σῷος, ἐξετέλεσεν ὅ,τι ὁ θεὸς ὑπέδειξεν εἰς αὐτόν. Μετὰ τοῦτο δὲ μετέβη εἰς Σάρδεις, ἔνθα συνεστάθη πρὸς τὸν Κῦρον, καθ' ὃν χρόνον οὗτος συναθροίσας στρατὸν ἐξ 100 χιλιάδων βαρβάρων καὶ 13 χιλιάδων μισθοφόρων Ἐλλήνων—μνημόνων κατὰ στρογγύλον ἀριθμὸν—κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀρταξέρξου, ἵνα ἐκβάλῃ αὐτὸν τῆς ἀρχῆς καὶ βασιλεύσῃ ἀντ' ἔκεινου. Τὴν ἐκστρατείαν ταύτην ἥκολονύθησε καὶ ὁ Ξενοφῶν, ἄνευ οὐδενὸς ἀξιώματος, ὡς ἐθελοντὴς ἀπλοῦς. Ἄλλ' ὅτε κατὰ τὴν περὶ τὰ Κούναξα μιάχην ὁ μὲν Κῦρος ἐροεύθη, οἱ δὲ Ἐλληνες στρατηγοὶ μετὰ ταῦτα συνελήρθησαν δολίως ὑπὸ τοῦ σατράπου Τισσαρέοντος, ὁ Ξενοφῶν ἐξελέγη στρατηγός, ἀντὶ τοῦ ἀτυχήσαντος φύλου του Προξένου. Τότε ἐξέλαμψεν ἡ στρατηγικὴ αὐτοῦ ἰδιοφυΐα διὰ ταύτης δὲ καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ λόγου, δι' ἣς ἐδάμαντε τὸν δυσδιοίκητον στρατόν του, διὰ

τῆς σπανίας συνέσεώς του καὶ τῆς ἐκτάκτου δραστηριότητος καὶ ἐθελοθυσίας του, κατώρθωσε διὰ μεγίστων κόπων καὶ κινδύνων νὰ διασώσῃ τοὺς συμμαχητάς αὐτοῦ καὶ δόῃ γήση αὐτοὺς ἀπὸ τὰ βάθη τῆς Ἀσίας εἰς τὴν παρὰ τὸν Εὔξεινον πόντον Τραπεζοῦντα καὶ ἐκεῖθεν εἰς Θράκην. Ἐκεὶ βοηθήσας τὸν βασιλέα τῶν Θρακῶν Σεύθην ἡτοιμάζετο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του· ἀλλ’ οἱ φύλοι του προσελθόντες ἔπεισαν αὐτὸν νὰ μὴ ἀναχωρήσῃ, πρὸν ἦ παραδώσῃ τοὺς ὑπολειφθέντας ἐκ τῶν Μυρίων εἰς τὸν Σπαρτιάτην Θίβρωνα, ὅστις κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον ἐπολέμει ἐν Ἀσίᾳ ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ Ἐλλήνων ἀπὸ τοῦ Περσικοῦ ἥγονοῦ. Ἀλλὰ διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ διότι εἴχε συμπράξει μετὰ τοῦ Κύρου, ὅστις ἦτο ἐχθρὸς τῶν Ἀθηναίων, δυστρεπτήθησαν οἱ συμπολῖται του καὶ κατεδίκασαν αὐτὸν εἰς ἔξορίαν. Ὁ Ξενοφῶν, θαυμαστῆς τῆς Σπαρτιατικῆς πολιτείας, παρέμεινε τότε ἐν Ἀσίᾳ πολεμῶν κατ’ ἀρχὰς μὲν παρὰ τῷ Θίβρωνι, ἔπειτα παρὰ τῷ διαδόχῳ αὐτοῦ Δερκυλίδῃ καὶ τέλος παρὰ τῷ Ἀγησύλᾳ, μετὰ τοῦ δποίου συνεδέθη διὰ φύλων τάτων δεσμῶν. Ὅτε δὲ ὁ Ἀγησύλαος ἀνεκλήθη ἐκ τῆς Ἀσίας, ὁ Ξενοφῶν ἡκολούθησεν αὐτὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ μάλιστα ὑπὸ τῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων ἡναγκάσθη νὰ συμπολέμήσῃ μετ’ αὐτοῦ ἐν Κορωνείᾳ καὶ ἐναντίον τῶν Θηβαίων συμμαχούντων μετὰ τῶν συμπολιτῶν του Ἀθηναίων. Οἱ Σπαρτιᾶται τότε ἐκδηλοῦντες τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῶν πρὸς τὸν Ξενοφῶντα ἐπὶ τῇ πίστει καὶ ἀφοσιώσει αὐτοῦ, τῷ ἔδωκαν ὡς δῶρον ἔπαυλίν τινα ἐν Σκιλλοῦντι τῆς Ἡλιδος, ὅπου ἔζησεν ἐπὶ 23 ὧλα ἔτη βίον ἥδιστον, κατ’ ἀρχὰς μὲν μόνος, ἐν τέλει δὲ μετὰ τῶν ἐν Σπάρτῃ ἀνατραφέντων τέκνων του Γρύλλου καὶ Διοδώρου, ἀσχολούμενος εἰς τὴν θήραν καὶ τὴν συγγραφὴν τῶν συγραμμάτων του.

Β'. Τέκνα τὰ συγγράμματα καὶ τέσ δ θάνατος αὐτοῦ.

1. Ὁ Ξενοφῶν συνέγραψε 15 συγγράμματα, ἐκ τῶν δποίων τὰ ἀξιολογώτερα εἶναι τὰ ἔξης:

Ἀπομνημονεύματα τοῦ Σωκράτους εἰς βιβλία 4, διὰ τῶν δποίων δ Ξενοφῶν ὑπερασπίζει τὸν διδάσκαλόν του, κατηγορηθέντα ἐπὶ ἀσεβείᾳ καὶ δια ρθιορῷ τῶν νέων καὶ δίδει τὴν πιστοτέραν εἰκόνα τοῦ βίου καὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ.

Κύρου Παιδεῖα εἰς βιβλία 8· τὸ σύγγραμμα τοῦτο εἶναι ἴστορικὸν μυθιστόρημα, ἐν τῷ δποίῳ δ Ξενοφῶν περιγράφων τὴν παι-

δείαν καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ πρώτου βασιλέως τῶν Περσῶν Κύρου, ὑποδηλοῦ, ὅτι τὰ μεγάλα κατορθώματα καὶ ἡ εὐδαιμονία αὐτοῦ προηλθον ἐκ τῶν ἀρχῶν, τὰς δυνάμεις ἡ δρᾶται παιδεία ἐνεφύτευσαν εἰς αὐτόν.

Τὰ Ἑλληνικὰ εἰς βιβλία 7, ἐκ τῶν δυοῖν τὰ δύο πρῶτα εἶνα ἡ συνέχεια καὶ τὸ τέλος τῆς Ἰστορίας τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὃν ἥρξατο γράφων ὁ Θουκυδίδης· τὰ δὲ λοιπὰ βιβλία περιέχουσι τὰ μέχρι τῆς ἐν Μαντινείᾳ μάχης συμβάντα τῆς Ἑλληνικῆς Ἰστορίας.

Κύρου Ἀνάβασις εἰς βιβλία 7· ἐν τούτοις ὁ Ξενοφῶν περιγράφει τὴν ἐκστρατείαν Κύρου τοῦ νεωτέρου κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀρταξέρξου καὶ ἵδιᾳ τὴν κάθοδον τῶν μισθοφόρων Ἑλλήνων, μετὰ τὴν ἀτυχῆ παρὰ τὰ Κούναξα μάχην. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο εἶναι ἐν τῶν κομματοτέρων καὶ μᾶλλον περιστοιχάστων τοῦ Ξενοφῶντος· τὸ μὲν διότι παρέχει τὸ καθαρότερον καὶ εὐωδέστερον τῆς Ἀττικῆς μελίσσης μέλι, τὸ δὲ διότι περιγράφει τὸ μεγαλύτερον στρατιωτικὸν κατόρθωμα τῆς ἀρχαιότητος, ὅπερ ἀπεκάλυψε τὸν τῦφον καὶ τὴν ἀδυνατίαν τοῦ μεγάλου Περσικοῦ ιράτου, ὅπως αἱ τελευταῖαι νῖκαι τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ καὶ στόλου κατέδειξαν τὴν ἀδυνατίαν καὶ ἀλαζονείαν τῶν Τούρκων καὶ Βουλγάρων—δύο προαιωνίων τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς ἔχθρων . . .

2. Τέλος δέ, ὅτε μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχῃν οἱ Ἡλεῖοι κατέλαβον πάλιν τὸν Σκιλλοῦντα, ἦναγκάσθη ὁ Ξενοφῶν νὰ φύγῃ ἐκεῖθεν καὶ νὰ ἐγκατασταθῇ οἰκογενειακῶς ἐν Κορίνθῳ. Δύι δ' ἐτη ὕστερον ἀνεκλήθη τὸ περὶ τῆς ἔξιορίας αὐτοῦ ψήφισμα· ἀλλ' ὁ Ξενοφῶν δὲν ἥθελκε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰς πολυθορύσους Ἀθήνας, ἀπὸ τοῦ ἡσύχου βίου, τὸν δόπον ἐπὶ τόσα ἔτη μακράν αὐτῶν διήγαγεν. “Οτε δ' ὅμως οἱ Ἀθηναῖοι ἀποσπασθέντες τῆς τῶν Θηβαίων συμμαχίας συνεμάχησαν μετὰ τῶν Σπαρτιατῶν, ὁ Ξενοφῶν ἐπεμψε τοὺς δύο αὐτοῦ υἱούς, ἵνα συμπολεμήσωσι μετὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιατῶν—τῶν φυσικωτέρων, ὡς ἐνόμιζε, συμμάχων καὶ μόνων ἀξίων ἡγεμόνων τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ὁ μὲν Διόδωρος ἐπέστρεψεν εἰς τὸν πατέρα, ὃ δὲ Γρύλλος ἐπεσεν ἐν Μαντινείᾳ. Τὴν θλιβερὰν ἀγγελίαν τοῦ θανάτου ἔλαβε ὁ Ξενοφῶν, καθ' ἣν ὥραν ἐτυχεὶς θυσιάζων καὶ εὐθὺς ἀφήρεσσεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τὸν στέφανον εἰς σημεῖον λύπης· ὅτε δ' ἐμαθεὶς παρὰ τῶν ἀγγελιαφόρων, ὅτι ἀπέθανεν ἡρωϊκῶς ἀγωνιζόμενος, ἐθεσε πάλιν τὸν στέφανον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς εἰπὼν τὸ περίφημον ἐκεῖνο: «Ὕδειν θνητὸν γεγενητκώς». Ἔζησε δ' ἐπὶ τινα ἀκόμη ἔτη ἐν Κορίνθῳ, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ, περὶ τὸ ἔτος 355 π. Χ. πλήρης δύζης καὶ ἡμερῶν . . .

A

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

Η ΚΥΡΙΩΣ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

I

Α'. Ποία ἡ αἰτία τῆς ἐκστρατείας τοῦ Κύρου.

1η

α'.) Διὰ ποίαν αἰτίαν συνελήφθη ὁ Κῦρος ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του
Ἄρταξέρξου.

Κεφ. α, 1-4

1. Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίγνονται παιδεῖς θύρος, πρεσβύτερος μὲν Ἀρταξέρξης, γεώτερος δὲ Κῦρος· ἐπειδὴ οὐδὲ ησθένει Δαρείος καὶ οὐδὲ πάτερε τελευτὴν τοῦ βίου, ἔδούλετο τῷ παιδεῖ αἱμοφοτέρω παρεῖναι.

2. Ο μὲν οὖν πρεσβύτερος πατρῶν ἐτύγχανε· Κῦρον δὲ μεταπέμπεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, τῆς αὐτὸν στράπην ἐποίησεν· ἀναβαίνει οὖν ὁ Κῦρος λαβὼν Τισσαφέρνην ως φίλον, καὶ τῶν Ἑλλήνων ἔχων ὅπλιτας τριακοσίους, ἄρχοντα δὲ αὐτῶν Ξενίαν Παρράσιον.

3. Ἐπειδὴ οὐδὲ ἐτελεύτησε Δαρείος καὶ κατέστη εἰς τὴν βασιλείαν Ἀρταξέρξης, Τισσαφέρνης διαβάλλει τὸν Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφόν, ως ἐπιβουλεύοι αὐτῷ· ὃ δὲ πελθεται καὶ συλλαμβάνει Κῦρον ως ἀποκτενῶν.

Ὀπλίτης

2α

β'.) Τί ἀπεφάσισεν δὲ Κῦρος. ἀφ' οὗ ἐσώθη.

(4—6)

1. Ἀλλ' ή μήτηρ, ἔξαιτησαμένη αὐτόν, ἀποπέμπει πάλιν ἐπὶ τὴν ἀρχήν.

2. Ὁ δέ, ὡς ἀπῆλθε κινδυνεύσας καὶ ἀτιμασθείς, βουλεύεται, ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ, ἀλλά, ἢν δύνηται, βασιλεύειν ἀντ' ἑκείνου..

3. Παρύσατις μὲν δὴ ή μήτηρ ὑπῆρχε τῷ Κύρῳ, φιλοῦσα αὐτὸν μᾶλλον ἢ τὸν βασιλεύοντα Ἀρταξέρξην.

4. "Οστις δέ ἀφικνοίτο τῶν παρὰ βασιλέως πρὸς αὐτόν, πάντας οὕτω διατιθεὶς ἀπεμπέμπετο, ὥστε αὐτῷ μᾶλλον φίλους εἶναι ἢ βασιλεῖ. Καὶ τῶν παρ' ἑαυτῷ δὲ βαρβάρων ἐπειμελεῖτο, ὡς πολεμεῖν τε ἵκανοι εἰναι καὶ εὑνοῖκῶς ἔχοιεν αὐτῷ.

Β'. Ποῖας αἱ παρασκευαὶ τοῦ Κύρου διὰ τὴν
κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ ἐκστρατείαν.

3η

α') Ιῶς δὲ Κῦρος συναθροίζει Ἐλληνικὸν στράτευμα.

(6—8)

1. Τὴν δὲ Ἐλληνικὴν δύναμιν ἥθροιζεν, ὡς μάλιστα ἐδύνατο ἐπικρυπτόμενος, ὅπως δὲτι ἀπαρασκευότατον λάθοι βασιλέα· ὡς δὲ σὺν ἐποιεῖτο τὴν συλλογήν.

2. Ὁπόσας εἶχε φυλακὰς ἐν ταῖς πόλεσι, παρίγγειλε ταῖς φρουράρχοις ἑκάστοις λαμβάνειν ἄνδρας Ηελοπονησίους δὲτι πλείστους καὶ βελτίστους, ὡς ἐπιθευλεύοντας Τισσαφέρνους ταῖς πόλεσι καὶ γὰρ ἦσαν αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις Τισσαφέρνους τὸ ἀρχαῖον, ἐκ βασιλέως δεδομέναι, τότε δὲ ἀφειστήκεται πρὸς Κύρος πᾶσαι πλὴν Μιλήτου.

3. Ἐν Μιλήτῳ δὲ Τισσαφέρνης, προαισθέμενος τὰ αὐτὰ ταῦτα βουλευομένους, τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ ἐξέβαλεν.

4. Ὁ δὲ Κύρος ὑπολαβὼν τοὺς φεύγοντας, συλλέξας στράτευμα, ἐποιείρκει Μιλήτον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ ἐπειράτο κατάγειν τοὺς ἐκπεπτωκότας. Καὶ αὕτη αὖ δὲλη πρόφασις ἢν αὐτῷ τοῦ ἀθροίζειν στράτευμα.

β') Εἰς ποῖον ἄλλο μέρος καὶ ὑπὸ τίνος συνηθροίζετο στρατὸς
χάριν τοῦ Κύρου.

(9—10)

1. Ἐλλοὶ δὲ στράτευμα αὐτῷ συνελέγετο ἐν Χερρονήσῳ τῇ κατ' ἀντιπέρας Ἀθύδου τόνδε τὸν τρόπον.

2. Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγάς γὰρ τούτῳ συγγενόμενος ὁ Κύρος γῆρασθη τε αὐτὸν καὶ δῖδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικούς· ὁ δέ, λαβὼν τὸ χρυσὸν, στράτευμα συνέλεξεν ἀπὸ τούτων τῶν χρυμάτων, καὶ ἐπολέμει, ἐκ Χερρονήσου δρμάμενος, τοῖς Θρᾳξὶ τοῖς ὑπὲρ Ἑλλήσποντον οἰκοῦσι, καὶ διφέλει τοὺς Ἑλληνας· ὅστε καὶ χρήματα συνεθάλλοντο αὐτῷ εἰς τὴν τροφὴν τῶν στρατιωτῶν αἱ Ἑλλησποντιακαὶ πόλεις ἔκομσαν· τοῦτο δὲ αὖ σύτῳ τρεφόμενον ἐλάνθανεν αὐτῷ τὸ στράτευμα.

β') Διὰ τίνων ἄλλων καὶ μὲ ποίας προφάσεις ὁ Κύρος συναθροίζει
ἄλλον στρατόν.

(10—11)

1. Ἄριστοπος δὲ ὁ Θετταλὸς ξένος ἦν ἐτύγχανεν αὐτῷ, καὶ πιεζόμενος ὑπὸ τῶν οἰκοις ἀντιστασιωτῶν ἔρχεται πρὸς τὸν Κύρον καὶ αἰτεῖ αὐτὸν εἰς δισχιλίους ξένους καὶ τριῶν μηνῶν μισθόν, ὡς οὕτω περιγενόμενος ἂν τῶν ἀντιστασιωτῶν· ὁ δὲ Κύρος δῖδωσιν αὐτῷ εἰς τετρακισχιλίους καὶ ἔξ μηνῶν μισθόν, καὶ δεῖται αὐτοῦ μὴ πρόσθεν καταλύσαι πρὸς τοὺς ἀντιστασιώτας, πρὶν ἢν αὐτῷ συμβούλευσηται..

2. Πρόξενον δὲ τὸν Βοιωτιον ξένον ὅντα ἐκέλευσε λαβόντα ἄνδρας δτι πλείστους παραγενέσθαι, ὡς εἰς Πισιδᾶς βουλόμενος στρατεύεσθαι, ὡς πράγματα παρεχόντων τῶν Πισιδῶν τῇ ἔαυτοῦ χώρᾳ.

3. Σοφαίνετον δὲ τὸν Συμφάλιον καὶ Σωκράτην τὸν Ἀχαιόν, ξένους δητας καὶ τούτους, ἐκέλευσεν ἄνδρας λαβόντας ἐλθεῖν δτι πλείστους, ὡς πολεμήσων Τισσαφέροντες σὺν τοῖς φυγάσι τοῖς Μιλησίων καὶ ἐποίουν σύτως σύτοι..

**Γ'. Ποδ συναθροίζει τοὺς "Ελληνας μεσθιοφόρους
ό Κύρος.**

6η

α') Τίνας "Ελληνας ἀρχηγοὺς ἐκάλεσεν δὲ Κύρος καὶ μὲ ποίαν πρόφασιν.

Κεφ. β, 1—3

1. Ἐπεὶ δὲ ἔδόκει αὐτῷ γῆδη πορεύεσθαι ἄνω, τὴν μὲν πρόφασιν ἐποιεῖτο, ώς Ηισίδης βουλόμενος ἐκβαλεῖν παντάπασιν ἐκ τῆς χώρας· καὶ ἀθροίζει ώς ἐπὶ τούτους τὸ τε βαρβαρικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικόν.

2. Ἐνταῦθα καὶ παραγγέλλει τῷ τε Κλεάρχῳ λαβόντι γῆκειν δεοντὸν γῆν αὐτῷ στράτευμα, καὶ τῷ Ἀριστίππῳ συγαλλαγέντι πρὸς τοὺς οἶκοις ἀποπέμψαι πρὸς ἔκυτὸν δὲ εἰχε στράτευμα· καὶ Ξενίᾳ τῷ Ἀρκάδῃ, ὃς αὐτῷ προειστήκει τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι ξενικοῦ, γῆκειν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄλλους, πλὴν ἐπόσοι ἵκανοι γῆσαν τὰς ἀκροπόλεις φυλάττειν.

3. Ἐκάλεσε δὲ καὶ τοὺς Μίλητον πολιορκοῦντας, καὶ τοὺς φυγάδας ἐκέλευσε σὺν αὐτῷ στρατεύεσθαι, ὑποσχόμενος αὐτοῖς, εἰ καλῶς καταπράξειεν ἐφ' ὅτι στρατεύετο, μὴ πρόσθεν παύσεσθαι, πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἰκαδε.

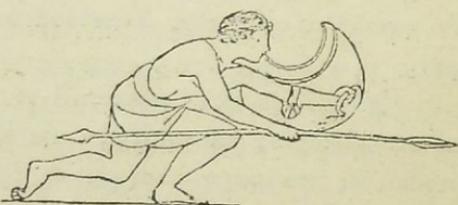
Οἱ δὲ λαβόντες τὰ δπλα παρῆσαν εἰς Σάρδεις.

7η

β') Τίνες ἄλλοι "Ελληνες ἀρχηγοὶ ἐφθασαν εἰς Σάρδεις καὶ τί ἐκαμεν δι βασιλεὺς μαθὼν τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Κύρου.

(3—5)

1. Ξενίας μὲν δὴ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων λαβὼν παρεγένετο· εἰς Σάρδεις, δπλίτας εἰς τετρακισχιλίους, Πρόξενος δὲ παρῆν ἔχων δπλίτας μὲν εἰς πεντακοσίους καὶ χιλίους, γυμνῆτας δὲ πεντακοσίους, Σωφαίνετος δὲ δὲ Στυμφάλιος δπλίτας ἔχων χιλίους, Σωκράτης δὲ δὲ Ἀγαῖος δπλίτας ἔχων ώς πεντακοσίους, Πασίων δὲ δὲ Μεγαρεὺς τριακοσίους μὲν δπλίτας, τριακοσίους δὲ πελταστὰς ἔχων παρεγένετο· γῆν δὲ

Πελταστὴς

καὶ οὗτος καὶ ὁ Σωκράτης τῶν ἀμφὶ Μίλητον στρατευσιμένων. Οὗτοι μὲν εἰς Σάρδεις αὐτῷ ἀφίκοντο.

2. Τισσαφέρνης δὲ κατανοήσας ταῦτα, καὶ μεῖζονα ἡγησάμενος εἶναι ἡ ὡς ἐπὶ Πισίδας τὴν παρασκευήν, πορεύεται ὡς βασιλέας ἢ ἐδύνατο τάχιστα, ἵππεας ἔχων ὡς πεντακοσίους.

3. Καὶ βασιλεὺς μὲν δῆ, ἐπεὶ ἥκουσε Τισσαφέρνους τὸν Κύρου στόλον, ἀντιπαρεσκευάζετο.

Δ'. Ποία ἡ πορεία τοῦ στρατεύματος τοῦ Κύρου.

8η

α') Πόθεν ἐξεκίνησεν ὁ Κύρος καὶ εἰς ποίας πόλεις ἔφθασε.

(5—7)

1. Κύρος δέ, ἔχων οὓς εἴρηκα, ὀρμάτο ἀπὸ Σάρδεων καὶ ἐξελάνει διὰ τῆς Λυδίας σταθμούς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσι καὶ δύο ἐπὶ τὸν Μαίανδρον ποταμόν. Τούτου τὸ εὑρίσκον δύο πλέθρα· γέφυρα δὲ ἐπῆγε ἐπτὰ ἑξευγμένη πλοίοις.

2. Τοῦτον διαβάς ἐξελαύνει διὰ Φρυγίας σταθμὸν ἔνα παρασάγγας ὅκτὼ εἰς Κολοσσάς, πόλιν οἰκουμένην, εὐδαίμονα καὶ μεγάλην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας ἐπτά· καὶ ἥκε Μένων ὁ Θετταλὸς διπλίτας ἔχων χιλίους καὶ πελταστὰς πεντακοσίους, Δόλοπας καὶ Αιγιανᾶς καὶ Ὄλυνθίους.

3. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσιν εἰς Κελαινάς, τῆς Φρυγίας πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα.

9η

β') Τι ἄξια λόγου ὑπῆρχον ἐν Κελαιναῖς.

(7—9)

1. Ἐν Κελαιναῖς Κύρῳ βασίλεια ἦν καὶ παράδεισος μέγας ἀγρίων θηρίων πλήρης, ἡ ἐκεῖνος ἐθίρευεν ἀπὸ ἵππου, ὅπότε γυμνάσαι βούλοιτο ἑαυτόν τε καὶ τοὺς ἵππους. Διὰ μέσου δὲ τοῦ παραδεισοῦ ἦται ὁ Μαίανδρος ποταμός· ἦται δὲ καὶ διὰ τῆς Κελαινῶν πόλεως.

2. Ἐστι δὲ καὶ μεγάλου βασιλέως βασίλεια ἐν Κελαιναῖς ἐρυμνὰ ἐπὶ ταῖς πηγαῖς τοῦ Μαρσύου ποταμοῦ ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει· ἦται δὲ καὶ οὗτος διὰ τῆς πόλεως καὶ ἐμβάλλει εἰς τὸν Μαίανδρον.

N. S. Γκινοπούλλου Ἑλλ. Χρηστομάθεια, τόμ. B'

2

3. Ἐνταῦθα λέγεται Ἀπόλλων ἐκδεῖραι Μαρσύαν νικήσας ἐρίζοντά οἱ περὶ σοφίας· διὰ δὲ τοῦτο ὁ ποταμὸς καλεῖται Μαρσύας.

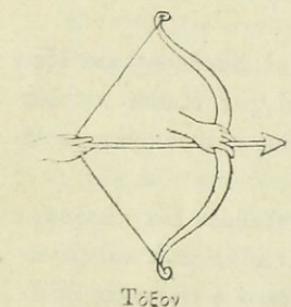
4. Ἐνταῦθα Ξέρξης, ὅτε ἐκ τῆς Ἑλλάδος ηττηθεὶς τῇ μάχῃ ἀπεχώρει, λέγεται οἰκοδομῆσαι ταῦτα τε τὰ βασιλεῖα καὶ τὴν Κελαινῶν ἀκρόπολιν.

10η

γ') Τί ἔκαμεν ὁ Κῦρος ἐν τῷ παραδείσῳ τῶν Κελαινῶν.

(9-11)

1. Ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος ἡμέρας τριάκοντα· καὶ γῆς Κλέαρχος ἔχων διπλίτας χιλίους καὶ πελταστὰς Θρακας ὑπακοσίους καὶ τοξότας Κρήτας διακοσίους. Ἄμα δὲ καὶ Σωσίς παρῆν ὁ Συραχάσιος ἔχων διπλίτας τριακοσίους, καὶ Σοφαίνετος Ἀρκάδας ἔχων διπλίτας χιλίους.

2. Καὶ ἐνταῦθα Κῦρος ἐξέτασιν καὶ ἀριθμὸν τῶν Ἑλλήνων ἐποίησεν ἐν τῷ παραδείσῳ, καὶ ἐγένοντο οἱ σύμπαντες διπλίται μὲν μύριοι καὶ χίλιοι, πελτασταὶ δὲ ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους.

3. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Πέλτας, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς· ἐν αἷς Εενίας ὁ Ἀρκάς τὰ Λύκαια ἔθυσε καὶ ἀγῶνα ἔθηκε· τὰ δὲ ἔθλα ἦσαν στλεγγίδες χρυσαῖ· ἔθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κῦρος.

11η

δ') Ἀπὸ τῶν Πελτῶν ποῦ πορεύεται ὁ Κῦρος.

(11-12)

1. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δώδεκα εἰς Κεράμων ἀγοράν, πόλιν οἰκουμένην, ἐσχάτην πρὸς τῇ Μυσίᾳ χώρᾳ.

2. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας τριάκοντα εἰς Καῦστρου πεδίον, πόλιν οἰκουμένην· ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας πέντε.

3. Καὶ τοῖς στρατιώταις ὥφείλετο μισθὸς πλέον ἢ τριῶν μηνῶν, καὶ πολλάκις λόντες ἐπὶ τὰς θύρας ἀπῆγονται· ὃ δὲ ἐλπίδας λέγων διηγεῖ.

καὶ δῆλος ἦν ἀνιώμενος· οὐ γάρ ἦν πρὸς τοῦ Κύρου τρόπου ἔχοντα μὴ ἀποδίδοντα.

12η

ε') *Eis Καυστρου πεδίον τις ἔρχεται πρὸς τὸν Κῦρον.*

(12—14)

1. Ἐνταῦθα ἀφικνεῖται Ἐπύαξα ἡ Συενέσιος γυνὴ τοῦ Κιλίκων βασιλέως παρὰ Κύρου· καὶ ἐλέγετο Κύρῳ δοῦναι χρήματα πολλά.

2. Τῇ δὲ σὺν στρατιῷ τότε ἀπέδωκε Κύρος μισθὸν τεττάρων μηνῶν· εἶχε δὲ ἡ Κιλισσα καὶ φυλακὴν περὶ αὐτὴν Κιλικας καὶ Ἀσπενδίους.

3. Ἐντεῦθεν ἔξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Θύμοιν, πόλιν οἰκουμένην· ἐνταῦθα ἦν παρὰ τὴν ὁδὸν κρήνη ἡ Μίδου καλουμένη τοῦ Φρυγῶν βασιλέως, ἐφ' ἣ λέγεται Μίδας τὸν Σάτυρον θηρεύσαι, οἷνῳ κεράσας αὐτὴν.

4. Ἐντεῦθεν ἔξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Τυράειν, πόλιν οἰκουμένην· ἐνταῦθα ἔμεινεν γέμερας τρεῖς.

13η

σ') *Tι κάμνει τὸ στράτευμα αὗτοῦ δὲ Κῦρος ἐν Τυραιείῳ χάριν τῆς Ἐπυάξης.*

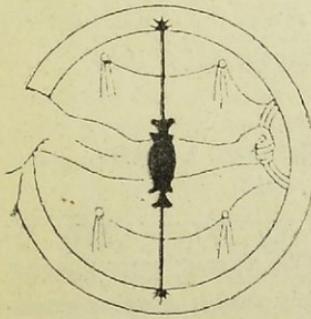
(14—17)

1. Καὶ λέγεται δειγθῆναι ἡ Κιλισσα Κύρου ἐπιδεῖξαι τὸ στράτευμα αὐτῇ βουλόμενος σὺν ἐπιδεῖξαι, ἔξετασιν ποιεῖται ἐν τῷ πεδίῳ τῷν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρδάρων.

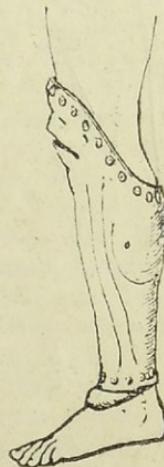
2. Ἐκέλευσε δὲ τοὺς Ἑλληνας, ὡς γέμος αὐτῶν εἰς μάχην, σύτῳ ταχθῆναι καὶ στῆναι· συντάξῃ δὲ ἔκαστον τοὺς ἑαυτοῦ.

3. Ἐτάχθησαν σὺν ἐπὶ τεττάρων· εἶχε δὲ τὸ μὲν δεξιὸν Μένων καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, τὸ δὲ εὐώνυμον Κλέαρχος καὶ οἱ ἐκείνου, τὸ δὲ μέσον οἱ ἄλλοι στρατηγοί.

4. Ἐθεώρει σὺν δὲ Κῦρος πρῶτον μὲν τοὺς βαρδάρους· οἱ δὲ παρήλαυνον τεταγμένοι κατὰ ἥλας καὶ κατὰ τάξεις. Εἶτα δὲ τοὺς Ἑλληνας, παρελαύνων ἐφ' ἀρμάτος καὶ ἡ Κιλισσα ἐφ' ἀρμα-

Ἀσπενδίους στρατηγούς

Κυνημίδες

μάξης· είχον δὲ πάντες κράνη χαλκᾶ καὶ χιτῶνας φαινούσες καὶ κνημῖδας καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας.

14η

ζ'.) Τί ἐκαμεν ὁ Κῦρος μετὰ τὴν ἐπιθεώρησιν τοῦ στρατεύματός του.
(17-19)

1. Ἐπειδὴ δὲ πάντας παρήλασε, στήσας τὸ ὅρμα πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης, πέμψας Πίγρητα τὸν ἔρμηνέα παρὰ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων, ἐκέλευσε προσβαλέσθαι τὰ δυλα καὶ ἐπιχωρίσαι δλην τὴν φάλαγγα.

2. Οἱ δὲ ταῦτα προεἶπον τοῖς στρατιώταις· καὶ ἐπεὶ ἐσάλπιγξε, προσβαλόμενοι τὰ δυλα ἐπῆσαν.

Κρήνος

3. Ἐκ δὲ τούτου, θαττὸν προσόντων σὺν κραυγῇ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, δρόμος ἐγένετο τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τὰς σκηνάς, τῶν δὲ βαρβάρων φόνος πολύς, καὶ ἡ τε Κλισσα ἔφυγεν ἐπὶ τῆς ἀρματάξης καὶ οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς, κατατιπόντες τὰ ὄντα, ἔφυγον· οἱ δὲ Ἕλληνες σὺν γέλωτι ἐπὶ τὰς σκηνάς ἦλθον.

4. Ἡ δὲ Κλισσα, ἵδούσα τὴν λαμπράτητα καὶ τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος, ἐθαύμασε. Κῦρος δὲ ἥσθη, τὸν ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόνον ἴδων.

15η

η'). Ἐκ Τυραιείου διὰ τίνων χωρῶν προκωρεῖ ὁ Κῦρος.
(19-21)

1. Ἐγτεῦθεν ἔξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἰκοσιν εἰς Ἰκόνιον, τῆς Φρυγίας πόλιν ἐσχάτην· ἐνταῦθα ἔμεινε τρεῖς ἡμέρας.

2. Ἐγτεῦθεν ἔξελαύνει διὰ τῆς Δυκανίας σταθμοὺς πέντε παρασάγγας τριάκοντα· ταύτην δὲ τὴν χώραν ἐπέτρεψε διαρπάσαι ταῖς Ἑλλησιν ὡς πολεμίαν οὕταν.

3. Ἐντεῦθεν Κῦρος τὴν Κιλισσαν εἰς τὴν Κιλικίαν ἀποπέμπει τὴν ταχίστην δόδον· καὶ συνέπεμψεν αὐτῇ στρατιώτας, οὓς Μένων εἶχε καὶ αὐτόν.

4. Κῦρος δὲ μετὰ τῶν ἄλλων ἔξελαύνει διὰ Καππαδοκίας σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας εἰκοσι καὶ πέντε εἰς Δάνα, πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαιμονα ἐνταῦθα Κῦρος ἀπέκτεινεν ἀνδραῖον Πέρσην Μεγαφέρνην, φοινικιστὴν βασίλειον, καὶ ἔτερόν τινα τῶν ὑπάρχων δυνάστην, αἰτιασάμενος ἐπιβούλευειν αὐτῷ.

(Περὶ λῃψίας τῶν ὑπολοίπων παραγράφων τοῦ β' κεφαλαίου καὶ τῶν κεφαλαίων γ', δ' καὶ ε').

Ἐκ τῆς πόλεως Δάνα τὸ στράτευμα προχωρῆσαν εἰσβάλλει εἰς Κιλικίαν, καὶ φθάνει εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς *Ταρσούς*. ἀλλ' ἐπειδὴ κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν Κελίκων δύο λόχοι τῶν στρατιωτῶν τοῦ Μένωνος, οἱ λοιποὶ στρατιῶται διήρκασαν τὴν πόλιν ὅργιζόμενοι διὰ τὴν καταστροφὴν τῶν συστρατιωτῶν των. Οἱ Κῦρος ὅμως εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν, προσεκάλεσε τὸν βασιλέα τῆς Κιλικίας Συέννεσιν καὶ συνῆψε μετ' αὐτοῦ σπονδάς.

Ἐν *Ταρσοῖς* ὁ Κῦρος ἡναγκάσθη νὰ παραιμένη 20 ἡμέρας ἐκ τῆς ἔξῆς αὐτίας οἱ "Ελληνες δηλ. ὑποπτεύσαντες ὅτι ἐπέρχονται ἐναντίον τοῦ βασιλέως, ἀρνοῦνται νὰ προχωρήσωσιν. Οἱ Κλέαρχος πρῶτος ἐπιχειρήσας νὰ βιάσῃ τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ νὰ προχωρήσωσι, παρ' ὀλίγον νὰ φονευθῇ ὑπ' αὐτῶν διὰ λιθοβολισμοῦ" τότε δὲ διὰ πολλῶν λόγων καὶ ἄλλων ἐπιτηδείων ἐνεργειῶν, κατορθώνει νὰ καταπάσῃ τὴν στάσιν αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων "Ελλήνων. Τέλος οἱ "Ελληνες πληροφορηθέντες παρὰ τοῦ Κύρου, ὅτι ἐκστρατεύει ἐναντίον Ἀρδοκόμα τινὸς καὶ λαβόντες ὑποσχέσεις αὐξήσεως τοῦ μισθοῦ των, πείθονται νὰ ἀκολουθήσωσιν αὐτὸν μέχρι τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ.

Προχωρήσαντες λοιπὸν φθάνουσιν εἰς *Ισσούς*, ἐσχάτην πάλιν τῆς Κιλικίας, ὅπου καταπλέει καὶ ὁ στόλος τοῦ Κύρου, ὁ συμμαχικὸς τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ὁ Χειρίσοφος ἐκεῖθεν διαβάντες τὰς πύλας τῆς Κιλικίας, εἰσέρχονται εἰς τὴν *Συρίαν* καὶ φθάνουσιν εἰς τὴν πόλιν *Μυρίανδον*. Ἐνταῦθα δύο ἐκ τῶν "Ελλήνων στρατηγῶν, ὁ Ξενίας καὶ ὁ Πασίων, δραπετεύουσιν, ἀλλ' ὁ Κῦρος δηλοῖ εἰς τοὺς λοιποὺς στρατηγοὺς τῶν "Ελλήνων, ὅτι δὲν θὰ καταδιώξῃ αὐτούς" οἱ δὲ ἄλλοι "Ελληνες πληροφορηθέντες τοῦτο καὶ θαυμάσαντες τὴν εὐγένειαν καὶ τὴν μεγαλοφροσύνην τοῦ Κύρου, ἀκολουθοῦσιν αὐτὸν μετὰ μεγαλυτέρας εὐχαριστήσεως καὶ προθυμίας. Μετὰ ταῦτα τὸ στράτευμα διαβάνει τὸν *Χάλον* ποταμὸν φθάνει εἰς τὴν πόλιν *Θάψικον*, ὅπου ἔμεινεν ἡμέρας πέντε· ἐκεῖ οἱ "Ελληνες μανθάνουσι παρ' αὐτοῦ τοῦ Κύρου τὸν ἀλήμητη τῆς ἐκστρατείας σοπὸν—ήτοι ὅτι ἐπέρχοντοι ἐναντίον τοῦ μεγάλου βασιλέως. Οἱ στρατιῶται γογγύζουσι κατ' ἀρχὰς καὶ παραπονοῦνται κατὰ τῶν στρατηγῶν των· ἀλλ' ἐπειτα διὰ προσανέξεως τοῦ μισθοῦ των καὶ διὰ τινος τεγχάσματος τοῦ Μένωνος ἀποφασίζουν νὰ ἔξικολουνθήσωσι τὴν πορείαν των. Διαβάντες λοιπὸν τὸν Εὐφράτην ποταμὸν προχωροῦσι διὰ τῆς *Συρίας* καὶ φθάνουσιν εἰς τὸν *Αράξην* ποταμόν, διόπου ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς.

Ἐντεῦθεν προχωροῦσι διὰ τῆς Ἀραβίας ἔχοντες πρὸς τὰ δεξιά τὴν Εὐφράτην ποταμὸν καὶ φθάνουσι κατ’ ἀρχὰς εἰς τὴν πόλιν **Κορσωτήν** καὶ ἐπειτα εἰς τὰς **Πύλας**, ὅπου τὸ στράτευμα ὑφίσταται πολλὰς κακουγίας ἐνεκα ἐλλείψεως τροφῶν· πέραν δὲ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ ἔκειτο ἡ πλουσία πόλις **Χαρμάνδη**, ἐκ τῆς ὁποίας οἱ στρατιῶται ἤγγραζον τὰ τρόφιμα διαβαίνοντες τὸν ποταμὸν ἐπὶ προχείρων λέμιβων δεοματίνων. Ἐνταῦθα ἐπέρχεται ὁ ἥρης μεταξὺ τοῦ Κλεάρχου καὶ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Μένωνος, ἐπειτα δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ Μένωνος, ὅστις ἐτάχθη μὲ τὸ μέρος τῶν στρατιωτῶν του· ἀλλ’ ὁ Πρόξενος καὶ ὁ Κῦρος ἐγκαίρως ἐπεμβάντες καταπαύουσι τὴν ἔριν καὶ συμφιλιώνουσιν αὐτούς).

Ε'. Ηοίαν διαγωγὴν ἔδειξεν ὁ Ὁρόντας πρὸς τὸν Κῦρον, ὅστις δὲς τὸν εἶχε συγχωρήσει.

16η

α') *Ποίαν ἐπίβουλον πρότασιν ἔκαμεν ὁ Ὁρόντας πρὸς τὸν Κῦρον.*

Κεφ. Σ' 1—3

1. Ἐντεῦθεν προσόντων ἐφαίγετο ἵχνη ἐππων καὶ κόπρος· εἰκάζετο δέ εἰναι ὁ στίβος ὃς δισχιλίων ἐππων. Οὗτοι προσόντες ἔκανον καὶ χιλὸν καὶ εἴ τι ἄλλο χρήσιμον ἦν.

2. Ὁρόντας δέ, Πέρσης ἀνήρ, γένει τε προσήκων βασιλεῖ καὶ τὰ πολέμια λεγόμενος ἐν τοῖς ἀρίστοις Περσῶν, ἐπιβουλεύει Κύρῳ, καὶ πρόσθεν πολεμήσας, καταλλαγεῖς δέ.

3. Οὗτος Κύρῳ εἰπεν, εἰ αὐτῷ δοίη ἐππέας χιλίους, ὅτι τοὺς προκατακάντας ἐππέας ἡ κατακάνοι ἀν ἐνεδρεύσας ἡ ζῶντας πολλοὺς αὐτῶν ἀν ἔλοι καὶ κωλύσεις τοῦ κάειν ἐπιόντας, καὶ ποιήσειεν ὅστε μήποτε δύνασθαι αὐτούς, ἰδόντας τὸ Κύρου στράτευμα, βασιλεῖ διαγγεῖλαι. Τῷ δὲ Κύρῳ ἀκούσαντι ταῦτα ἐδόκει ὡφέλιμα εἶναι, καὶ ἐκέλευσεν αὐτὸν λαμβάνειν μέρος παρ’ ἔκάστου τῶν ἥγεμόνων.

17η

β') *Πῶς ἀπεκαλύφθη ἡ ἐπιβουλὴ τοῦ Ὁρόντα καὶ τί ἔκαμε τότε ὁ Κῦρος.*

(3—5)

1. Ο ἡ Ὁρόντας, νομίσας ἐτοίμους εἶναι αὐτῷ τοὺς ἐππέας, γράφει ἐπιστολὴν παρὰ βασιλέα, ὅτι ἥξοι ἔχων ἐππέας ὃς ἀν ἐνύγται πλείστους· ἀλλὰ ψράσῃ τοῖς ἔκατον ἐππεύσιν ἐκέλευεν ὡς φίλιον

αὐτὸν ὑποδέχεσθαι. Ἐνīν δὲ ἐν τῇ ἐπιστολῇ καὶ τῆς πρόσθεν φιλίας ὑπομνήματα καὶ πίστεως.

2. Ταῦτην τὴν ἐπιστολὴν διδωσι πιστῷ ἀνδρὶ, ως φετο· δὲ λαβὼν Κύρῳ διδωσιν.

3. Ἀναγνοὺς δὲ αὐτὴν δὲ Κῦρος συλλαμβάνει Ὁρόνταν, καὶ συγκαλεῖ εἰς τὴν ἔκυτοῦ σκηνὴν Πέρσας τοὺς ἀρίστους τῶν περὶ αὐτὸν ἐπτά, καὶ τοὺς τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὺς ἐκέλευσεν διπλίτας ἀγαγεῖν, τούτους δὲ θέσθαι τὰ ὅπλα περὶ τὴν αὐτοῦ σκηνὴν· οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν, ἀγαγόντες ως τρισχιλίους διπλίτας.

4. Κλέαρχον δὲ καὶ εἰσω παρεκάλεσε σύμβουλον, δις γε καὶ αὐτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐδόκει προτιμηθῆναι μάλιστα τῶν Ἑλλήνων.

18η

γ') Ο Κῦρος λέγει πρὸς τοὺς ἐν τῇ σκηνῇ του συνελθόντας διὰ τί συνεκάλεσεν αὐτούς.

(5—7)

1. Ἐπει δὲ ἐξῆλθεν, ἐξήγγειλε τοῖς φίλοις τὴν κρίσιν τοῦ Ὁρόντα ὃς ἐγένετο· σὺ γὰρ ἀπόρρητον ἦν.

2. Ἐφη δὲ Κῦρον ἀρχειν τοῦ λόγου ὡδε· «Παρεκάλεσα ὑμᾶς, ἀνδρες φίλοι, ὅπως σὺν ὑμῖν βουλευόμενος, διτι δίκαιον ἐστι καὶ πρὸς θεῶν καὶ πρὸς ἀνθρώπων, τοῦτο πράξω περὶ Ὁρόντα τουτού·».

3. Τοῦτον γὰρ πρῶτον μὲν δὲ ἔμὸς πατήρ ἔδωκεν ὑπήκοον εἶναι ἔμοι· ἐπει δὲ ταχθεῖς, ως ἔφη αὐτός, ὑιὸς τοῦ ἔμοιο ἀδελφοῦ οὗτος ἐπολέμησεν ἔμοι, ἔχων τὴν ἐν Σάρδεσιν ἀκρόπολιν, καὶ ἐγὼ αὐτὸν προσπολεμῶν ἐποίησα, ὥστε δόξαι τούτῳ τοῦ πρὸς ἐμὲ πολέμου παύσασθαι, καὶ δεξιὰν ἔλαβον καὶ ἔδωκα. Μετὰ ταῦτα,» ἔφη, «δὲ Ὁρόντα, ἐστιν διτι σε ἡδίκησα;» ἀπεκρίνατο διτι οὕ.

19η

δ') Πῶς ὁμολόγησε τὴν ἐνοχὴν του δ Ὁρόντας.

(7—9)

1. Πάλιν δὲ Κῦρος ἦρώτα· «Οὐκοῦν ὕστερον, ως αὐτὸς σὺ ὁμολογεῖς, οὐδὲν ὑπ' ἔμοιο ἀδικούμενος, ἀποστάς εἰς Μυσούς, κακῶς ἐποίεις τὴν ἐμὴν χώραν διτι ἐδύνω;» ἔφη δ Ὁρόντας.

2. «Οὐκοῦν», ἔφη δ Κῦρος, «ὅπότ αὐτοῖς ἔγνωτο τὴν σαυτοῦ δύνα-

μιν, ἐλθὼν ἐπὶ τὸν τῆς Ἀρτέμιδος βωμόν, μεταμέλειν τέ σοι ἔφησθα καὶ πείσας ἐμὲ πιστὰ πάλιν ἔδωκάς μοι καὶ ἔλαβες παρ' ἐμοῦ;» καὶ ταῦθ' ὥμολόγει δὲ Ὁρόντας.

3. «Τί οὖν», ἔφη δὲ Κύρος, «ἀδικηθεὶς ὑπ' ἐμοῦ, νῦν τὸ τρίτον ἐπιδουλεύων μοι φανερὸς γέγονας;» εἰπόντος δὲ τοῦ Ὁρόντα ὅτι οὐδὲν ἀδικηθεῖς, ἡρώτησεν δὲ Κύρος αὐτόν· «Ομολογεῖς οὖν περὶ ἐμὲ ἀδικος γεγενῆσθαι;». «Ἡ γάρ ἀνάγκη», ἔφη δὲ Ὁρόντας.

4. Ἐκ τούτου πάλιν ἡρώτησεν δὲ Κύρος· «Ἐτι οὖν ἂν γένοιο τῷ ἐμῷ ἀδελφῷ πολέμιος, ἐμοὶ δὲ φίλος καὶ πιστός;» δὲ δὲ ἀπεκρίνατο ὅτι οὐδὲν εἴλε γενοίμην, δὲ Κύρε, σοὶ γάρ ἀν ποτε ἔτι δόξαιμι.

20η

ε') Ποία τιμωρία ἐπεβλήθη εἰς τὸν Ὁρόνταν.

(9—11)

1. Πρὸς ταῦτα Κύρος εἶπε τοῖς παροῦσιν· «Ο μὲν ἀνὴρ τοιαῦτα μὲν πεποίηκε, τοιαῦτα δὲ λέγει· ὑμῶν δὲ σὺ πρῶτος, δὲ Κλέαρχε, ἀπόφηναι γνώμην, διτι σοι δοκεῖ».

2. Κλέαρχος δὲ εἶπε τάδε· «Συμβουλεύω ἐγὼ τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐκποδῶν ποιεῖσθαι ώς τάχιστα, ώς μηκέτι δέη τοῦτον φυλάττεσθαι, ἀλλὰ σχολὴ ἢ ἡμίν τοὺς ἐθελοντὰς φίλους εὗ ποιεῖν». Ταῦτη δὲ τῇ γνώμῃ ἔφη καὶ τοὺς ἀλλούς προσθέσθαι.

3. Μετὰ ταῦτα, ἔφη, κελεύοντος Κύρου ἔλαβον τῆς ζώνης τὸν Ὁρόνταν ἐπὶ θανάτῳ ἀπαγεῖς ἀναστάντες καὶ οἱ συγγενεῖς· εἰτα δὲ ἔξηγον αὐτὸν οἵς προσετάχθη.

4. Ἐπειδὲ εἰς τὴν Ἀρταπάτου σκηνὴν εἰσήχθη τοῦ πιστοτάτου τῶν Κύρου σκηνπούχων, μετὰ ταῦτα οὔτε ζῶντα Ὁρόνταν οὔτε τεθνηκότα οὐδεὶς εἰδε πώποτε, οὐδὲ διπως ἀπέθανεν οὐδεὶς εἰδὼς ἐλεγεν.

ε') Ποῖας αἱ προπαρασκευαὶ τῶν ἀντεπάλων
πρὸς μάχην.

21η

α') Διὰ τί ἐπιθεωρεῖ τὸν στρατόν του δὲ Κύρος.

Κεφ. ζ, 1—3

1. Ἐκ Πυλῶν δὲ τῆς Ἀραδίας δὲ Κύρος ἐξελαύνει διὰ τῆς Βαθυλαωνίας σταθμούς τρεῖς παρασκύγγας ἐώθεντα· ἐν δὲ τῷ τρίτῳ σταθμῷ

ἐξέτασιν ποιεῖται τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρδάρων ἐν τῷ πεδίῳ περὶ μέσας νύκτας.

2. Ἐδόκει γὰρ εἰς τὴν ἐπισύσαν ἔω γῆςειν βασιλέα σὺν τῷ στρατεύματι μαχούμενον· καὶ ἐκέλευε Κλέαρχον μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρως γῆγεισθαι, Μένωνα δὲ τοῦ εὐωνύμου, αὗτὸς δὲ τοὺς ἑαυτοῦ διέταξε.

3. Μετὰ δὲ τὴν ἐξέτασιν ἀμα τῇ ἐπισύσῃ γῆμέρᾳ γῆκοντες αὐτόμολοι παρὰ μεγάλου βασιλέως ἀπήγγελλον Κύρῳ περὶ τῆς βασιλέως στρατιᾶς. Κῦρος δὲ συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς τῶν Ἑλλήνων συνεδουλεύετο τε πᾶς ἀν τὴν μάχην ποιοῦτο καὶ αὗτὸς παρήγει θαρρύνων τοιάδε.

22^a

β'). Πῶς δὲ Κῦρος ἐνθαρρύνει τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν Ἑλλήνων πρὸ τῆς μάχης.
(3—5)

1. «Ω ἄνδρες Ἑλληνες, οὖν ἀνθρώπων ἀπορῶν βαρδάρων συμμάχους ὑμᾶς ἄγω, ἀλλὰ νομίζων ἀμείνους καὶ κρείτους πολλῶν βαρδάρων ὑμᾶς εἰναι, διὰ τοῦτο προσέλαθον.

2. «Οπως οὖν ἔσεσθε ἄνδρες ἀξιοί τῆς ἐλευθερίας γῆς κέκτησθε καὶ γῆς ὑμᾶς ἐγὼ εὑδαιμονίζω· εὖ γὰρ ιστε, ὅτι τὴν ἐλευθερίαν ἐλοιμην ἀν ἀνθ' ὕν ἔχω πάντων καὶ ἀλλων πολλαπλασίων.

3. «Οπως δὲ καὶ εἰδῆτε, εἰς οἷον ἔργεσθε ἀγῶνα, ἐγὼ ὑμᾶς εἰδὼς διεδάξω· τὸ μὲν γὰρ πλήθος πολύ, καὶ κραυγὴ πολλῇ ἐπίασιν· ἂν δὲ ταῦτα ἀνάσχησθε, τὰ ἀλλα καὶ αἰσχύνεσθαι μοι δοκῶ, οἷους γῆμεν γνώσεσθε τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ ὄντας ἀνθρώπους.

4. Καὶ εὖ τῶν ἐμῶν γενομένων, ἐγὼ ὑμῶν τὸν μὲν οἶκαδε βουλόμενον ἀπιέναι τοῖς οἷοις ζηλωτὸν ποιήσω ἀπελθεῖν, πολλοὺς δὲ οἷμαι ποιήσειν τὰ παρ' ἐμοὶ ἐλέσθαι ἀντὶ τῶν οἷοις.»

23^a

γ') Τί ὑπισχνεῖται δὲ Κῦρος εἰς τοὺς Ἑλληνας.
(5—8)

1. Ἐνταῦθα Γαυλίτης παρών, φυγάς Σάμιος, πιστὸς δὲ Κύρῳ, εἶπε· «Καὶ μήν, ὁ Κῦρε, λέγουσί τινες, ὅτι πολλὰ ὑπισχνεῖ νῦν διὰ τὸ ἐν τοιούτῳ εἰναι, ἀν δὲ εὖ γένηται τι, οὐ μεμνήσεσθαι σέ φασιν· ἔνιοι δὲ οὐδὲ εἰ μεμνήσονται τε καὶ βούλοισι, δύνασθαι ἀν ἀποδοῦνται ὅταν ὑπισχνεῖται.

2. Ἀκούσας ταῦτα ἔλεξεν ὁ Κύρος. «Ἄλλ' ἔστι μὲν ἡμῖν, ὁ ἄνδρες, ἡ ἀρχὴ ἡ πατρῷα πρὸς μὲν μεσημβρίαν μέχρι οὗ διὰ καῦμα οὐ δύνανται οἰκεῖν ἄνθρωποι, πρὸς δὲ ἄρκτον μέχρι οὗ διὰ χειμῶνας τὰ δὲ ἐν μέσῳ τούτων πάντα σατραπεύουσιν οἱ τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοὶ φίλοι. Ἡν δὲ ἡμεῖς νικήσωμεν, ἡμᾶς δεῖ τοὺς ἡμετέρους φίλους τούτων ἐγκρατεῖς ποιῆσαι. Ωστε οὐ τοῦτο δέδοικα, μὴ οὐκ ἔχω διτεῖς ἑκάστῳ τῶν φίλων, ἀν εὖ γένηται, ἀλλὰ μὴ οὐκ ἔχω ἕκανούς, οἵτις δῶ. Τίμων δὲ τῶν Ἑλλήνων καὶ στέφανον ἑκάστῳ χρυσοῦν δώσω».

3. Οἱ δὲ ταῦτα ἀκούσαντες αὐτοὶ τε ἡσαν πολὺ προθυμότεροι καὶ τοῖς ἄλλοις ἐξήγγελλον.

24η

δ'). Πόσαι ἡσαν αἱ δυνάμεις τῶν ἀντιπάλων στρατευμάτων.

(10—14)

1. Ἐνταῦθα δὴ ἐν τῇ ἔξοπλισίᾳ ἀριθμὸς ἐγένετο τῶν μὲν Ἑλλήνων ἀσπίς μυρία καὶ τετραχοσία, πελτασταὶ δὲ δισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι, τῶν δὲ μετὰ Κύρου βαρδάρων δέκα μυριάδες καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα ἀμφὶ τὰ εἴκοσι.

2. Τῶν δὲ πολεμίων ἐλέγοντο εἶναι ἔκατὸν καὶ εἴκοσι μυριάδες καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα διακόσια. Ἄλλοι δὲ ἡσαν ἑξακισχίλιοι

"Ἄρμα δρεπανηφόρον.

ἴππεῖς, ων Ἀρταγέρσης ἥρχεν· οὕτοι δὲ αὐτὸς πρὸ αὐτοῦ βασιλέως τεταγμένοι ἡσαν.

3. Τοι δὲ βασιλέως στρατεύματος ἡσαν ἀρχοντες τέτταρες, τριά-

κοντά μυριάδων ἔκαστος, Ἀδροκόμας, Τισσαφέρνης, Γωδρύας, Ἀρ-
βάκης. Τούτων δὲ παρεγένοντο ἐν τῇ μάχῃ ἐνενήκοντα μυριάδες καὶ
ἄρματα δρεπανηφόρα ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα.

4. Ταῦτα δὲ ἡγγελλον πρὸς Κύρου οἱ αὐτομολήσαντες ἐκ τῶν
πολεμίων παρὰ μεγάλου βασιλέως πρὸ τῆς μάχης, καὶ οἱ μετὰ τὴν
μάχην ληφθέντες.

25η

ε') Διὰ τί δὲ Κῦρος πορεύεται ἐν τάξει μάχης.

(14—17)

1. Ἐντεῦθεν δὲ Κῦρος ἐξελαύνει σταθμὸν ἔνα παρασάγγας τρεῖς
συντεταγμένῳ τῷ στρατεύματι παντὶ καὶ τῷ Ἑλληνικῷ καὶ τῷ βαρ-
βαρικῷ· φέτο γάρ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ μαχεῖσθαι βασιλέα.

2. Κατὰ γάρ μέσον τὸν σταθμὸν τοῦτον τάφρος ἦν ὁρυκτὴ
βαθεῖα, τὸ μὲν εὔρος ὀργυιαὶ πέντε, τὸ δὲ βάθος ὀργυιαὶ τρεῖς· παρε-
τέτατο δὲ ἡ τάφρος ἄνω διὰ τοῦ πεδίου ἐπὶ δώδεκα παρασάγγας
μέχρι τοῦ Μηδίας τείχους.

3. Ἡν δὲ παρὰ τὸν Εὐφράτην πάροδος στενὴ μεταξὺ τοῦ ποτα-
μοῦ καὶ τῆς τάφρου ὡς εἴκοσι ποδῶν τὸ εὔρος· ταύτην δὲ τὴν τάφρον
βασιλεὺς ποιεὶ ἀντὶ ἐρύματος, ἐπειδὴ πυνθάνεται Κύρου προσελαύ-
γοντα.

4. Ταύτην δὴ τὴν πάροδον Κῦρος τε καὶ ἡ στρατιὰ παρῆλθε
καὶ ἐγένοντο εἰσω τῆς τάφρου.

26η

ε') Διὰ τί δὲ Κῦρος τώρα πορεύεται ἡμελημένως.

(17—20)

1. Ταύτη μὲν οὖν τῇ ἡμέρᾳ οὐκ ἐμαχέσατο βασιλεύς, ἀλλ' ὑπο-
χωρούντων φανερὰ ἡσαν καὶ ἵππων καὶ ἀνθρώπων ἵχη πολλά.

2. Ἐνταῦθα Κῦρος Σιλανὸν καλέσας τὸν Ἀμπρακιώτην μάντιν
ἔδωκεν αὐτῷ διαρεικοὺς τρισχιλίους, διτὶ τῇ ἐνδεκάτῃ ἀπ' ἐκείνης
ἡμέρᾳ θυόμενος εἶπεν αὐτῷ, διτὶ βασιλεὺς οὐ μαχεῖται δέκα ἡμερῶν.

3. Ἐπει δὲ ἐπὶ τῇ τάφρῳ οὐκ ἐκώλυε βασιλεὺς τὸ Κύρου στρά-
τευμα διαβάνειν, ἔδοξε καὶ Κύρῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπεγνωκέναι τοῦ
μάχεσθαι· ὅστε τῇ θεραπίᾳ Κῦρος ἐπορεύετο ἡμελημένως μᾶλλον.

Τῇ δὲ τρίτῃ ἐπὶ τε τοῦ ἄρματος καθήμενος τὴν παρείαν ἐποιεῖτο καὶ δλίγους ἐν τάξει ἔχων πρὸ αὐτοῦ, τὸ δὲ πολὺ αὐτῷ ἀνατεταραγμένον ἐπορεύετο, καὶ τῶν ὅπλων τοῖς στρατιώταις πολλὰ ἐπὶ ἀμαξῶν ἤγετο καὶ ὑποζυγίων.

Ζ'. Ποὺς συνήφθη ἡ μεταξὺ τοῦ Κύρου καὶ τοῦ Αρταξέρξου μάχη.

27η

a^o) *Tί ἀναγγέλλει ὁ Πατηγύας πρὸς τὸν Κύρον.*

Κεφ. η, 1—4

1. Καὶ ἦδη τε ἣν ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν καὶ πλησίον ἣν δισταθμός, ἔνθα ἔμελλε καταλύειν, ἦνίκα Πατηγύας, ἀνὴρ Πέρσης τῶν ἀμφὶ Κύρου πιστῶν, προφαίνεται ἐλαύνων ἀνὰ κράτος ἰδροῦντι τῷ ἵππῳ, καὶ εὐθὺς πᾶσι γ, οἷς ἐνετύγχανεν, ἐδόξα καὶ βαρβαρικῶς καὶ ἐλληνικῶς διτὶ βασιλεὺς σὺν στρατεύματι πολλῷ προσέρχεται, ὡς εἰς μάχην παρεσκευασμένος.

Θώραξ

2. "Ἐνθα δὴ πολὺ τάραχος ἐγένετο· αὐτίκα γάρ ἐδόκουν οἱ Ἕλληνες καὶ πάντες δὲ ἀτάκτοις σφίσιν ἐπιπεσεῖσθαι· Κύρος τε καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἄρματος τὸν θώρακα ἐνέδυ καὶ ἀναβὰς ἐπὶ τὸν ἵππον τὰ παλτὰ εἰς τὰς χειρας ἐλαβε, τοῖς τε ἄλλοις πᾶσι παρήγγελλεν ἔξοπλίζεσθαι καὶ καθίστασθαι εἰς τὴν ἔκυτοῦ τάξιν ἔκαστον.

28η

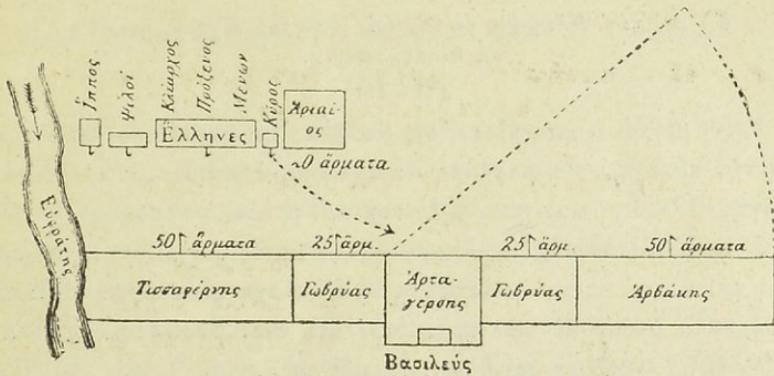
b^o) *Πῶς παρετάχθη ὁ στρατὸς τοῦ Κύρου.*

(4—8)

1. "Ἐνθα δὴ σὺν πολλῇ σπουδῇ καθίσταντο, Κλέαρχος μὲν δεξιὰ τοῦ κέρατος ἔχων πρὸς τῷ Εὑφράτῃ ποταμῷ, Πρόξενος δὲ ἔχόμενος, οἱ δὲ ἄλλοι μετὰ τοῦτον, Μένων δὲ τὸ εὐώνυμον κέρας ἔσχε τοῦ Ἑλληνικοῦ.

2. Τοῦ δὲ βαρδαρικοῦ ἵππεις μὲν Παφλαγόνες εἰς χιλίους παρὰ

Κλέαρχον ἔστησαν ἐν τῷ δεξιῷ καὶ τὸ Ἑλληνικὸν πελταστικόν, ἐν δὲ τῷ εὐωνύμῳ Ἀριαίῳ τε ὁ Κύρου ὑπάρχος καὶ τὸ ἄλλο βαρβαρικόν, Κύρος δὲ καὶ ἵππεις τούτου ὅσον ἔξακόσιοι κατὰ τὸ μέσον, ὥπλι-

σμένοι θώραξι μὲν αὐτοὶ καὶ παραμηριδίοις καὶ χράνεσι πάντες πλήν Κύρου· Κύρος δὲ φιλὴν ἔχων τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν μάχην καθίστατο. Οἱ δὲ ἵπποι πάντες εἶχον καὶ προμετωπίδια καὶ προστερνίδια· εἶχον δὲ καὶ μαχαίρας οἱ ἵππεις Ἑλληνικάς.

29η

γ') Πῶς ητο παρατεταγμένος ὁ στρατὸς τοῦ βασιλέως.

(8—11)

1. Καὶ ἦδη τε ἦν μέσον ἡμέρας καὶ οὕπω καταφανεῖς ἤσαν οἱ πολέμιοι· ἡνίκα δὲ δείλη ἐγίγνετο, ἐφάνη κονιορτὸς ὥσπερ νεφέλη λευκῆ, χρόνῳ δὲ συγνῷ ὕστερον ὥσπερ μελανία τις ἐν τῷ πεδίῳ ἐπὶ πολὺ· οὐδὲ δὲ ἐγγύτερον ἐγίγνοντο, τάχα δὴ καὶ χαλκός τις ἡστραπτε καὶ αἱ λόγχαι καὶ αἱ τάξεις καταφανεῖς ἐγίγνοντο.

2. Καὶ ἤσαν ἵππεις μὲν λευκοθώρακες ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου τῶν πολεμίων· Τισσαφέρνης ἐλέγετο τούτων ἄρχειν· ἐχόμενοι δὲ γερροφόροι, ἐχόμενοι δὲ δπλίται σὺν ποδήρεσι ἔυλίναις δσπίσιν. Αἰγύπτιοι δὲ οὗτοι ἐλέγοντο εἶναι· ἀλλοι δὲ ἵππεῖς, ἀλλοι τοξόται. Πάντες δὲ οὗτοι κατὰ ἔθνη ἐν πλαισίῳ πλήρει ἀνθρώπων ἔκαστον τὸ ἔθνος ἐπορεύετο.

3. Πρὸ δὲ αὐτῶν ἄρματα, διαλείποντα συγγόνι ἀπ' ἀλλήλων, τὰ δὴ δρεπανηφόρα καλούμενα· εἶχον δὲ τὰ δρέπανα ἐκ τῶν ἀξόνων εἰς πλάγιον ἀποτεταμένα καὶ ὑπὸ τοῖς διφροῖς εἰς γῆν βλέποντα, ὡς δια-

κόπτειν ὅτῳ ἐντυγχάνοιεν· ή δὲ γνώμη ἦν, ώς εἰς τὰς τάξεις τῶν
Ἐλλήνων ἐλῶντα καὶ διακόφοντα.

30η

δ') Διὰ τί δὲ Κλέαρχος διαταχθεὶς ὑπὸ τοῦ Κύρου, ἡρωήθη
νὰ ἀλλάξῃ θέσιν.

(11—14)

1. Οἱ μέντοι Κύρος εἶπεν, ὅτε καλέσας παρεκελεύετο τοῖς Ἐλ-
λησι τὴν κραυγὴν τῶν βαρθάρων ἀνέχεσθαι, ἐψεύσθη τοῦτο· οὐ γάρ
κραυγῇ, ἀλλὰ σιγῇ καὶ ἡσυχῇ, ἐν ἵσφι καὶ βραδέως προσῆσαν.

2. Καὶ ἐν τούτῳ Κύρος, παρελαύνων αὐτὸς σὺν Πίγρητι τῷ ἑρ-
μηνεῖ καὶ ἄλλοις τρισὶν ἥ τέτταροι, τῷ Κλεάρχῳ ἐδόξα ἀγειν τὸ στρά-
τευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεὶ βασιλεὺς εἴη· «κανὸν
τοῦτο», ἔφη, «νικῶμεν, πάνθ' ἡμῖν πεποίηται».

3. Όρῶν δὲ ὁ Κλέαρχος τὸ μέσον στῖφος καὶ ἀκούων Κύρου ἔξω
ὄντα τοῦ εὐωνύμου βασιλέα—τοσοῦτον γάρ πλήθει περιῆγη βασιλεύς,
ῶστε μέσον τοῦ ἔκυτοῦ ἔχων τοῦ Κύρου εὐωνύμου ἔξω ἦν—ἀλλ'
ὅμως ὁ Κλέαρχος οὐκ ἥθελεν ἀποσπάσαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὸ δε-
ξιὸν κέρας, φοβούμενος μὴ κυκλωθείη ἐκατέρωθεν, τῷ δὲ Κύρῳ ἀπε-
κρίνατο, ὅτι αὐτῷ μέλοι, ὅπως καλῶς ἔχει.

31η

ε') Πῶς προσπαθεῖ νὰ ἐνθαρρύνῃ τὸ στράτευμα τοῦ δὲ Κύρου.

(14—17)

1. Καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ τὸ μὲν βαρθαρικὸν στράτευμα ὅμαλῶς
προσήνει, τὸ δὲ Ἐλληνικόν, ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ μένον, συνετάττετο ἐκ τῶν
ἔτι προσιόντων.

2. Καὶ Κύρος παρελαύνων οὐ πάνυ πρὸς αὐτῷ τῷ στρατεύματι,
κατεθεᾶτο ἐκατέρωσε ἀποδιλέπων, εἰς τε τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς φίλους.

3. Τέλον δὲ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἐλληνικοῦ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὑπε-
λάσας ως συναντῆσαι, ἔρετο εἰ τι παραγγέλλοις· ὃ δὲ ἐπιστήσας εἶπε
καὶ λέγειν ἐκέλευσε πᾶσιν, ὅτι καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ καὶ τὰ σφάγια καλά.

4. Ταῦτα δὲ λέγων θορύβου ἤκουσε διὰ τῶν τάξεων λόντος, καὶ
ἔρετο, τίς ὁ Ἡρόδος εἴη· ὃ δὲ εἶπεν ὅτι σύνθημα παρέρχεται δεύτε-
ρον ἥδη. Καὶ δὲ ἐθαύμασε, τίς παραγγέλλει, καὶ ἔρετο, διὰ εἴη τὸ
τὸ σύνθημα· ὃ δὲ ἀπεκρίνατο· «Ζεὺς σωτῆρ καὶ νίκη». Οἱ δὲ Κύρος

ἀκούσας, «'Αλλὰ δέχομαι τε», ἔφη, «καὶ τοῦτο ἔστω· ταῦτα δὲ εἰπὼν εἰς τὴν αὐτοῦ χώραν ἀπήλαυνε.

32α

σ') Ποῖοι πρῶτοι ἀρχίζουσι τὴν μάχην καὶ ποῖον τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς

(17—21)

1. Καὶ οὐκέτι τρία ἡ τέτταρα στάδια διειχέτην τῷ φάλαγγε ἀπὸ ἀλλήλων, ἥνικα ἐπαιάνιζόν τε οἱ "Ελληνες καὶ ἥρχοντο ἀντίοι λέναι τοῖς πολεμίοις" ὡς δὲ πορευομένων ἔξενυμανέ τι τῆς φάλαγγος, τὸ ὑπολειπόμενον ἤρξατο δρόμῳ θεῖν· καὶ ἀμα ἐφθέγξαντο πάντες, οἷον τῷ Ἐγυαλίῳ ἐλελίζουσι, καὶ πάντας δὲ ἔθεον.

2. Ήριν δὲ τόξευμα ἔξικνεισθαι, ἐγκλίνουσιν οἱ βάρβαροι καὶ φεύγουσι· καὶ ἐνταῦθα δὴ ἐδίωκον μὲν κατὰ κράτος οἱ "Ελληνες, ἔθιστοι δὲ ἀλλήλοις μὴ θεῖν δρόμῳ, ἀλλ᾽ ἐν τάξει ἐπεστίαι.

3. Τὰ δὲ ἀρματα ἐφέροντο τὰ μὲν δι᾽ αὐτῶν τῶν πολεμίων, τὰ δὲ καὶ διὰ τῶν Ἐλλήνων κενὰ γῆραχων· οἱ δὲ, ἐπει προΐδοιεν, διέσταντο.

4. "Ἐστι δὲ ὅστις καὶ κατελήφθη, ὥσπερ ἐν ἴπποδρόμῳ ἐκπλαγείς· καὶ οὐδὲν μέντοι οὐδὲ τοῦτον παθεῖν ἐψασαν, οὐδὲ ἄλλος δὲ τῶν Ἐλλήνων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ ἐπαθεν οὐδεὶς οὐδέν, πλὴν ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ τοξευθῆναι τις ἐλέγετο.

33η

ζ') Ποῖον μέρος τῶν πολεμίων προσβάλλει ὁ Κῦρος καὶ ποῖον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς προσβολῆς αὐτοῦ.

(21—25)

1. Κῦρος δὲ, δρῶν τοὺς "Ελληνας νικῶντας τὸ καθ' αὐτοὺς καὶ διώκοντας, ἥδομενος καὶ προσκυνούμενος ἥδη ὡς βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἀμφ' αὐτόν, οὐδὲ ὡς ἐξήγκθη διώκειν, ἀλλὰ συνεσπειραμένην ἔχων τὴν τῶν σὺν ἐκυτῷ ἐξακοσίων ἵππεων τάξιν ἐπεμελεῖτο, διποιήσει βασιλεύεις· καὶ γὰρ ἥδει αὐτὸν διτού μέσον ἔχοι τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος.

2. Καὶ πάντες δὲ οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες, μέσον ἔχοντες τοῦ αὐτῶν, γῆγονται, νομίζοντες οὕτω καὶ ἐν ἀσφαλεστάτῳ εἰναι, ἦν δὲ η̄ λισχὺς αὐτῶν ἐκατέρωθεν· καὶ βασιλεὺς δὴ τότε, μέσον ἔχων τὴς αὐτοῦ στρατιᾶς, διμως ἔξι ἐγένετο τοῦ Κύρου εὐωνύμου κέρατος.

3. Ἐπει δ' οὐδεὶς αὐτῷ ἐμάχετο ἐκ τοῦ ἀντίου οὐδὲ τοῖς αὐτοῦ τεταγμένοις ἐμπροσθεν, ἐπέκαμπεν ὡς εἰς κύκλωσιν.

4. Ἔνθα δὴ Κύρος, δείσας, μὴ ὅπισθεν γενόμενος κατακόψῃ τὸ Ἑλληνικόν, ἐλαύνει ἀντίος· καὶ ἐμβαλὼν σὺν τοῖς ἔξακοσίοις, νικᾷ τοὺς ἔξακισχυλίους, καὶ ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ Ἀρταγέρτην τὸν ἄρχοντα αὐτῶν.

Η' - Μετὰ τὴν γένην τοῦ Κύρου τέ συνέδη μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν.

34η

α') Τί ἔπραξεν ὁ Κῦρος εὐθὺς ὡς εἶδε τὸν βασιλέα.

(25—28)

1. Ως δ' ἡ τροπὴ ἐγένετο, διασπείρονται καὶ οἱ Κύρου ἔξακόσιοι, εἰς τὸ διώκειν δρμήσαντες, πλὴν πάνυ ὀλίγοι ἀμφ' αὐτὸν κατελείφθησαν, σχεδὸν οἱ δμοτράπεζοι καλούμενοι.

2. Σὺν τούτοις δὲ ὧν καθορῷ βασιλέα καὶ τὸ ἀμφ' ἐκεῖνον στίφος· καὶ εὐθὺς οὐκ ἥνεσχετο, ἀλλ' εἰπὼν «Τὸν ἀνδρα δρῶ», λετο ἐπ' αὐτὸν καὶ παῖει κατὰ τὸ στέργον καὶ τιτρώσκει διὰ τοῦ θώρακος, ὃς φησι Κτησίας ὁ Ιατρός, καὶ λασθαί αὐτὸς τὸ τραχύμα φησι.

3. Πάλοντα δ' αὐτὸν ἀκοντίζει τις παλτῷ ὑπὸ τὸν ὀφθαλμὸν βιαίως· καὶ ἔντασθα μαχόμενοι καὶ βασιλεὺς καὶ Κύρος καὶ οἱ ἀμφ' αὐτοὺς ὑπὲρ ἐκατέρους, ὅποσοι μὲν τῶν ἀμφὶ βασιλέα ἀπέθησκον, Κτησίας λέγει· παρ' ἐκείνῳ γάρ ἦν· Κύρος δὲ αὐτός τε ἀπέθανε καὶ ὅκτω οἱ ἀριστοὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἔκειντο ἐπ' αὐτῷ.

35η

β') Τί πράττει ὁ Ἀρταπάτης εὐθὺς ὡς εἶδεν τὸν Κῦρον νεκρόν.

(28—29)

1. Ἀρταπάτης δ' ὁ πιστότατος αὐτῷ τῶν σκηπτούχων λέγεται, ἐπειδὴ πεπτωκότα εἶδε Κύρον, καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἵππου περιπεσεῖν αὐτῷ.

2. Καὶ οἱ μέν φασι βασιλέα κελεῦσαι τινα ἐπισφάξαι αὐτὸν Κύρῳ, οἱ δὲ αὐτὸν ἐπισφάξασθαι σπασάμενον τὸν ἀκινάκην· εἶχε γάρ χρυσεῖν· καὶ στρεπτὸν δ' ἐφόρει καὶ ψέλια καὶ τάλλα, ὥσπερ οἱ ἀριστοὶ τῶν Περσῶν· ἐτετίμητο γάρ ἀπὸ Κύρου δι' εὔνοιάν τε καὶ πιστότητα.

❶. Ποτε τὰ ἀποτελέσματα τῆς δευτέρας μάχης
τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν.

36η

α') Τί πράττουσιν οἱ Πέρσαι καὶ τι οἱ "Ἑλληνες μετὰ τὸν θάρατον
τοῦ Κύρου.

Κεφ. ι, 1—6

1. Ἐνταῦθα δὴ Κύρου ἀποτέμνεται ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ χεὶρ ἡ
δεξιά.

2. Βασιλεὺς δὲ διώκων εἰσπίπτει εἰς τὸ Κύρειον στρατόπεδον·
καὶ οἱ μὲν μετὰ Ἀριαίου οὐκέτι ἴστανται, ἀλλὰ φεύγουσι εἰς τὸν
σταθμὸν ἔνθεν ὥρμωντο· βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ σύν αὐτῷ διαρπάζουσι
τὰ πολλά.

3. Οὐ πολλοὶ δὲ τῶν Ἑλλήνων, οἱ ἔτυχον ἐν τοῖς σκευοφόροις
ὅπλα ἔχοντες, ἀντιταχθέντες πολλοὺς τῶν ἀρπαζόντων ἀπέκτειναν·
ἐνταῦθι διέσχον ἀλλήλων βασιλεὺς τε καὶ οἱ "Ἑλληνες ὡς τριά-
κοντα στάδια, οἱ μὲν διώκοντες τοὺς καθ' αὐτοὺς ὡς πάντας νικῶν-
τες, οἱ δ' ἀρπάζοντες ὡς ἥδη πάντες νικῶντες.

4. Ἐπεὶ δὲ ἥσθοντο οἱ μὲν "Ἑλληνες ὅτι βασιλεὺς σύν
τῷ στρατεύματι ἐν τοῖς σκευοφόροις εἴη, βασιλεὺς δὲ αὐ-
τοῦς οὐκέτι οὐδείς, ὅτι οἱ "Ἑλληνες νικῶν τὸ καθ' αὐ-
τοὺς καὶ εἰς τὸ πρόσθεν οὐχονται διώκοντες, ἔνθα δὴ βασι-
λεὺς μὲν ἀθροίζει τε τοὺς ἑαυτοῦ καὶ συντάττεται, ὁ δὲ
Κλέαρχος ἐδουλεύετο, Πρόξενον καλέσας, εἰ πέμποιέν τινας
ἡ πάντες ἰστεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἀρήξοντες.

37η

β') Μετὰ τίνος ἐνοῦται ὁ βασιλεὺς.

(6—9)

1. Ἐν τούτῳ καὶ βασιλεὺς δῆλος γίνεται προσιών πάλιν, ὡς
ἐδόκει, ὄπισθεν.

2. Καὶ οἱ μὲν "Ἑλληνες στραφέντες παρεσκευάζοντο, ὡς
ταύτη προσιόντος καὶ δεξόμενοι, ὁ δὲ ταύτη μὲν οὐκ ἦγεν,
ἡ δὲ παρῆλθεν ἔξω τοῦ εὐωνύμου κέρατος, ταύτη καὶ ἀπῆ-
γεν, ἀναλαβὼν καὶ τούς ἐν τῇ μάχῃ κατὰ τοὺς "Ἑλληνας Ἀκόντιον
αὐτομολήσαντας καὶ Τισσαφέρνην καὶ τοὺς σύν αὐτῷ.

3. Ο γάρ Τισσαφέρνης ἐν τῇ πρώτῃ συνόδῳ οὐκ ἔφυγεν, ἀλλὰ
διέγλασε παρὰ τὸν ποταμὸν κατὰ τοὺς "Ἑλληνας πελταστάς διελαύ-

N. S. Γκινοπούλλου, "Ἑλλην. Χρηστομάθεια τόμ. B'

3

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νων δὲ κατέκανε μὲν οὐδένα, διαστάντες δὲ οἱ Ἑλληγες ἔπαιον καὶ
ἡχόντινον αὐτούς.

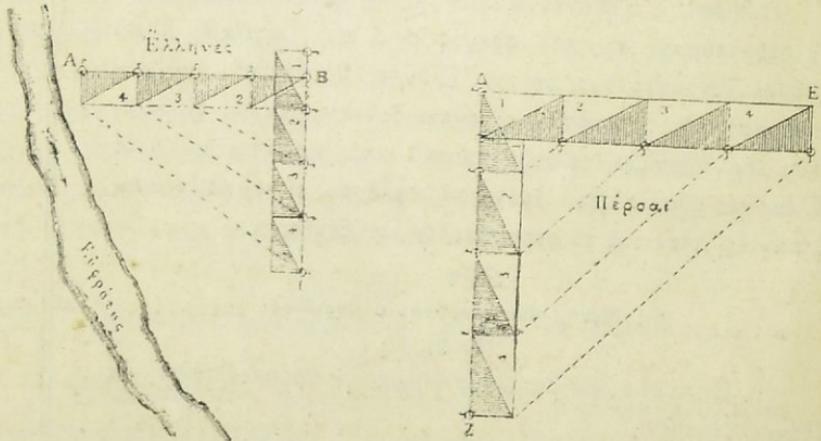
4. 'Ο δὲ οὖν Τισσαφέρνης ώς μείον ἔχων ἀπηλλάγη, πάλιν μὲν
οὐκ ἀναστρέψει, εἰς δὲ τὸ στρατόπεδον ἀφικόμενος τὸ τῶν Ἑλλήνων,
ἔκει συντυγχάνει βασιλεῖ, καὶ διμοῦ δὴ πάλιν συνταξάμενοι ἐπο-
ρεύοντα.

38η

γ') Τί ἔπραξαν οἱ Ἑλληνες ὅτε οἱ βάρβαροι ἐπλησίασαν τὸ ἀριστερόν
των κέρας καὶ τί δὲ βασιλεύς.

(9-11)

1. Ἐπει δὲ ήσαν κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν Ἑλλήνων κέρας, ἔδεισαν
οἱ Ἑλληγες, μὴ προσάγοιεν πρὸς τὸ κέρας καὶ περιπτύξαντες ἀμφο-
τέρωθεν αὐτούς καταχόψειαν καὶ ἐδόκει αὐτοῖς ἀναπτύσσειν τὸ κέ-
ρας καὶ ποιήσασθαι ὅπισθεν τὸν ποταμόν.

2. Ἐνῷ δὲ ταῦτα ἔδουλεύοντο, καὶ δὴ βασιλεὺς παραμειψά-
μενος εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα κατέστησεν ἀντίαν τὴν φάλαγγα, ὥσπερ τὸ
πρῶτον μαχούμενος συνῆει.

3. 'Ως δὲ εἶδον οἱ Ἑλληγες ἐγγύς τε ὄντας καὶ παρατεταγμέ-
νους, αὐθίς παιανίσαντες ἐπῆσαν πολὺ ἔτι προθυμότερον ἢ τὸ
πρόσθεν.

39η

δ'). Τίνες ἐνίκησαν κατὰ τὴν δευτέραν μάχην.

(11—16)

1. Οἱ δ' αὖ βάρθοροι οὐκ ἔδέχοντο, ἀλλὰ ἐκ πλείονος ἢ τὸ πρόσθεν ἔφευγον· οἱ δ' ἐπεδίωκον μέχρι κώμης τινός.

2. Ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οἱ "Ἐλληνες" ὑπὲρ γάρ τῆς κώμης γήλοφος ἦν, ἐφ' οὐδὲν στράφησαν οἱ ἀμφὶ βασιλέα, πεζοὶ μὲν οὐκέτι, τῶν δὲ ἵππεων δὲ λόφος ἐνεπλήσθη, ὥστε τὸ ποιούμενον μὴ γιγνώσκειν.

3. Ἐπει δὲ καὶ ἐνταῦθ' ἔχώρουν οἱ "Ἐλληνες", λείπουσι δὴ καὶ τὸν λόφον οἱ ἵππεις· οὐ μὴν ἔτι ἀθρόοι, ἀλλ' ἄλλοι ἄλλοι δέ τοι δὲ λόφος τῶν ἵππεων· τέλος δὲ καὶ πάντες ἀπεχώρησαν.

4. Οἱ οὖν Κλέαρχος οὐκ ἀνεβίβαζεν ἐπὶ τὸν λόφον, ἀλλ' ὑπ' αὐτὸν στήσας τὸ στράτευμα πέμπει Λύκιον τὸν Συρακόσιον καὶ ἄλλον ἐπὶ τὸν λόφον, καὶ κελεύει κατιδόντας τὰ ὑπὲρ τοῦ λόφου, τί ἔστιν, ἀπαγγεῖλαι. Καὶ δὲ Λύκιος ἥλασέ τε καὶ ἰδὼν ἀπαγγέλλει, ὅτι φεύγουσιν ἀνὰ κράτος· σχεδὸν δὲ ὅτε ταῦτα ἦν καὶ ἥλιος ἔδύετο.

40η

ε'). Εἰς ποίαν κατάστασιν εὗρον τὸ στρατόπεδόν των οἱ "Ἐλληνες", ὅταν ἐπέστρεψαν εἰς αὐτό.

(16—19)

2. Ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οἱ "Ἐλληνες", καὶ θέμενοι τὰ δπλα ἀνεπαύοντο· καὶ ἄμα μὲν ἐθαύμαζον, ὅτι οὐδαμοῦ Κῦρος φαίνοιτο οὐδὲ ἄλλος ἀπ' αὐτοῦ οὐδεὶς παρείη· οὐ γάρ ἥδεσαν αὐτὸν τεθνηκότα· καὶ αὐτοὶ ἐδουλεύοντο, εἰ αὐτοῦ μείναντες τὰ σκευοφόρα ἐνταῦθα ἀγοιντο ἢ ἀπίστειν εἰς τὸ στρατόπεδον.

2. Ἐδοξεν αὐτοῖς ἀπίεναι· καὶ ἀφικνοῦνται ἀμφὶ δορπηστὸν ἐπὶ τὰς σκηνάς. Ταύτης μὲν τῆς ἡμέρας τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο.

3. Καταλαμβάνουσι δὲ τῶν τε ἄλλων χρημάτων τὰ πλεῖστα διηρπασμένα καὶ εἴ τι σιείον ἢ ποτὸν ἦν, καὶ τὰς ἀμάξας μεστὰς ἀλεύρων καὶ οίνου, ὃς παρεσκευάσατο Κῦρος, καὶ ταύτας τότε οἱ οὖν βασιλεῖ διήρπασαν.

4. Ωστε ἀδειπνοὶ ἦσαν οἱ πλεῖστοι τῶν "Ἐλλήνων" ἦσαν δὲ καὶ ἀνάριστοι πρὶν γάρ δὴ καταλῦσαι τὸ στράτευμα πρὸς ἄριστον, βασιλεὺς ἐφάνη. Ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα οὕτω διεγένοντο.

II

**Α'. Μετά τὴν δευτέραν μάχην τέ ἐγένετο μεταξὺ¹
Ἐλλήνων καὶ Ἀριαίου.**

41η

a') Παρὰ ποίων μανθάνονταν οἱ "Ἐλλῆνες τὸν θάνατον τοῦ Κύρου καὶ τὴν
μέλλουσαν ἀνακώρησιν τοῦ Ἀριαίου εἰς τὴν Ἰωνίαν.

Κεφ. α, 1—4

1. "Αμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθόντες οἱ στρατηγοὶ ἔθαύμαζον, ὅτι
Κύρος οὕτε ἄλλον πέμποι σημαγοῦντα, ὅτι χρὴ ποιεῖν, οὕτε αὐτὸς
φαίνοιτο· ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς συσκευασαμένοις, ἢ εἴχον, καὶ ἐξοπλισα-
μένοις προτίέναι εἰς τὸ πρόσθεν, ἔως Κύρῳ συμμελεῖειαν.

2. "Ηδη δὲ ἐν ὁρμῇ ὅντων, ἀμα ἥλιψ ἀνέχοντι ἥλθε Προκλῆς ὁ
Τευθρανίας ἄρχων, γεγονὼς ἀπὸ Δαμαράτου τοῦ Λάκωνας, καὶ Γλοῦς
ὁ Ταμώ.

3. Οὗτοι ἔλεγον, ὅτι Κύρος μὲν τέθνηκεν, Ἀριαῖος δὲ πεφευγὼς
ἐν τῷ σταθμῷ εἶη μετὰ τῶν ἄλλων βαρδάρων, θεν τῇ προτεραιᾷ
ώρμωντο, καὶ λέγοι, ὅτι ταῦτην μὲν τὴν ἡμέραν περιμενοῦσιν αὐτούς
εἰ μέλλοιεν ἥκειν, τῇ δὲ ἄλλῃ ἀπιέναι φαίη ἐπὶ Ἰωνίας, θενπερ ἥλθε

42α

β') Τί ὑπόσχονται οἱ "Ἐλλῆνες εἰς τὸν Ἀριαῖον, ἐὰν ἔλθῃ πρὸς αὐτούς.
(4—6)

1. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι "Ἐλλῆνες πυνθα-
νόμενοι βαρέως ἔφερον.

2. Κλέαρχος δὲ τάδε εἶπεν· «'Αλλ' ὅφελε μὲν Κύρος ζῆν· ἐπεὶ
δὲ τετελεύτηκεν, ἀπαγγέλλετε Ἀριαῖῳ, ὅτι ἡμεῖς νικῶμέν τε βασιλέα
καὶ, ὡς ὄρατε, οὐδεὶς ἔτι ἡμῖν μάχεται, καὶ εἰ μὴ ὑμεῖς ἥλθετε,
ἐπορευόμεθα ἀν ἐπὶ βασιλέα. Ἐπαγγελλόμεθα δὲ Ἀριαῖῳ, ἐὰν ἐνθάδε
ἥλθῃ, εἰς τὸν θρόνον τὸν βασιλείου καθιεῖν αὐτόν· τῶν γὰρ μάχη
νικώντων καὶ τὸ ἄρχειν ἔστι.»

3. Ταῦτα εἰπὼν ἀποστέλλει τοὺς ἀγγέλους καὶ σὺν αὐτοῖς Χειρί-
σοφον τὸν Λάκωνα καὶ Μένωνα τὸν Θετταλόν· καὶ γὰρ αὐτὰς Μένων
ἔθούλετο· ἦν γὰρ φίλος καὶ ἔνος Ἀριαίου.

43η

γ'). Τί κάμνει τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ἀπεσταλμένων.

(6—7)

1. Οἱ μὲν φύχοντο, Κλέαρχος δὲ περιέμενε.
2. Τὸ δὲ στράτευμα ἐπορίζετο σῖτον, ὅπως ἐδύνατο, ἐκ τῶν ὑποζυγίων κόπτοντες τοὺς βίοὺς καὶ ὅνους· ἔνδοις δὲ ἔχρωντο μικρὸν προσόντες ἀπὸ τῆς φάλαγγος, οὐ δὲ μάχη ἐγένετο, τοῖς τε οἰστοῖς πολλοῖς οὖσιν, οὓς ἡγάγκαζον οἱ Ἑλληνες ἐκβάλλειν τοὺς κύτομολοῦντας παρὰ βασιλέως, καὶ τοῖς γέρροις καὶ ταῖς ἀσπίσι ταῖς ἔυλναις· πολλαὶ δὲ καὶ πέλται καὶ ἄμαξαι ἦσαν φέρεσθαι ἔρημοι· οἷς πᾶσι χρώμενοί, κρέα ἔψοντες, ἥσθιον ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

Ἄσπις ἡειδής

B'. Τέ ἐγένετο μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦ βασιλέως.

44η

α') Τί ἀπαυτεῖ δὲ βασιλεὺς παρὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τί ἀπαντᾷ δὲ Κλέαρχος.

(7—10)

1. Καὶ ἦδη τε ἣν περὶ πλήθουσαν ἀγορὰν καὶ ἔρχονται παρὰ βασιλέως καὶ Τισσαφέροντος κήρυκες, οἱ μὲν ἄλλοι βάρδαροι, τὴν δὲ αὐτῶν Φαλίνος εἰς Ἑλλην, ὃς ἐτύγχανε παρὰ Τισσαφέρνει ὧν καὶ ἐντίμως ἔχων καὶ γὰρ προσεποιεῖτο ἐπιστήμων εἶγαι τῶν ἀμφὶ τάξεις τε καὶ διπλομαχίαν.

2. Οὗτοι δὲ προσελθόντες καὶ καλέσαντες τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀρχοντας λέγουσιν, ὅτι βασιλεὺς κελεύει τοὺς Ἑλληνας, ἐπεὶ νικῶν τυγχάνει καὶ Κύρον ἀπέκτονε, παραδόντας τὰ ὅπλα, ἰόντας ἐπὶ τὰς βασιλέως θύρας, εὑρίσκεσθαι, ἃν τι δύνωνται, ἀγαθόν.

3. Ταῦτα μὲν εἰπον οἱ βασιλέως κήρυκες· οἱ δὲ "Ελληνες βαρέως μὲν ἡκουσαν, ὅμως δὲ Κλέαρχος τοσούτον εἰπεν, ὅτι οὐ τῶν νικώντων εἶη τὰ ὅπλα παραδιδόνται· «Ἀλλά», ἔφη, «ὑμεῖς μέν, διὸ ἀνδρες στρατηγοί, τούτοις ἀποκρίνασθε, διτι κάλλιστόν τε καὶ ἄριστον ἔχετε ἐγώ δὲ αὐτίκα ἥξω». Ἐκάλεσε γάρ τις αὐτὸν τῶν ὑπηρετῶν, ὅπως ἔδοι τὰ ίερὰ ἐξηγημένα· ἔτυχε γάρ θυόμενος.

45η

β') Τί ἀπήντησαν ἄλλοι τινὲς "Ελληνες ὁρηγοί.

(10—12)

1. Ἔνθα δὴ ἀπεκρίνατο Κλεάνωρ δ 'Αρκάς, πρεσβύτατος ὄν, διτι πρόσθεν ἀν ἀποθάνοιεν ἦταν τὰ ὅπλα παραδοῖεν.

2. Πρόξενος δὲ δ Θηραῖος· «Ἀλλά ἐγώ», ἔφη, «ὦ Φαλίνε, θαυμάζω πότερα ως κρατῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ ὅπλα η ως διὰ φιλίαν δῶρα· εἰ μὲν γάρ ως κρατῶν, τί δει αὐτὸν αἰτεῖν καὶ οὐ λαθεῖν ἐλθόντα; εἰ δὲ πείσας βούλεται λαθεῖν, λεγέτω, τί ἔσται τοῖς στρατιώταις, ἐάν αὐτῷ ταῦτα χαρίσωνται;».

3. Πρὸς ταῦτα Φαλίνος εἶπε· «βασιλεὺς νικᾶν ἥγειται, ἐπειδὴ Κύρον ἀπέκτονε· τίς γάρ αὐτῷ ἔτι τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται; Νομίζει δὲ καὶ ὑμᾶς ἔαυτοῦ εἰγαί, ἔχων ἐν μέσῃ τῇ ἔαυτοῦ χώρᾳ καὶ ποταμῷν ἐντὸς ἀδιαβάτων, καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ἐφ' ὑμᾶς δυνάμενος ἀγαγεῖν, δισοῦ οὐδέ, εἰ παρέχοι ὑμῖν, δύνασθαι ἀν ἀποκτεῖναι.».

46η

γ') Τί ἀπήντησεν δι γενναῖος Θεόπομπος καὶ τί εἶπον ἄλλοι τινές δειλοί.

(12—15)

1. Μετὰ τοῦτον Θεόπομπος Ἀθηναῖος εἶπεν· «Ω Φαλίνε, νῦν, ως σὺ δρᾶς, ήμιν οὐδὲν ἔστιν ἀγαθὸν ἄλλο, εἰ μὴ ὅπλα καὶ ἀρετὴ· ὅπλα μὲν οὖν ἔχοντες, οὐδέμεθα ἀν καὶ τῇ ἀρετῇ χρῆσθαι, παραδόντες δ' ἀν ταῦτα, καὶ τῶν σωμάτων στερηθῆναι. Μὴ οὖν οἷον τὰ μόνα ἀγαθὰ ήμιν ὅντα διην παραδώσειν, ἀλλὰ σὺν τούτοις καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν μαχούμεθα.».

Ἄκούσας δὲ ταῦτα δ Φαλίνος ἐγέλασε καὶ εἶπεν· «Ἀλλὰ φιλόσοφῳ μὲν ἔσικας, ω νεανίσκε, καὶ λέγεις οὐκ ἀχάριτα· ἵσθι μέντοι ἀνόητος ὄν, εἰ οἵει τὴν διμετέραν ἀρετὴν περιγενέσθαι ἀν τῆς βασιλέως δυνάμεως.».

3. Ἀλλους δέ τινας ἔφασαν λέγειν ὑπομαλακιζομένους, ὡς καὶ Κύρῳ πιστοί ἐγένοντο καὶ βασιλεῖ ἀν πολλοῦ ἄξιοι γένοιντο, εἰ βούλοιτο φίλος γενέσθαι.

47η

δ') Τί ζητεῖ ὁ Κλέαρχος παρὰ τοῦ Φαλίνου.
(15—18)

1. Ἐν τούτῳ Κλέαρχος ἥκε, καὶ ἡρώτησεν, εἰ ἦδη ἀποκεκριμένοι εἰεν.

2. Φαλίνος δὲ ὑπολαβὼν εἶπεν «Οὗτοι μέν, ὁ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγει· σὺ δ' ἡμῖν εἰπὲ τί λέγεις».

3. Ὁ δ' εἶπεν «Ἐγώ σε, ὁ Φαλίνε, ἀσμενος ἔσρακα—οἷμαι δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες· σὺ τε γάρ Ἐλλην εἶ καὶ ἡμεῖς τοσοῦτοι ὄντες, ἔσους σὺ δρᾶς· ἐν τοιούτοις δὲ ὄντες πράγμασι, συμβουλευόμεθά σοι, τί χρὴ ποιεῖν περὶ ὧν λέγεις. Σὺ οὖν πρὸς θεῶν συμβουλευσον ἡμῖν, διτοι σοι δοκεῖ κάλλιστον καὶ ἀριστον είναι, καὶ δ σοι τιμὴν οἴσει εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον δει λεγόμενον, διτοι Φαλίνος ποτε, πεμφθεὶς παρὰ βασιλέως κελεύσων τοὺς Ἐλληνας τὰ δπλα παραδοῦναι, συμβουλευμένοις συνεδούλευσεν αὐτοῖς τάδε. Οἰσθα δέ, διτοι ἀνάγκη λέγεσθαι ἐν τῇ Ἐλλάδι, ἢ ἂν συμβουλεύσῃς.»

48η

ε'). Διὰ τί ὁ Κλέαρχος ἐξήτησε συμβουλὴν παρὰ τοῦ Φαλίνου· ἐπέτυχεν εἰς τὴν σκέψιν του καὶ τί ἀνταπήντησεν ὁ Κλέαρχος.

(18—21)

1. Ὁ δὲ Κλέαρχος ταῦτα ὑπῆγετο, βουλόμενος καὶ αὐτὸν τὸν παρὰ βασιλέως πρεσβεύοντα συμβουλεῦσαι μὴ παραδοῦναι τὰ δπλα, δπως εὐέλπιδες μᾶλλον εἰεν οἱ Ἐλληνες.

2. Φαλίνος δέ, ὑποστρέψας παρὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ, εἶπεν «Ἐγώ, εἰ μὲν τῶν μυρίων ἐλπίδων μία τις ὑμῖν ἐστι σωθῆναι πολεμοῦντας βασιλεῖ, συμβουλεύω μὴ παραδιδόναι τὰ δπλα· εἰ δέ τοι μηδεμία σωτηρίας ἐστιν ἐλπίς, ἀκοντος βασιλέως, συμβουλεύω σήκεσθαι ὑμῖν, δπη δυνατόν.

3. Κλέαρχος δὲ πρὸς ταῦτα εἶπεν «Ἄλλα ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις· πασο ἡμῶν δὲ ἀπάγγειλλε τάδε, διτοι ἡμεῖς οἰόμεθα, εἰ μὲν δέοις βασιλεῖ φίλους είναι, πλείονος ἀν ἄξιοι είναι φίλοι εἶχοντες τὰ δπλα

ἢ παραδόντες ἀλλῷ, εἰ δὲ δέοι πολεμεῖν, ἀμεινον ἀν πολεμεῖν ἔχοντες τὰ ὅπλα ἢ ἀλλῷ παραδόντες.

49η

ε') Ὁ Κλέαρχος ἐφανέρωσεν εἰς τὸν Φαλίνον τί μέλλει νὰ γάμη;
(21—23)

1. Ὁ δὲ Φαλίνος εἶπε· «Ταῦτα μὲν δὴ ἀπαγγελοῦμεν· ἀλλὰ καὶ τάδε ὑμῖν εἰπεῖν ἐκέλευσε βασιλεύς, διτι μένουσι μὲν ὑμῖν αὐτοῦ σπονδαὶ εἰεν, προϊοῦσι δὲ καὶ ἀπιοῦσι πόλεμος. Εἴπατε οὖν καὶ περὶ τούτου, πότερα μενεῖτε καὶ σπονδαὶ εἰσιν, ἢ ὡς πολέμου ὄντος παρ' ὑμῶν ἀπαγγελῶ».

2. Κλέαρχος δὲ ἔλεξεν· «Ἀπάγγελλε τοίνυν καὶ περὶ τούτου, διτι καὶ ἥμιν ταῦτα δοκεῖ, ἀπερ καὶ βασιλεῖ».

3. «Τί οὖν ταῦτα ἔστιν;» ἔφη δ Φαλίνος. Ἀπεκρίνατο Κλέαρχος· «Ἔν μὲν μένωμεν, σπονδαί, ἀπιοῦσι δὲ καὶ προϊοῦσι πόλεμος». Ὁ δὲ πάλιν ἡρώτησε· «Σπονδᾶς ἢ πόλεμον ἀπαγγελῶ;», Κλέαρχος δὲ ταῦτα πάλιν ἀπεκρίνατο· «Σπονδαὶ μὲν μένουσιν, ἀπιοῦσι δὲ καὶ προϊοῦσι πόλεμος». «Ο, τι δὲ ποιήσοι, οὐ διεσήμηγε.

Γ'. Τέ ἔπραξαν οἱ "Ελληνες μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Φαλένου.

50η

α') Διὰ τί δ Ἀριαῖος δὲν δέχεται τὸ βασιλικὸν ἀξιωματο.

Κεφ. β, 1—3

1. Φαλίνος μὲν δὴ φέρετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ.

2. Οἱ δὲ παρὰ Ἀριαίου ἥκον Προκλῆς καὶ Χειρίσοφος· Μένων δὲ αὐτοῦ ἔμενε παρὰ Ἀριαίῳ.

3. Οὗτοι δὲ ἔλεγον, διτι πολλοὺς φαίη Ἀριαῖος εἰναι Πέρσας ἔκαυτοῦ βελτίους, οὓς οὐκ ἀνασχέσθαι αὐτοῦ βασιλεύοντος ἀλλ', εἰ βούλεσθε συναπιέναι, γίκειν γῆρη κελεύει τῇ γυναῖκός εἰ δὲ μή, αὔριον πρῷ ἀπιέναι φῆσίν.

4. Ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπεν· «Ἄλλ' οὕτω χρὴ ποιεῖν· ἐὰν μὲν ἔκωμεν, ὥσπερ λέγετε· εἰ δὲ μή, πράττετε ὅποιον ἀν τι ὑμῖν οἰησθε μάλιστα συμφέρειν». «Ο, τι δὲ ποιήσοι οὐδὲ τούτοις εἰπε.

51η

β') Τί λέγει πρὸς τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς τῶν Ἑλλήνων
δὲ Κλέαρχος περὶ τῆς πορείας.

(3—5)

1. Μετὰ ταῦτα, ἥδη ἡλίου δύνοντος, συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς
καὶ λοχαγούς, ἔλεξε τοιάδε· «Ἐμοὶ, ὃ ἄνδρες, θυμένῳ λέναι ἐπὶ βα-
σιλέα οὐκ ἐγίγνετο τὰ ιερά· καὶ εἰκότως ἅρα οὐκ ἐγίγνετο. Ως γὰρ
ἐγὼ νῦν πυνθάνομαι, ἐν μέσῳ ἡμῶν καὶ βασιλέως δὲ Τίγρης ποταμός
ἔστι· γαυσίπορος, ὃν οὐκ ἂν δυναίμεθα ἀνευ πλοίων διαβῆναι· πλοῖα
δὲ ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν.

2. Οὐ μὲν δὴ αὐτοῦ γε μένειν οἶόν τε· τὰ γὰρ ἐπιτήδεια οὐκ
ἔστιν ἔχειν· λέναι δὲ παρὰ τοὺς Κύρου φίλους πάνυ καλὰ ἡμῖν τὰ
ιερὰ ἦν.

3. Ὡδε οὖν χρὴ ποιεῖν· ἀπιόντας δειπνεῖν δὲ τις ἔχει· ἐπειδὴν
δὲ σημήνη τῷ κέρατι ὡς ἀναπαύεσθαι, συσκευάζεσθε· ἐπειδὴν δὲ τὸ
δειπνερον, ἀνατίθεσθε ἐπὶ τὰ ὑποζύγια· ἐπὶ δὲ τῷ τρίτῳ ἔπεσθε τῷ
ἡγουμένῳ, τὰ μὲν ὑποζύγια ἔχοντες πρὸς τοῦ ποταμοῦ, τὰ δὲ ὅπλα
ἔξω·

4. Ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί, ἀπῆλθον, καὶ
ἐποίουν οὕτω.

52η

γ') Τί ἔκαμαν οἱ Ἑλληνες μετὰ τὴν ἀφιξέν των πλησίον τοῦ Ἀριαίου.

(6—9)

1. Ἐντεῦθεν, ἐπεὶ σκότος ἐγένετο, Μιλτοκύθης μὲν δὲ Θρᾷξ, ἔχων
τοὺς τε ἵππους τοὺς μεθ' ἔαυτοῦ εἰς τετταράκοντα καὶ
τῶν πεζῶν Θρᾳκῶν ὡς τριακοσίους, ηὗτομόλησε πρὸς
βασιλέα.

2. Κλέαρχος δὲ τοῖς ἄλλοις ἥγειτο κατὰ τὰ παργγ-
γελμέγα, οἱ δὲ εἴποντο· καὶ ἀφικνοῦνται εἰς τὸν πρῶ-
τον σταθμὸν παρ' Ἀριαίον καὶ τὴν ἔκείνου στρατιὰν
ἀμφὶ μέσας νύκτας.

3. Καὶ ἐν τάξει θέμενοι τὰ ὅπλα συνῆλθον εἰς
στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ τῶν Ἑλλήνων παρ' Ἀριαίον· Εἰφος μετὰ
κολεοῦ
καὶ ὄμοσαν εἰς τε Ἑλληνες καὶ Ἀριαίος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ εἰς κρά-

τιστοι μήτε προδώσειν ἀλλήλους σύμμαχοι τε ἔσεσθαι· οἱ δὲ βάρ-
βαροι προσώμοσαν καὶ ἡγήσεσθαι ἀδόλως. Ταῦτα δὲ ὥμοσαν, σφά-
ξαντες ταῦρον καὶ κριὸν εἰς ἀσπίδα, οἱ μὲν Ἕλληνες βά-
πτοντες ξίφος, οἱ δὲ βάρβαροι λόγχην.

53η

γ') Ποίαν γνώμην ἔχει δὲ Ἀριαῖος περὶ τῆς κοινῆς πορείας.

(9—12)

1. Ἐπεὶ δὲ τὰ πιστὰ ἐγένετο, εἶπεν δὲ Κλέαρχος· «Ἄγε δῆ, ὦ
Ἀριαῖε, ἐπείπερ δὲ αὐτὸς ὑμῖν στόλος ἐστὶ καὶ ἡμῖν, εἰπὲ τίνα γνώ-
μην ἔχεις περὶ τῆς πορείας, πότερον ἀπιμεν ἦνπερ ἥλθομεν, η
ἄλλην τινὰ ἐννενοκχέναι δοκεῖς ὅδὸν κρείττω»;

2. Οἱ δὲ εἶπεν· «Ὕν μέν ἥλθομεν ἀπιόντες, παντελῶς ἀν ὑπὸ^τ
λιμοῦ ἀπολοίμεθα· ὑπάρχει γάρ νῦν ἡμῖν οὐδὲν τῶν ἐπιτηδείων, οὐδὲ
ἐκ τῆς χώρας οὐδὲν ἔχομεν λαμβάνειν· ἔνθα δέ τι ἡγ, ἡμεῖς διαπο-
ρευόμενοι κατεδαπανήσαμεν.

3. Πορευτέον οὖν ἡμῖν τοὺς πρώτους σταθμοὺς ὡς ἀν δυνώμεθα
μακροτάτους, ἵνα ὡς πλειστον ἀποσπάσωμεν τοῦ βασιλικοῦ στρατεύ-
ματος· ἡν γάρ ἀπαξ δύο ἡ τριῶν ἡμερῶν ὅδὸν ἀπόσχωμεν, οὐκέτι
μὴ δυνήσεται βασιλεὺς ἡμᾶς καταλαβεῖν. Ταῦτην, ἔφη, τὴν γνώμην
ἔχω ἔγωγε.

54η

δ') Ποῦ ἐπορεύθησαν μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς κοινῆς ἐπανόδου
οἱ Ἕλληνες καὶ δὲ Ἀριαῖος.

(12—15)

1. Ὡν δὲ αὕτη ἡ στρατηγία οὐδὲν ἄλλο δυναμένη ἡ ἀποδρᾶναι
ἡ ἀποφυγεῖν· ἡ δὲ τύχη ἐστρατήγησε κάλλιον.

2. Ἐπεὶ γάρ ἡμέρα ἐγένετο, ἐπορεύοντο ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸν
ἥλιον, λογιζόμενοι ἕξειν ἀμά ἡλίῳ δύνοντι εἰς κώμας τῆς Βαδυλω-
νίας χώρας· καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἐψεύσθησαν.

3. Ἐτὶ δὲ ἀμφὶ δεῖλην ἔδοξαν πολεμίους ὄραν ἵππεας· καὶ τῶν
τε Ἑλλήνων οἱ μὴ ἔτυχον ἐν ταῖς τάξεσιν ὅντες εἰς τὰς τάξεις
ἔθεον, καὶ Ἀριαῖος—ἐτύγχανε γάρ ἔφ' ἀμάξης πορευόμενος διότι
ἐτέτρωτο—, καταδάξ ἐθωρακίζετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ.

4. Ἐν φῷ δὲ ὠπλίζοντο ἡκον λέγοντες οἱ προπεμφθέντες σκοποί,
ὅτι οὐχ ἵππεῖς εἰεν, ἀλλ᾽ ὑποζύγια νέμοιτο. Καὶ εὐθὺς ἔγνωσαν πάντες
ὅτι ἐγγύς που ἐστρατοπεδεύετο βασιλεύς· καὶ γὰρ καπνὸς ἐφαίνετο ἐν κώμαις οὐ πρόσω.

55η

ε') Ποῦ κατεσκήνωσαν οἱ "Ἐλληνες καὶ πῶς ἐνέβαλον πανικὸν
εἰς τὸ βασιλικὸν στρατόπεδον.

(15—18)

1. Κλέαρχος δὲ ἐπὶ μὲν τοὺς πολεμίους οὐκ ἦγεν — γὰρ
καὶ ἀπειρηκότας τοὺς στρατιώτας καὶ ἀσίτους ὅντας· ἥδη δὲ καὶ
ὁψὲ ἦν. Οὐ μέντοι οὐδὲ ἀπέκλινε, φυλαττόμενος μὴ δοχοίη φεύγειν·
ἀλλ᾽ εὐθύωρον ἄγων, ἀμα τῷ ἥλιῳ δυομένῳ εἰς τὰς ἐγγυτάτω
κώμας, τοὺς πρώτους ἔχων, κατεσκήνωσεν, ἕξ ων διήρπαστο ὑπὸ^{τοῦ} βασιλικοῦ στρατεύματος καὶ αὐτὰ τὰ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ξύλα.

2. Οἱ μὲν οὖν πρῶτοι ὅμως τρόπῳ τινὶ ἐστρατοπεδεύσαντο, οἱ
δὲ ὑστεροί, σκοταῖοι προσιόντες, ώς ἐτύγχανον ἔκαστοι ηὔλιζοντο,
καὶ κραυγὴν πολλὴν ἐποίουν καλοῦντες ἀλλήλους, ὥστε καὶ τοὺς
πολεμίους ἀκούειν· ὥστε οἱ μὲν ἐγγύτατα τῶν πολεμίων καὶ ἔφυγον
ἐκ τῶν σκηνωμάτων.

3. Δῆλον δὲ τοῦτο τῇ ὑστεραίᾳ ἐγένετο· οὕτε γὰρ ὑποζύγιον
ἦτ' οὐδὲν ἐφάνη οὕτε στρατόπεδον οὕτε καπνός οὐδαμοῦ πλησίον.
Ἐξεπλάγη δέ, ώς ἔσικε, καὶ βασιλεὺς τῇ ἐφόδῳ τοῦ στρατεύματος·
ἐδήλωσε δὲ τοῦτο οἱ τῇ ὑστεραίᾳ ἐπραττε.

56η

ς') Πῶς ὁ Κλέαρχος κατέπαυσε τὸν πανικὸν τῶν Ἐλλήνων.

(18—20)

1. Προϊούσης μέντοι τῆς γυντίδες ταύτης καὶ τοῖς "Ἐλλησι φόδος
ἐμπίπτει, καὶ θόρυβος καὶ δοῦπος ἦν, οἷον εἰκὸς φόδου ἐμπεσόντος
γίγνεσθαι.

2. Κλέαρχος δὲ Τολμίδην Ἡλείσι, ὃν ἐτύγχανεν ἔχων παρ' ἑαυτῷ,
κήρυξα ἄριστον τῶν τότε, ἀνειπεν ἐκέλευσε σιγὴν κηρύξαντα, ὅτε
προαγορεύουσιν οἱ ἄρχοντες, ὃς ἂν τὸν ἀφέντα τὸν ὅντον εἴτε τὰ δπλα
μηγύσῃ, διτι λήψεται μισθὸν τάλαντον.

3. Ἐπει δὲ ταῦτα ἐκηρύχθη, ἔγνωσαν οἱ στρατιώται, ὅτι κενὸς ὁ
φόδος εἶη καὶ οἱ ἄρχοντες σῷ.

4. "Αμα δὲ ὅρθρῳ παρίγγειλεν ὁ Κλέαρχος εἰς τάξιν τὰ ὅπλα τίθεσθαι τοὺς Ἕλληνας, γίπερ εἰχον, ὅτε τὴν ἡ μάχη.

Δ'. Ο βασιλεὺς ἐκπλαγεὶς ἐκ τῆς ἐφόδου τῶν Ἑλλήνων τέ νηναγκάσθη νὰ κάμη.

57η

α') Τί ἀποστέλλει μετὰ τὴν ἐφόδουν δ βασιλεὺς εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων.

Κεφ. γ, 1—6

1. "Ο δὲ δὴ ἔγραψε, ὅτι βασιλεὺς ἑξεπλάγη τῇ ἐφόδῳ, τῷδε δῆλον τὴν τῇ μὲν γὰρ πρόσθεν ἡμέρᾳ πέμπων τὰ ὅπλα παραδιδόνται ἐκέλευε, τότε δὲ ἀμα ἡλίῳ ἀνατέλλοντι κήρυκας ἔπειμψε περὶ σπονδῶν.

2. Οἱ δ', ἐπει τὴν πρὸς τοὺς προφύλακας, ἑζήτουν τοὺς ἄρχοντας· Κλέαρχος δὲ τυχὼν τότε τὰς τάξεις ἐπισκοπῶν, εἰπε τοῖς προφύλαξι κελεύειν τοὺς κήρυκας περιμένειν, ἀχρι ἣν σχολάσῃ. Ἐπει δὲ κατέστησε τὸ στράτευμα, ὥστε ὄρασθαι πάντη φάλαγγα πυκνήν, ἐκάλεσε τοὺς ἀγγέλους, καὶ αὐτός τε προῆλθε τούς τε εὐπολοτάτους ἔχων καὶ εὐειδεστάτους τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν, καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς ταῦτα ἔφρασεν.

3. Ἐπει δὲ τὴν πρὸς τοῖς ἀγγέλοις, ἀγηρώτα, τί βούλοιντο· οἱ δὲ ἐλεγον ὅτι περὶ σπονδῶν γῆκοιεν.

4. Ο δὲ ἀπεκρίνατο· «Ἀπαγγέλλετε τοίνυν αὐτῷ, ὅτι μάχης δεῖ πρῶτον ἄριστον γάρ οὐκ ἔστιν οὐδὲ ὁ τολμήσων περὶ σπονδῶν λέγειν τοῖς Ἑλλησι, μὴ πορίσας ἄριστον».

58η

β') Τί ἔκαμεν δ Κλέαρχος μετὰ τῶν ἀπεσταλμένων τοῦ βασιλέως.

(6—10)

1. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπήλαυνον, καὶ ἦκον ταχύ· φαὶ δῆλον τὴν τὴν ἔγγυός που βασιλεὺς τὴν ἡ ἄλλος τις, φ ἐπετέτακτο ταῦτα πράττειν· ἐλεγον δέ, ὅτι εἰκότα δοκοίεν λέγειν βασιλεῖ, καὶ γῆκοιεν ἡγεμόνας ἔχοντες, οἱ αὐτοὺς—ἔὰν σπονδαὶ γένωνται—ἄξουσιν, ἔθεν ἔξουσι τὰ ἐπιτήδεια.

2. Ο δὲ ἦρώτα, εἰ αὐτοὶς τοῖς ἀνδράσι σπένδοιτο τοῖς ισούσι καὶ ἀπισθεῖσιν, ἢ καὶ τοῖς ἄλλοις ἔσσοιντο σπονδαί. Οἱ δὲ «Ἀπασιν», ἔφρασαν, μέχρι ἣν βασιλεῖ τὸ πρὸ ὑμῶν ἔιαγγελθῆ.

3. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπον, μεταστηγσάμενος αὐτοὺς ὁ Κλέαρχος ἔθουλεύετο· καὶ ἐδόκει τὰς σπονδὰς ποιεῖσθαι ταχύ, ὅστε καὶ καθ' ἡσυχίαν ἐλθεῖν τε ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια καὶ λαβεῖν.

4. Ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπε· «Δοκεῖ μὲν κάμοι ταῦτα· οὐ μέντοι ταχύ γε ἀπαγγελῶ, ἀλλὰ διατρίψω ἔστ’ ἂν δκνήσωμεν οἱ ἄγγελοι, μὴ ἀποδέξῃ ἡμῖν τὰς σπονδὰς ποιήσασθαι· οἷμαί γε μέντοι, ἔφη, καὶ τοις ἡμετέροις στρατιώταις τὸν αὐτὸν φόρον παρέσεσθαι». Ἐπεὶ δὲ ἐδόκει καὶρὸς εἰναι, ἀπήγγελλεν ὅτι σπένδοιτο, καὶ εὐθὺς ἡγεισθαι ἐκέλευε πρὸς τὰπιτήδεια.

(Περὶ λοιπῶν παραγράφων τοῦ γ' κεφ. ἀπὸ 10—29.

Οἱ Ἑλληνες τότε ὁδηγοῦνται ὑπὸ τῶν ὁδηγῶν εἰς τὰ μέρη, ἀπὸ τὰ ὅποια θὰ ἐλάμβανον τὰ τρόφιμα· κατὰ τὴν πορείαν ἐκείνην ὁ Κλέαρχος ἔδειξε πολλὴν περίσκεψιν καὶ προνοητικότητα, δυσπιστῶν πρὸς τοὺς βαρβάρους. Τῇ τρίτῃ δὲ ἡμέρᾳ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως ὁ Τισσαφέροντος, ὃστις ζητεῖ τὰ μάθη διὰ τίνα λόγον ἐξεστράτευσαν κατὰ τοῦ βασιλέως. Ὁ Κλέαρχος διμολογεῖ ἐξ ὄντος τῶν στρατηγῶν τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τῆς ἐκστρατείας τῶν Ἑλλήνων—ὅτι δηλ. οἱ Ἑλληνες ἡγνόουν, ὅτι ὁδηγοῦντο ἐναντίον τοῦ βασιλέως καὶ ὅτι χωρὶς νὰ θέλωσιν, ἀλλ’ ἐκ φιλοτιμίας ἡναγκάσθησαν νὰ ἀκολουθήσωσι τὸν Κῦρον εἰς τὴν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του ἐκστρατείαν· προσθέτει δὲ ὅτι τώρα, ὅτε ὁ Κῦρος ἀπέθανεν, οὐδένα λόγον ἔχθρας κατὰ τοῦ βασιλέως ἦ τῆς χώρας του ἔχουσι· θὰ ἐπέστρεφον δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐὰν κανεὶς δὲν ἡμιπόδιζεν αὐτούς· ἀλλως, ὅτι θὰ ἡμύνοντο. Ὁ Τισσαφέροντος ἀναγγείλας ταῦτα εἰς τὸν βασιλέα, ἐπανέρχεται μετὰ τρεῖς ἡμέρας καὶ συνάπτει συνθήκας μὲ τοὺς Ἑλληνας μὲ τοὺς ἔξης ὅρους: οἱ μὲν Πέρσαι νὰ παράσχωσι τὴν χώραν φιλικὴν καὶ ἀδόλως νὰ ὁδηγήσωσι τοὺς Ἑλληνας ὅπισσοι εἰς τὴν Ἑλλάδα, οἱ δὲ Ἑλληνες νὰ πορεύωνται, ὡς πορεύεται τις διὰ χώρας φιλικῆς, δηλ. λαμβάνοντες τρόφιμα καὶ μὴ βλάπτοντες οὐδένα.

Ε. Τί διηγέρθη εἰς τοὺς Ἑλληνας κατὰ τὴν πορείαν διὰ τὸν Ἀριατὸν καὶ Τισσαφέροντον.

59η

α') Τί παραγγέλλει δ βασιλεὺς πρὸς τὸν Ἀριατόν.

Κεφ. δ, 1—3

1. Μετὰ ταῦτα περιέμενον Τισσαφέροντην οἱ τε Ἑλληνες καὶ ὁ Ἀριατος ἐγγὺς ἀλλήλων ἐστρατοπεδεύμένοι ἡμέρας πλείους ἦ εἴκοσιν.

2. Ἐν δὲ ταῦταις ἀφικνούνται πρὸς Ἀριατὸν καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ ἄλλοι ἀναγκαῖοι καὶ πρὸς τοὺς σὺν ἐκείνῳ Περσῶν τινες, οἱ παρε-

θάρρυνόν τε καὶ δεξιάς ἐνίοις παρὰ βασιλέως ἔφερον μὴ μηγσικαχήσειν βασιλέα αὐτοῖς τῆς σύν Κύρῳ ἐπιστρατείας μηδὲ ἄλλου μηδενὸς τῶν παροιχομένων.

3. Τούτων δὲ γιγνομένων, ἔνδηλοι ἦσαν οἱ περὶ Ἀριατὸν ἡττον προσέχοντες τοῦ Ἑλλησι τὸν νοῦν· ὅστε καὶ θιά τοῦτο τοῖς πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἥρεσκον.

60η

β') Ποίας ὑποψίας ἐκφράζουσι περὶ τοῦ βασιλέως εἰς τοὺς στρατηγοὺς αὐτῶν τινὲς τῶν Ἑλλήνων.

(3—5).

1. Προσιόντες οὖν τινες τῷ Κλεάρχῳ ἔλεγον καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς· «Τί μένομεν; η̄ οὐκ ἐπιστάμεθα, ὅτι βασιλεὺς ἡμᾶς ἀπολέσαι ἂν περὶ παντὸς ποιήσαιτο, ἵνα καὶ τοῖς ἄλλοις Ἑλλησι φόδος εἴη ἐπὶ βασιλέα μέγαν στρατεύειν;

2. Καὶ νῦν μὲν ἡμᾶς ὑπάγεται μένειν διὸ τὸ διεσπάρθαι αὐτῷ τὸ στράτευμα· ἐπὴν δὲ πάλιν ἀλισθῇ αὐτῷ ἡ στρατιά, οὐκ ἔστιν ὅπως οὐκ ἐπιθήσεται ἡμῖν.

3. Ἰσως δέ που ἡ ἀποσκάπτει τι ἡ ἀποτειχίζει, ως ἀπορος ἡ ἡδός· οὐ γάρ ποτε ἐκών γε βουλήσεται ἡμᾶς ἐλθόντας εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπαγγελλαι, ως ἡμεῖς τοσούδε ὅντες ἐνικῶμεν βασιλέα ἐπὶ τοῖς θύραις αὐτοῦ καὶ καταγελάσαντες ἀπήλθομεν».

61η

γ') Διὰ τί δὲ Κλέαρχος φρονεῖ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀπέλθωσι.

(5—6)

1. Κλέαρχος δὲ ἀπεκρίνατο τοῖς ταῦτα λέγουσιν· «Ἐγὼ ἐγθυμοῦμαι μὲν καὶ ταῦτα πάντα· ἐννοῶ δ' ὅτι, εἰ νῦν ἀπιμεν, δέξομεν ἐπὶ πολέμῳ ἀπιέναι καὶ παρὰ τὰς σπονδὰς ποιεῖν.

2. «Ἐπειτα πρῶτον μὲν ἀγορὰν οὐδεὶς παρέξει ἡμῖν οὐδὲ δίθεν ἐπιοιτούμεθα· αὐθὶς δέ ὁ ἡγησόμενος οὐδεὶς ἔσται· καὶ ἀμα ταῦτα ποιῶντων ἡμῶν, εὑρὺς ἂν Ἀριατὸς ἀποσταίῃ· ὅστε φίλος ἡμῖν οὐδεὶς λελείψεται, ἄλλα καὶ οἱ πρόσθιν ὅντες πολέμιοι ἡμῖν ἔσονται.

62α

δ') Διὰ τί δὲ Κλέαρχος φρονεῖ, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξαπατήσῃ αὐτοὺς δὲ βασιλεύς.

(6—8)

1. Ησταμός δ' εἰ μέν τις καὶ ἄλλος ἄρα ἡμῖν ἔστι διαβατέος, οὐκ

οἰδα· τὸν δὲ οὖν Εὐφράτην ἵσμεν ὅτι ἀδύνατον διαβῆναι, κωλυόντων πολεμίων.

2. Οὐ μὲν δή, ἂν μάχεσθαί γε δέη, ἐπειὲς εἰσιν ἡμῖν σύμμαχοι, τῶν δὲ πολεμίων ἐπειὲς εἰσιν οἱ πλειστοὶ καὶ πλείστου ἄξιοι· ὥστε νικῶντες μέν, τίνα ἂν ἀποκτείναμεν; ἡττωμένων δέ, σύδένα οἶστον τε σωθῆναι.

3. Ἐγὼ μὲν οὖν βασιλέα, ψιώτω πολλὰ ἔστι τὰ σύμμαχα, εἴπερ προθυμεῖται ἡμᾶς ἀπολέσαι, οὐκ οἰδα διτι δεῖ αὐτὸν δύοσαι καὶ δεξιὰν δοῦναι καὶ θεοὺς ἐπιορκῆσαι καὶ τὰ ἑαυτοῦ πιστὰ ἀπιστα ποιῆσαι· "Ελλησί τε καὶ βαρδάροις". Τοιαῦτα πολλὰ ἔλεγεν.

63η

ε') Υπὲ τὴν δδηγίαν τίνος δδουποροῦσιν οἱ "Ελληνες.

(8—15)

1. Ἐν δὲ τούτῳ ἦκε Τισσαφέρνης ἔχων τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ὡς εἰς οἰκον ἀπιών καὶ Ὁρόντας τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ἄγων· ἦγε δὲ κα τὴν θυγατέρα τὴν βασιλέως ἐπὶ γάμῳ.

2. Ἐντεῦθεν δέ, ἥδη Τισσαφέρνους ἡγουμένου καὶ ἀγορὰν παρέχοντος, ἐπορεύοντο ἐπορεύετο δὲ καὶ Ἀριατὸς, τὸ Κύρου βαρδαρικὸν ἔχων στράτευμα, ἀμα Τισσαφέρνει καὶ Ὁρόντᾳ, καὶ συνεστρατοπεδεύετο σὺν ἔκείνοις.

3. Οἱ δὲ "Ελληνες, ὑφορῶντες τούτους, αὐτοὶ ἐφ' ἑαυτῶν ἔχωρουν ἡγεμόνας ἔχοντες· Ἐστρατοπεδεύοντο δὲ ἐκάστοτε ἀπέχοντες ἀλλήλων παρασάγγην καὶ πλέον· ἐψυλάττοντο δὲ ἀμφότεροι ὥσπερ πολεμίους ἀλλήλους, καὶ εὐθὺς τοῦτο ὑποφίαν παρεῖχεν. Ἐνίστε δὲ καὶ ἔυλιξόμενοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ καὶ χόρτου καὶ ἀλλα τοιαῦτα συλλέγοντες, πληγὰς ἐνέτεινον ἀλλήλοις· ὥστε καὶ τοῦτο ἔχθραν παρεῖχε.

4. Διελθόντες δὲ τρεῖς σταθμούς, ἀφίκοντο πρὸς τὸ Μηδίας καλούμενον τεῖχος· ἐντεῦθεν δὲ ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Τίγρητα ποταμόν· πρὸς φ πόλις ἣν μεγάλη, ἡ ὄνομα Σιτάκη. Οἱ μὲν οὖν "Ελληνες παρ' αὐτῇ· ἐσκήνωσαν, οἱ δὲ βάρδαροι διαβεβηκότες τὸν Τίγρητα· οὐ μέντοι καταφανεῖς ἦσαν.

64η

ς') Οἱ βάρδαροι τί προσπαθοῦν δολίως νὰ προτρέψωσι τοὺς "Ελληνες νὰ κάμωσι.

(15—18)

1. Μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον ἔτυχον ἐν περιπάτῳ ὅντες πρὸ τῶν ὅπλων

Πρόξενος καὶ Ξενοφῶν· καὶ προσελθόν ἀνθρωπάς τις ἡρώτησε τοὺς προφύλακας, ποῦ ἂν ἔστι Πρόξενον ἢ Κλέαρχον· Μένωνα δὲ σύκεςτει, καὶ ταῦτα παρ' Ἀριαίου ὥν τοῦ Μένωνος ξένου.

2. Ἐπειδὴ δὲ Πρόξενος εἶπεν ὅτι «ἀυτός εἰμι ὃν ζητεῖς», εἶπεν ὁ ἀνθρωπὸς τάδε· «Ἐπεμψέ με Ἀριαῖος καὶ Ἀρτάστος, πιστοὶ σύντες Κύρῳ καὶ ὑμῖν εὐνοί, καὶ κελεύουσι φυλάττεσθαι, μή ὑμῖν ἐπιθῶνται τῆς νυκτὸς οἱ βάρδοι· ἔστι δὲ στράτευμα πολὺ ἐν τῷ πλησίον παραδείσῳ· καὶ ἐπὶ τὴν γέφυραν τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ πέμψαι κελεύουσι φυλακήν, ὡς διανοεῖται αὐτὴν λῦσαι· Τισσαφέροντος τῆς νυκτός, ἐὰν δύνηται, ὡς μή διαβῆτε, ἀλλ᾽ ἐν μέσῳ ἀποληφθῆτε τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς διώρυχος».

65η

ζ'). Οἱ Ἑλλῆνες κατενόησαν τὸν δόλον;

(18—24)

1. Ἄκούσαντες ταῦτα ἄγουσιν αὐτὸν παρὰ Κλέαρχον· ὁ δὲ Κλέαρχος, νεανίσκου τινὸς εἰπόντος, ὡς δολερόν ἔστι τοῦτο, ἥρετο τὸν ἄγγελον, πόση τις εἴη ἡ χώρα ἡ ἐν μέσῳ τοῦ Τίγρητος καὶ τῆς διώρυχος.

2. Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι πολλὴ καὶ κῶμαι ἔγεισι καὶ πόλεις πολλαὶ καὶ μεγάλαι.

3. Τότε δὴ καὶ ἐγγάσθη ὅτι οἱ βάρδοι τὸν ἀνθρωπὸν ὑποπέμψειαν, δικυροῦντες μή οἱ Ἑλλῆνες διελόντες τὴν γέφυραν μείνειαν ἐν τῇ νήσῳ ἐρύματα ἔχοντες ἔνθεν μὲν τὸν Τίγρητα, ἔνθεν δὲ τὴν διώρυχα. τὰ δὲ ἐπιτήδεια ἔχοιεν ἐκ τῆς ἐν μέσῳ χώρας· εἴτα δὲ καὶ ἀποστροφὴ γένοιτο, εἴ τις βούλοιτο βασιλέα κακῶς ποιεῖν. Δῆλον δὲ ἐγένετο ὅτι οὕτε ἐπέθετο οὕτε πρὸς τὴν γέφυραν οὐδεὶς ἤλθε τῶν πολεμίων.

(Περίληψις τῶν λοιπῶν παραγράφων ἀπὸ 23—28.

Οἱ Ἑλλῆνες ἀναπαυθέντες διαβαίνουσι τὸν Τίγρητα ποταμὸν τὴν πρωταν μετὰ προφυλάξεως, φοβούμενοι μήπως ἐπιτεθῶσι κατ' αὐτῶν οἱ βάρδοι· ἀλλ᾽ οὐδεὶς ἐκινήθη κατ' αὐτῶν. Ἀπὸ δὲ τοῦ Τίγρητος ἐπορεύθησαν εἰς τὴν παρὰ τὸν Φύσκον ποταμὸν κειμένην πόλιν Ὡπιν· ἐκεῖθεν δὲ διὰ τῆς Μηδίας εἰς τὰς κώμας τῆς Παιανίας τιμίας τοῦ Ηρακλείου, τὰς δόπιας ἐπέτρεψιεν δὲ Τισσαφέροντος νῦν διαρπάσωσιν οἱ Ἑλλῆνες, καὶ τέλος εἰς τὴν πέραν τοῦ Τίγρητος μεγάλην πόλιν τὴν ὀνομαζομένην Καιναῖ.

γ'. Διὰ τέ ὁ Κλέαρχος ἀπεφάσισε νὰ συναντηθῇ
μετὰ τοῦ Τισσαφέροντος καὶ τί εἶπε πρὸς αὐτὸν
κατὰ τὴν συνάντησιν.

66η

α') Διὰ τί προσεκάλεσεν εἰς συνέντευξιν τὸν Τισσαφέρονταν ὁ Κλέαρχος.
Κεφ. ε, 1—4.

1. Μετὰ ταῦτα ἀφικηγούνται ἐπὶ τὸν Ζαπάταν ποταμόν, τὸ εὔρος τεττάρων πλέθρων. Καὶ ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· ἐν δὲ ταῦταις ὑποψίαι μὲν ἥσαν, φανερὰ δὲ οὐδεμίᾳ ἐφαίνετο ἐπιθουλή.

2. Ἐδοξεν οὖν τῷ Κλεάρχῳ συγγενέσθαι τῷ Τισσαφέροντι καὶ εἴ πως δύνατο παῦσαι τὰς ὑποψίας, πρὶν ἔξ αὐτῶν πόλεμον γενέσθαι· καὶ ἐπειρψέ τινα ἔροιντα, δτι συγγενέσθαι αὐτῷ χρῆζεν ὁ δὲ ἐτοίμως ἐκέλευεν ἥκειν.

3. Ἐπειδὴ δὲ ἔυηγόθιον, λέγει ὁ Κλέαρχος τάδε· «Ἐγώ, ὁ Τισσαφέροντα, οἶδα μὲν ἥμιν δρκούς γεγενημένους καὶ δεξιὰς δεδομένας μὴ ἀδικήσειν ἀλλήλους· φυλαττόμενον δὲ σέ τε δρῶ ὡς πολεμίους ἥμᾶς, καὶ ἥμετε, δρῶντες ταῦτα, ἀντιφυλαττόμεθα».

67η

β') Διὰ τί ὁ Κλέαρχος θεωρεῖ ἀνόητον τὴν ἀμοιβαίαν ὑποψίαν.

(4—7)

1. «Ἐπεὶ δὲ σκοπῶν οὐ δύναμαι οὕτε σὲ αἰσθέσθαι πειρώμενον ἥμᾶς κακῶς ποεῖν, ἐγώ τε σαφῶς οἶδα, δτι ἥμετες γε οὐδὲ ἐπινοοῦμεν τοιοῦτον οὐδέν; ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοι ἐλθεῖν, δπως, εἰ δυναίμεθα, ἐξέλοιμεν ἀλλήλων τὴν ἀπιστίαν.

2. Καὶ γὰρ οἶδα ἀνθρώπους ἥδη τοὺς μὲν ἐκ διαβολῆς, τοὺς δὲ καὶ ἐξ ὑποψίας, οἱ φοβηθέντες ἀλλήλους, φθάσαι βουλόμενοι, πρὶν παθεῖν, ἐποίησαν ἀνήκεστα κακὰ τοὺς οὕτε μέλλοντας οὕτ' ἀν βουλομένους τοιοῦτον οὐδέν.

3. Τὰς οὖν τοιαύτας ἀγνωμασύνας νομίζων συνουσίαις μάλιστα ἀν παύεσθαι, ἥκω καὶ διεδάσκειν σε βούλομαι, ὡς σὺ ἥμιν οὐκ ὀρθῶς ἀπιστεῖς.»

68η

γ') Τί πρῶτον ἐμποδίζει αὐτὸνς νὰ εἶναι ἐχθροὶ πρὸς ἀλλήλους.

(7—9)

1. «Πρῶτον μὲν γὰρ καὶ μέγιστον οἱ θεῶν ἥμᾶς δρκοι κωλύουσι πολεμίους εἰναι ἀλλήλοις· δτις δὲ τούτων σύνοιδεν αὐτῷ παρημεληγκώς, τοῦτον ἐγὼ οὕτον εὐδαιμονίσαιμι.

2. Τὸν γὰρ θεῶν πόλεμον οὐκ οἶδα οὕτ' ἀπὸ ποίου ἀν τάχους

N. Σ. Γκινοπούλλου, 'Ελληνικὴ Χρηστομάθεια, τόμ. B'. 4

φεύγων τις ἀποφύγοι, οὕτ' εἰς ποῖον ἂν σκότος ἀποδραίη, οὕτ' ὅπως
ἄν εἰς ἔχυρὸν χωρίον ἀποσταίη· πάντῃ γάρ πάντα τοῖς θεοῖς ὑπο-
χείρια καὶ πανταχῇ πάντων ἵσον οἱ θεοὶ κρατοῦσι.

3. Περὶ μὲν δὴ τῶν θεῶν τε καὶ τῶν δρκῶν οὕτω γιγώσκω,
παρ' οὓς ἡμεῖς τὴν φιλίαν συνθέμενοι κατεθέμεθα· τῶν δὲ ἀνθρω-
πίνων σὲ ἐγὼ ἐν τῷ παρόντι νομίζω μέγιστον εἶναι ἡμῖν ἀγαθόν.»

69η

δ') Δεύτερον διὰ τίνα ἄλλον λόγον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι πολέμοι του.
(8—12)

1. «Σὺν μὲν γάρ σοὶ πᾶσα μὲν δδός εὔπορος, πᾶς δὲ ποταμὸς
διαβατός, τῶν τε ἐπιτηδείων οὐκ ἀπορίᾳ ἀνευ δὲ σοῦ πᾶσα μὲν διὰ
σκότους ἡ δδός· οὐδὲν γάρ αὐτῆς ἐπιστάμεθα· πᾶς δὲ ποταμὸς δύ-
πορος, πᾶς δὲ ὅχλος φοβερός, φοβερώτατον δὲ ἐρημία· μεστή γάρ
πολλῆς ἀπορίας ἔστιν.

2. Εἰ δὲ δὴ καὶ μανέντες σε κατακτείναιμεν, ἄλλο τι ἂν γῇ, τὸν
εὐεργέτην κατακτείναντες, πρὸς βασιλέα τὸν μέγιστον ἔφεδρον ἀγω-
νιζούμεθα;

3. Ἐγὼ γάρ Κύρον ἐπεθύμησά μοι φίλον γενέσθαι, νομίζων τῶν
τότε ἱκανώτατον εἶναι εὑ ποιεῖν ὃν βούλοιτο· σὲ δὲ νῦν ὁρῶ τὴν τε Κύ-
ρου δύναμιν καὶ χώραν ἔχοντα καὶ τὴν σαυτοῦ σφίζοντα, τὴν δὲ βασι-
λέως δύναμιν σοι ἔνυμμαχον οὖσαν. Τούτων δὲ τοισύτων ὅντων, τίς
οὕτω μαίνεται, δστις οὐ βούλεται σοι φίλος εἶναι;»

70η

ε') Διὰ τίνα λόγον καὶ εἰς τὸν Τισσαφέροντην εἶναι ἀναγκαῖα ἡ φιλία.
τῶν Ἑλλήνων.

(12—15)

1. «Ἄλλα μὴν ἥρω γάρ καὶ ταῦτα, ἐξ ὧν ἔχω ἐλπίδας καὶ σὲ βου-
λήσεσθαι φίλον ἡμῖν εἶναι.

2. Οἴδα μὲν γάρ ὑμῖν Μυσοὺς λυπηροὺς ὅντας, οὓς νομίζω ἂν σὺν
τῇ παρούσῃ δυνάμει ταπεινοὺς ὑμῖν παρασχεῖν.

3. Οἴδα δὲ καὶ Πισιδᾶς ἀκούων δὲ καὶ ἄλλα ἔθνη πολλὰ τοιαῦτα
εἶναι, ἢ οἷμαι ἂν παῦσαι ἐνοχλοῦντα δει τῇ δυμετέρᾳ εὐδαιμονίᾳ.

4. Αἰγυπτίους δέ, οὓς μάλιστα ὑμᾶς νῦν οἴδα τεθυμωμένους, οὐχ
ὅρῳ ποίᾳ δυνάμει συμμάχῳ χρησάμενοι, μᾶλλον ἂν κολάσαισθε τῆς νῦν

σὺν ἐμοὶ οὕσηγε.

(15—16)

1. «Ἄλλα μὴν ἔν γε τοῖς πέριξ οἰκοῦσι σύ, εἰ μὲν βούλοισά τῷ φί-

71η

σ') Διὰ τίνα ἄλλον λόγον εἶναι χρήσιμοι εἰς τὸν Τισσαφέροντην
οἱ Ἑλληνες.

(15—16)

λος; εἶναι, ὃς μέγιστος ἀν εἶη, εἰ δὲ τίς σε λυποίη, ὃς δεσπότης ἀν ἀναστρέφοι, ἔχων γῆμας ὑπηρέτας, οἱ σοι οὐκ ἀν τοῦ μισθοῦ ἔνεκα μόνον ὑπηρετοῦμεν ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος, γὰν σωθέντες ὑπὸ σοῦ σοι ἀν ἔχοιμεν δικαίως.

2. Ἐμοὶ μὲν ταῦτα πάντα ἐνθυμουμένῳ οὕτω δοκεῖ θαυμαστὸν εἶναι τὸ σὲ γῆμιν ἀπιστεῖν, ὅστε καὶ γῆδιστ' ἀν ἀκούσαιμι τὸ ὄνομα, τίς οὕτως ἐστὶ δεινὸς λέγειν, ὅστε σε πεῖσαι λέγων, ὃς γῆμεῖς σοι ἐπιδουλεύομεν».

3. Κλέαρχος μὲν οὖν τοσαῦτα εἶπε· Τισσαφέροντος δὲ ὥδε ἀπημείφθη.

Ζ'. Τέτης ἡ ἀπάντησες τοῦ Τισσαφέροντος εἰς τοὺς λόγους τοῦ Κλεάρχου.

72^a

α') 'Ο Τισσαφέροντος λέγει διὰ τίνων μέσων θὰ γένηται νὰ ἐπιτύχωσι τὴν καταστροφὴν των, εὰν γένεται.

(16—19)

1. «Ἄλλ' γῆσομαι μέν, ὁ Κλέαρχε, ἀκούων σου φρονίμους λόγους· ταῦτα γάρ γιγνώσκων, εἰ τι ἐμοὶ κακὸν βουλεύοις, ὅμα ἀν μοι δοκεῖς καὶ σαυτῷ κακόνους εἶναι.

2. 'Ως δὲ ἀν μάθης, διτὶ οὐδὲ' ἀν γῆμεῖς δικαίως οὕτε βασιλεῖς οὔτ' ἐμοὶ ἀπιστοῖτε, ἀντάκουσον.

3. Εἰ γάρ γῆμας ἔβουλόμεθα ἀπολέσαι, πότερά σοι δοκοῦμεν ἵππεων πλήθους ἀπορεῖν γὴ πεζῶν γὴ δρόλίσεως, ἐν γῇ γῆμας μὲν βλάπτειν ἕκανον εἴμεν ἀν, ἀντιπάσχειν δὲ οὐδεὶς κινδυνος; ἀλλὰ χωρίων ἐπιτηδείων γῆμιν ἐπιτίθεσθαι ἀπορεῖν ἀν σοι δοκοῦμεν; οὐ τοσαῦτα μὲν πεδία, ἢ γῆμεῖς φίλια ὅντα σὺν πολλῷ πόνῳ διαπορεύεσθε, τοσαῦτα δὲ δρη ὁρᾶτε γῆμιν ὅντα πορευτέα, ἢ γῆμιν ἔξεστι προκαταλαβοῦσιν ἀπορα γῆμιν παρέχειν, τοσοῦτοι δὲ εἰσὶ ποταμοί, ἐφ' ᾧν ἔξεστιν γῆμιν ταμιεύεσθαι, ἐπόσοις ἀν γῆμῶν βουλώμεθα μάχεσθαι;

73^a

β'). Πῶς ἀλλως ἦτο δυνατὸν εἰς αὐτοὺς νὰ βλάπτωσι τοὺς "Ελληνας.

(19—22)

1. «Εἰ δὲ ἐν πᾶσι τούτοις γῆτῷμεθα, ἀλλὰ τό γέ τοι πῦρ κρείττον τοῦ καρποῦ ἔστιν· ἐν γῆμεῖς δυνατούμεθ' ἀν κατακαύσαντες λιμὸν γῆμιν ἀντιτάξαι, φὶ γῆμεῖς οὐδὲ' εἰ πάνυ ἀγαθοὶ εἴτε, μάχεσθαι ἀν δύνασθε.

2. Πῶς ἀν οὐγν ἔχοντες τοσούτους πόρους πρὸς τὸ γῆμιν πολεμεῖν, καὶ τούτων μηδένα γῆμιν ἐπικίνδυνον, ἔπειτα ἐκ τούτων πάντων τοῦ-

τον ἄν τὸν τρόπον ἔξελοί μεθα, δις μάνος μὲν πρὸς θεῶν ἀσεβῆς, μάνος δὲ πρὸς ἀνθρώπων αἰσχρός·

3. Παντάπασι δὲ ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἔχομένων, καὶ τούτων πονηρῶν, οἵτινες ἔθέλουσι δι’ ἐπιορκίας τε πρὸς θεούς καὶ ἀπιστίας πρὸς ἀνθρώπους πράττειν τινὰς οὐχί οὕτως ἡμεῖς, φέρε Κλέαρχε, οὕτε ἀλόγιστοι οὕτε γῆλίθιοι ἔσμεν».

74η

γ') Διὰ τί λέγει ὅτι συνηγόρησεν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν Ἑλλήνων.
(22—24)

1. «Ἄλλὰ τί δή, ὅμας ἔξων ἀπολέσαι, οὐκ ἐπὶ τοῦτο γῆλθομεν; εὖ ισθι, ὅτι δὲ ἐμὸς ἔρως τούτου αἰτίας τὸ τοῖς Ἑλλήσιν ἐμὲ πιστὸν γενέσθαι, καὶ φέρε Κῦρος ἀνέδη ἔνεικῷ διὰ μιθοδοσίας πιστεύων, τούτῳ ἐμὲ καταδηναι δι’ εὑεργεσίας ισχυρόν.

2. «Οσα δέ ἐμοὶ χρήσιμοι ὅμετες ἔστε, τὰ μὲν καὶ σὺ εἰπας, τὸ δὲ μέγιστον ἐγὼ οἶδα· τὴν μὲν γὰρ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τιάραν βασιλεῖ μόνῳ ἔξεστιν δρθῆν ἔχειν, τὴν δέ Πέρσης βασιλεὺς μετὰ τιάρας καὶ στρεπτοῦ. ἐπὶ τῇ καρδίᾳ ἵσως ἄν, ὅμων παρόντων, καὶ ἔτερος εὐπετῶς ἔχοι.»

**Η' · Ποίαν ἐντύπωσιν προσεύξαντας εἰς τὸν Κλέαρχον
οἱ λόγοι τοῦ Τισσαφέργους καὶ τὰ κατώρθωσε
διὰ τούτων.**

75η

α') Μετὰ ταῦτα τὸν ὑπόσχεται δὲ Τισσαφέργης εἰς τὸν Κλέαρχον.
(24—27)

1. Ταῦτα εἰπὼν ἔδοξε τῷ Κλεάρχῳ ἀληθῆ λέγειν· καὶ εἴπεν· «Οὐκοῦν», ἔφη, «οἵτινες, τοιούτων ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπαρχάντων, πειρῶντας διαβάλλοντες ποιῆσαι πολεμίους ἡμᾶς, ἔξιοι εἰσὶ τὰ ἔσχατα παθεῖν;»

2. «Καὶ ἐγὼ μὲν γε», ἔφη δὲ Τισσαφέργης, «εἰ βούλεσθε μοι οἱ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ ἐλθεῖν, ἐν τῷ ἐμφανεῖ λέξι τοὺς πρὸς ἐμὲ λέγοντας, ώς σὺ ἐμοὶ ἐπιθουλεύεις καὶ τῇ σὺν ἐμοὶ στρατιᾷ.»

3. «Ἐγὼ δέ», ἔφη δὲ Κλέαρχος, «λέξω πάντας, καὶ σοὶ αὖ δηλώσω, ζήθεν ἐγὼ περὶ σοῦ ἀκούω.»

4. «Ἐκ τούτων δὴ τῶν λόγων δὲ Τισσαφέργης φιλοφρονούμενος» τότε μὲνειν τε αὐτὸν ἐκέλευε καὶ σύνδειτνον ἐποιήσατο.

76η

β') Ἐπανελθών εἰς τὸ στρατόπεδον ὁ Κλέαρχος τί κατώφθωσε
νὰ ἀποσταλῶσι πρὸς τὸν Τισσαφέρνην.

(23—31)

1. Τῇ δ' ὑστεραὶ ὁ Κλέαρχος ἀπελθὼν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον δῆλός τ' ἦν πάνυ φιλικῶς οἰόμενος διακεῖσθαι τῷ Τισσαφέρνει, καὶ, ἀ-
ἔλεγεν ἔκεινος, ἀπίγγειλλεν, ἔφη τε χρῆναι λέναι παρὰ Τισσαφέρνην,
οὓς ἔκέλευσε, καὶ οἱ ἀνὴρ ἐλεγχθῶσι διαβάλλοντες τῶν Ἑλλήνων, ὡς
προδότας αὐτοὺς καὶ κακόνους τοῖς Ἔλλησιν ὄντας τιμωρηθῆναι.

2. Υπώπτευε δὲ εἶναι τὸν διαβάλλοντα Μένωνα, εἰδὼς αὐτὸν καὶ
λάθρῳ συγγεγενημένον Τισσαφέρνει μετ' Ἀριαίου καὶ στασιάζοντα
αὐτῷ καὶ ἐπιδουλεύοντα, ὅπως, τὸ στράτευμα ἀπαν πρὸς αὐτὸν λα-
θών, φίλος τῷ Τισσαφέρνει.

3. Ἐθούλετο δὲ καὶ Κλέαρχος ἀπαν τὸ στράτευμα πρὸς ἔκυτὸν
ἔχειν τὴν γνώμην καὶ τοὺς παραλυποῦντας ἐκποδῶν εἶναι.

4. Τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀντέλεγόν τινες αὐτῷ μὴ λέναι πάντας τοὺς
λοχαγοὺς καὶ στρατηγοὺς μηδὲ πιστεύειν Τισσαφέρνει. Οἱ δὲ Κλέαρ-
χος λιχυρῶς κατέτεινεν, ἔστε διεπράξατο πέντε μὲν στρατηγοὺς
λέναι, εἴκοσι δὲ λοχαγούς· συνηκολούθησαν δὲ ὡς εἰς ἀγορὰν καὶ τῶν
ἄλλων στρατιωτῶν ὡς διακόσιοι.

77η

γ') Ποίαν διαγωγὴν ἔδειξαν οἱ βάρβαροι πρὸς τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχα-
γοὺς τῶν Ἑλλήνων μεταβάντας εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Τισσαφέρνους.

(31—34)

1. Ἐπει δὲ ἦσαν ἐπὶ ταῖς θύραις ταῖς Τισσαφέρνους, οἱ μὲν στρα-
τηγοὶ παρεκλήθησαν εἰσω, Πρόξενος Βοιώτιος, Μένων Θετταλός,
Ἀγίας Ἀρκάς, Κλέαρχος Λάκων, Σωκράτης Ἀχαιός· οἱ δὲ λοχα-
γοὶ ἐπὶ ταῖς θύραις ἔμενον.

2. Οὐ πολλῷ δ' ὑστερον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου οἱ τ' ἔνδον
συνελαμβάνοντο καὶ οἱ ἔξω κατεκόπησαν· μετὰ ταῦτα δὲ τῶν βαρβά-
ρων τινὲς ἵππεων, διὰ τοῦ πεδίου ἐλαύνοντες, ὥτινι ἐντυγχάνοιεν
“Ἐλληνι τῇ δούλῳ τῇ ἐλευθέρῳ, πάντας ἔχτεινον.

3. Οἱ δὲ “Ἐλληνες τὴν τε ἵππασίαν ἔθαυμάζον, ἐκ τοῦ στρατο-
πέδου ὁρῶντες, καὶ, ὃ τι ἐποίουν, γῆμφεγγόσουν, πρὸν Νίκαρχος Ἀρκάς
τῆκε φεύγων τετρωμένος εἰς τὴν γαστέρα καὶ τὰ ἔντερα ἐν ταῖς γερσίν
ἔχων, καὶ εἰπε πάντα τὰ γεγενημένα.

78η

δ') Τί κάμουσιν οἱ Ἑλλῆνες πληροφορηθέντες τὰ συμβάντα
εἰς τοὺς ἀρχηγούς καὶ τίνες ἀπεστάλησαν πρὸς αὐτοὺς
ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως.

(37—38)

1. Ἐκ τούτου δὴ οἱ Ἑλλῆνες ἔθεον ἐπὶ τὰ ὅπλα πάντες, ἐκπε-
πληγμένοι καὶ νομίζοντες αὐτίκα γῆσιν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον.

2. Οἱ δὲ πάντες μὲν οὐκ ἥλθον, Ἀριαῖος δὲ καὶ Ἀρτάος καὶ
Μιθραδάτης, οἱ ἵσαν Κύρῳ πιστότατοι· δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐρμηγεὺς
ἔφη καὶ τὸν Τισσαφέροντος ἀδελφὸν σὺν αὐτοῖς δρᾶν καὶ γινώσκειν·
συνηκολούθουν δὲ καὶ ἄλλοι Περσῶν τεθωρακισμένοι εἰς τριακοσίους.

3. Οὗτοι, ἐπει ἐγγὺς ἦσαν, προελθείν ἐκέλευσον, εἰ τις εἶη τῶν
Ἑλλήνων στρατηγὸς ἢ λοχαγός, ἵνα ἀπαγγείλωσι τὰ παρὰ βασιλέως.

4. Μετὰ ταῦτα ἐξῆλθον φυλαττόμενοι τῶν Ἑλλήνων στρατηγοῖ
μὲν Κλεάνωρ Ὁρχομένιος καὶ Σοφαίνετος Στυμφαλίος, σὺν αὐτοῖς
δὲ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὅπως μάθοι τὰ περὶ Προξένου· Χειρίσαφος
δὲ ἐτύγχανεν ἀπὸν ἐν κώμῃ τινί, σὺν ἄλλοις ἐπισιτιζόμενος.

79η

ε') Τί ἀπαιτεῖ παρὰ τῶν Ἑλλήνων δὲ Ἀριαῖος καὶ τί ἀπαντᾷ
πρὸς αὐτὸν δὲ Κλεάνωρ.

(38—40)

1. Ἐπειδὴ δὲ ἔστησαν εἰς ἐπήκοον, εἰπεν δὲ Ἀριαῖος τάδε·
«Κλέαρχος μέν, ὃ ἀνδρεῖς Ἑλλῆνες, ἐπει ἐπιορκῶν τε ἐφάνη καὶ τὰς
σπονδὰς λύων, ἔχει τὴν δίκην καὶ τέθνηκε, Πρόξενος δὲ καὶ Μένων,
ὅτι κατήγγειλαν αὐτοῦ τὴν ἐπιβούλην, ἐν μεγάλῃ τιμῇ εἰσιν. Ὅμας
δὲ βασιλεὺς τὰ ὅπλα ἀπαιτεῖ ἑαυτοῦ γάρ εἴναι φησιν, ἐπείπερ
Κύρου ἦσαν τοῦ ἔκεινου δούλοιο».

2. Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίναντο οἱ Ἑλλῆνες, ἔλεγε δὲ Κλεάνωρ δὲ
Ὀρχομένιος· «Ω κάνιστε ἀνθρώπων Ἀριαῖος καὶ οἱ ἄλλοι, ὅστις ἡτε
Κύρου φίλοι, οὐκ αἰσχύνεσθε οὕτε θεοὺς οὕτε ἀνθρώπους, οἵτινες,
δῆμόσαντες ἡμῖν τοὺς αὐτοὺς φίλους καὶ ἐχθροὺς νομιεῖν, προδόντες
ἡμᾶς, σὺν Τισσαφέρνῃ τῷ ἀθεωτάτῳ τε καὶ πανούργοτάτῳ τοὺς τε
ἀνδρας αὐτούς, οἵ τις ὅμνυτε, ἀπολωλέκατε, καὶ τοὺς ἄλλους ἡμᾶς προ-
δεδωκότες σὺν τοῖς πολεμίοις ἐφ' ἡμᾶς ἔρχεσθε;»

80η

σ') Τί ἀπαντᾷ δὲ Ἀριαῖος καὶ τί ξητεῖ μετὰ τοῦτο δὲ Ξενοφῶν.
(40—42)

1. Οἱ δὲ Ἀριαῖος εἶπε· «Κλέαρχος γάρ πρόσθεν ἐπιβούλευων
φανερὸς ἐγένετο Τισσαφέρνης τε καὶ Ὁρόντα καὶ πᾶσιν ἡμῖν τοῖς
σὺν τούτοις».

2. Ἐπὶ τούτοις Ξενοφῶν τάδε εἶπε· «Κλέαρχος μὲν τοίνυν, εἰ παρὰ τοὺς δρόκους ἔλυε τὰς σπονδάς, τὴν δίκην ἔχει δίκαιον γάρ ἀπόλλυσθαι τοὺς ἐπιορκοῦντας· Πρόξενος δὲ καὶ Μένων, ἐπείπερ εἰσὺν ὑμέτεροι μὲν εὑεργέται, ὑμέτεροι δὲ στρατηγοί, πέμψατε αὐτοὺς δεῦρο· δῆλον γάρ ὅτι, φίλοι γε ὅντες ἀμφοτέροις, πειράσονται καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν τὰ βέλτιστα συμβουλεῦσαι.

3. Πρὸς ταῦτα οἱ βάρβαροι πολὺν χρόνον διαλεχθέντες ἀλλήλοις, ἀπῆλθον, οὐδὲν ἀποκρινάμενοι.

III

Η ΚΑΘΟΔΟΣ ΤΩΝ ΜΥΡΙΩΝ

A'. Εἰς ποέαν κατάστασιν εὑρέθησαν οἱ "Ελληνες μετὰ τὴν σύλληψιν τῶν στρατηγῶν.

81η

α') Διὰ τί νῦν οἱ "Ελληνες εὑρίσκονται ἐν μεγάλῃ ἀμηχανίᾳ.

Κεφ. α, 1—4

1. Ἐπειὶ δὲ οἵ τε στρατηγοί συνειλημμένοι ἦσαν καὶ τῶν λοχαγῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν οἱ συγεπισπόμενοι ἀπωλώλεσαν, ἐν πολλῇ δὴ ἀπορίᾳ ἦσαν οἱ "Ελληνες, ἐννοούμενοι μὲν ὅτι ἐπὶ ταῖς βασιλέως θύραις ἦσαν, κύκλῳ δὲ αὐτοῖς πάντῃ πολλὰ καὶ πόλεις πολέμιαι ἦσαν, ἀγορὰν δ' οὐδεὶς ἔτι παρέξειν ἔμελλεν, ἀπειχον δὲ τῆς Ἑλλάδος οὐ μείον ἢ μύρια στάδια, ἥγεμών δ' οὐδεὶς τῆς ὁδοῦ ἦν, ποταμοὶ δὲ διετργον ἀδιάβατοι ἐν μέσῳ τῆς οἰκαδε δόδοι, προουδεδώκεσαν δ' αὐτοὺς καὶ οἱ σὸν Κύρωφ ἀναβάντες βάρβαροι, μόνοι δὲ καταλελειμμένοι ἦσαν οὐδὲν ἐπέπεια οὐδένα σύμμαχον ἔχοντες, ὥστε εὔδηλον ἣν ὅτι νικῶντες μὲν οὐδένα ἀν κατακάνοιεν, γῆτηθέντων δὲ οὐδεὶς ἀν λειφθείη.

2. Ταῦτα ἐννοούμενοι καὶ ἀθύμως ἔχοντες δλίγοι μὲν αὐτῶν δὴ εἰς τὴν ἐσπέραν σίτου ἐγεύσαντο, δλίγοι δὲ πῦρ ἀνέκαυσαν· ἀνεπάνυτο δὲ ὅπου ἐτύγχανεν ἔκαστος, οὐ δυνάμενοι καθεύδειν ὑπὸ λύπης καὶ πόθου πατρίδων, γονέων, γυναικῶν, παιδῶν, οὓς οὕποτ' ἐνόμιζον ἔτι ὄψεσθαι.

82α

β') Διὰ τί δὲ Πρόξενος προσεκάλεσε τὸν Ξενοφῶντα εἰς Ἀσίαν.

(4-7)

1. Ἡγέτης τοις ἐν τῇ στρατῇ Ξενοφῶν, Ἀθηναῖς, ἐν σύτε στρα-

τηγός οὕτε λοχαγός οὕτε στρατιώτης ὧν συνηκολούθει, ἀλλὰ Πρόξενος αὐτὸν μετεπέμψατο οἰκοθεν ξένος ὧν ἀρχαῖος· ὑπισχνεῖτο δ' αὐτῷ, εἰ ἔλθοι, φίλον αὐτὸν Κύρῳ ποιήσειν, δην αὐτὸς ἔφη κρείττω ἔκαυτῷ νομίζειν τῆς πατρίδος.

2. Ὁ μέντοι Ξενοφῶν ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν ἀνακοινοῦται Σωκράτει τῷ Ἀθηναῖφερὶ τῆς πορείας· καὶ δὲ Σωκράτης ὑποπτεύσας μή τι πρὸς τῆς πόλεως ὑπαίτιον εἴη Κύρῳ φίλον γενέσθαι, δτὶ εὖδόκει δὲ Κύρος προθύμως τοῖς Δακεδαιμονίοις ἐπὶ ταῖς Ἀθήναις συμπολεμῆσαι, συμβουλεύει τῷ Ξενοφῶντι ἐλθόντα εἰς Δελφοὺς ἀνακοινῶσαι τῷ θεῷ περὶ τῆς πορείας.

3. Ἐλθὼν δ' ὁ Ξενοφῶν ἐπήρετο τὸν Ἀπόλλωνα τίνι ἀνθεῶν θύμων καὶ εὐχόμενος κάλλιστα καὶ ἄριστα ἔλθοι τὴν ὁδὸν ἦν ἐπινοεῖ καὶ καλῶς πράξας σωθείη.

83η

γ') Τί ἐπραξεν δὲ Ξενοφῶν μετὰ τὴν ἀπάντησιν τοῦ Ἀπόλλωνος.

(7—10)

1. Καὶ ἀνεῖλεν αὐτῷ δὲ Ἀπόλλων θεοῖς, οἷς ἔδει θύειν· δὲ ἐλθὼν πάλιν λέγει τὴν μαντείαν τῷ Σωκράτει.

2. Ὁ δὲ ἀκούσας ἥτιστο αὐτόν, δτὶ οὐ τοῦτο πρῶτον γράτα, πότερον λῷον εἴη αὐτῷ πορεύεσθαι ἢ μένειν, ἀλλ' αὐτὸς κρίνας ἵτεον εἶναι τοῦτ' ἐπυνθάνετο, πῶς ἀντὶ κάλλιστα πορευθείη· «ἐπεὶ μέντοι οὕτως ἥρου, ταῦτ'», ἔφη, «χρὴ ποιεῖν ὅσα δὲ θεὸς ἐκέλεισεν».

3. Ὁ μὲν δὴ Ξενοφῶν οὕτω θυσάμενος οἷς ἀνεῖλεν δὲ θεὸς ἐξέπλει, καὶ καταλαμβάνει ἐν Σάρδεσι Πρόξενον καὶ Κύρον μέλλοντας ἥδη ὁριῶν τὴν ἀνω ὁδόν, καὶ συνεστάθη Κύρῳ.

4. Προθυμουμένου δὲ τοῦ Προξένου καὶ δὲ Κύρος συμπροσυθυμεῖτο μεῖναι αὐτόν· εἰπε δὲ δτὶ, ἐπειδὴν τάχιστα ἡ στρατεία λήξῃ, εὐθὺς ἀποπέμψοι αὐτόν. Ἐλέγετο δὲ δὲ στόλος εἶναι εἰς Πισιδίας.

84η

δ') Πῶς ἐξηγαγκάσθη δὲ Ξενοφῶν νὰ μετάσχῃ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Κύρου καὶ τί εἶδε μετὰ τὴν σύλληψιν τῶν στρατηγῶν.

(10—18)

1. Ἐστρατεύετο μὲν δὴ οὕτως ἐξαπατηθεὶς — οὐχ ὑπὸ Προξένου· οὐ γάρ ἥδει τὴν ἐπὶ βρασιλέᾳ ὁρμὴν οὐδὲ ἄλλος οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων πλὴν Κλεάρχου· ἐπεὶ μέντοι εἰς Κιλικίαν ἥλθον, σφές πᾶσιν ἥδη ἔδόκει εἶναι δτὶ δὲ στόλος εἴη ἐπὶ βρασιλέᾳ. Φοβούμενοι δὲ τὴν ὁδὸν καὶ ἄκοντες ὅμως οἱ πολλοὶ δὲ αἰσχύνην καὶ ἀλλήλων καὶ Κύρου συνηκολούθησαν· δὲν εἰς καὶ Ξενοφῶν ἦν.

2. Ἐπεὶ δὲ ἀπορίᾳ ἦν, ἐλυπεῖτο μὲν σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ οὐκ

ἔδύγατο καθεύδειν· μικρὸν δ' ὑπνου λαχῶν εἶδεν ὄναρ. Ἐδοξεν αὐτῷ βροντῆς γενομένης σκηπτὲς πεσεῖν εἰς πατρῷαν οἰκίαν, καὶ ἐκ τούτου λάμπεσθαι πᾶσα.

3. Περίφοδος δ' εὐθὺς ἀνηγέρθη, καὶ τὸ ὄναρ τῇ μὲν ἔκρινεν ἀγαθόν, ὅτι ἐν πόνοις ὃν καὶ κινδύνοις φῶς μέγχει Διὸς ἵδειν ἔδοξε· τῇ δὲ καὶ ἐφοβεῖτο, ὅτι ἀπὸ Διὸς μὲν βασιλέως τὸ ὄναρ ἔδοκει αὐτῷ εἰναι, κύκλῳ δὲ λάμπεσθαι τὸ πῦρ, μὴ οὖν δύναιτο ἐκ τῆς χώρας ἔξελθειν τῆς βασιλέως, ἀλλ' εἰργούτο πάντοθεν ὑπό τινων ἀποριῶν.

85η

ε') Τί ἔκαμεν δὲ Ξενοφῶν εὐθὺς ὡς ἀνηγέρθη.

(18—15)

1. Ὁποῖόν τι μέν τοι ἔστι τὸ τοιοῦτον ὄναρ ἵδειν, ἔξεστι σκοπεῖν ἐκ τῶν συμβάντων μετὰ τὸ ὄναρ· γίγνεται γάρ τάδε.

2. Εὐθὺς ἐπειδὴ ἀνηγέρθη πρῶτον μὲν ἔννοια αὐτῷ ἐμπίπτει τί κατάκειμαι; ἢ δὲ νῦν προσδαίνει· ὅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ εἰκὸς τοὺς πολεμίους ἥξειν. Εἰ δὲ γενησόμεθα ἐπὶ βασιλεῖ, τί ἐμποδὼν μὴ οὐχὶ πάντα μὲν τὰ χαλεπώτατα ἐπιδόντας, πάντα δὲ τὰ δεινότατα παθόντας ἀποθανεῖν; ὅπως δὲ ἀμυνούμεθα οὐδεὶς παρασκευάζεται οὐδὲ ἐπιμέλεται, ἀλλὰ κατακείμεθα, ὥσπερ ἔξὸν ἡσυχίαν ἀγειν.

3. Ἔγὼ οὖν τὸν ἐκ ποίας πόλεως στρατηγὸν προσδοκῶ ταῦτα πραξεῖν; ποίαν δὲ ἡλικίαν ἐμαυτῷ ἐλθεῖν ἀναμένω; οὐ γάρ ἔγωγъ ἔτι πρεσβύτερος ἔσομαι, ἐὰν τήμερον προδῶ ἐμαυτὸν τοῖς πολεμίοις».

4. Ἐκ τούτου ἀνίσταται καὶ συγκαλεῖ τοὺς Προξένου πρῶτον λοχαγούς· ἐπειδὴ δὲ συνηλθον, ἔλεξεν.

Β'. Τέ κάμνει ὁ Ξενοφῶν κατὰ τὴν συνέλευσιν τῶν λοχαγῶν.

86η

α'). Διατί προτρέπει νὰ ἔξακολουθήσωσι τὸν πόλεμον.

(15—19)

1. «Ἐγώ, δὲ ἀνδρες λοχαγοί, οὕτε καθεύδειν δύναμαι, ὥσπερ οἴμαι οὐδὲ ὑμεῖς, οὕτε κατακείσθαι ἔτι, δρῶν ἐν οἷοις ἔσμέν.

2. Οἱ μὲν γάρ πολέμιοι δῆλον ὅτι οὐ πρότερον πρὸς ἡμᾶς τὸν πόλεμον ἔξέφηγαν πρὶν ἐνόμισαν καλῶς τὰ ἐστιτῶν παρασκευάσθαι· ἡμῶν δὲ οὐδεὶς οὐδὲν ἀντεπιμέλεται, ὅπως ὡς κάλλιστα ἀγωνισύμεθα.

3. Καὶ μὴν εἰ ὑφησόμεθα καὶ ἐπὶ βασιλεῖ γενησόμεθα, τί οἴμεθα πείσεσθαι; θεῖς καὶ τοῦ δρμοπατρίου καὶ δρμομητρίου ἀδελφοῦ, καὶ τεθνήκοτος ἥδη, ἀποτεμῶν τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν γείρα ἀνεσταύρωσεν· ἡμᾶς δέ, οἰς κηδεμῶν μὲν οὐδεὶς πάρεστιν, ἐστρατεύταμέν δὲ ἐπ' αὐτὸν ὡς δούλον ἀντὶ βασιλέως ποιήσοντες καὶ ἀποκτενοῦντες, εἰ

δυναίμεθα, τί ἀν ολόμεθα παθεῖν; ἀρ' οὐκ ἀν ἐπὶ πᾶν ἔλθοι, ώς ἡμᾶς τὰ ἔσχατα αἰκισάμενος πᾶσιν ἀνθρώποις φόρον παράσχοι τοῦ στρατεῦσαι ποτε ἐπ' αὐτόν; ἀλλ' ὅπως τοι μὴ ἐπ' ἔκεινῷ γενησόμεθα πάντα ποιητέον».

87η

β'). Τέ ἔφεροντες περὶ τῶν σπονδῶν τῶν Ἑλλήνων μετὰ τοῦ βασιλέως.
(19—22)

1. «Ἐγὼ μὲν οὖν, ἔστε μὲν αἱ σπονδαὶ ἡσαν, οὕποτε ἐπαυσόμην ἡμᾶς μὲν οἰκτίρων, βασιλέα δὲ καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ μακαρίζων, διαθεώμενος αὐτῶν ὅσην μὲν χώραν καὶ οἴαν ἔχοιεν, ώς δὲ ἀφθονα τάπιτήδεια, ὅσους δὲ θεράποντας, ὅσα δὲ κτήνη, χρυσόν δέ, ἐσθῆτα δέ· τὰ δ' αὖ τῶν στρατιωτῶν δόπτε ἐνθυμούμην, ὅτι τῶν μὲν ἀγαθῶν τούτων οὐδενὸς ἡμῖν μετεῖη, εἰ μὴ πριαίμεθα, δτοι δ' ὧνησόμεθα γῆδειν ἔτι δλίγους ἔχοντας, ἀλλως δέ πως πορίζεσθαι τάπιτήδεια ὄρκους ἥδη κατέχοντας ἡμᾶς· ταῦτ' οὖν λογιζόμενος ἐνίστε τὰς σπονδὰς μᾶλλον ἐφοδούμην ἢ νῦν τὸν πόλεμον.

2. Ἐπει μέντοι ἔκεινοι ἔλυσαν τὰς σπονδὰς, λελύσθαι μοι δοκεῖ καὶ ἡ ἐκείνων ὕδρις καὶ ἡ ἡμετέρα ὑποψία· ἐν μέσῳ γάρ ἥδη κεῖται, ταῦτα τὰ ἀγαθὰ ἀθλα, δόπτεροι ἀν ἡμῶν ἄνδρες ἀμείνονες ὡσιν, ἀγωνισθέται δ' οἱ θεοί εἰσιν, οἱ σὺν ἡμῖν, ώς τὸ εἰκός, ἔσονται».

88η

γ'). Διὰ τί φρονεῖ ὅτι οἱ Ἑλληνες δύνανται νὰ ἀγωνισθῶσι μετὰ περισσοτέρου θάρρους ἢ οἱ βάρβαροι καὶ τί προτρέπει τοὺς λοχαγοὺς νὰ κάμωσι.
(22—26)

1. «Οὗτοι μὲν γάρ αὐτοὺς ἐπιωρκήκασιν· ἡμεῖς δὲ πολλὰ ἔρωντες ἀγαθὰ στερρῶς αὐτῶν ἀπειχόμεθα διὰ τοὺς τῶν θεῶν ὄρκους· οἵ δὲ ἄνδρες καὶ τρωτοὶ καὶ θυητοὶ μᾶλλον ἡμῶν, ἐὰν οἱ θεοί, ὥσπερ τὸ πρόσθεγ, νίκην ἡμῖν διδῶσιν.

2. Ἐτι δ' ἔχομεν σώματα ἵκανώτερα τούτων καὶ ψύχη καὶ θάλπη καὶ πόνους φέρειν· ἔχομεν δὲ καὶ ψυχὰς σὺν τοῖς θεοῖς ἀμείνονας· οἱ δὲ ἄνδρες καὶ τρωτοὶ καὶ θυητοὶ μᾶλλον ἡμῶν, ἐὰν οἱ θεοί, ὥσπερ τὸ πρόσθεγ, νίκην ἡμῖν διδῶσιν.

3. Ἄλλ', ισως γάρ καὶ ἄλλοι ταῦτα ἐνθυμοῦνται, πρὸς τῶν θεῶν μὴ ἀναμένωμεν ἄλλους ἐφ' ἡμᾶς ἐλθεῖν παρακαλοῦντας ἐπὶ τὰ κάλλιστα ἔργα, ἀλλ' ἡμεῖς ἀρξώμεν τοῦ ἔξορμῆσαι καὶ τοὺς ἄλλους ἐπὶ τὴν ἀρετήν· φάνητε τῶν λοχαγῶν ἄριστοι καὶ τῶν στρατηγῶν ἀξιοστρατηγότεροι. Κλγὼ δέ, εἰ μὲν ὑμεῖς ἐθέλετε ἔξορμῶν ἐπὶ ταῦτα, ἔπεσθαι δικαιόματι, εἰ δ' ὑμεῖς τάττετε ἐμὲ ἡγείσθαι, οὐδὲν προφασίζομαι τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ καὶ ἀκμάζειν ἡγοῦμαι ἐρύκειν ἀπ' ἐμαυτοῦ τὰ

**Γ'. Εἰς τένα ἀνέθεσαν τὴν ἀρχηγίαν οἱ λοχαγοὶ
τοῦ Προξένου.**

89η

α') Τίς μόνος ἀντέκρουσε τὸν λόγον τοῦ Ξενοφῶντος.

(26—29)

1. 'Ο μὲν ταῦτ' ἔλεξεν, οἱ δ' ἀκούσαντες ἡγεῖσθαι ἐκέλευσον ἄπαντες, πλὴν Ἀπολλωνίδης τις ἦν βοιωτιάζων τῇ φωνῇ· εὗτος δ' εἶπεν ὅτι φυλαροὶ δοτις λέγει ἀλλως πως σωτηρίας ἀν τυχεῖν ἡ βασιλέα πείσας, εἰ δύνατο, καὶ ἀμα ἥρχετο λέγειν τὰς ἀπορίας.

2. 'Ο μέντοι Ξενοφῶν μεταξὺ ὑπολαβῶν ἔλεξεν ωδε· «Ω θαυμασιώτατε ἀνθρωπε, σύ δέ γε οὐδὲ δρῶν γιγνώσκεις οὐδὲ ἀκούων μέμνησαι. Ἐν ταῦτῳ γε μέντοι ἡσθα τούτοις, δτε βασιλεύς, ἐπεὶ Κύρος ἀπέθανε, μέγα φρονήσας ἐπὶ τούτῳ πέμπων ἐκέλευε παραδίδονται τὰ ὅπλα.

3. 'Ἐπεὶ δ' ἡμεῖς οὐ παραδόντες, ἀλλ' ἔξοπλισάμενοι ἐλθόντες παρεσκηνώσαμεν αὐτῷ, τί οὐκ ἐποίησε πρέσβεις πέμπων καὶ σπονδᾶς αἰτῶν καὶ παρέχων τὰ ἐπιτήδεια, ἔστε σπονδῶν ἔτυχεν;»

90η

β') Τί ἔπαθεν δ' Ἀπολλωνίδης.

(29—32)

1. «Ἐπεὶ δ' αὖ οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί, ὥσπερ δὴ σὺ κελεύεις, εἰς λόγους αὐτοῖς ἀνευ διπλῶν ἥρθον πιστεύοντες ταῖς σπονδαῖς, οὐ νῦν ἐκείνοι παιόμενοι, κεντούμενοι, διβριζόμενοι οὐδὲ ἀποθανεῖν οἱ τλήμονες δύνανται, καὶ μάλισταί τοι διέργαντες τούτου; ἢ σὺ πάντα εἰδὼς τοὺς μὲν ἀμύνασθαι κελεύοντας φυλαρεῖν φῆς, πείθειν δὲ πάλιν κελεύεις ιόντας;

2. 'Εμοὶ δέ, ω ἀνδρες, δοκεῖ τὸν ἀνθρωπὸν τοῦτον μήτε προσίεσθαι εἰς ταῦτα διητὸν αὐτοῖς ἀφελομένους τε τὴν λοχαγίαν σκεύη ἀναθέντας ώς τοιούτῳ χρῆσθαι. Οὕτος γάρ καὶ τὴν πατρίδα κατασχύνει καὶ πάσαν τὴν Ἑλλάδα, διης «Ἑλλην ὁν τοιοῦτος ἐστιν».

3. 'Ἐντεῦθεν ὑπολαβῶν Ἀγασίας Στυμφάλιος εἶπεν· «Ἀλλὰ τούτῳ γε οὔτε τῆς Βοιωτίας προσήκει οὐδὲν οὔτε τῆς Ἑλλάδος παντάπασιν, ἐπεὶ ἐγώ αὐτὸν εἰδον ὥσπερ Λυδὸν ἀμφότερα τὰ ὧτα τετρυπημένον» καὶ εἰχεν οὕτως. Τοῦτον μὲν οὖν ἀπήλασαν.

Δ'. Εἰς τέ ἐκάλεσαν τοὺς διεσωθέντας στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς οἱ λοχαγοὶ τοῦ Προξένου.

91η

α) Τίς πρῶτος λαμβάνει τὸν λόγον ἐν τῇ συνελεύσει τῶν στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν.

(32—35)

1. Οἱ δὲ ἄλλοι παρὰ τὰς τάξεις ιόντες, δπου μὲν στρατηγὸς σῷος

εῖη τὸν στρατηγὸν παρεκάλουν, ἐπόθεν δὲ οἰχοιτο, τὸν ὑποστράτη-
γον, δπου δὲ αὐλοχαγὸς σῷος εἶη, τὸν λοχαγόν.

2. Ἐπει δὲ πάντες συνῆλθον, εἰς τὸ πρόσθεν τῶν ὅπλων ἐκαθέ-
ζοντο· καὶ ἐγένοντο οἱ συνελθόντες στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀμφὶ τοὺς
έκατον. "Οτε δὲ ταῦτα ἦν, σχεδὸν μέσαι ἡσαν νύκτες.

3. Ἐνταῦθα Ἱερώνυμος Ἡ) εἰος πρεσβύτατος ὥν τῶν Προξένου
λοχαγῶν ἥρχετο λέγειν ὡδε· «Ἡμῖν, ὃ ἄνδρες στρατηγοὶ καὶ λοχα-
γοί, δρῶσι τὰ παρόντα ἔδοξε καὶ αὐτοὺς συνελθεῖν καὶ ὑπὲς παρακα-
λέσαι, δπως βουλευσαίμεθα, εἰ τι δυναίμεθα ἀγαθόν. Λέξον δ', ἔφη,
καὶ νῦν, ὃ Ξενοφῶν, ἀπερ καὶ πρὸς ὑμᾶς.»

92α

β). Διὰ τί νομίζει δ Ξενοφῶν, ὅτι πρέπει νὰ ἀγωνισθῶσι πάσῃ δυνάμει
κατὰ τῶν βαρβάρων καὶ τί πρέπει νὰ κάμωσιν οἱ ἀρχηγοί.

(35—38)

1. Ἐκ τούτου λέγει τάδε Ξενοφῶν· «Ἄλλὰ ταῦτα μὲν δὴ πάν-
τες ἐπιστάμεθα, δτι βασιλεὺς καὶ Τισαφέρνης, οὓς μὲν ἐδυνήθησαν
συνειλήφασιν ἡμῶν, τοῖς δὲ ἄλλοις δῆλον ἔτι ἐπιβουλεύουσιν, ὡς ἐὰν
δύνωνται ἀπολέσωσιν· ἡμῖν δὲ γε οἴμαι πάντα ποιητέα ὡς μήποτε
ἐπὶ τοῖς βαρδάροις γενώμεθα, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκεῖνοι ἔφ' ἡμῖν.

2. Εὖ τοίνυν ἐπίστασθε δτι ὑμεῖς τοσοῦτοι ὅντες, δσοι νῦν συνε-
ληγύθατε, μέγιστον ἔχετε καιρόν· οἱ γάρ στρατιῶται εὗτοι πάντες
εἰς ὑμᾶς ἀποδιέπουσι, καὶ μὲν ὑμᾶς δρῶσιν ἀθυμοῦντας, πάντες
κακοὶ ἔσονται, ἐὰν δὲ ὑμεῖς αὐτοῖς τε παρασκευαζόμενοι φανεροὶ ἦτε
ἐπὶ τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλήτε, εῦ ἵστε δτι ἔψονται
ὑμῖν καὶ πειράσονται μιμεῖσθαι.

3. Ἰσως δέ τοι καὶ δίκαιον ἐστιν ὑμᾶς διαφέρειν τι τούτων· ὑμεῖς
γάρ ἔστε στρατηγοί, ὑμεῖς ταξίαρχοι καὶ λοχαγοί· καὶ δτε εἰρήνη
ἡν ὑμεῖς καὶ χρήμασι καὶ τιμαῖς τούτων ἐπλεονεκτεῖτε.»

93η

γ) Διὰ τί προτείνει δ Ξενοφῶν νὰ ἐκλεξωσι νέους στρατηγοὺς καὶ
λοχαγοὺς

(38—41)

1. «Καὶ νῦν πρῶτον μὲν οἴμαι ἂν ὑμᾶς μέγα ὀφελῆσαι τὸ στρά-
τευμα, εἰ ἐπιμεληθείητε δπως ἀντὶ τῶν ἀπολωλότων ὡς τάχιστα στρα-
τηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀντικατασταθῶσιν· ἀνευ γάρ δρχόντων οὐδὲν ἂν
οὔτε καλὸν οὔτε ἀγαθὸν γένοιτο ὡς μὲν συνελόντι εἰπεῖν οὐδαμοῦ, ἐν
δὲ δὴ τοῖς πολεμικοῖς παντάπασιν· ἡ μὲν γάρ εὐταξία σψῖειν δοκεῖ,
ἡ δὲ ἡταξία πολλοὺς ἥδη ἀπολώλεκεν.

2. Ἐπειδὴν δὲ καταστήσησθε τοὺς ἀρχοντας δσους δεῖ, ἐὰν καὶ
τοὺς ἄλλους στρατιώτας συλλέγητε καὶ παραθρρύνητε, οἴμαι ἂν ὑμᾶς
πάνυ ἐν καιρῷ ποιῆσαι.

3. Νῦν μὲν γὰρ ἵσως καὶ ὑμεῖς αἰσθάνεσθε ώς ἀθύμως μὲν ἡλθον
ἐπὶ τὰ δπλα, ἀθύμως δὲ πρὸς τὰς φυλακάς· ὅστε οὕτω γένεται
οὐκ οἶδα ὅτι ἂν τις χρήσαιτο αὐτοῖς εἴτε γυντός δέοι εἴτε καὶ ἡμέρας».

94η

δ') Διὰ τὸ δὲ Σενοφῶν προτείνει τὰ εἶναι γενναῖοι.
(41—45)

1. «Ἐὰν δέ τις αὐτῶν τρέψῃ τὰς γγώμχες, ώς μὴ τοῦτο μάνον
ἐννοῶνται τί πείσονται, ἀλλὰ καὶ τί ποιήσουσι, πολὺ εὐθυμότεροι ἔσον-
ται. Ἐπίστασθε γὰρ δήπου διτε πληθύος ἐστιν οὕτε λιχνὸς ἢ ἐν τῷ
πολέμῳ τὰς νίκας ποιοῦσα, ἀλλ᾽ διπότεροι ἀν σὺν τοῖς θεοῖς τὰς ψυ-
χὰς ἐρρωμενέστεροι ἴωσιν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, τούτους ώς ἐπ' τὸ
πολὺ οἱ ἀντίοι οὐδέχονται.

2. Ἐντεθύμημαὶ δὲ ἔγωγε, ὃ ἄνδρες καὶ τοῦτο, διτε διπόσοι μὲν
μαστεύουσι ζῆν ἐκ παντὸς τρόπου ἐν τοῖς πολέμοις, οὗτοι μὲν κακῶς
τε καὶ αἰσχρῶς ώς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀποθνήσκουσιν διπόσοι δὲ τὸν μὲν
θάνατον ἐγνώκασι πᾶσι κοινὸν εἶναι καὶ ἀναγκαῖον ἀνθρώποις, περὶ
δὲ τοῦ καλῶς ἀποθνήσκειν ἀγωνίζονται, τεύτους δὲ δρῶ μᾶλλον πως
εἰς τὸ γῆρας ἀφίκησομένους καὶ ἔως ἀν ζῶσιν εὐδαιμονέστερον διά-
γοντας.

3. «Ἄ καὶ ἡμᾶς δεῖ νῦν καταμαθόντας—ἐν τοιούτῳ γὰρ καιρῷ
ἔσμεν—αὐτούς τε ἄνδρας ἀγαθοὺς εἶναι καὶ τοὺς ἄλλους παραχ-
λεῖν». Ο μὲν ταῦτ' εἰπὼν ἐπαύσατο.

95η

ε') Τί ἀπαντᾷ εἰς τὸν Σενοφῶντα δὲ Χειρίσοφος καὶ τίνες ἐκλέγονται
ἀντὶ τῶν συλληφθέντων στρατηγῶν.

(45—47)

1. Μετὰ δὲ τοῦτον εἶπε Χειρίσοφος· «Ἀλλὰ πρόσθεν μέν, δὲ Σε-
νοφῶν, τοσοῦτον μόνον σε ἐγίγνωσκον δύσον ἥκουσιν Ἀθηναῖον εἶναι,
νῦν δὲ καὶ ἐπαινῶ σε ἐφ' οὓς λέγεις τε καὶ πράττεις καὶ βουλούμην
ἀν διτε πλείστους εἶναι τοιούτους· κοινὸν γὰρ ἀν εἶη τάχαθόν.

2. Καὶ νῦν», ἔφη, «μὴ μέλλωμεν, δὲ ἄνδρες, ἀλλ᾽ ἀπελθόντες ἥδη
αἱρεῖσθε οἱ δεόμενοι ἀρχοντας, καὶ ἐλόμενοι ἥκετε εἰς τὸ μέσον τοῦ
στρατοπέδου καὶ τοὺς αἱρεθέντας ἀγετε· ἔπειτέκειτε συγκαλοῦμεν τοὺς
ἄλλους στρατιώτας· παρέστω δὲ μὲν», ἔφη, «καὶ Τολμίδης δὲ κήρυξ.»

3. Καὶ ἦμα ταῦτ' εἰπὼν ἀνέστη, ώς μη μέλλοιτο, ἀλλὰ περαί-
νοιτο τὰ δέοντα.

4. Ἐκ τούτου γέρεθησαν ἀρχοντες ἀντὶ μὲν Κλεάρχου Τιμασίων
Δερδανεύς, ἀντὶ δὲ Σωκράτους Ξενθικλῆς Ἀχαιός, ἀντὶ δὲ Ἀγίου
Κλεάνωρ Ἀρκάς, ἀντὶ δὲ Μένωνος Φιλήσιος Ἀχαιός, ἀντὶ δὲ Προ-
ξένου Σενοφῶν Ἀθηναῖος.

**Ε'. Μετὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν νέων στρατηγῶν τέ ἀπεφά-
σισαν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Ἑλλήνων.**

96η

α') Διὰ τί δὲ Χειρίσοφος φρονεῖ, ὅτι πρέπει νὰ ἀγωνισθῶσι
μέχρις ἐσχάτων.

Κεφ. β, 1—4

1. Ἐπει ἐδὲ γῆραντο, ἡμέρα τε σχεδὸν ὑπέφαινε καὶ εἰς
τὸ μέσον ἥκον οἱ ἀρχοντες, καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς προφύλακας
καταστήσαντας συγκαλεῖν τοὺς στρατιώτας.

2. Ἐπει δὲ καὶ οἱ ἄλλοι στρατιώται συνῆλθον, ἀνέστη
πρῶτος μὲν Χειρίσοφος δὲ Λακεδαιμόνιος καὶ ἔλεξεν ὡδε.

3. «Ἄνδρες στρατιώται, χαλεπὰ μὲν τὰ παρόντα, δύστε
ἀνδρῶν στρατηγῶν τοιούτων στερόμεθα καὶ λοχαγῶν καὶ
στρατιωτῶν, πρὸς δὲ ἔτι καὶ οἱ ἀμφὶ Ἀριαίου οἱ πρόσθεν
σύμμαχοι δύτες προσδεῖ ὥκασιν ἡμᾶς· ὅμως δὲ δεῖ ἔκ τῶν πα-
ρόντων ἄνδρας ἀγαθούς τε εἶναι καὶ μὴ ὑφίεσθαι, ἀλλὰ πει-
ράσθαι, ὅπως, ἐάν μὲν δυνώμεθα, νικῶντες σφέων μεθα· εἰ δὲ
μή, ἀλλὰ καλῶς γε ἀποθνήσκωμεν, ὑποχείριοι δὲ μηδέ-
ποτε γενώμεθα ζῶντες τοῖς πολεμίοις· οἷμαι γὰρ ἂν ἡμᾶς
τοιαῦτα παθεῖν, οἷα τοὺς ἔχθρους οἱ θεοὶ ποιήσειαν.»

97η

β') Τί λέγει δὲ Κλεάνωρ, ὅτι πρέπει νὰ κάμῃ αὐτοὺς ἡ διαγωγὴ^{τοῦ βασιλέως, τοῦ Τισσαφέρους καὶ τοῦ Ἀριαίου.}

(4—7)

1. Ἐπὶ τούτῳ Κλεάνωρ δὲ Ὁρχομένιος ἀνέστη καὶ ἔλε-
ξεν ὡδε.

2. «Ἄλλ' ὁράτε μέν, ὃ ἄνδρες, τὴν βασιλέως ἐπιοσκίαν
καὶ ἀσέβειαν ὁράτε δὲ τὴν Τισσαφέρους ἀπιστίαν, ὅστις
λέγων ὡς γείτων τε εἴη τῆς Ἑλλάδος καὶ περὶ πλείστου
ἄν ποιήσαιτο σφαι· ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τούτοις αὐτὸς ὅμόσας
ἡμῖν, αὐτὸς δεξιὰς δούς, αὐτὸς ἐξαπατήσας συνέλαθε τοὺς
στρατηγούς, καὶ οὐδὲ Δία ξένιον γέζεσθη, ἀλλὰ Κλεάρχῳ γε
καὶ ὁμοτράπεζος γενόμενος αὐτοῖς τούτοις ἐξαπατήσας τοὺς
ἄνδρας ἀπολώλεκεν.

3. Ἀριαῖος δέ, ἐν γῆμεῖς γῆθέλομεν βασιλέα καθιστάναι,
καὶ ἐδώκαμεν καὶ ἐλάθομεν πιστὰ μὴ προδώσειν ἀλλήλους,

Δέρου

καὶ οὗτος οὕτε τοὺς θεοὺς δείσας οὕτε Κύρου τεθνηκότα αἰδεσθεῖς, τιμώμενος μάλιστα ὑπὸ Κύρου ζῶντος νῦν πρὸς τοὺς ἔκεινου ἐχθίστους ἀποστάς ἡμᾶς τοὺς Κύρου φίλους κακῶς ποιεῖν πειρᾶται.

4. Ἀλλὰ τούτους μὲν οἱ θεοὶ ἀποτελοῦσιντο· ἡμᾶς δὲ δεῖ ταῦτα δρῶντας μήποτε ἐξαπατηθῆναι εἴ τι ὑπὸ τούτων, ἀλλὰ μαχομένους ὃς ἂν δυνάμεθα κράτιστα τοῦτο δέ, τι ἀν δοκεῖ τοῖς θεοῖς πάσχειν.»

98η

γ') Διὰ τί ὁ Ξενοφῶν φρονεῖ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ συμφιλιωθῶσι μετὰ τῶν βαρβάρων, ἀλλὰ νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸν πόλεμον.

(7—10)

1. Ἐκ τούτου Ξενοφῶν ἀνίσταται ἐσταλμένος ἐπὶ πόλεμον ὃς ἐδύνατο κάλλιστα, νομίζων, εἴτε νίκην διδοῖεν οἱ θεοί, τὸν κάλλιστον κόσμον τῷ νικᾶν πρέπειν, εἴτε τελευτᾶν δέοι, δρῶς ἔχειν τῶν καλλίστων ἔαυτὸν ἀξιώσαντα ἐν τούτοις τῆς τελευτῆς τυγχάνειν· τοῦ λόγου δὲ γράφετο ὥδε.

2. «Τὴν μὲν τῶν βαρβάρων ἐπιορκίαν τε καὶ ἀπιστίαν λέγει μὲν Κλεάνωρ, ἀπίστασθε δὲ καὶ ὑμεῖς, οἵματι.

3. Εἰ μὲν οὖν βουλόμεθα πάλιν αὐτοῖς διὰ φιλίας λέναι, ἀνάγκη ἡμᾶς πολλὴν ἀθυμίαν ἔχειν, δρῶντας καὶ τοὺς στρατηγούς, οἱ διὰ πίστεως αὐτοῖς ἔαυτοὺς ἐνεχείρισαν, οἷα πεπόνθασιν· εἰ μέντοι διανούμεθα σὺν τοῖς δρόλοις ὡν τε πεποιήκασι δίκην ἐπιθεῖναι αὐτοῖς καὶ τὸ λοιπὸν διὰ παντὸς πολέμου αὐτοῖς λέναι, σὺν τοῖς θεοῖς πολλαὶ ἡμῖν καὶ καλαὶ ἐλπίδες εἰσὶ σωτηρίας».

99η

δ') Διὰ τί διέκοψε τὴν ὁμιλίαν τὸν ὁ Ξενοφῶν καὶ τί εἶπεν ἐπαναλαβών αὐτήν.

(9—11)

1. Τοῦτο δὲ λέγοντος αὐτοῦ πιάρνυται τις· ἀκούσαντες δ' οἱ στρατιῶται πάντες μιᾷ ὄρμῇ προσεκύνησαν τὸν θεόν, καὶ ὁ Ξενοφῶν εἶπε· «Δοκεῖ μοι, ὃ ἀνδρεῖς, ἐπεὶ περὶ σωτηρίας ἡμῶν λεγόντων οἰωνὸς τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος ἐφάνη, εὑξασθαι τῷ θεῷ τούτῳ θύσειν σωτήρια δποῦ ἢν πρῶτον εἰς φιλίαν χώραν ἀφικώμεθα, συνεπεύξασθαι δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς θύσειν κατὰ δύναμιν. Καὶ δτῷ δοκεῖ ταῦτα», ἐφη, «Ἀνατείνάτω τὴν γείρα». Καὶ ἀνέτειναν ἀπαντες. Ἐκ τούτου δὲ γράψαντο καὶ ἐπαιάνισαν.

2. Ἐπειδὲ τὰ τῶν θεῶν καλῶς εἰχεν, γράφετο πάλιν ὥδε· «Ἐτύγχανον λέγων, ὅτι πολλαὶ καὶ καλαὶ ἐλπίδες ἡμῖν εἰεν σωτηρίας· πρῶτον μὲν γάρ ήμεῖς μὲν ἐμπεδοῦμεν τοὺς τῶν θεῶν ὄρκους, οἱ δὲ πολέμιοι ἐπιωρκήσατε καὶ τὰς σπονδὰς παρὰ τοὺς ὄρκους λελύκασιν.

3. Οὕτω δὲ ἔχόντων εἰκὸς τοῖς μὲν πολεμίοις ἐγαντίους εἰναι τοὺς

θεούς, ήμιν δὲ συμμάχους, εἰπερ ἵκανοί εἰσι καὶ τοὺς μεγάλους ταχὺ μικρούς ποιεῖν καὶ τοὺς μικρούς, κακὸν ἐν δεινοτάτοις ὥσι, σφύζειν εὐπετῶς, ὅταν βούλωνται»

100η

ε') Διὰ τί ὁ Ξενοφῶν ὑπενθυμίζει εἰς τοὺς Ἑλληνας τοὺς ἐνδόξους ἀγῶνας τῶν προγόνων των κατὰ τῶν Περσῶν.

(11—16)

1. «Ἐπειτα δὲ — ἀνχρηστὸν γάρ οὐκέτι τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων κινδύνους, ἦν εἰδῆτε, ὡς ἀγαθοῖς τε οὐκέτι προσήκει εἰναι σφύζονται τε σὺν τοῖς θεοῖς καὶ ἐκ πάνυ δεινῶν οἱ ἀγαθοί.

2. Ἐλθόντων μὲν γάρ Περσῶν καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς παμπληθεῖ στόλῳ ως ἀρχαντούντων τὰς Ἀθηνας ὑποστῆναι αὐτοὺς Ἀθηναῖς τολμήσαντες ἐνίκησαν. Ἐπειτα δ' ὅτε Ξέρξης ὑστερον ἀγείρας τὴν ἀναρίθμητον στρατιὰν ἤλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τότε ἐνίκων οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι τοὺς τούτων προγόνους καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. Ὡν ἔστι μὲν τεκμήρια ὅραν τὰ τρόπαια, μέγιστον δε μνημείον ἡ ἐλευθερία τῶν πόλεων, ἐν αἷς ἡμεῖς ἐγένεσθε καὶ ἐτράφητε· οὐδένα γάρ ἄνθρωπον δεσπότην, ἀλλὰ τοὺς θεοὺς προσκυνεῖτε. Τοιούτων μέν ἔστε προγόνων.

3. Οὐ μὲν δὴ τοῦτο γε ἐρῷ ως οὐκέτι καταισχύνετε αὐτούς· ἀλλ' οὕπω πολλαῖς ἡμέραις ἀρ' οὐ ἀντιταξάμενοι τούτοις τοῖς ἐκείνων ἐκγόνοις πολλαπλασίους οὐκάντων ἐνικᾶτε σὺν τοῖς θεοῖς.

4. Καὶ τότε μὲν δὴ περὶ τῆς Κύρου βασιλείας ἀνδρεῖς ἦτε ἀγαθοί· νῦν δ' ὅπότε περὶ τῆς οὐκέτης σωτηρίας δ' ἀγώνις ἔστι, πολὺ δῆπου οὐκάντων προσήκει καὶ ἀμείνονας καὶ προθυμοτέρους εἰναι.

101η

ε') Ὁ Ξενοφῶν λέγει διὰ τί οἱ ἔχθροι ἐτόλμησαν τῷρα τὰ κηρύξωσι καταυτῶν τὸν πόλεμον καὶ τί λέγει περὶ τῶν ἀρχηγῶν καὶ στρατιωτῶν.

(29—33)

1. «Λοιπόν μοι εἰπεῖν ὅπερ καὶ μέγιστον νομίζω εἰναι· ὄρατε γάρ καὶ τοὺς πολεμίους, ὅτι οὐ πρόσθεν ἔξενεγκειν ἐτόλμησαν πρὸς οὐκάντων πόλεμον πρὶν τοὺς στρατηγούς οὐκάντων συνέλαβον, νομίζοντες δητῶν μὲν τῶν ἀρχόντων καὶ οὐκάντων πειθομένων ἕκανον εἰναι οὐκάντων πειριγενέσθαι τῷ πολέμῳ, λαβόντες δὲ τοὺς ἀρχοντας ἀναρχίᾳ ἀν καὶ ἀταξίᾳ ἐνόμιζον οὐκάντων ἀπολέσθαι.

2. Δεῖ σὺν πολὺ μὲν τοὺς ἀρχοντας ἐπιμελεστέρους γενέσθαι τοὺς νῦν τῶν πρόσθεν, πολὺ δὲ τοὺς ἀρχομένους εὐτακτοτέρους καὶ πειθομέγιους μᾶλλον τοῖς ἀρχοντοῖς νῦν ἡ πρόσθεν· ἦν δέ τις ἀπειθῆ, φησίσασθε τὸν ἀεὶ οὐκάντων ἐντυγχάνοντα σὺν τῷ ἀρχοντι κολάζειν· οὕτως οἱ πολέμιοι πλειστον ἐψευσμένοι ἔσονται· τῇδε γάρ τῇ οὐκάντη μυρίους ὅφονται ἀνθ' ἐνὸς Κλεάρχους τοὺς οὐδενὶ ἐπιτρέψοντας κακῷ εἰναι.

3. «Οτιφ οὖν ταῦτα δοκεῖ καλῶς ἔχειν, ἐπικυρωσάτω ὡς τάχιστα, ἵνα ἔργῳ περαίνηται. Εἰ δέ τι ἄλλο βέλτιον ἢ ταύτῃ, τολμάτω καὶ δὲ λιώτης διδάσκειν πάντες γὰρ κοινῇ σωτηρίας δεόμεθα.»

102α

ζ') Τί ἀποφασίζει ἢ συνέλευσις ἐπὶ τῶν προτάσεων τοῦ Σενοφῶντος καὶ ποιὸν σχέδιον πορείας προτείνει οὗτος.

(33—37)

1. Μετὰ ταῦτα Χειρίσοφος εἶπεν· «'Ἄλλος εἴ μέν τινος ἄλλου δεῖ πρὸς τούτοις, οἷς λέγει Σενοφῶν, καὶ αὐτίκα ἔξεσται σκοπεῖν· ἀλλὰ νῦν εἰρηγκε δοκεῖ μοι ὡς τάχιστα ψηφίσασθαι χριστὸν εἰναι· καὶ διτρῷ δοκεῖ ταῦτα, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα.» Ἀνέτειναν ἄπαντες.

2. Ἄναστάς δὲ πάλιν εἶπε Σενοφῶν· «'Ω ἄνδρες, ἀκούσατε ὃν προσδοκεῖ μοι· δῆλον δτι πορεύεσθαι ἡμᾶς δεῖ ὅπου ἔξομεν τάπιτήδεια· ἀκούων δὲ κώμας εἰναι καλάς οὐ πλέον εἴκοσι σταδίων ἀπεκούσας· οὐκ ἀλλὰ οὖν θαυμάζοιμι εἰ σὶ πολέμιοι, ὥσπερ οἱ δειλοὶ κύνες τοὺς μὲν παριόντας διώκουσι τε καὶ δάκνουσιν, ἢν δύνωνται, τοὺς δὲ διώκοντας φεύγουσιν, οὕτω καὶ αὐτοὶ ἡμῖν ἀπιοῦσιν ἐπακλουσθίεν.

3. Ἱσως οὖν ἀσφαλέστερον ἡμῖν πορεύεσθαι πλαισίον ποιησαμένους τῶν ὅπλων, ἵνα τὰ σκευοφόρα καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἐν ἀσφαλεστέρῳ εἴη· εἰ οὖν νῦν ἀποδειχθείη τίνα χρήγεται τοῦ πλαισίου· καὶ τίνας ἐπὶ τῶν πλευρῶν ἑκατέρων εἰναι, τίνας δ' ὀπισθοφυλακεῖν, οὐκ ἀλλὰ δόποτε οἱ πολέμιοι ἐλθοιεν βουλεύεσθαι ἡμᾶς δέοι, ἀλλὰ χρόμεθ' ἀλλαγὴν τοῖς τεταγμένοις.»

103η

η') Τί ἀποφασίζει ἢ συνέλευσις διὰ τὸ σχέδιον τῆς πορείας τοῦ Σενοφῶντος καὶ τί τελενταῖον λέγει οὗτος, ἵνα ἐμπνεύσῃ θάρρος εἰς τοὺς Ἑλληνας.

(37—39)

1. «Ἐτιφ μὲν οὖν ἄλλο τις βέλτιον δρᾶ, ἄλλως ἔχετω· εἰ δὲ μή, Χειρίσοφος μὲν ἡγούτο, ἐπειδὴ καὶ Λακεδαιμόνιός ἐστι· τῶν δὲ πλευρῶν ἑκατέρων δύο τὸ πρεσβυτάτω στρατηγῷ ἐπιμελοίσθην· ὀπισθοφυλακοῖμεν δὲ ἡμεῖς οἱ γεώτατοι ἐγὼ καὶ Τιμασίων τὸ νῦν εἰναι.

2. Εἰ δέ τις ἄλλο δρᾶ βέλτιον, λεξάτω. Ἐπειδὲ οὐδεὶς ἀντέλεγεν, εἶπεν· «'Οτιφ δοκεῖ ταῦτα, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα.» Ἐδοξεῖ ταῦτα.

3. «Νῦν τοίνυν,» ἔφη, «ἀπιόντας ποιεῖν δεῖ τὰ δεδογμένα· καὶ δοτις τε διμῶν τοὺς οἰκείους ἐπιθυμεῖ λιδεῖν, μεμνήσθω ἀντίρο άγαθὸς εἰναι· οὐ γὰρ ἔστιν ἄλλως τούτου τυχεῖν· δοτις τε ζῆγη ἐπιθυμεῖ, πειράσθω νικᾶν· τῶν μὲν γὰρ νικώντων τὸ κατακαλνεῖν, τῶν δὲ ηττωμένων τὸ ἀποθνήσκειν ἔστι· καὶ εἴ τις δὲ χρημάτων ἐπιθυμεῖ, κρατεῖν πειράσθω· τῶν γὰρ νικώντων ἔστι καὶ τὰ έαυτῶν σώζειν καὶ τὰ τῶν ηττωμένων λαμβάνειν.»

N. S. Γκιροπούλλου 'Ελληνική Χρηστομάθεια, τόμ. B'

Γ') Τέσ προσέρχεται μετ' ὀλέγον εἰς τοὺς Ἑλληνας καὶ πᾶς προσέρχεται οὗτος.

104η

α') Τί ζητεῖ νὰ μάθῃ δολίως παρὰ τῶν Ἑλλήνων δικαιοδότης.

(1—3)

1. Τούτων λεχθέντων ἀνέστησαν καὶ ἀπελθόντες κατέκαον τὰς δημάρτινας καὶ τὰς σκηνάς, τῶν δὲ περιττῶν ὅτου μὲν δέοιτο τις μετεβολεσσαν ἀλλήλοις, τὰ δὲ ἄλλα εἰς τὸ πῦρ ἐρρίπτουν.

2. Ταῦτα ποιήσαντες ἡριστοποιοῦντο ἀριστοποιουμένων δὲ αὐτῶν ἔρχεται Μιθραδάτης σὺν ἵππεσσιν ὡς τριάκοντα, καὶ καλεσάμενος τοὺς στρατηγοὺς εἰς ἐπήκοον λέγει ὅδε.

3. «Ἐγώ, ὡς ἀνδρες Ἑλληνες, καὶ Κύρῳ πιστὸς ἦν, ὡς ὑμεῖς ἐπίσταθε, καὶ γοῦν ὑμῖν εὔνους· καὶ ἐνθάδε δὲ εἰμὶ σὺν πολλῷ φάρῳ ἔτιλγων. Εἴ σον δρψήν ὑμᾶς σωτῆριόν τι βουλευομένους, ἔλθοιμι δὲν πρὸς ὑμᾶς καὶ τοὺς θεράποντας πάντας ἔχων· λέξατε σούν πρός με τὸν ὑφῆ ἔχετε ὡς πρὸς φίλον τε καὶ εὔνουν καὶ βουλόμενον κοινῇ σύν μην τὸν στόλον ποιεῖσθαι.»

105η

β') Τί ἀπεφάσισαν οἱ Ἑλληνες ἐννοήσαντες τὸν σκοπὸν τοῦ Μιθριδάτου.

(3—6)

1. Βουλευομένοις τοῖς στρατηγοῖς ἔδοξεν ἀποχρίνασθαι τάδε· καὶ ἔλεγε Χειρίσοφος· «Ημῖν δοκεῖ, εἰ μέν τις ἐξ ὑμᾶς ἀπιέναι οἰκαδε, διαπορεύεσθαι τὴν χώραν ὡς ἀν δυνώμεθα ἀσινέστατα· ἢν δέ τις ὑμᾶς τῆς ὁδοῦ ἀποκωλύῃ, διαπολεμεῖν τούτῳ ὡς ἀν δυνώμεθα κράτιστα.»

2. «Ἐκ τούτου ἐπειράτῳ Μιθραδάτῃς διδάσκειν ὡς ἀπορούν εἶναι ταῖς διαστάσεις ἀκοντος σωθῆναι. Ἐνθα δὴ ἐγιγνώσκετο ὅτι ὑπόπειμπτος εἶναι· καὶ γὰρ τῶν Τισσαφέργους τις οἰκείων παρηγολουθήκει πίστεως ἔνεκα.»

3. Καὶ ἐκ τούτου ἔδοξει τοῖς στρατηγοῖς βέλτιον εἶναι δόγμα ποιήσασθαι τὸν πόλεμον ἀκήρυκτον εἶναι ἔστι ἐν τῇ πολεμίᾳ εἰεν· διέφθειρον γὰρ προσιόντες τοὺς στρατιώτας, καὶ ἐνα τοις λοχαγὸν διέφθειραν Νίκαρχον Ἀρκάδα, καὶ ὠχετο ἀπιών γυντὸς σύν ἀγθρώποις ὡς εἶκοσι.

106η

γ') Τί κάμνει δικαιοδότης, ἐν τῷ προσέρχεται ὡς φίλος τῶν Ἑλλήνων.

(6—9)

1. Μετὰ ταῦτα ἡριστήσαντες καὶ διαβάντες τὸν Ζαπάταν ποταμὸν ἐπορεύοντο τεταγμένοι τὰ ὑποζύγια καὶ τὸν δχλον ἐν μέσῳ ἔχοντες.

2. Οὐ πολὺ δὲ προεληλυθότων αὐτῶν ἐπιφαίνεται πάλιν δικαιο-

θριδάτης, ίππεας ἔχων ὡς διακοσίους καὶ τοξότας καὶ σφενδονήτας εἰς τετρακοσίους μάλα όλαρροις καὶ εὐζώνους.

3. Καὶ προσῆγε μὲν ὡς φίλος ὁ πρὸς τοὺς "Ελληνας" ἐπειδὴ γένοντο, ἔξαπίνης οἱ μὲν αὐτῶν ἑτοξευον καὶ ἵππεις καὶ πεζοί, οἱ δὲ ἐσφενδόνων καὶ ἑτέρωσκον. Οἱ δὲ διπισθιοφύλακες τῶν 'Ελλήνων ἐπασχον μὲν κακῶς, ἀντεποίουν δὲ οὐδένι οἱ τε γάρ Κρήτες βραχύτερα τῶν Περσῶν ἑτοξευον καὶ ἄμα φίλοι θύτες εἴσω τῶν διπλῶν κατεκέκληγντο, οἱ τε ἀκοντισταὶ βραχύτερα ἥκόντιζον ἡ ὡς ἐξικνεῖσθαι τῶν σφενδονήτων.

Σφενδονήτης

107η

δ') Τί ἔφάνη τότε εὔλογον εἰς τὸν Ξενοφῶντα.
(9—11)

1. 'Ἐκ τούτου Ξενοφῶντι ἐδόκει διωκτέον εἶναι' καὶ ἐδίωκον τῶν διπλιτῶν καὶ τῶν πελταστῶν, οἱ τευχον σὺν αὐτῷ διπισθιοφύλακοῦντες.

2. Διώκοντες δὲ οὐδένα κατελάμβανον τῶν πολεμίων· οὕτε γάρ ίππεῖς ἥσαν τοῖς "Ελλησιν οὕτε οἱ πεζοὶ τοὺς πεζοὺς φεύγοντας ἐδύναντο καταλαμβάνειν ἐν δλίγῳ χωρίῳ· πολὺ γάρ οὐχ οὕτω τῇ ἦν ἀπὸ τοῦ ἄλλου στρατεύματος διώκειν.

3. Οἱ δὲ βύρραροι ίππεῖς καὶ φεύγοντες ἄμα ἑτέρωσκον εἰς τοῦπισθεν τοξεύοντες ἀπὸ τῶν ίππων, δόποτον δὲ διώξειαν οἱ "Ελληνες, τοσοῦτον πάλιν ἐπαναχωρεῖν μαχομένους ἔδει.

4. "Ωστε τῆς ἡμέρας ὅλης διηλθον οὐ πλέον πέντε καὶ εἴκοσι σταδίων, ἀλλὰ δεῖλης ἀφίκοντο εἰς τὰς κώμας.

"Ἐνθα δὴ πάλιν ἀθυμία ἦν.

Ζ'. Τές επετέθη ἐκ νέου κατὰ τῶν 'Ελλήνων.

108η

α') Τί ἔπραξαν τὴν ἄλλην ἡμέραν οἱ "Ελληνες.
Κεφ. δ, 1—4

1. Μείναντες δὲ ταύτην τὴν ἡμέραν τῇ ἄλλῃ ἐπορεύοντο πρωαίτερον ἀναστάντες· χαράδραν γάρ ἔδει αὐτοὺς διαβῆναι, ἐφ' ἣ ἐφοδοῦντο αὐτοῖς διαθίνουσιν οἱ πολέμιοι.

2. Διαβεβηκόσι δὲ αὐτοῖς πάλιν φαίνεται Μιθροδάτης, ἔχων ίππεας χιλίους, τοξότας δὲ καὶ σφενδονήτας εἰς τετρακισχιλίους· τοσούτους γάρ γιτησε Τισσαφέροντην ὑποσχόμενος, ἀν τούτους λάθη, παραδώσειν αὐτῷ τοὺς "Ελληνας, καταφρονήσας, ὅτι ἐν τῇ πρόσθεν προσδοτῇ δλίγους ἔχων ἐπαθε μὲν οὐδέν, πολλὰ δὲ λακά ἐνόμιζε ποιῆσαι.

3. Ἐπειδὴ οἱ "Ελληνες διαβεβηκότες ἀπείχον τῆς χαράδρας δύσον δικτὼ σταδίους, διέρχοντες καὶ δ Μιθραδάτης ἔχων τὴν δύναμιν.

4. Παρήγγελτο δὲ τῶν τε πελτασιῶν οὓς ἔδει διώχειν καὶ τῶν ὀπλιτῶν, καὶ τοῖς ἵππεῦσιν εἰργήτο θυρροῦσι διώχειν ὡς ἐφεψομένης ἕκανῆς δυνάμεως.

109η

β') Ποῖον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιθέσεως τοῦ Μιθραδάτου.
(4—11)

1. Ἐπει δ' ὁ Μιθραδάτης κατειλήφει, καὶ ἥδη σφενδόναι καὶ τοξεύματα ἔξικνοῦντο, ἐσήμηγε τοῖς "Ἐλλησι τῇ σάλπιγγι, καὶ εὐθὺς ὅμόσεις οἵς εἰργητο καὶ οἱ ἵππεις ἥλαυνον· οἱ δὲ οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἐφευγον ἐπὶ τὴν χαράδραν.

2. Ἐν ταύτῃ τῇ διώξει τοῖς βαρβάροις τῶν τε πεζῶν ἀπέθανον πολλοὶ καὶ τῶν ἵππων ἐν τῇ χαράδρᾳ ζῷοι ἐλήφθησαν εἰς δοκτω- καίδεκα.

3. Καὶ οἱ μὲν πολέμιοι οὕτω πράξαντες ἀπῆλθον, οἱ δὲ "Ἐλληνες ἀσφαλῶς παρευόμενοι τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας ἀφίκοντο ἐπὶ τὸν Τε- Λάρισα· ἐντεῦθεν δὲ ἐπορεύθησαν πρὸς τεῖχος ἕρημον μέγα· ὄνομα δὲ ἦν τῇ πόλει Μέσπιλα.

Η'. Ποῖος οἱ ἀγῶνες τῶν Ἐλλήνων κατὰ τοῦ Τε-
σαρφέροντος.

110η

α') Τι ἔκαμεν δι Τισσαφέροντος ἐμφανισθεὶς καὶ πλησιάσας τοὺς Ἐλληνας.
(13—19)

1. Ἐντεῦθεν δὲ ἐπορεύθησαν σταθμὸν ἔνα παρασάγγας τέτταρας. Εἰς τοῦτο δὲ τὸν σταθμὸν Τισσαφέροντος ἐπεφάνη, τούς τε ἔχατοι ἵππεας ἔχων καὶ τὴν Ὀρόντα σύναμιν καὶ οὓς Κῦρος ἔχων ἀνέβη βαρβάρους καὶ οὓς δι βασιλέως ἀδελφὸς ἔχων βασιλεῖ ἐδύγθει, καὶ πρὸς τούτοις δσους βασιλεὺς ἔδωκεν αὐτῷ, ὥστε τὸ στράτευμα πάμ- πολυ ἐφάνη.

2. Ἐπει δὲ ἐγγὺς ἐγένετο, τὰς μὲν τῶν τάξεων ὅπισθεν καταστή- σας, τὰς δὲ εἰς τὰ πλάγια παραγαγών ἐμβάλλειν μὲν οὐκ ἐτόλμησεν οὐδὲ ἐδούλετο δικινδυνεύειν, σφενδόναν δὲ παρήγγειλε καὶ τοξεύειν.

3. Ἐπει δὲ διαταχθέντες οἱ Ῥόδιοι ἐσφενδόνησαν καὶ οἱ τοξόται ἐτόξευσαν καὶ οὐδεὶς ἥμάρτανεν ἀνδρός, καὶ Τισσαφέροντος μάλα ταχέως ἔξω βελῶν ἀπεχώρει καὶ αἱ ἄλλαι τάξεις ἀπεχώρησαν.

4. Καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ, ἐπει κατεστρατοπεδεύοντο οἱ Ἐλλη- νες κώμαις ἐπιτυχόντες, ἀπῆλθον οἱ βάρβαροι μετὸν ἔχοντες τῇ ἀκρο- δολίσει τὴν δὲ πικούσαν ἡμέραν ἔμειναν οἱ Ἐλληνες καὶ ἐπεσιτί- σαντο.

111η

β') Τί ἔκαμε τὴν ἄλλην ἡμέραν ὁ Τισσαφέρνης καὶ τί οἱ Ἑλλῆνες.
(19—25)

1. Τῇ δὲ θεραϊκή ἐπορεύοντο διὰ τοῦ πεδίου, καὶ Τισσαφέρνης εἶπετο ἀκροθολίζόμενος.

2. Ἐνθι δὴ οἱ Ἑλλῆνες ἔγνωσαν πλαίσιον ισόπλευρον ὅτι πονηρὰ τάξις εἴη πολεμίων ἐπομένων. Ἐπει δὲ ταῦτ' ἔγνωσαν οἱ στρατηγοί, ἐποίησαν εξ λόχους ἀνὰ ἑκατὸν ἀνδρας καὶ λοχαγοὺς ἐπέστησαν καὶ ἄλλους πεντηκοντάρχους καὶ ἄλλους ἐνωμοτάρχους.

3. Τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐπορεύθησαν σταθμούς τέτταρας. Ἡνίκα δὲ τὸν πέμπτον ἐπορεύοντο, εἶδον βασίλειόν τι καὶ περὶ αὐτὸν κώμας πολλάς, τὴν δὲ ὅδὸν πρὸς τὸ χωρίον τοῦτο διὰ γηλόφων ὑψηλῶν γιγνομένην, οἱ καθῆκον ἀπὸ τοῦ ὅρους, ὥφ' ὃ τὴν ἡ κώμη.

112η

γ'). Τίνες ὑπερίσχυσαν κατὰ τὴν ἔφοδον τῶν βαρβάρων.

(25—31)

1. Καὶ εἶδον μὲν τοὺς γηλόφους ἀσμενοὺς οἱ Ἑλλῆνες, ὡς εἰκός τῶν πολεμίων ὅντων ἴππεων ἐπει δὲ παρευόμενοι ἐκ τοῦ πεδίου ἀνέδησαν ἐπὶ τὸν πρῶτον γήλοφον καὶ κατέδχινον ὡς ἐπὶ τὸν ἔτερον, ἐνταῦθι ἐπιγίγνονται οἱ βάρδοις καὶ ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ εἰς τὸ πρανές ἔδαλλον, ἐσφενδόνων, ἐτόξευον ὑπὸ μαστίγων, πολλοὺς ἐτίτρωσκον καὶ ἐκράτησαν τῶν Ἑλλήνων γυμνήτων καὶ κατέχλησαν αὐτοὺς εἰς τὰ διπλῶν ὕστε παντάπαις ταύτην τὴν ἡμέραν ἀχρηστοὶ ἦσαν ἐν τῷ δχλῷ σητεῖς καὶ οἱ σφενδονῆται καὶ οἱ τοξόται.

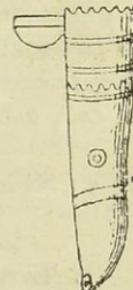
2. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ τῶν τετραμένων ἔνεκα καὶ ἀμα ὅτι ἐπιτήδεια πολλὰ εἰχον, ἀλευρα, οἰνον, κριθάς ἵπποις συμβεβλημένας πολλάς. Ταῦτα δὲ συνενηγμένα τὴν τῷ σατραπεύοντι τῆς χώρας.

113η

δ') Τί κατώρθωσαν οἱ Ἑλλῆνες δι' εὐφυοῦς στρατηγήματος.
(31—38)

1. Τετάρτῃ δ' ἡμέρᾳ καταβαίνουσιν εἰς τὸ πεδίον. Ἐπει δὲ ἔγνωσκόν τους βαρδάρους οἱ Ἑλλῆνες βουλομένους ἀπιέναι καὶ διαγγελομένους, ἐκήρυξε τοῖς Ἑλλησι συσκευάζεσθαι ἀκουόντων τῶν πολεμίων.

2. Καὶ χρόνον μέν τινα ἐπέτριψαν τῆς πορείας οἱ βάρδοι, ἐπειδὴ δὲ ὁψὲ ἐγίγνετο, ἀπῆσαν οὐ γάρ ἐδόκει λύειν αὐτοὺς νυκτὸς πορεύεσθαι καὶ κατάγεσθαι ἐπὶ τὸ στρατόπεδον.

3. Ἐπειδὴ δὲ σαφῶς ἀπιόντας ηδη ἔώρων οἱ "Ελλῆνες, ἐπορεύοντο καὶ αὐτοὶ ἀγαζεύξαντες καὶ διηλθον ὅσον ἔξήκοντα σταδίους. Καὶ γίγνεται τοσοῦτον τὸ μεταξὺ τῶν στρατευμάτων ὥστε τῇ ὑστεραὶς οὐκ ἐφάνησαν οἱ πολέμιοι οὐδὲ τῇ τρίτῃ.

4. Τῇ δὲ τετάρτῃ νυκτὶς προελθόντες καταλαμβάνουσι χωρίον ὑπερδέξιον οἱ βάρβαροι, ἢ ἐμελλον οἱ "Ελλῆνες παριέναι, ἀκρωνυχίαν ὅρους, διφ' ἣν ἡ κατάθασις ἦν εἰς τὸ πεδίον.

114η

ε') Ποίας δυσκολίας ἔφερεν εἰς τοὺς "Ελληνας ἡ κατάληψις τοῦ λόφου.

(38—41)

1. Ἐπειδὴ δ' ἔώρα Χειρίσοφος προκατειλημμένην τὴν ἀγρωνυμίαν, καλεῖ Ξεινῶντα ἀπὸ τῆς οὐρᾶς καὶ κελεύει λαβόντα τοὺς πελταστὰς παῖς γειτούσθι εἰς τὸ πρόσθεν.

2. Ὁ δὲ Ξενοφῶν τοὺς μὲν πελταστὰς οὐκ ἦγεν ἐπιφαινόμενον γάρ ἔώρα Τισσαφέρνην καὶ τὸ στράτευμα πᾶν αὐτὸς δὲ προσελάσας ἦρώτα· «Τί καλεῖς;» ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· «Ἐξεστιν δρᾶν κατείληπται γάρ ήμιν ὁ ὑπὲρ τῆς καταβάσεως λόφος, καὶ οὐκ ἔστι παρελθεῖν, εἰ μὴ τούτους ἀποκόψομεν. Ἀλλὰ τί οὐκ ἦγαγες τοὺς πελταστάς;» Ο δὲ λέγει ὅτι οὐκ ἐδόκει αὐτῷ ἔρημα καταλιπεῖν τὰ ὅπισθεν πολεμών ἐπιφαινομένων. «Ἀλλὰ μὴν ὥρα γάρ», ἔφη, «βουλεύεσθαι, πῶς τοὺς ἄνδρας ἀπελάξῃς ἀπὸ τοῦ λόφου».

115η

ε') Μὲ ποίαν ἐνέργειαν φονεῖ δὲ Ξενοφῶν, ὅτι θὰ ἀναγκασθῶσι οἱ βάρβαροι νὰ ἐγκαταλίστωσι τὸν λόφον.

(41—43)

1. Ἐνταῦθι Ξενοφῶν ὅρᾳ τοῦ ὅρους τὴν κορυφὴν ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ ἔαυτῶν στρατεύματος οὔταν, καὶ ἀπὸ ταύτης ἐφοδον ἐπὶ τὸν λόφον, ἐνθα ἦσαν οἱ πολέμιοι, καὶ λέγει· «Κράτιστον, ὡς Χειρίσοφε, ήμιν ἵεσθαι ὡς τάχιστα ἐπὶ τὸ ἄκρον· ἐὰν γάρ τοῦτο λάβωμεν, οὐ δυνήσονται μένειν οἱ ὑπὲρ τῆς δόδου. Ἀλλ', εἰ βούλει, μένε ἐπὶ τῷ στρατεύματι, ἐγὼ δὲ ἐθέλω πορεύεσθαι· εἰ δὲ χρήζεις, πορεύου σὺ ἐπὶ τὸ δρός, ἐγὼ δὲ μενῶ αὐτοῦ».

2. «Ἀλλὰ διδωμίσοις» ἔφη δὲ Χειρίσοφος, «ὅπότερον βούλει ἐλέσθαι».

3. Εἰπὼν δὲ Ξενοφῶν, ὅτι νεώτερός ἐστιν, αἱρεῖται πορεύεσθαι, κελεύει δὲ οἱ συμπέμψαι ἀπὸ τοῦ στόματος ἄνδρας· μακρὸν γάρ ἦν ἀπὸ τῆς οὐρᾶς λαβεῖν.

116η

ξ') Τί ἐπραξαν οἱ βάρβαροι μόλις εἶδον τοὺς "Ελληνας νὰ τρέχωσι πρὸς κατάληψιν τῆς κορυφῆς τοῦ ὅρους.

(43—47)

1. Καὶ δὲ Χειρίσοφος συμπέμπει τοὺς ἀπὸ τοῦ στόματος πελτα-

στάξ· συνέπεσθαι δ' ἔκέλευσεν αὐτῷ καὶ τοὺς τριακοσίους, οὓς αὗτὸς εἶχε, τῶν ἐπιλέκτων.

2. Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο ὡς ἐδύναντο τάχιστα. Οἱ δὲ ἐπὶ τοῦ λόφου πολέμιοι ὡς ἐνόησαν αὐτῶν τὴν πορείαν, εὑθὺς καὶ αὐτοὶ ὥρμησαν ἀμιλλᾶσθαι ἐπὶ τὸ ἄκρον.

3. Καὶ ἐνταῦθα πολλὴ μὲν κραυγὴ ἦν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατεύματος διακελευομένων τοῖς ἑαυτῶν, πολλὴ δὲ κραυγὴ τῶν ἀμφὶ Τισσαφέρνην τοῖς ἑαυτῶν διακελευομένων.

4. Ξενοφῶν δὲ παρελαύνων ἐπὶ τοῦ ἵππου παρεκελεύετο· «Ἄνδρες, νῦν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα νομίζετε ἀμιλλᾶσθαι· νῦν πρὸς τοὺς παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας· νῦν δὲ λίγον πονήσαντες ἀμιαχεῖ τὴν λοιπήν παρευσάμεθα».

117η

η') Ποῖοι ἔφθασαν πρῶτοι εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὅρους.

1. Σωτηρίδας δ' ὁ Σικυώνιος εἶπεν· «Οὐκ ἔξι ζου, δὲ Ξενοφῶν, ἐσμέν. σὺ μὲν γάρ ἐφ' ἵππου ὀχεῖ, ἐγὼ δὲ χαλεπῶς κάμνω τὴν ἀσπίδα φέρων».

2. Καὶ δεὶς ἀκούσας ταῦτα καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἵππου ὠθεῖται αὐτὸν ἐκ τῆς τάξεως καὶ τὴν ἀσπίδα ἀφελόμενος ὡς ἐδύνατο τάχιστα ἔχων ἐπορεύετο· ἐτύγχανε δὲ καὶ θώρακα ἔχων τὸν ἵππικόν, ὃστ' ἐπιέζετο· καὶ τοῖς μὲν ἔμπροσθεν ὑπάγειν παρεκελεύετο, τοῖς δὲ ὄπισθεν παριέναι μόλις ἐπόμενος.

3. Οἱ δὲ ἄλλοι στρατιῶται παίσουσι καὶ βάλλουσι καὶ λοιδοροῦσι τὸν Σωτηρίδαν, ἔστι τὴνάγκασαν ἀναλαβόντα τὴν ἀσπίδα πορεύεσθαι.

4. «Ο δὲ ἀναβάς, ἔως μὲν βάσιμα ἦν, ἐπὶ τοῦ ἵππου ἦγεν, ἐπεὶ δὲ ἀδιάτα ἦν, καταλιπὼν τὸν ἵππον ἔσπευδε πεζῇ.

5. Καὶ φθάνουσιν ἐπὶ τῷ ἄκρῳ γενόμενοι τοὺς πολεμίους.

❷'. Δεὸν τέ εὑρέθησαν εἰς ἀμηχανίαν οἱ Ἑλληνες καὶ τέ ἀπεψύσταν οἱ στρατηγοί.

118η

α'). Ἐπέτυχε τὸ σχέδιον τοῦ Ξενοφῶντος;

Κεφ. ε, 1—4

1. «Ἐνθα δὴ οἱ μὲν βάρβαροι στραφέντες ἔφευγον ἢ ἔκαστος ἐδύνατο, οἱ δὲ Ἑλληνες εἶχον τὸ ἄκρον.

2. Οἱ δὲ ἀμφὶ Τισσαφέρνην καὶ Ἀριατῶν ἀποτραπόμενοι ἀλλην δόδὸν ὠχοντο.

3. Οἱ δὲ ἀμφὶ Χειρίστοφον καταβάντες εἰς τὸ πεδίον ἐστρατοπεδεύοντο ἐν κώμῃ μεστῇ πολλῷ ἀγαθῶν. Ἡσαν δὲ καὶ ἄλλαι κῶμαι πολλαὶ πλήρεις πολλῶν ἀγαθῶν ἐν τούτῳ τῷ πεδίῳ παρὰ τὸν Τίγρητα ποταμόν.

4. «Ηνίκα δὲ ἦν δεῖλη, ἐξαπίνης οἱ πολέμιοι ἐπιφαίνονται καὶ τῶν Ἑλλήνων κατέκοψάν τινας τῶν ἐσκεδασμένων ἐν τῷ πεδίῳ καθ-

ἀρπαγήν· καὶ γὰρ νομαὶ πολλαὶ βισκημάτων διαβιβαζόμεναι εἰς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ κατελήφθησαν.

5. Ἐνταῦθα Τισσαφέρνης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ κάτειν ἐπεχειρησαν τὰς κώμας. Καὶ τῶν Ἑλλήνων μάλα ἡθύμησάν τινες, ἐννοούμενοι μὴ τάπιτηδεια, εἰ κάοιεν, σὺν ἔχοιεν ὅπόθεν λαμβάνοιεν.

119η

β'). Διὰ τί εὑρέθησαν πάλιν εἰς ἀμηχανίαν οἱ Ἑλληνες καὶ τί ἐπραξαν τὴν ἐπομένην.

(7—15)

1. Ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τὰς σκηνὰς ἥλθον, οἱ μὲν ἄλλοι περὶ τάπιτή-δεια ἦσαν, οἱ δὲ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ συνῆλθον· καὶ ἦν ἐνταῦθα ἀπορία πολλή· ἔνθεν μὲν γὰρ δρη ἦν ὑπερύψηλα, ἔνθεν δὲ ποταμὸς τοσοῦτος τὸ βάθος ὃς μηδὲ τὰ δύρατα ὑπερέχειν πειρωμένοις τούς βάθους.

2. Ἐνταῦθα τὴν μὲν ὑστεραίαν ἐπανεχώρουν εἰς τεῦμπαλιν πρὸς Βαθυλῶνα εἰς τὰς ἀκαύστους κώμας, κατακυύσαντες ἔνθεν ἐξῆσαν· ὅστε οἱ πολέμοι οὐ προσήλαυνον, ἀλλ᾽ ἔθεωντο καὶ ὅμοιοι ἦσαν θαυ-μάζουσιν δποι ποτὲ τρέφονται οἱ Ἑλληνες καὶ τί ἐν νῷ ἔχοιεν.

3. Ἐνταῦθα οἱ μὲν ἄλλοι στρατιώται ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια ἦσαν· οἱ δὲ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ πάλιν συνῆλθον, καὶ συναγαγόντες τοὺς ἑαλωκότας ἥλεγχον τὴν κύκλῳ πᾶσαν χώραν τίς ἐκάστη εἴη.

120η

γ'). Τί ἀπεφάσισαν οἱ Ἑλληνες στρατηγοί.

(15—18)

1. Οἱ δὲ Ἐλεγον, δτι τὰ πρὸ μεσημβρίαν τῆς ἐπὶ Βαθυλῶνα εἴη καὶ Μηδίαν, η δὲ πρὸς ἕω ἐπὶ Σοῦσα τε καὶ Ἐκβάτανα φέροι, ἔνθα ἔσπιζειν καὶ θερίζειν λέγεται βασιλεύς, η δὲ διαβάντι τὸν ποταμὸν πρὸς ἐσπέραν ἐπὶ Λυδίαν καὶ Ἰωνίαν φέροι, η δὲ διὰ τῶν δρέων καὶ πρὸς ἄρκτον τετραμμένη δτι εἰς Καρδούχους ἄγοι.

2. Ἀκούσαντες ταῦτα οἱ στρατηγοὶ ἐκάθισαν χωρὶς τοὺς ἑκασταχόσες φάσκοντας εἰδέναι, οὐδὲν δῆλον ποιήσαντες δποι πορεύεσθαι ἐμελλον.

3. Ἐδόκει δὲ τοῖς στρατηγοῖς ἀναγκαῖον εἶναι διὰ τῶν δρέων εἰς Καρδούχους ἐμβάλλειν· τούτους γὰρ διελθόντας ἔφασαν εἰς Ἀρμε-νίαν ἦσειν, ης Ὁρόντας ἥρχε πολλῆς καὶ εὐδαίμονος· ἐντεῦθεν δὲ εὔ-πορον εἶναι δποι τις ἐθέλοι πορεύεσθαι.

4. Ἐπὶ τούτοις ἐθύσαντο, δπως δπηγίκα καὶ δοκοή τὴν πορείαν ποιοῦντο· τὴν γὰρ ὑπερβολὴν τῶν δρέων ἐδεδοίκεσαν μὴ προκατα-ληφθεῖν· καὶ παρήγγειλαν, ἐπειδὴ δειπνήσειαν, συσκευασαμένους πάντας ἀναπαύεσθαι καὶ ἐπισθαι ἥντικ' ἀν τις παραγγέλλῃ.

B'

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΥ
ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

Ο ΞΕΝΟΦΩΝ
ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΙΣ ΑΥΤΟΥ

Περιληπτική σύνθεσις καὶ σύλληψις τῶν διαφόρων στοιχείων τοῦ βίου τοῦ Ξενοφῶντος· α' γέννησις, β' παιδευσις, γ' δοᾶσις, δ' συγγράμματα καὶ ε' θάνατος αὐτοῦ.

Χαρακτηριστικὰ Ξενοφῶντος· α' εὐσεβής, β' πασπός εἰς τὸν διδάσκαλόν του Σωκράτην, γ' φιλαλήθης, δ' ἐκ φύσεως στρατιγικός, ε' μετριόφρων, ζ' θαυμαστῆς τῆς Σπαρτιατικῆς πολιτείας, ζ' εὐπιστος καὶ η' φιλόπατρος, μὲν ἐν μόνον μελανόν σημεῖον — ὅτι ἐπολέμησε ποτε κατὰ τῆς Ιδαίας πατρίδος . . .

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ
I. Η ΚΥΡΙΩΣ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

1η

- Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) γίγνονται=ἐγένοντο· ίστορικὸς ἐνεστώς·
2) πρεσβύτερος=μεγαλύτερος (κατὰ τὴν ἡλικίαν).
3) ἐπει=ἐπειδή.
4) ὑποττεύω=ἔχω ὑποψίαν· ὑπώπτευε=;
5) τελευτὴ τοῦ βίου=τέλος τῆς ζωῆς, θάνατος.
6) ἐβούλετο—παρεῖναι=ἐπεθύμει νῦν εἶναι παρόντες.
7) παρὼν ἐτύχανε=κατὰ τύχην ἦτο παρόν.
8) μεταπέμπεται=προσεκάλεσε· ίστορικὸς ἐνεστώς.
9) ἀρχῆς=ἐπαρχίας.
10) ἐποίησε=ἐπιτειῇκει=εἶχε διορίσει.
11) ἀναβαίνει=ἀνέβη· ἀναβαίνω=ἀνέρχομαι (ἐκ τῶν παραλίων εἰς τὸ ἔσω τερικόν τῆς χώρας). ἀντίθ. καταβαίνω.
12) ὡς φίλον=νομίζων αὐτὸν φίλον.
13) ἐπει=ὅτε.

- 14) τελευτῶ (τὸν βίον)=ἀποθνήσκω· ἔτελεύτησε=;
- 15) κατέστη εἰς τὴν βασιλείαν=ἔγινε βασιλεύς, τὸ κατέστη ἀορ. β' τοῦ ὁ-
καθίσταμαι*
- 16) διαβάλλει=διέβαλλε· ίστορ. ἐνεστώς· διαβάλλω=ψευδῶς κατηγορῶ.
Ο Τισσαφ. ἐμίσει τὸν Κῦρον, διότι ἀφήρεσε παρ' αὐτοῦ τὴν σατραπείαν
τῆς Λυδίας·
- 17) ὃς ἐπιβουλεύοι αὐτῷ=ὅτι δῆθεν μελετᾷ κακόν ἐναντίον αὐτοῦ (τίνος);
- 18) συλλαμβάνει=διατάσσει νὰ συλλαμβάνωσιν ἐνεργ. διάμεσον·
- 19) ὃς ἀποκτεῖται=ἴνα φονεύσῃ μετκ. μελλ. τοῦ ἀποκτείνω (τίνα ἀπο-
κτενῶ);*

Β' ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. σατράπης· διοικητής, λέξις Περσική· εἶναι ὁ σημε-
ρινὸς Πασᾶς ἢ Βαλῆς, παρ' ἡμῖν δὲ Νομάρχης*

ὅπλίτης· στρατιώτης βαρέως ωπλισμένος.

Δαρεῖος· ἐβισύλευσεν ἀπὸ τοῦ 423—404 π.Χ. καὶ εἶναι ὁ ἐπωνυμαζόμενος
Νόθος.

Τισσαφέργης· ἥτο σατράπης τῆς Ἰωνίας καὶ Καρίας·

Παρράσιος· διότι κατήγετο ἀπὸ τῆς ἐν Ἀρκαδίᾳ πόλεως Παρρασίας·

(κ. ἵ. ἐν.) *Ο Κῦρος διαβληθεὶς ὑπὸ τοῦ Τισσαφέργους πρὸς τὸν Ἀρταξέρξην
συλλαμβάνεται ὑπὸ αὐτοῦ¹.

2α

- Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἔξαιτησαμένη=ἐπεὶ ἔξετήσατο. μετκ. ζρονικ.,
ἔξαιτοῦμαι=διὰ παρακλήσεων σφέω τινά·
- 2) ἀποπέμπει=στέλλει ὅπισθ·
- 3) ἐπὶ τὴν ἀρχήν=εἰς τὴν σατραπείαν τοῦ·
- 4) ὃ δέ=οὗτος δὲ (τίς);
- 5) ὃς=ἀφ' οὗ·
- 6) ἀτιμασθεῖς=προσβληθεῖς· μετκ. παθ. ἀορ. τοῦ ὄημ. ἀτιμάζομαι·
- 7) βουλεύεται=σκέπτεται·
- 8) ὅπως=πῶς·
- 9) μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀθελφῷ=νὰ μὴ εἶναι πλέον εἰς τὴν ἔξου-
σίαν τοῦ ἀδελφοῦ του·
- 10) ἦν=εάν·
- 11) ἀντ' ἔκεινου, (τίνος);
- 12) δὴ=ὡς γνωστόν·
- 13) ὑπῆρχε τῷ Κύρῳ=ἥτο ἔξ ἀρχῆς ὑπὲρ τοῦ Κύρου, μὲ τὸ μέρος τοῦ
Κύρου·
- 14) φιλοῦσα=έπειδή ἡγάπα· μετ. αἰτιολ.
- 15) μᾶλλον=περισσότερον·

Σημ. 1) *Ἐγταῦθα ἀναγράφετοι ἡ κυρία ἰδέα τῆς ἐνότητος, ἡ δὲ κυρία
τοῦ ὄλου Α' τιμήματος ἰδέα—προϊὸν τῆς λογικῆς κλπ. τοῦ ὄλου τιμήματος
ἐπεξεργασίας, ἀναγράφεται διὰ γνωστοὺς λόγους ἐπίσης ἐν τῷ τέλει αὐτοῦ.

16) ἡ=παρά·

17) δοτις δ' ἀφικνοῖτο=δοτις δὲ ἥρχετο· ἀφικνοῖτο, εὔκτ. ἐνεστ. τοῦ ὁ.
ἀφικνοῦματ=ἔοχομαι·

18) τῶν παρὰ βασιλέως=τῶν ὄντων πλησίον τοῦ βασιλέως καὶ ἐργομένων
παρ' αὐτοῦ (τοῦ βασιλέως). βραχυλογία·

19) πάντας οὗτω διατιθεὶς=πάντας τοιουτοτρόπως διαθέτων. Τὸ πάντας
ἀναφέρεται εἰς τὸ δοτις, τὸ δοποῖον εἶναι περὶ ληπτικόν· τὸ δὲ διατιθεὶς εἶναι
μετοχ. ἐνεστ. τοῦ ὁμ. διατίθημι=διιθέτω·

20) ἀπεπέμπτετο=ἀπέστελλε· τίνος ὅμι. καὶ τίνος χρόνου εἶναι;

21) ὡστε αὐτῷ μᾶλλον φίλους εἶναι ἡ βασιλεῖ=ὡστε εἰς αὐτὸν νὰ εἶναι
περισσότερον φίλοι παρὰ εἰς τὸν βασιλέα. Τὸ μᾶλλον φίλος εἶναι περιφρα-
στικὸς τύπος τοῦ συγκριτικοῦ·

22) καί. . . δέ=προσετι δέ·

24) βαρβάρων ἐπεμελεῖτο=περὶ τῶν βαρβάρων ἐφρόντιζε·

25) ὡς εἰει=ἴνα εἶναι εὔκτ. ἐνεστ. τοῦ ὁμ. εἰμι·

26) εὐνοϊκῶς ἔχοιεν=ἴνα διάκειναι εὐνοϊκῶς.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤ. βασιλεύειν ἀντ' ἐκείνου· ὁ Κύρος ἐστήριξε τὰς ἐπὶ τοῦ
θρόνου ἀξιώσεις του εἰς τὸ δι τὴν ἐγεννήθη μετὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάρρησην
τοῦ πατρός του (προφυρογέννητος), ἐνῷ ὁ Ἀρταξέρξης εἶχε γεννηθῆ πρὶν δὲ
Δαρεῖος γίνη βασιλέυειν·

τῶν παρὰ βασιλέως οἱ τοιοῦτοι ἀνθρωποι ἐστέλλοντο παρὰ τοῦ βασιλέως
πρὸς ἐπιθέωσιν, εἰσπράξιν φόρων κλπ.

τῶν βαρβάρων ἐνταῦθα βάρβαροι καλοῦνται οἱ Πέρσαι· κυρίως δὲ ἐκα-
λοῦντο οὗτω πάντες οἱ μὴ "Ελληνες".

(κ. ἡ. ἐν.) *Ἀπόφασις τοῦ Κύρου μετὰ τὴν σωτηρίαν του.

(κ. ἡ. τη.) Α'. Η αἰτία τῆς ἐκστρατείας τοῦ Κύρου.

βη

Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. EPMHN. 1) δύναμις=στρατιωτικὴ δύναμις, στράτευμα·

2) δὸς μάλιστα=δοσον τὸ δυνατόν·

3) ἐπικρυπτόμενος=περισσότερον κρυφίως· τροπικ. μετοχ.

4) δπως—λάβοι=ἴνα καταλάβῃ, προφθάσῃ·

5) δοι ἀπαρεσκευότατον=δοσον τὸ δυνατὸν περισσότερον ἀπροετοίμαστον·

6) δόδε=κατά τὸν ἔξης τρόπον·

7) ἐποιεῖτο τὴν συλλογὴν=συνέλεγε, συνήρθοιτε· περίφρασις·

8) δπόσας εἶχε φυλακὰς ἐν ταῖς πόλεσι παρήγγειλε τοῖς φρουράρχοις
διάστοις=παρήγγειλεν εἰς ἔκστον τῶν φρουράρχων ἐκ τῶν φρουρῶν, δό-
σις εἶγεν εἰς τὰς πόλεις·

9) δοι=δοσον τὸ δυνατόν ἐπιτατικὸν ὡς ἄνω·

10) βελτίστους=ἀνδρειοτάτους·

11) ὡς ἐπιβολεύοντος = διότι δῆθεν ἐπεβούλευε· μετοχ. ἐνεστ. τοῦ ὁμ. ἐπι-
βολεύοντω· (τι σημαίνει;)

- 12) καὶ γὰρ = διότι πράγματι, καὶ πραγματικῶς·
 13) ἡσαν — Τισσαφέροντος = ἀνήκον εἰς τὸν Τισσαφέροντον·
 14) τὸ ἀρχαῖον = ἀρχύτερα, πρότερον·
 15) ἐκ = ὑπό·
 16) ἀφειστήκεσαν πρὸς Κῦρον = εἶχον ἀποστατήσει ἀπὸ τοῦ Τισσαφέροντος καὶ προσῆλθον πρὸς τὸν Κῦρον ἀφειστήκεσαν ὑπερσυντ. τοῦ ἀφίσταμαι = ἀποστατῶ·
 17) προαισθόμενος = πληροφορηθεὶς πρότερον (δηλ. πρὸ τῆς ἀποστάσεως αὐτῶν πρὸς Κῦρον). μετοχ. ἀρ. β' τοῦ ὄημ. προαισθάνομαι.
 18) τὰ αὐτὰ ταῦτα βουλευομένους = ὅτι ἐσκέπτοντο (οἱ Μιλήσιοι) τὰ ὕδατα αὐτὰ (δηλ. νὰ ἀποστατήσωσι πρὸς Κῦρον)·
 19) τοὺς μὲν — τοὺς δὲ = ἄλλους μὲν — ἄλλους δέ·
 20) ἔξεβαλε = ἔξωβλεσεν· ἀρ. β' τοῦ ὄημ. ἐκβάλλω = ἔξορίζω· παθητ. τούτου τὸ ἐκπίπτω = ἔξορίζομαι·
 21) ὑπολαβὼν = ἀφ' οὐ ὑπεδέχθη· χρονικ. μετοχή·
 22) τοὺς φεύγοντας = τοὺς φυγίδας, τοὺς ἔξορίστους·
 23) ἐπειρᾶτο = προσεπάθει· παρατ. τοῦ ὄημ. πειρᾶμα·
 24) κατάγειν = νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν πατρίδα των·
 25) τοὺς ἐκπεπτωκότας = τοὺς ἔξορίστους· μετοχ. παρατ. τοῦ ὄημ. ἐκπίπτω·
 26) καὶ αὗτη, ἀντὶ καὶ τοῦτο (δηλ. τὸ πολιορκεῖν τὴν Μίλητον)· ἔλξις·
 27) αὐτὸν = πάλιν.
 Β' ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. διπόσας εἶχεν φυλικὰς ἐν ταῖς πόλεσι· ἐννοεῖ τὰς φρουράς, τὰς ὁποίας εἶχεν ἐν ταῖς Ἰωνικαῖς πόλεσιν, αἱ ὁποῖαι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπετελοῦντο ἐκ μισθοφόρων 'Ελλήνων·
Μίλητος, πόλις τῆς Καρδίας, μεγάλη καὶ πλουσία.
 (κ. Ι. ἐν.) 'Ο Κῦρος κρυφίως συναθροίζει Ἐλληνικὸν στρατευμα.
-
- 4η
- Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) αὐτῷ=χάριν αὐτοῦ (τίνος;) δοτ. χαριστική·
 2) τῇ κατ' ἀντιτέρας=τῇ κειμένῃ ἀγτικρῷ·
 3) τόνδε τὸν τρόπον=κατὰ τὸν ἔξης τρόπον· συνώνυμ. ὅδε·
 4) φυγάς=ἔξόριστος·
 5) συγγενόμενος, μετοχ. ἀρ. β' τοῦ ὄημ. συγγίγνομαι=συναναστρέφομαι, γνωρίζομαι·
 6) ἡγάσθη αὐτόν=ἐθαύμασεν αὐτὸν (τίνα;)· ἀρ. τοῦ ὄημ. ἄγαμας·
 7) μνήσιος· ὄνομ. μνήσιοι=δέκα χιλιάδες, τὸ δὲ μνήσιον=ἄπειροι·
 8) τὸ χρυσίον=τὸ χρυσᾶ νομίσματα, χρήματα, ἐνῷ χρυσός=τὸ μέταλλον·
 9) ἀπὸ τούτων=μὲ αὐτά·
 10) ἐπολέμει τοῖς Θρακῖς=ἐπολέμει κατὰ τῶν Θρακῶν·
 11) ὁρμώμενος=ἔχων ὡς ὁρμητήριον (κ. ξεκινῶν)·
 12) ὑπέρ=ὑπεράνω·
 13) τοῖς οἰκοῦσι=οἱ ὁποῖοι κατώκουν· μετοχ. τοῦ ὄημ. οἰκῶ·

- 14) συνερβάλλοντο=συνεισέφερον ἀπό τὰ ίδικά των
 15) εἰς τὴν τροφήν=διὰ τὴν διαιτοφήν.
 16) ἔκοῦσαι=ἔκουσάντες ἐπιθ. τριών ἔκών, ἔκοῦσα, ἔνον. Μετ' ἐμφάσεως
 ἐτέθη εἰς τέλος, διότι τὸ σύνηθες ἡτο νὰ ἐπιβάλλωσιν οἱ στρατηγοὶ καὶ π. φό-
 ρους εἰς τὰς συμμαχικὰς πόλεις.
 17) ἐλάρθανε τρεφόμενον=χωρίων ἐτρέφετο, συνετηρεῖτο.
 18) αὐτῷ, δοτ. καροτική=;

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤ. Χερούνησος ἡ κατ' ἀντιπέρας Ἀβύδον εἶναι ἡ Θρακικὴ
 ἥ ομηρινή Καλλίπολις· καὶ λέγεται ἡ κατ' ἀντιπέρας πρὸς διάζουσ ἀπό ἄλλης
 ὅμοιας, ὥστα εἶναι ἡ Χαλκιδική, ἡ Ταυρικὴ κλπ.
 Ἀβύδος, πόλις τῆς Μικρᾶς Ασίας ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, ἀντικρὺ τῆς
 Σηστού.

Κλέαρχος, Δακεδαμόνιος, φυγὼν ἐκ Σπάρτης, διότι εἶχε καταδιωσθῆ ἐις
 θάνατον ἐπὶ ἀπειθείᾳ, ὡς ἐπιχερήσας τὴν κατὰ τῶν Θρακῶν ἐκστρατείαν παρὰ
 τὴν διαταγὴν τῶν ἑφόρων.

δ δαρεικὸς ἡ δαρεικὸς στατήρ λεγόμενος, ἦτο κυνοσσὸν νόμισμα Περσι-
 κόν, ἀξίας 20 ἀργυρῶν δραχμῶν ἀττικῶν ὥστε πόσαι δραχμαὶ ἀττικαὶ ἥσαν
 οἱ μύριοι δαρεικοί;

(κ.ι.έν.) Ὁ Κλέαρχος συναθροίζει ἄλλον στρατὸν ἐν Χερούνησῳ χάριν
 τοῦ Κύρου.

5η

- Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ξέτος=φίλος ἐκ ξένης χώρας
 2) ὃν ἐτύχγανε=κατὰ τόχην ἡτο.
 3) πιεζόμενος, μετοχ. ἐνεστ. τοῦ ὄημ. πιεζόμεται=στενοχωροῦμαι τῷ
 πιεζόμενος ἐνταῦθα εἶναι αἰτιολ. μετοχή (πῶς ἀναλύεται =;) ;
 4) ὑπὸ τῶν οἷκοι ἀντιστασιωτῶν=ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πατρίδι του πολίτων
 ἀντιτάλων.
 5) αἰτεῖ, τοῦ ὄημ. αἰτῶ=ζητῶ διὰ νὰ λάβω. ζητῶ δὲ=ζητῶ διὰ νὰ
 ενθω· παραβλ. «αἰτεῖτε καὶ δοθήσετοι, ζητεῖτε καὶ εὑρήσετε».
 6) εἰς δισκελίους=διὰ δύο χιλιάδες.
 7) ξένους' ξέτος ἐνταῦθα=μισθοφόρος.
 8) ὡς οὕτω περιγενόμεγος ἀγ=νομίζων ὅτι τοιουτοτρόπως ἥθελεν ὑπερ-
 σχόσει, ἥθελε καταβάλει.
 9) δεῖται αὐτοῦ=παρακαλεῖ αὐτὸν γ'. ἐνια. ἐνεστ. τοῦ ὄημ. δέοματ.
 10) μὴ καταλῦσαι=νὰ μὴ συμφίλωσῃ.
 11) πρὸν ἀγ αὐτῷ συμβούλευσηται=πρὸν ζητήσῃ τὴν συμβουλὴν αὐτοῦ
 (τοῦ Κύρου) συμβούλευομαί τεν=ζητῶ τὴν συμβουλήν τυνος, τὸ δὲ συμ-
 βουλεύω τεν=δίδω συμβουλήν εἰς τινα.
 12) ἐκέλευσε, ἀρ. τοῦ ὄημ. κελεύω = προτρέπω.
 13) λαβόντα, χρονικ. μετοχή (πῶς ἀναλύεται =)
 14) πιραγετέσθαι=νὰ δέῃ πρὸς αἰτόν.
 15) ὡς βουλόμετος στρατεύεσθαι=διότι δῆθεν ἐπειθύει νὰ ἐκστρατεύῃ
 16) εἰς Πισιδίας=εἰς τὴν χώραν τῶν Πισιδῶν (τὴν Πισιδίαν).

17) ὡς πράγματα παρεχόντων τῶν Πισ. = διότι δῆθεν οἱ Πισ. παρείχονται κλήσεις.

18) τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ = εἰς τὴν Ἰδικήν του σατραπείαν.

19) ὡς πολεμήσων = διότι δῆθεν θὰ πολεμήσῃ.

Β' ΠΡΑΓΜΑΤ. **Ἀρίστιππος**. ἦτο Λαρισαῖος ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀλειαδῶν· ἀντιστασιωτῶν· πᾶσα Ἑλληνικὴ πόλις ἦτο διηγημένη εἰς δύο ἀντίταλα κόμματα — παλαιὰ καὶ αὐτὴ προγονικὴ ἀμαρτία — μὲ τὴν διαφορὰν δια τόπες ἥδυναντο νὰ φθάνωσι καὶ μέχρι πολέμου ἡ προδοσίας κάριν τῶν πολιτικῶν σκοπῶν! ..

Πρόξενος ὁ Βοιώτιος εἶναι ὁ γνωστὸς φίλος τοῦ Ξενοφῶντος, διτις προσεκάλεσεν αὐτὸν εἰς Ἀσίαν.

Πισίδας, λαὸς βάρβαρος· ἔκειτο δὲ ἡ Πισιδία ΝΑ τῆς Φρυγίας, πλησίων τοῦ ὄρους Ταύφου.

Στυμφάλιος· ὀνομάζετο οὕτω, διότι κατήγετο ἐκ τῆς Στυμφάλου, πόλεως τότε Ἀρκαδικῆς· νῦν ἡ περιοχὴ τῆς ἀνήκει εἰς τὴν Κορινθίαν.

(κ. λ. ἐν.) **Καὶ δι' ἄλλων φίλων τοῦ δικῆρος καὶ μὲ διαφόρους προφάσεις συναθροίζει ἄλλον στρατόν.**

(κ. λ. τμ.) Β'. Η πρασκευαὶ τοῦ Κέρος διεὰ τὴν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἐκστρατείαν.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κυρίων νοτιμάτων τῶν ἐνοτήτων (ἐπιγραφῶν) εἰπὲ τὸ περιεχόμενον τοῦ ὄλου κεφαλαίου.

2. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐπιγραφῶν τῶν ἐνοτήτων γράψον τὸ περιεχόμενον τοῦ ὄλου κεφαλαίου ἐν εἴδει ἐκθέσεος.

3. Ποῦν τὰ σπουδαιότερα πράσωπα καὶ γεγονότα τοῦ κεφαλαίου;

4. Εἰπὲ τὰ σπουδαιότερα ἡμερά πορίσματα τοῦ κεφαλαίου;

5. Ποῦν εἶναι τὰ σπουδαιότερα στοιχεῖα τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ, ἂτινα ἔδιδάχθητε ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

6η

Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐδόκει αὐτῷ=ἔφαίνετο καὶ λόν εἰς αὐτὸν (τὸν Κύρον)· ἐδόκει εἶναι παρατ. τοῦ ἀπροσώπου ὅημ. **δοκεῖ**=φαίνεται καλόν·

2) **ἡδη**=πλέον (ὅτε δὴλ. πάντα ἡσαν παρασκευασμένα).

3) **ἄνω**=ἐκ τῶν παραλίων πρὸς τὰ μεσόγεια·

4) **τὴν μὲν πρόφασιν ἐποιεῖτο**=ἐπροφασίζετο μὲν ὁ μὲν μένει ἄνευ ἀπόδοσεως, διότι λέγεται μὲν ἡ πρόφασις, ἀλλὰ δὲν ἐκφράζεται ἡ ἀληθῆς αἵτια τῆς ἐκστρατείας· αὗτη ὑπάρχει κατ' ἔννοιαν μόνον κατωτέρῳ ἐν τοῖς: **Τισσαφέρης** δὲ κατανοήσας κλ.

5) **ἐκ τῆς χώρας**=ἐκ τῆς ἑαυτοῦ σατραπείας.

6) **ὡς ἐπὶ τούτους**=δῆθεν ἐναντίον τούτων (τῶν Πισιδῶν)

7) **Ἐλληνικὸν** ἐνν. στράτευμα·

- 8) ἐνταῦθα—τότε. Κροτικὸν ἐνταῦθα·
 9) καὶ—εὐθὺς.
 10) ἥκεται—νὰ ἔληγε· ἀπόφ. τοῦ ὄντος. ἥκεται—ἔχω· ἔληγε.
 11) ὅσον ἦν αὐτῷ—ὅσον εἰχε.
 12) συναλλάγένται—ἀφ' οὐ συμφιλιωθῆνται· καθ. ἀορ. β' τοῦ συναλλάγγοματος.
 13) αὐτῷ—ὑπὲρ αὐτοῦ.
 14) προειστήκει—ἥτο διωρισμένος ἀρχηγός.
 15) τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι ξενικοῦ—τοῦ ἐν ταῖς (Ἰωνικαῖς) πόλεσι μισθοφορικοῦ σιρατεύματος.
 16) πλὴν ἀπόστοις—ἐκτὸς τόσων, ὅσοι.
 17) ἵκανοι—ἀηχετοί.
 18) ὑποσχόμενος—μεσ. ἀορ. β' τοῦ ὄντος. ὑποσχροῦμαι—ὑπόσχομαι.
 19) εἰ καλῶς καταπράξεις—ἔτιν καλῶς ηὔθελεν ἐκτελέσει.
 20) ἐρ' ἀ εἰστρατεύετο—ἔκεινα, διὰ τὰ δόποια ἐξεστράτευε (δηλ. ἐάν ηὔθελεν γίνεται αὐτὸς ἀντί τοῦ ἀδελφοῦ βασιλεύς.)
 21) μῆτρα—καύσεσθαι—ὅτι δὲν θὰ παύσῃ· τὸ ἀπαρ. ἔξαρτη· ἐκ τοῦ ὑποσχόμενος.
 22) περὶ αὐτοὺς καταγάγοι οἰκαδεῖ—πρὶν ἐπαναφέρῃ αὐτοὺς εἰς τὴν πατρίδα τῶν· τὸ καταγάγοι εὐκτ. ἀορ. β' τοῦ ὄντος. κατάγω—ἐπαναφέρω αἴρομενον.
- B'. ΠΡΑΓΜΑΤ. ἀκροπόλεις· ἐκάστη πόλις εἶχε πρὸς ἀσφάλειαν τὴν ἀκρόπολιν της.
- Σάρδεις· ἵσαν ἡ πρωτεύουσα τῆς Λυδίας· σήμερον λέγονται Σάρτη.
- (κ. Ι. ἐν.) "Ο Κῦρος προφασιζόμενος ὅτι θὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν Πισιδῶν προσκαλεῖ εἰς Σάρδεις τὸν Κλέαρχον, Αρίστιππον, Σερίαν καὶ τὸν πολιορκοῦντας τὴν Μίλητον.

- 7η
- A'. ΓΑΩΣΣΙΚ. ΕΡΜ. 1) δῆλοιτόν·
 2) εἰς τετρακοσῖχερότον τετρακοσῖχερον.
 3) τῶν ἀμφὶ Μίλητον στρατευομένων—ἐκ τῶν πολιορκούντων τὴν Μίλητον.
 4) αὐτῷ ἀφίκοντο = χάριν αὐτοῦ ἤλθον ἀφίκοντο μεσ. ἀορ. β' τοῦ ἀφίκοντος.
 5) κατανοήσας ταῦτα—ἀκριβῶς πληροφορηθεὶς ταῦτα (δηλ. τὰς προπαρασκευὰς τοῦ Κύρου).
 6) καὶ ἡγησάμενος—καὶ νομίσας μετοχ. μεσ. ἀορ. α' τοῦ ὄντος. ἡγοῦμαι.
 7) τὴν προπαρασκευὴν μείζονα ἡ ὡς ἐπὶ Πισίδας—ὅτι ἡ προπαρασκευὴ ἥτο μεγαλυτέρα παρ' ὅση ἐχρεμάζετο ἐναντίον τῶν Πισιδῶν.
 8) ὡς βασιλ.—πρὸς τὸν βασιλ.
 9) ὃ ἤδηντο τάχιστα—ὅσον ἤπιτοροῦσε τάχιστα.
 10) Τισαφέροντος—παρὰ τοῦ Τισαφέροντος.
 11) στόλος—ἐκστρατεία (εἴτε κατὰ Ἕραν εἴτε κατὰ Θάλασσαν).
 12) ἀντιταρασκευάζετο—ἥτιμάζετο ἐπίσης καὶ αὐτός.

Β' ΠΡΑΓΜΑΤ. γυμνῆτες, ἵσαν οἱ ἐλαιφρῶς ὥπλισμένοι στρατιῶται, οἱ ἔχοντες ἡ ἀκόντιον (ἀκοντισταὶ) ἢ τόξον (τοξῖται) ἢ σφενδόνην (σφενδονῆται). πελτισταί, ἐλέγοντο οἱ φέροντες ἐλαιφρὸν δόπλισμὸν καὶ μικράν ἀσπίδα μηνειδῆ ὀνομαζομένην «πέλτην».

(κ. Ἰ. ἐν.) Εἰς τὰς Σάρδεις φθάνοντι χάριν τοῦ Κύρου δὲ Σενίας,
οὐ Πρόξενος, οὐ Σοφαίνετος, οὐ Πασίων καὶ οὐ Σωκράτης.
οὐ δὲ βασιλεὺς μαθὼν τὴν ἐκστρατείαν αὐτοῦ
ἀντιπαρασκευάζεται.

(κ. Ἰ. τμ.) Γ'. Ο Κύρος συναθροίζει εἰς τὰς Σάρδεις
τοὺς "Ελληνας μεσθορόρους".

- Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) οὓς εἴρηκα=ἐκείνους, τοὺς ὅποίους ἔχω εἶτει· τὸ εἴρηκα παρακ. τοῦ ὄντος. λέγω·
 2) ὁμοῖος=παρατ. τοῦ ὄντος. δομῶμα=ἐκκινῶ (κ. ξεκινῶ)
 3) ἐξελαύνει· τοῦ ὄντος. ἐξελαύνω=προχωρῶ ἔφιττος
 4) τὸ εὑρός=τὸ πλάτος
 5) ἐπῆν=ήτο επ' αὐτοῦ (τοῦ ποταμοῦ)· παρατ. τοῦ ἐπ-εστι·
 6) ἐπτὰ πλοίους ἐξευγμένη=κατεσκευασμένη μὲν ἐπτὰ πλοῖα κείμενα πλαγίως πλησίον ἀλλήλων· ἐξευγμένη μετγ. παρακ. τοῦ ὄντος. ζεύγνυμα·
 7) οἰκονομένην=κατοικουμένην· ἀντίθετ. ἐρήμη·
 8) εὐδαίμονα=πλουσίαν· ἐπιθ. δικατ. δ. ή εὐδαίμων, τὸ εὐδαιμόν·
 9) ἥκεν=εἴχεν ἔλθει· τίνος ὄντος εἴναι;
 10) ἐντεῦθεν=ἄπο ἐκεῖ· (πόθεν;)

Β' ΠΡΑΓΜΑΤ. σταθμὸς ἐλέγετο τὸ διάστημα, ὅπερ διήνυεν εἰς μίαν ἡμέραν τὸ στράτευμα.

παρασάγγης εἶναι λέξις Περσικὴ φρανερώνουσα διάστημα ἢ περίτου χιλιομέτρων. ὅπερ ἡδύνατο τις νὰ διανύσῃ ἐν μιᾷ δρόῳ·

πλέθρον, μέτρον μήκους 100 ποδῶν ἢ 31 μέτρων·

Μαίανδρος, ποταμὸς τῆς Μ. Ἀσίας (νῦν Μενδερέζ) ἐνβάλλων εἰς τὸ Ινάριον πέλαγος, μεταξὺ Μιλήτου καὶ Πριήνης· ήτο δὲ περίφημος διὰ τοὺς πολλοὺς αὐτοῦ ἐλιγμούς·

Κολοσσαί, πόλις ἐπίσημος τῆς Φρυγίας· νῦν μόνον ἔρειται σφέζονται αὐτῆς παρὰ τὰς Χώνας· (ἐπιστολὴ Ηπαύλου πρὸς Κολοσσαῖς)

Δόλοπες καὶ Αἰγιᾶνες· ἵσαν λαοὶ Θεσσαλικοί·

Ολύνθιοι, ἵσαν κάτοικοι τῆς ἐν τῇ Χαλιδικῇ πόλεως Ὁλύνθου·

Κελαιναί, πόλις τῆς Φρυγίας παρὰ τὸν Μαίανδρον ποταμὸν· νῦν λέγεται Δινέδ.

(ι. Ἰ. ἐν.) Ο Κύρος ἐκκινήσας ἐκ Σάρδεων φθάνει κατ' ἀρχὰς εἰς Κολοσσάς καὶ ἔπειτα εἰς Κελαινάς.

Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) βασίλεια ἐνν. δώματα=ἰνάκτορα·

Ν. Σ. Γκινοπούλλου Ελλ. Χοηστομάθεις, τόμ. Β'

- 2) παράδεισος=κῆπος μέγας.
 3) ἀπὸ τοῦ ἵππου=ἔφιππος.
 4) δύτε-βούλοιτο=δούλος ήθελε.
 5) δεῖν· ἔνικ. ἔνεστ. τοῦ δέω=τρέχω.
 6) ἐρυμνὰ=όχυρά.
 7) ἐπὶ ταῖς πηγ.=πλησίον τῶν πηγ.
 8) ὑπὸ=κάτωθεν.
 9) ἐμβάλλει=χύνεται· ἀμετάβατ.
 10) ἐκδεῖται=ὅτι ἔξεδειρε (κ. ἔγδαρε). ἀπαρ. ἀρ. τοῦ ὅ. ἐκδέψω.
 11) ἐρίζοντά=διότι ἐφιλογίκει.
 12) οἵ=προς αὐτὸν (τὸν Ἀπόλλωνα). δοτ. τῆς τριτοπροσώπης προσωπ. ἀντωνίας μετ' ἔγκλισεως τόνου.
 13) περὶ σοφίας=περὶ ἐμπειρίας εἰς τὴν μουσικήν.
 14) ὅτε ἀπεχώρει ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἡττηθεὶς τῇ μάχῃ=ὅτε ἀνεγόρει ἐκ τῆς Ἑλλάδος νικηθεῖς κατὰ τὴν γνωστὴν μάχην.

Β' ΠΡΑΓΜΑΤ. παράδεισος, λέξις Περσική σημαίνουσα μέγαν κῆπον μετ' ἀγρίων ζῴων κλπ. (βασιλικὸς κῆπος).

μεγάλου βασιλέως· οὗτο ἐκαλεῖτο ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας.

Μαρσύας ἦτο νίδος τοῦ Ὄλυμπου καὶ ἐφερευέτης τοῦ αὐλοῦ· μαθὼν δὲ νὰ αὐλῆ, τόσον ὑπερηφανεύθη, ὅτε προκάλεσε τὸν Ἀπόλλωνα εἰς διαγωνισμὸν μουσικόν· ἀλλὰ νικηθεὶς παρεδόθη, κατὰ τὴν συμφωνίαν, εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ νικητοῦ, ὅστις ἔξεδειρεν αὐτὸν.

ἡττηθεὶς τῇ μάχῃ· ἔννοει τὴν γνωστὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, ἥτις ἐγένετο κατὰ τὸ 480 π. Χ.

(κ.ι.εν.) Τὰ ἐν Κελαιναῖς ἀνάκτορα τοῦ Κύρου καὶ τοῦ βασιλέως καὶ ὁ μυθικὸς ποταμὸς **Μαρσύας**.

10η

- Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐνταῦθα, δηλ. ἐν Κελαιναῖς.
 2) ἄμα=συγχρόνως.
 3) παρῆν=ἔφθασε.
 4) καὶ ἐνταῦθα=καὶ τότε.
 5) ἐξέτασιν=ἐπιθεώρησιν.
 6) ἀριθμὸν=ἀριθμησιν.
 7) ἐποίησε=διέταξε νὰ γίνῃ.
 8) ἐγένοντο οἱ σύμπτατες=συνεποσώθησαν ὅλοι ὅμοι
 9) μύριοι καὶ χίλιοι=ένδεκα χιλιάδες.
 10) ἀμφὶ=περίπου.
 11) ἐν αἷς=κατὰ ταύτας δὲ (δηλ. τὰς ἡμέρας.)
 12) ἔθνος=διά θυσιῶν ἔθριππος.
 13) ἔθηκε=προεκήρυξε· ἀρ. τοῦ ὄντος. τίθημι.
 14) ἀθλα=βραβεῖα· ἀθλοι δὲ=ἀγῶνες.
 15) ἔθεώρει=ἥτο θεατής, παρετήρει.

Β' ΠΡΑΓΜΑΤ. τοξότας Κρήτας· οἱ τοξόται ἡσαν ἐκ τῶν ἔλαφος· ὥπλισμένων στρατιωτῶν· ἐφημίζοντο δὲ οἱ Κρήτες ὡς ἄριστοι τοξόται·

Πέλτας· ἡσαν πόλις τῆς Φοινίκας παρὰ τὴν Ἀπάμειαν·

Λύκαια· ἀγῶνες γυμνικοί τελούμενοι ἐν Ἀρκαδίᾳ πρὸς τιμὴν τοῦ Διός· τὸ ὄνομα προσῆλθεν ἀπὸ τοῦ ὄνους τῆς Ἀρκαδίας Λυκαίου·

στλεγγίδες· ἡ στλεγγίς ἦτο ἔνστρου, διὰ τῆς ὁποίας ἐν ταῖς παλαιστραῖς καὶ ἐν τοῖς λουτροῖς ἀπέξεον τὰς ἀκαθαρσίας τοῦ σόματος· ἦτο ἐπίσης καὶ κόσμιη μάρτυρα τῆς κεφαλῆς, ἐν εἴδος πτενίου.

(κ. Ἰ. ἐν.) Ἐπιθεώρησις καὶ ἀρίθμησις τῶν Ἑλλήνων ἐν τῷ παραδείσῳ τῶν Κελαινῶν ὑπὸ τοῦ Κύρου.

11η

- Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐντεῦθεν=ἀπὸ ἐκεῖ (δηλ. ἀπὸ τὰς Πελτας)
- 2) ἐσχάτην=τελευταίνων
- 3) πρὸς τῇ Μυσ.=πλησίον τῆς Μυσ.
- 4) πλέον ἡ τριῶν μηρῶν =περισσότερα τῶν τριῶν μηνῶν
- 5) ἵόντες=ἔργοιμενοι μετκ. τοῦ ὅμιλος. ἔρχομαι·
- 6) ἐπὶ τὰς θύρας=εἰς τὰ πρόθυρα τῆς σκηνῆς·
- 7) ἀπήτουν· τοῦ ὅμιλος. ἀπ-αιτῶ=ζητῶ τὸ διφειλόμενον·
- 8) διῆγε=παρέτεινε τὸν χρόνον·
- 9) ἐλπίδας λέγων=λέγων λόγους παρέχοντας ἐλπίδας·
- 10) δῆλος ἥν=ἐφαίνετο· περιφράσις·
- 11) ἀνιώμενος=ὅτι ἐστενοχωρεῖτο· μετκ. τοῦ ὅμιλος. ἀνιῶμαι·
- 12) οὐ γάρ ἦν πρὸς τοῦ Κύρου τρόπον= διότι δὲν ἥρμοζεν εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ Κύρου·
- 13) ἔχοντα μὴ ἀποδιδόντα=ἐὰν εἴχε (δηλ. χρήματα), νὰ μὴ δίδῃ τὰ διφειλόμενα.

Β' ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. Κεράμων ἀγορά· ἦτο πόλις πειμένη εἰς τὰ μεθόρια τῆς Φοινίκας καὶ πλησίον τῆς Πισιδίας· ἐκλήθη δὲ οὕτω, διότι ἐν αὐτῇ ἐπωλοῦντο γύτραι ἐκ κεράμου·

Καῦστρου πεδίον, ἦτο πόλις τῆς Φοινίκας, παρὰ τὸν Κάυστρον ποταμόν, δοτις τώρα λέγεται Καρασούνη ή Κουτσούνη Μενδερές (μικρὸς Μαίανδρος).

(κ. Ἰ. ἐν.) Ἀπὸ Πελτῶν ὁ Κύρος πορεύεται εἰς Κεράμων ἀγορὰν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Καῦστρον πεδίον.

12η

- Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐνταῦθα=ἐκεῖ (δηλ. εἰς Καῦστρον πεδίον)·
- 2) γυνὴ=σύζυγος·
- 3) παρὰ Κύρον=πρὸς τὸν Κύρον·
- 4) δοῦναι=ὅτι ἔδωκεν· ἀπαρ. ἀπο. τοῦ ὅμιλος. δίδωμι ἔξαρτώμενόν ἐκ τοῦ ἐλέγετο·
- 5) τῇ δ' οὖν στρατιᾷ=ἄλλῃ εἰς τὸ στρατεύμα τούλαχιστον· τὸ δ' οὖν φανερώνει λισχυρὸν ἐναντίωσιν·

6) **Κίλισσα** = βασίλισσα τῆς Κιλικίας· πολλάκις τὸ ἔμνικὸν σημαίνει τὸν βασιλέα τοῦ ἔθνους·

7) **καὶ φυλ.** = ἀζόμηη καὶ φυλ.

8) **παρὸ τὴν ὁδὸν** = πλησίον τῆς ὁδοῦ·

9) **κρήνη** = βρύσις·

10) **ἔφ** ἡ = πλησίον τῆς ὁποίας·

11) **θηρεῦσσαι** = ὅτι συνέλαβε διὰ δόλου·

12) **οἵνω κεράσας αὐτὴν** = μὲν οἶνον ἀναμεῖξας αὐτὴν (τὴν κρήνην)· τὸ κεράσας μετοχ. ἀρ. τοῦ ὁ. κεράννυμι·

Β' ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. **Ἀσπενδίους** κάτοικοι τῆς Ἀσπένδου, πόλεως τῆς Παρμφυλίας παρὰ τὸν ποταμὸν Εύρυμέδοντα· ἥτο κτίσμα τῶν Ἀργείων·

Θύμβιοιν πόλις τῆς Φρυγίας, ἐνθα ἔφθασεν ὁ Κύρος τὴν 6 Μαΐου·

Μίδου· ὁ Μίδας ἥτο βασιλεὺς τῆς Φρυγίας, περίφημος διὰ τὰ πλούτη τοῦ οὗτος εἰς μουσικὸν ἀγῶνα μετεῖν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τοῦ Πανὸς γενόμενος κριτής ἔκρινεν ὑπέρτερον τὸν Πᾶνα· τότε ὁ Ἀπόλλων ὁργισθεὶς μετεποίησε τὰ δια αὐτοῦ εἰς δια ὄντο·

Σάτυρον ἐνταῦθα ἔννοει τὸν Σειληνόν, τὸν παιδιαρῷὸν τοῦ Διονύσου· οἱ Σάτυροι ἥσαν οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Διονύσου·

Τυράσιον ἥτο πόλις κειμένη εἰς τὰ μεθόρια τῆς Φρυγίας καὶ Λυκαονίας.

(z. l. ἐν.) **Εἰς Καῦστρου πεδίον ἔρχεται πρὸς τὸν Κύρον** ἡ βασίλισσα τῆς Κιλικίας **Ἐπύαξα**

13η

A'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) λέγεται ἡ **Κίλισσα** δεηθῆναι **Κύρον** = λέγεται ὅτι ἡ βασίλισσα τῶν Κιλίκων παρεκάλεσε τὸν Κύρον· τὸ δεηθῆναι εἶναι ἀπαρ. τοῦ ὄντος. δέουμαι = παρακαλῶ· (τίνος χρόνου;)

2) **ἐπιδεῖξαι**, **αὐτῇ** αὐτῇ διότι λέγεται ὑπὸ τῆς Κιλίσσης, αὐτῇ δέ, ἂν ἐλέγετο ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος·

3) **ἐκέλευσε** δὲ τοὺς "Ελληνας οὕτω ταχθῆναι καὶ στῆναι = διέταξε δὲ τοὺς "Ελληνας τοιουτορόπτως νὰ παραταχθῶσι καὶ νὰ σταθῶσι·

4) **ώς νόμος αὐτοῖς**: ἐννοητέον ἐστὶ τάπτεσθαι = καθὼς εἶναι συνήθειες εἰς αὐτοὺς νὰ παρατάσσονται (εἰς μάχην).

5) **συντάξαι** δὲ **ἔκαστον** = νὰ παρατάξῃ δὲ ἔκαστος (τῶν στρατηγῶν)· τὸ ἀπαρ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐκέλευσε·

6) **τοὺς ἑαυτοῦ** = τοὺς ἴδιους τοῦ (στρατιώτας)·

7) **ἐπὶ τεττάρων** = εἰς βάθυς τεσσάρων ἀνδρῶν·

8) **εἰχε** = διώκει, διηγεῖται·

9) **τὸ δεξιὸν ἐνν. κέρας**·

10) **τὸ εὐώνυμον** = τὸ ἀριστερόν· εὐφημισμός·

11) **παρηλαννον** τοῦ ὄντος. παρελαννω = διαβαίνω ἔμπροσθεν·

12) **εἴτα δὲ τοὺς "Ελληνας ἐνν. ἔθεωρει** σχῆμα ἀπὸ κοινοῦ·

13) **εἶχον κράνη χαλκᾶ** = ἐφόρουν καλκᾶς περικεφαλαίας·

14) **φοινικοῦς** = ἐρυθρούς, κοκκίνους·

15) ἐκκεκαλυμμένας = ἔσεστε πασι μέντος· μετοχ. παρακ. τοῦ ὄημ. ἐκκαλύπτομαι.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤ. ἀρμα· δίτροχος πολεμικὴ ἄμαξα, ἀσκεπῆς·
ἀρμάμαξα· τετράρχος ἄμαξα πολυτελής, κεκαλυμμένη διὰ παραπετα-

σμάτων ἐχοησίμενε δὲ δι' ὅδοι πορῶν γυναικῶν ἢ βασιλέων·

κατὰ ἡλας· κατὰ ἡλας ἐτάσσοντο οἱ ἵππεις· ἐκάστη δὲ ἡλη ἀπετελεῖτο ἐξ
64 ἵππων·

κατὰ τάξεις· κατὰ τάξεις ἐτάσσοντο οἱ πεζοί· ἀπετελεῖτο δὲ ἐκάστη τάξις
ἐξ 100 ἀνδρῶν·

χιτῶνας φοινικοῦς· οἱ χιτῶνες τῶν ἀργαίων ἥσαν ἐκ λίνου ἢ ἐξ ἑρίου·
ἐφόρουν δὲ φοινικοῦς ἐν πολέμῳ, ἵνα μὴ διακρίνωσι τὸ ἐκ τῶν πληρῶν των
ἔσον αἷμα καὶ δειλιδσιν σήμερον φοροῦσι τοιαῦτα ἐνδύματα οἱ Γαιριβάλδι-
νοι. (Νῦν τί χρῶμα ἔχουσιν αἱ στρατιωτικαὶ ἐνδυμασίαι; Διὰ τί; Εἶναι πρα-
κτικὸν τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα ἐν τῷ σημερινῷ πολέμῳ;)

κυνηγίδες· μετάλλινα καλύμματα ἐπι γαλοῦ, τὰ ὅποια ἐχοησίμενον, διός
προφυλάττωσι ἀπὸ τὰ ἐχθρικὰ βέλη τὰς κυνήμας ἀπὸ τῶν γονάτων μέχρι τῶν
σφράδων·

ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας· αἱ ἀσπίδες ἥσαν ὅπλα ἀμυντικὰ φερόμενα ἐν
τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ· εἰχον δὲ διάφροδα σχήματα. Κατὰ τὴν πορείαν ἐκά-
λυπτον τας ἀσπίδας μὲ περικάλυψιμά τι ἡ θήκην, ἵνα προφυλάττωσιν αὐτὰς
ἀπὸ τῆς κόντεως· ἐν ὥρᾳ δὲ μάχης ἢ παρατάξεως ἀπεκάλυπτον αὐτάς.

(z. i. ἐν.) Ο Κῦρος ἐπιθεωρεῖ ἐν Τυριαίω τὸ στρατευμα αὐτοῦ.

14η

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐπειδὴ = ἀφ' οὐ·

2) πάντας παρήλασε = διῆλθεν ἐφ' ἄρματος ἐμπροσθεν ὅλων·

3) στήσας — πέμψας = ἀφ' οὐ διέταξε νὰ σταματήσουσιν ἐπειμψεν· ἀντὶ
στήσας — ἐπειμψε, διότι τὸ στήσας εἶναι χρονικ. μετοχ. εἰς τὸ πέμψας· διὰ
τοῦτο καὶ ἀσυνδέτως·

4) πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης = πρὸ τοῦ μέσου τῆς φάλαγγος·

5) τὸν ἐρμηνέα = τὸν διερμηνέα·

6) παρὰ = πρός·

7) ἐκέλευσεν ὁλην τὴν φάλαγγα προβαλέσθαι τὰ ὅπλα = διέταξεν ὁλην
τὴν φάλαγγα νὰ προτείνῃ τὰ ὅπλα (τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ δόρυ); τὸ προβα-
λέσθαι καὶ τὸ ἐπιχωρῆσαι ἔχαστ. ἐκ τοῦ ἐκέλευσε·

8) καὶ ἐπιχωρῆσαι = καὶ νὰ ἐπροδιήσῃ·

9) προειπον = προεκήρυξαν·

10) ἐπει ἐσάλπιγξ = ὅτε ἐσάλπιγξεν (δισλαπιγκτής)·

11) ἐπῆσαν· παριτ. τοῦ ὄημ. ἐπέρχομαι·

12) ἐκ δὲ τούτου = μετὰ δὲ τοῦτο· χρονικῶς, ἄλλοτε δὲ αἰτιολογικῶς =
ἐνεκα τούτου·

13) Θᾶττον προϊόντων ἐνν. αὐτῶν = ἐπειδὴ προεγώρουν αὐτοὶ οἱ (στρα-
τιῶται) ταχύτερον (τοῦ πρέποντος)·

- 14) ἀπό τοῦ αὐτομάτου=αὐτομάτως, μόνοι τῶν (δηλ. ἄνευ διαταγῆς).
 15) δρόμος ἐγένετο τοῖς στρατ.=ἔδραμον=ἔτρεξαν οἱ στρατ. περίφρασις.
 16) ἐπὶ τὰς σκηνάς=εἰς τὰς σκηνάς των, εἰς τὸ στρατόπεδόν των.
 17) τῶν δὲ βαρβάρων φόβος πολὺς ἐνν. ἐγένετο=οἱ δὲ βάρβαροι ἐφοβήθησαν πολὺ.
 18) καὶ ἡ τε=τότε καὶ ἡ ὁ καὶ ἐνταῦθα μεταβατικὸς ἐννοίας.
 19) ἔφυγεν ἐπὶ τῆς ἀρματᾶς=καθημένη ἐπὶ τῆς ἀρμ. ἔφυγε.
 20) οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς=οἱ ἐν τῇ ἀγορᾷ ὄντες ἔφυγον ἐκ τῆς ἀγορᾶς (δηλ. οἱ ἔμποροι). βραχυλογία.
 21) καταλιπόντες· ἀρ. β' τοῦ ὅμη. κατα-λειπω=ἐγκαταλείπω, ἀφήνω.
 22) τὰ ὄντα=τὰ δύφωνια.
 23) σὺν γελωτι=μετὰ γέλωτος, γελῶντες (διότι εἶδον τὸν φόβον τῶν βαρβάρων).
 24) ἥσθη· παθ. ἀρ. τοῦ ἀποθ. ὅμη. ἥδομαι=εὐχαριστοῦμαι.
 25) τὸν ἐκ τῶν Ἑλλήνων· φόβον=διότι εἴδε τὸν φόβον, τὸν ὑποῖον οἱ Ἑλληνες προὔξενησαν εἰς τοὺς βαρβάρους· ὁ φόβος οὗτος θὰ ἔδωκε πρὸς αὐτὸν πολλὰς ἐλπίδας περὶ μελλούσης νίκης.

Β' ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. φάλαγξ· εἶναι σῶμα στρατοῦ συμπετυκνωμένον καὶ παρατεταμένον εἰς μάχην πύριον ὅπλον τούτου ἡσαν αἱ μαχαὶ λόγγαι· ἀγορά· μέρος τοῦ στρατοπέδου, ὅπου ἐπωλοῦντο τὰ τρόφιμα, διότι τότε οἱ στρατιῶται ἐφοδύντες μόνοι τῶν περὶ τὸν φαγητὸν τῶν· νῦν φροντίζει περὶ τούτου εἰδικὴ ὑπηρεσία τοῦ στρατεύματος—ἡ ἐπιμελητεία.

Πίγρης-ητος· ἵτο διερμηνεύει τοῦ Κύρου γνωρίζων τὴν Περσικὴν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλώσσαν.

(κ. l. ἐν.) Ἐπιδεικτικὴ παράταξις τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατεύματος ὑπὲ τοῦ Κύρου πρὸ τῆς Ἐπινάξης.

Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) διαρπάσαι=νὰ διαρπάσωσι· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐπέτρεψε.

- 2) ὡς πολεμίαν οὖσαν=διότι ἵτο ἐχθρική (εἰς τὸ Περσικὸν κράτος).
 3) τὴν ταχίστην ὁδὸν=διὰ τῆς συντομωτάτης ὁδοῦ.
 4) συνέπεμψεν αὐτῇ=ἐπεμψε μετ' αὐτῇς· ὁ Κύρος ἐπράξει τοῦτο τὸ μέν, ὅπως συνοδεύσωσιν αὐτήν, τὸ δὲ δότως κολακεύσῃ τὸν Συγγενεῖν καὶ ἐπιτρέψῃ αὐτῷ τὴν διὰ τῆς Κιλικίας διάβασιν.
 5) καὶ αὐτὸν=καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον, δηλ. τὸν Μένωνα.
 6) ἀπέκτεινε=διέταξε νὰ φονεύσωσι (ποιὸν τὸ παθητικόν του);
 7) φοινικιστὴν=βαφέα πορφυρῶν ἐνδυμάτων.
 8) βασιλειον=βασιλικόν.
 9) ὑπαρχος=διοικητής ὑποτεταγμένος εἰς ἄλλον (ὑπάλληλος).
 10) δυνάστην=ἰσχυρόν.
 11) αἰτιασάμενος=διότι κατηγόρησεν (αὐτούς, δηλ. τὸν Μεγαφέρονην καὶ τὸν ὑπαρχον).

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤ. Ἰκόνιον πόλις τῆς Φρυγίας, σφέζομένη μέχρι σήμερον καὶ ἔχουσα τὸ αὐτὸ δόνομα (τουρκ. Κόνια).

Λυκαονία γάρδα πειμένη μεταξὺ τῆς Φρυγίας, Πισιδίας καὶ Κιλικίας.

Δάρα ἐπίσημος πόλις τῆς Καππαδοκίας, τὴν δούιν κατόπιν ἔλεγον Τύανα (Ἀπολλόνιος ὁ Τυανιεύς), τῷρα δὲ λέγεται Κύλισσε-Χισσάρ.

φοινικιστής ἡτο ἀξιωματικός τις τῆς Περσικῆς αὐλῆς, ὅστις ἔργον εἶχε νὺ βάφῃ τὰ πορφυρὰ ἐνδύματα, τῶν δοπίων μεγάλη ἐγίνετο γρῆσις ἐν ταῖς βασιλικαῖς αὐλαῖς.

(κ. ἥ. ἑ.) Ἐκ Τυριτείου δὲ Κῦρος προχωρεῖ διὰ τῆς Φρυγίας, Λυκαονίας καὶ Καππαδοκίας

(κ. ἥ. τμ.) Δ'. Πορεία τοῦ στρατεύματος τοῦ Κύρου εἰς πόλειν Δάρα διεὰ Φρυγίας, Λυκαονίας καὶ Καππαδοκίας.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐπιγραφῶν τῶν ἐνοτήτων καὶ τῆς περιλήφεως τῶν παραλειφθεισῶν παραγράφων εἰπὲ τὸ περιεχόμενον τοῦ ὄλου κεφαλαίου.

2. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐπιγραφῶν οὐτ. γράφον τὸ περιεχόμενον τοῦ ὄλου κεφαλαίου ἐν εἰδει ἐκθέσεως.

3) Ποῖα τὰ σπουδαιότερα πρόσωπα καὶ γεγονότα αὐτοῦ;

4) Τίνα τὰ σπουδαιότερα ἡθικὰ πορίσματα τοῦ κεφαλαίου;

5) Ποῖα εἶναι τὰ σπουδαιότερα κοινωνιολογικὰ πορίσματα τοῦ κεφαλαίου τούτου;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

16η

Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) προϊόντων = ἐν φ δὲ προεχόροιν

2) ἐφαίνετο ἵχνη = ἐφαίνοντο ἀποτυπώματα τῆς ὀπλῆς τῶν ἵππων (κοιν. πατημασίες, ἀγάνακτα). ἀττικὴ σύνταξις.

3) εἰκάζετο = συνεπέραινον παρατ. τοῦ ὄλη. εἰκάζω.

4) ὁ στίβος = τὰ πατήματα (ἄνευ δηλ. τῆς ἐννοίας τοῦ ἀποτυπώματος). ἡ λέξις περιληπτική.

5) οὗτοι ἐνν. οἱ ἵππεῖς νοεῖται ἀπὸ τοῦ προτιγουμένου «ἵππων».

6) ἔκαιον = ἔκαιον, ἀττικ. τύπος πρβλ. τὸ τῆς δημιουρικῆς «κάτηκα».

7) χιλὸν = χόρτον χλωρόν

8) γένει προσήκων = συγγενής

9) τὰ πολέμια = ἡπάτα τὰ πολεμικά.

10) λεγόμενος = συγκαταλεγόμενος

11) ἐν τοῖς ἀρίστοις = μεταξὺ τῶν ἀρίστων.

12) καὶ πρόσθεν πολεμήσας καταλλαγεῖς δέ γοητεόν αὐτῷ = ὅστις καὶ πρότερον εἶχε πολεμήσει πρός αὐτόν, ἀλλ' εἶχε συμφίλιωθῆ μετ' αὐτοῦ (τοῦ Κύρου).

13) εἰπεν — δι: τοὺς προκατακάοντας = εἰπεν ὅτι τοὺς προπορευομένους πρὸ τοῦ στρατεύματος τοῦ Κύρου καὶ κατακάπιοντας.

- 14) εἰ δοίη = εὖν ἡθελε δώσει.
 15) κατακάνοι ἀν ἐνεδρεύσας = ἡθελε φονεύσει δι' ἐγέδρας τὸ κατακάνοι εὐπτ. ἀρ. β' τοῦ ὁ. κατακάνω τὸ ὄψι. ποιητικὸν ἀντὶ τοῦ συνήθους ἀποκτεῖνο.
 16) ἦ ζῶντας — ἀν ἔλοι (ἐνεδρεύσας) = ἦ (δι' ἐνέδρας) ἡθελε συλλάβει ζῶντας τὸ ἔλοι εὐπτ. ἐνεργ. ἀρ. β' τοῦ ὁ. αἰρέω-ῶ.
 17) κωλύσειν (ἀγ) τοῦ κάσιν ἐπιόντα; = ἡθελεν ἐμποδίσει αὐτοὺς ἀτοῦ νὰ κωλύσιν ἐπερχόμενοι. προχωροῦντες.
 18) ποιήσειν ἐνν. ἀν = ἡθελε κατορθώσει.
 19) ὥστε μήποτε δύνασθαι αὐτοὺς = ὥτε νὰ μή δύνινται ποτε αὐτοὶ.
 20) βασιλεῖ διττογεῖλι = νὰ ἀναγγέλωσι. νὰ γρωτοποιήσωσιν εἰς τὸν βασιλέα (ποῦ δῆλ. καὶ πόσον ἤτο τὸ στράτευμα τοῦ Κύρου).
 21) ἰδόντας τὸ Κύρου στράτευμα = ἀφ' οὗ ἴδωσι τὸ στράτευμα τοῦ Κύρου.
 22) καὶ ἐκελ. = καὶ διὰ τοῦτο διέτ.
 23) μέρος ἐνν. ἐπτέων = ἀνάλογον μέρος ἐπτέων.
 25) τῶν ἡγεμόνων = τῶν στρατηγῶν.

Β' ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. οὗτοι προϊόντες ἔκαστον ἵττες τῶν ἐχθρῶν πορευόμενοι πρὸ τοῦ στρατεύματος τοῦ Κύρου ἡρήμωνον τὴν χώραν, διὰ τῆς ὅποιας ἐπρόκειτο νὰ διέλθῃ ὁ Κῦρος, ἵνα ἐμποδίσωσι ἡ καταστήσωσι δύσκολον τὴν ἐπὶ τὰ πρόσω πορείαν αὐτοῦ σύνθησε στρατήγημα, ὅπερ καὶ οἱ Σκῦνι κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Διορείου ἐποίησαν καὶ οἱ Ρῶσοι κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Μ. Ναπολέοντος καὶ ὁ Κολοκοτρόνης κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Δράμαλη.
 (ν. i. ἐν.) Ὁ Ορόντας προτείνει ἐπιβούλως εἰς τὸν Κῦρον νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν χιλίους ἐπτές, ἵνα μεγάλως βλάψῃ τοὺς ἐχθρούς.

- Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐτοίμους αὐτῷ εἶναι = διτὶ τῷ ἡσαν ἐτοιμοι.
 2) παρὰ βασ.=πρὸς τὸν βασ.
 3) ὅτι ἡξοι=ὅτι ἡθελεν ἔλθοι.
 4) ὡς ἀν δύνηται πλείστους=ὅσον τὸ δυνατὸν πλείστους.
 5) ἀλλὰ φράσαι=ἄλλὰ νὰ εἴπῃ (ὁ βασιλέυς) τὸ ἀπαρ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐκέλευντο.
 6) ἐκέλευε=προσέτρεπε, παρεκάλει (τὸν βασιλέα).
 7) ὡς φίλιον=ὡς φίλον ἀντιθ. πολέμιον.
 8) ὑποδέχεσθαι αὐτὸν=νὰ ὑποδέχωνται αὐτὸν τὸ ἀπαρ. ἔξαρται τοῦ φράσαι.
 9) ἐνῆν=ἡσαν ἐν αὐτῇ (τῇ ἐπιστολῇ) γεγομμένα, ἐμπεριείχοντο.
 10) τῆς πρόσθεν φιλίας=τῆς προτέρας ἀφοσιώσεως τοῦ.
 11) ὑπομνήματα=ὑπενθυμίσεις.
 12) πιστῷ, ὡς φέτο, ἀνδρί = εἰς ἄνδρα, καθὼς ἐνόμιζε (ὁ Ορόντας). πιστὸν τὸ φέτο παρατ. τοῦ στοματ.
 13) ὁ δὲ=ἐκεῖνος δὲ (δῆλ. ὁ ἀνιχ).
 14) συλλαμβάνει=διττίσει νὰ συλλάβωσι ἐνεργητ. διάμεσον.

15) θέσθαι τὰ ὄπλα=νὰ παραταχθῶσιν ἐνοπλοι (οἱ ὅπλιται)· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἔκέλευσε·

16) καὶ εἴσω=καὶ ἐντὸς (δηλ. τῆς σκηνῆς)·

17) παρεκάλεσε· τοῦ παρακαλῶ=προσκαλῶ·

18) ὅς γε=διότι οὗτος βεβαίως·

19) καὶ αὐτῷ (τῷ Κύρῳ) καὶ τοῖς ἄλλοις (τοῖς ἑπτά) ἐδόκει προτιμηθῆναι=καὶ εἰς αὐτὸν τὸν (Κύρον) καὶ εἰς τοὺς ἄλλους (τοὺς ἑπτά) ἐφαίνετο δοθὸν νὰ προτιμηθῇ·

20) μάλιστα τῶν Ἑλλήνων=περισσότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους "Ἑλληνας.

Β' ΠΡΑΓΜΑΤ. τοὺς ἀρίστους—ἑπτά· ἡ ἀκολουθία τῶν βασιλέων τῆς Περσίας ἀπελεῖτο ἐξ ἑπτὰ ἐπιφανεστάτων Περσῶν, οὓς καὶ ὁ Κύρος εἶχεν, ὃς διαφιλονικῶν τὸ βασιλικὸν ἀξιώματα ἤσαν δὲ ἑπτά, διότι ἑπτὰ ἤσαν αἱ Περσικαὶ φυλαὶ καὶ ὁ ἀριθμὸς 7 ἦτο παρ' αὐτοῖς ἵερος, ὃς παρ' ἥπαιν δὲ 3·

τοὺς τῶν Ἑλλήνων στρατηγούς· διότι εἰς τούτους ὁ Κύρος εἶχε περιστοέραν ἐμπιστοσύνην παρὰ εἰς τοὺς Πέρσας·

τούτους δὲ θέσθαι τὰ ὄπλα· ὁ Κύρος λαμβάνει τὰ προφυλακτικὰ ταῦτα μέτρα, διότι ἐφοβεῖτο μήπως οἱ βάρβαροι ἀκούσαντες τὴν εἰς θύματον καταδίκην τοῦ Ὁρόντη, ἀνδρὸς ἐν βασιλικῷ αἷματος καὶ ίκανοῦ πολεμιστοῦ, προβῶσιν εἰς στασιαστικόν τι κίνημα·

Κλέαρχον· ὁ Κύρος ἔκάλεσε τὸν Κλέαρχον τὸ μὲν λόγῳ ἐκτιμήσεως, τὸ δὲ ἵνα είναι μάρτυς τῆς δικαιονορισίας τοῦ Κύρου καὶ καταστήσῃ ταύτην γνωστὴν εἰς τοὺς Ἑλληνας.

(ν. ἱ. ἐν.) Ἐροχοποιητικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Ὁρόντα συλληφθεῖσα ἀποκαλύπτει τὴν ἐπιβουλήν του πρὸς τὸν Κύρον, ὅστις διατάσσει τὴν σύλληψίν του.

Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐπεὶ δ' ἐξῆλθεν=ὅτε δὲ ἐξῆλθεν (ὁ Κλέαρχος ἐκ τῆς σκηνῆς)·

2) ἐξῆγγειλε=ἀνήγγειλεν ἐξω (τῆς σκηνῆς)·

3) τὴν αρίστην—ώς ἐγένετο=ώς ἡ κοίσις ἐγένετο=πῶς η δίκη τοῦ Ὁρόγνινε· σχῆμα προληφεως·

4) οὐ γάρ ἀπόροιτον ἦν=διότι δὲν ἦτο ἀπηγορευμένον (τὸ νὰ ἀναγγεῖλῃ τις πᾶς ἐγινεν η δίκη)·

5) ἀρχειν τοῦ λόγου=ὅτι ἔκαμεν ἀρχὴν τοῦ λόγου· ἐν ᾧ τὸ ἀρχομαι τοῦ λόγου=κάμινω ἀρχὴν τοῦ λόγου καὶ ἔξακολουθὸν ὁ ἴδιος· ἀντίθ. παύομαι·

6) σὸν ὑμῶν βούλευσόμενος=συσκεπτόμενος μὲ σᾶς·

7) ὄπτως—τοῦτο πρᾶξω=ἴνα τοῦτο πρᾶξω·

8) πρὸς θεῶν καὶ πρὸς ἀνθρώπων=κατὰ τὴν κοίσιν τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων·

9) τουτοῦ=τούτου ἐδῶ· λέγων τοῦτο ὁ Κύρος θὰ ἐδείξει τὸν Ὁρόντην·

10) γάρ=δῆλα δῆ·

11) ἐδωκεν—εἶναι=ἔδωκε διὰ νὰ εἶναι·

12) ταχθεὶ, =διαταχθείς·

- 13) ἔχων=κατέχων·
 14) καὶ ἐγὼ—ἐποίησα=καὶ ἐγὼ προσπολεμῶν αὐτὸν ἐποίησα=καὶ ἐγὼ πολεμῶν ἐναντίον αὐτοῦ τὸν ἔκαμα· πρόλιψις·
 15) ὥστε δάξαι τούτῳ—πανύσσασθαι=ώστε νὰ φανῇ καλὸν εἰς τοῦτον (τὸν Ορόνταν) νὰ πάνησῃ τὸν ἐναντίον μου πόλεμον·
 16) δεξιάν=βεβαίωσιν φιλίας διὰ τῆς δεξιᾶς (χειρός).
 17) ἔστιν ὅτι σὲ ἡδίκηρος=ὑπάρχει κάμψια ἀδικία, τὴν ὅποιαν νὰ σοῦ ἔκαμα, σὲ ἡδίκηρος εἰς τίποτε·
 18) ὅτι οὐ=ὅτι ὅχι· (δηλ.. ὅτι δὲν μὲ ἡδίκηρος εἰς τίποτε).

Β' ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. ἐμοῦ ἀδελφοῦ δηλ.. τοῦ Ἀρταξέρξου περιφρονήτης λέγει ἀδελφοῦ καὶ ὅχι βασιλέως·

ώστε δάξαι—πανύσσασθαι· ή ἀποχὴ τοῦ Ὁρόντα ἀπὸ τοῦ πολέμου δὲν ἐπηροεύθη ὑπὸ τῆς ἀνάγκης, ἀλλ᾽ ἡτοὶ ἴδια αὐτοῦ ἀπόφασις· διὰ τοῦτο ἡ ὑπορροὴ εἰς τὸ ἔγκλημα ἐπιβαρύνει περισσότερον τὴν θέσιν αὐτοῦ καὶ εἶναι μᾶλλον ἀξιοτιμώρητος·

δεξιάν ἔδωκα καὶ ἔλαβα· ή χειραφία ἐπὶ ἔχθρῶν ἡτο· ἀσφαλές σημεῖον συμφιλιώσεως· τὸ ἔθιμον τοῦτο διασφέται μέχρι σήμερον παρ' ἡμῖν ἐπὶ ὄμοιάς περιπτώσεως, ἐπὶ συμφωνῶν κλπ.

μετὰ ταῦτα· ἔντεῦθεν ἀρχεται ή κυρία πρότασις, τὴν ὅποιαν ὁ συγγραφεὺς χάριν ζωρότητος ἐκφέρει ὡς ἐρώτησιν εὐθείαν· ή δὲ ἀποστροφὴ τοῦ λόγου πρὸς τὸν Ὁρόνταν μεταβάλλει κατ' ἀνάγκην τὸν λόγον εἰς διάλογον.

(π.λ.εν.) 'Ο Κύρος λέγει πρὸς τοὺς ἐν τῇ σκηνῇ τον συνελθόντας ὅτι
 συνεκάλεσεν αὐτούς, ἵνα μετ' αὐτῶν συσκεφθῇ καὶ πράξῃ ὅτι
 εἴναι δίκαιον περὶ τοῦ Ὁρόντα.

- Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) οὐκοῦν=ώστε λοιπόν·
 2) οὐδὲν ὑπὲρ ἐμοῦ ἀδικούμενος, ὃς αὐτὸς σὺ δυολογεῖς=ἄν καὶ οὐδόλως ἡδικεῖσθαι· ἐμοῦ, καθὼς σὺ ὁ ἴδιος δύολογεῖς·
 3) ὑστερον ἀποστάς=ὑστερον ἀφ' οὐδὲν ἀπεστάτησες ἀπ' ἐμοῦ ἀπῆλθες·
 4) εἰς Μυσοὺς=εἰς τὴν γύρων τῶν Μυσῶν·
 5) κακῶς ἐποίεις=ἐκακοποίεις, ἔβλαπτες·
 6) ὅτι ἐδύνω=ὑστον ἡδύνασθαι· τὸ ἐδύνω β' ἐν. παρατ., τοῦ ὅ. δύναμαι·
 7) ἐφη=παρεδέχθη, ώμιολόγησεν (ὁ Ὁρόντας ὅτι ἐκακοποίει τὴν γύρων τοῦ Κύρου).
 8) αὖ=πάλιν.
 9) ἐγνως=ἐνόησες· ἀδό. τοῦ γιγνώσκω κλινόμενος κατὰ τὰ εἰς μι·
 10) τὴν σαντοῦ δύναμιν=τὴν ἀδυναμίαν σου· εἰρωνικῶς·
 11) μεταμέλειν σοι ἐφησθα=ἔλεγες· ὅτι μετανοεῖς·
 12) πιστὰ=ἐνορκον διαβεβαίωσιν πίστεως· ἀνώτερος βαθμὸς συνδιαλλαγῆς τοῦ διὰ χειραφίας·
 13) Τί ἀδικηθεῖς=τίνα ἀδικίαν ὑποστάς, εἰς τί ἀδικηθεῖς·
 14) φανερὸς γέγονας=ἔφωράθης· περίφρασις·
 15) ἐπιβουλεύων=ὅτι μὲ ἐπιβουλεύεις· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ φανερὸς γέγονας·

- 16) εἰπόντος=ἀφ' οὗ ώμολόγησε·
 17) ὅτι οὐδὲν ἀδικηθεῖς=ὅτι ἂν καὶ εἰς τίποτε δέν ἡδικήθη (ἐνν. φανερὸς γέγονεν ἐπιβουλεύων).
 18) περὶ ἔμε= πρὸς ἐμέ·
 19) ἥ=βεβαιώς (δηλ. ὁμολογῶ).
 20) ἀνάγκη γάρ=διότι εἶναι ἀνάγκη (δηλ. νά διμολογῶ).
 21) ἐκ τούτου=μετά τούτο.
 22) ἔτι= εἰς τὸ ἔξῆς·
 23) γένοιο ἄν=δύνασαι νά γίνῃς.
 24) οὐδ' εἰ γενοίμην-δόξαιμι=καὶ ἔὰν ἥθελον γίνει (φίλος καὶ πιστὸς) εἰς σὲ τούλαχιστον οὐδέποτε πλέον ἥθελον φανῇ (ὅτι εἴμαι τοιοῦτος).

Β' ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. εἰς Μυσούς· ή Μυσία ἔκειτο εἰς τὰ ΒΔ τῆς Μ. Ασίας.

τῆς Ἀρτέμιδος· δηλ. τῆς ἐν Ἐφέσῳ, ἡ ὅποια καὶ ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἐτιμᾶτο, ὃς καὶ σῆμερον Μοναστηροί τινες λατρεύουσι τὸν "Ἄγιον Γεώργιον καὶ π.

(κ.τ.λ. ἐν.) Ὁ Ορόντας ἀνακρινόμενος ὑπὸ τοῦ Κύρου ὁμολογεῖ τὴν ἐνοχήν του.

20η

- Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) πρὸς ταῦτα=ἐν σχέσει πρὸς αὐτὰ (δηλ. πρὸς ὅσα εἰπεν δ 'Ορόντας').
 2) τοιαῦτα μὲν—τοιαῦτα δέ· σχῆμα ἐπαναφορᾶς.
 3) ἀπόφηναι γνώμην=εἰπὲ τὴν γνώμην σου τὸ ἀπόφηναι εἶναι ἀορ. τοῦ ὅμη. ἀποφαίνομαι.
 4) ἐκποδῶν ποιεῖσθαι=νά τὸν ἐκβαλωμεν ἐκ τῶν ποδῶν μας ὃς πρόσσοκμα=νά τὸν ἐξαφανίσωμεν, νά τὸν φρονεύσωμεν (κ. νά τὸν ξεπαστρέψωμεν).
 5) ὃς μηκέτι δέῃ=διά νά μὴ ὑπάρχῃ πλέον ἀνάγκη.
 6) τοῦτον φυλάττεσθαι=νά προφύλαττώμεθα ἀπὸ τοῦτον.
 7) ἀλλὰ σχολὴ ἥ ἡμῖν=ἀλλ' ἵνα ὑπάρχῃ εἰς ἡμᾶς εὐκαιρία, ἀλλ' ἵνα μας μένη καρός.
 8) τοὺς ἔθελοντάς φίλους=τοὺς ἐκουσίους φίλους (δηλ. τοὺς ἔξ οἰκείας βούλήσεως).
 9) εὖ ποιεῖν=νά εὐεργετῶμεν· ἐξαρτ. ἐξ τοῦ σχολὴ ἥ ἡμῖν.
 10) προσθέσθαι=ὅτι προσετέθησαν, συνεφώνησαν.
 11) κελεύοντος Κ.=κατὰ προσταγὴν τοῦ Κ.
 12) τῆς ζώνης=ἐκ τῆς ζώνης.
 13) ἐπὶ θανάτῳ=διὰ θάνατον.
 14) καὶ οἱ συγγ.=ἀκόμη καὶ οἱ συγγ.
 15) οἵ προσετάχθη=ἔκεινοι, εἰς τοὺς ὅπαίους ἐδόθη διαταγὴ (ὑπὸ τοῦ Κ. νά ἐξαγάγωσιν αὐτὸν πρὸς θάνατον).
 16) σκηπτρούχων=σωματοφυλάκων.

17) πάντοτε=ποτὲ ἔως τώρα.

18) ὅπως=πῶς.

19) εἰδὼς ἔλεγε=ἀκριβῶς γνωρίζων διηγεῖτο.

Β' ΠΡΑΓΜΑΤ. ἐλασσον τῆς ζώνης· ἵτο ἔθιμον παρὰ τοῖς Πέρσαις τοὺς εἰς θάνατον καταδικαζομένους νὰ λαμβάνωσιν ἐκ τῆς ζώνης (Διόδωρος). σκηπτούχων· ἥσαν οἱ σωματοφύλακες τοῦ βασιλέως καὶ τῶν σατραπῶν· ὀνομάζοντο δ' οὗτοι ἐκ τοῦ σκηπτρού, τὸ ὅποιον ἐκράτουν·

καὶ οἱ συγγενεῖς· ἐν τῇ συνεδρίᾳ ὑπῆρχον καὶ τινες συγγενεῖς τοῦ ὄφοντα· διὰ τοῦτο ἴσως ὁ Κύρος ἐξήτησε πρῶτον τὴν γνώμην τοῦ Κλεάρχου, διότι ἔκεινοι πρῶτοι ἐρωτώμενοι ἴσως θὰ ἀπεραινοῦντο μετριώτερον περὶ αὐτοῦ.

(z. i. ἐν.) Καταδίκη εἰς θάνατον καὶ θανάτωσις τοῦ Ὁφόντα

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ὅς ἐγ τοῖς προηγουμένοις κεφαλαίοις

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

21η

Α' ΓΑΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐξέτασμν=ἐπιθεώρισιν.

2) περὶ μέσας νύκτας=περὶ τὸ μεσονύκτιον.

3) ἐδόκει=ἐνόμιζε, δηλ. ὁ Κύρος.

4) ἡξειν=ὅτι θὰ ἔλθῃ (ὁ βασιλεὺς)· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐδόκει.

5) εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἔω=τὴν ἐπομένην προώταν.

6) μαχούμενον=ἴνα συνάψῃ μάχην· μετοχ. μελλ. τοῦ ὁ. μάχομαι.

7) ἡγεῖσθαι· τοῦ ὅμη, ἡγέομαι· οῦμαι=είμαι ἡγεμών, διευθύνω· ἡγεῖσθαι=;

8) διέταξε=ἔβαλεν εἰς τάξιν μάχης, παρέταξε.

9) αὐτόμολοι=οἱ ἐκουσίως πρός τοὺς πολεμίους λιποτακτοῦντες στρατῶται.

10) ἀπῆγγελλον=ἔφερον ἀγγελίας, ἀνήγγελλον.

11) συνεβουλεύετο ἐνν. αὐτοῖς· ἐσυνεσκέπτετο μετ' αὐτῶν, ἡρώτα τὴν γνώμην τον.

12) πᾶς ἀν-ποιοῦτο=πᾶς ἡδύνατο νὰ πολεμήσῃ.

13) θαρρούνων=ἐνθαρρύνων, πρόσπαθηντεῖνθαρρύνη.

14) παρηγνει-τοιάδε=ἔδιδε συμβουλὰς τοιαύτας.

Β' ΠΡΑΓΜΑΤ. Κλέαρχον τοῦ δεξιοῦ ἡγεῖσθαι· τὸ δεξιὸν κέρας ἵτο τιμητικὴ θέσις, ἦν τῇ διαταγῇ τοῦ Κύρου λαμβάνει ἡδη ὁ Κλέαρχος, ἐνῷ κατὰ τὴν ἐν τῷ Τυριασίῳ παράταξιν εἶχε ταύτην ὁ Μένων.

(z. i. ἐν.) Ὁ Κύρος ἐλπίζων μάχην ἐπιθεωρεῖ τὸν στρατὸν τον.

Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) οὐκ ἀπορῶν-ἄλλα νομίζων=όχι διότι ἔχω ἔλλειψιν, διότι στεροῦμαι, ἄλλα διότι νομίζω τί εἰδους μετοχαὶ εἶναι σύνται;

2) ἀμείνονες=καλυτέρους (χατά τὴν ψυχήν)· συγκριτ. τοῦ ἀγαθός·

3) κρείττονες=ἀνδρειοτέρους (χατά τὴν σωματικὴν δύναμιν)· συγκρ. ὥσαύτως τοῦ ἀγαθός·

4) εἶναι=ὅτι εἰσθε· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ νομίζων·

5) ὅπως οὖν ἔσεσθαι· ἔξαρτάται ἐκ τοῦ νοούμενου ὁρίματος: δρᾶτε = προσέρχετε λοιπὸν πῶς θὰ εἰσθε, πῶς θὰ φανῆτε·

6) ἡς κέκτησθε ἀντὶ ἡν κέκτησθε=τὶν διοίαν ἔχετε· ἔλξις·

7) καὶ ἡς=καὶ διὰ τὴν ὅποιαν·

8) εὐδαιμονίζω=μακαρίζω, ἐνῷ τὸ εὐδομούνω=εἴπαι εὐδαίμων·

9) εὖ ζήτε=καλῶς γνωρίζετε· προστακτ. τοῦ ὁ. οἰδα·

10) ἑλούμην ἀν=ὅτι ἥθελον προτιμήσει· μεσ. ἀδρ. τοῦ ὁ. αἰροῦματι·

11) ἀνθ' ὧν ἔχω πάντων=ἀντὶ δλων, ὅσα ἔχω·

12) καὶ ἄλλων=καὶ ἀντὶ ἄλλων·

13) πολλαπλασίων = περισσοτέρων·

14) εἰς οἷον ἔρχεσθε ἀγῶνα = οἵος ἐστιν ὁ ἀγώνιν εἰς ὃν ἔρχεσθε = εἰς δοποίου εἰδους ἀγῶνα ἔρχεσθε (δηλ. μὲ ποίους ἀνθρώπους ἔρχεσθε νὰ πολεμήσετε).

15) ὑμᾶς - διδάξω = θὰ σᾶς παραστήσω·

16) εἰδώς· μετ. αἰτιολ. τοῦ ὁ. οἰδα· πῶς θὰ ἀναλυθῇ;

17) γάρ = δῆλα δή·

18) πολλῆ κραυγῆ ἐπίασι = μετά πολλῆς κραυγῆς ἐπέρχονται, ἐφορμῶσι· τὸ ἐπίασι· τοῦ ὅμη. ἐπέρχομαι, ἐτέμη δὲ εἰς πληθυντ. ἀριθ. διότι τὸ πλῆθος, εἰς ὃ ἀνήκει εἶναι λέξις περιληπτική·

19) ταῦτα· δηλ. τὸ πλήθος καὶ τὴν κραυγήν·

20) ἀν—ἀνάσχησθε=έαν υπομείνητε· τοῦ ὅμη. ἀν—έχομαι ἀόρ. β' ύποτ.

21) τὰ ἄλλα=κατὰ τὰ ἄλλα·

22) δοκῶ μοὶ καὶ αἰσχύνεσθαι=νομίζω ὅτι καὶ ἐντρέπομαι·

23) οἷονς=διότι τοιούτους (δηλ. δειλούς)·

24) ἡμῖν γνώσεσθε=πρὸς λύτην μας θὰ γνωρίσητε· τὸ ἡμῖν δοτ. ἡθική·

25) καὶ εὖ τῶν ἐμῶν γενομένων=καὶ ἂν ἐπιτύχουν αἱ ἐπιχειρήσεις μου (έαν δηλ. νικήσω)·

26) ἔγω ὑμῶν—ποιήσω ἀπελθεῖν· ἡ σύνταξις: ἔγω ποιήσω τὸν μὲν βουλομένον ὑμῶν ἀπιέραι οὕκαδε ξηλωτὸν τοῖς οἴκοις ἀπελθεῖν=ἔγω θὰ κάμω τὸν μὲν ἐπιθυμοῦντα ἐξ ὑμῶν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του, νὰ ἀπέλθῃ ξηλευτὸς εἰς τοὺς συμπατριώτας του·

27) τὰ παρ' ἐμοὶ ἐλέσθαι ἀντὶ τῶν οἴκοι=νὰ προτιμήσωσι τὰ ἐμὰ ἀγαθὰ ἀντὶ τῶν ἐν τῇ πατρίδι (δηλ. νὰ προτιμήσωσι νὰ μένωσι πλησίον μου παρὰ εἰς τὴν πατρίδα των).

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤ. ἀνθ' ὧν ἔχω· τὰ πάντα δίδει ἀντὶ ἐνὸς ἀγαθοῦ — τῆς ἐλευθερίας!

ἀνθρώπους· ἡ λέξις ἀνθρώπος περιφρονητικῶς λέγεται ἐνταῦθα κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἀνήρ, ὅπερ σημαίνει τὸν γενναῖον, τὸν ἔχον·

(π. Ἰ. ἑν.) Ὁ Κῦρος ἐνθαρρύνει τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐξαίρων τὰς ἀρετάς των καὶ τὴν πρόστιν ἀντιπάλους ὑπεροχήν.

23η

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐνταῦθα = τότε· χρονικῶς·

2) πιστὸς = ἔμπιστος·

3) καὶ μὴν = καὶ δῆμος·

4) διὰ τὸ ἐν τοιαύτῳ εἶναι = διοτι εὑρίσκεσαι εἰς τοιαύτην θέσιν (δηλ. θέσιν ἐπικινδυνού)·

5) ἂν δὲ εὐ γένηται τι = ἔὰν δὲ γίνῃ εὐτύχημά τι (δηλ. ἔὰν νικήσῃς)·

6) οὐ μεμνήσεσθάι σε = ὅτι δὲν θὰ ἔχῃς ἐνθυμηθῆ (τὰς ὑποσχέσεις τετελ. μέλλ. τοῦ ἥημ. μιμησθομού·

7) ἔνιοι δὲ ἐνν. φασὶ = μερικοὶ δὲ (λέγουσι)·

8) εἰ μεμνῆσθαι τε καὶ βούλοιο = καὶ ἂν θήθελες ἐνθυμηθῆ καὶ ἐπεθύμεις (νὰ ἀποδώσῃς δηλ. δσα. ὑπόσχεσαμ) μεμνῆσθαι παραπ. εὐπτ. τοῦ ὁ. μιμησθομαί, τύπος μονολητικούς·

9) ἂν δύνασθαι = θήθελες δυνηθῆ· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ νοούμενου φαστί·

10) ἔστι μὲν ἡμῖν = ὑπάρχει βεβαίως εἰς ἡμᾶς (δηλ. εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τὸν ὀδελφόν)·

11) ἡ ἀρχὴ ἡ πατρῷα = τὸ πατρικὸν κράτος·

12) μέχρι οὖ = μέχρις ἐκεὶ ὅπου·

13) διὰ καῦμα = ἔνεκα τῆς θερμότητος·

14) διὰ τὸν χειμῶνα = ἔνεκα τοῦ ψύχους·

15) σατραπεύονται = διοικοῦσιν ὡς σατράπαι·

16) ἡμᾶς δεῖ — ποιῆσαι = δεῖς ἡμᾶς ποιῆσαι τοὺς ἡμετέρους φίλους ἔγκρατεῖς τούτων = πρέπει ἐγώ νὰ καταστήσω τοὺς ιδικούς μου φίλους κυρίους τούτων·

17) δέδοικα = φοβοῦμαι·

18) μὴ οὐκ ἔχω δὲν δῶ = μήπως δὲν ἔχω τί νὰ δώσω·

19) ἵναντος = ἀρκετούς·

20) ἡμῶν δὲ — δώσω = ἐκάστω δὲ ὑμῶν τῶν Ἑλλ. καὶ σιέφανον δώσω κρυστοῦν·

21) καὶ τοῖς ἄλλοις = καὶ εἰς τοὺς ἄλλους (δηλ. τοὺς μὴ ἀκούσαντας).

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤ. ἡμᾶς δεῖς δὲ πληθυντ. ἡμᾶς ἐτέθη χάριν μετριοφροσύνης ποίον ἀριθμὸν μεταχειρίζομεθα;

στέφανον χρυσοῦν δώσω· δὲ πληθυντ. ἡμᾶς δέδετο εἰς τοὺς νικῶντας ἐν τοῖς ἀγῶνιν ἢ ἐν τῷ πολέμῳ, εἴτε εἰς τοὺς παρέχοντας μεγίστην ὑπῆρξάν τη πατρίδι. Ο Κῦρος ὑπισχνεῖτο εἰς τοὺς Ἑλληνας δῶρον ἐλληνιζόταν καὶ τιμητικώτατον.

(π. Ἰ. ἑν.) Ὁ Κίρος ὑπισχνεῖται εἰς τοὺς Ἑλληνας τιμᾶς καὶ ἀμοιβάς.

- Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐνταῦθα δὴ=ιότε λοιπόν· χρονικῶς·
 2) ἐν τῇ ἔξοπλισίᾳ=κατά τὴν ἐπιθεώρησιν·
 3) ἀριθμὸς=ἀριθμησις·
 4) ἀσπὶς=ἀσπιδοφόροι δηλ. ὅπλιται μετωνυμία·
 5 μυρία καὶ τετρακοσία=δέκα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι·
 6) δέκα μυριάδες=100,000·
 7) ἑκατὸν καὶ εἴκοσι μυριάδες=1,200,000·
 8) ἄλλοι δὲ ἡσαν=ἐκτὸς δὲ τούτων ἡσαν·
 9) παρεγένοντο=παρευρέθησαν·
 10) οἱ αὐτομολήσαντες=οἱ λιποτακτήσαντες·
 11) ληφθεῖτες=συλληφθέντες.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤ. ἀρματα δρεπανηφόρα· ἡσαν πολεμικαὶ ἄμαξαι ἔχουσαι δρέπανα περὶ τοὺς ἄξονας καὶ εἰς τὰ πλάγια, ἵνα κατακόπτωσιν, διντινα ἥθελον συναντήσει·

ἀριθμὸς ἐγένετο τῶν μὲν Ἐλλήνων ὁ ἐνταῦθα ἀναφερόμενος ἀριθμὸς τῶν Ἐλλήνων δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὸν ἐν 10ῃ, 2 ἀναφερόμενον· οἱ ἐλλείποντες 1100 ἄνδρες φαίνεται ὅτι ἐκ διαφόρων λόγων ἀπολέσθησαν.

(κ. ι. ἐν.) Ἀπαρίθμησις τῶν ἀντιπάλων στρατευμάτων.

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) συντεταγμένῳ τῷ στρατεύματι=μὲ τὸν στρατὸν του παρατεταγμένου·

- 2) φέτο· παρτ. τοῦ ὁ. οἵμαι=νομίζω· φέτο=;
 3) μαχεῖσθαι βασιλέα=ὅτι θὰ πολεμήσῃ ὁ βασιλεὺς·
 4) κατὰ γὰρ μέσον τὸν σταθμὸν τοῦτον=διόνι κατὰ τὸ μέσον τοῦ σταθμοῦ τούτου·
 5) δρυντὴ=έσκαμψενη (δηλ. τεχνητὴ καὶ ὅχι φυσική)·
 6) τὸ εὑρός δργυιαί· ἀντὶ ὁργιῶν κατ' ἀφομοίωσιν πρὸς τὸ ὑποκ. τάφρος·
 7) παρετέτατο=παραλλήλως ἵτο ἐντεταμένη, εἶχεν ἐκταθῆ·
 8) ἄνω=πρὸς τὰ ἄνω, πρὸς τὰ ἐνδότερα·
 9, ἐπὶ δώδεκα παρασάγγας=εἰς ἐκτοσιν δώδεκα παρασαγγῶν
 10) παρὰ=πλησίον·
 11) ποιεῖ· ίστορ. ἐνεστός=;
 12) ἀντὶ ἐρύματος=ἀντὶ ὁχυρώματος, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς ὀχυρώμα·
 13) ἐπειδὴ πυνθάνεται=ὅτε ἐπληρωφορήθη· ίστορ. ἐνεστώς·
 14) προσελαύνοντα=ὅτι προσήρχετο, ἐπλησίαζε·
 15) πάροδος=διάβασις·
 16) ἐγένοντο εἴσω=ῆλθον ἐντὸς (δηλ. ὁ Κῦρος καὶ ἡ στρατιά)· τὸ ἐγένοντο κατὰ πληθυντ. ἀριθμόν, διότι τὸ στρατιὰ εἶναι περιληπτικόν.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤ. μέχρι τοῦ Μηδίας τείχους· τὸ τείχος τοῦτο εἶχεν φροδομῆν ἀπὸ τῶν Βαβυλωνίων, ὅπως προφυλάττῃ τὴν κώραν ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Μήδων·

άντι ερύματος τοιαύτην συνήθειαν είχον οἱ βασιλεῖς τῶν Περσῶν, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Διόδωρος (ΙΔ', 22).

(κ. Ἰ. ἐν.) *Ο Κῦρος νομίζων ὅτι τὴν ἡμέραν ταύτην θὰ πολεμήσῃ ὁ βασιλεὺς πορεύεται μὲ τὸν στρατὸν του ἐν τάξει μάχης.

26η

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἀλλ' ὑποχωρούντων-ἴχνη πολλὰ=ἄλλα ἵκην πολλὰ ἵππων καὶ ἀνθρώπων ὑποχωρούντων φανερὰ ἥσαν τὸ ἥσαν ἐτέθη κατὰ πληθ. ἀριθ. ἀντὶ ἦν, διότι δὲν ἥσαν εἰς ἐν μόνον μέρος ἔχην, ἀλλὰ εἰς πολλά.

2) ὅτι τῇ ἐνδεκάτῃ ἀπ' ἐκείνης=διότι πρὸ δέκα ἡμερῶν.

3) θυόμενος= υσιάζων διὰ τὸν ἑαυτόν του, υσιάζων, ἵνα προμαντεύῃ τὸ μέλλον· ἐν φ τὸ θύω=ἀπλῶς υσιάζω.

4) δέκα ἡμερῶν=ἐντὸς δέκα ἡμερῶν.

5) ἐπεὶ δ'=ἐπειδὴ δέ.

6) ἀπεγνωκέναι τοῦ μάχεσθαι=ὅτι ἀπελπισθεὶς παρῆτησε τὴν ἰδέαν νὰ συνάψῃ μάχην.

7) τὴν πορείαν ἐποιεῖτο=ἐπορεύετο· περίφρασις.

8) τὸ δὲ πολὺ αὐτῷ=τὸ δὲ περισσότερον μέρος τοῦ στρατοῦ του.

9) ἀνατεταργμένον=ἰνακατωμένον, ἐν ἀταξίᾳ.

10) καὶ τῶν ὅπλων τοῖς στρατιώταις πολλὰ=καὶ πολλὰ ἐκ τῶν ὅπλων τῶν στρατιωτῶν.

Β' ΠΡΑΓΜΑΤ. τὸν Ἀμπρακιώτην· τὸν καταγόμενον ἐκ τῆς Ἀμπρακίας, τῇσι σημερινῇ "Αρτησ.

τρισχιλίους διαφεικούς· ἔλαστος χρυσοῦς διαφεικὸς εἶχεν ἀξίαν 20 δραχμῶν ἀπτικῶν· οἱ 3000 διαιτεῖοι μὲ πόσας δραχμάς ἀπτικάς ἴσοδυναμούσι;

(κ. Ἰ. ἐν.) *Ο Κῦρος νομίσας ὅτι ὁ βασιλεὺς παρῆτησε τὴν ἰδέαν νὰ συνάψῃ μάχην, πορεύεται ἡμελημένως.

Σ. Ηροπαρασκευὴ τῶν ἀντεπίκλων πρὸς μάχην.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ώς ἐν τῷ α' καὶ β' κεφαλαίῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ

27η

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) Καὶ ἥδη τε=καὶ τότε πλέον·

2) ἦν ἀμφὶ ἀγορῶν πλήθουσαν = ἵτο περίπου ή ὥρα, καθ' ἦν ἡ ἀγορὰ ἵτο πλήρης ἀνθρώπων (δηλ. ἀπὸ 9—12 π. μ.).

3) καταλένει = νὰ καταλύσῃ, νὰ σταθμεύσῃ (κ. νὰ κάμη πονάκι).

4) ἡρίκα = δύπτε.

- 5) προφαίνεται = φαίνεται μακρόθεν, προβάλλει·
 6) ἐλαύνων = τρέχων ἔφιππος·
 7) ἀνὰ κράτος = μὲν ὅλας τὰς δυνάμεις (κ. ἐς τὰ τέσσερα).
 8) ἰδρουντι ἵππω = μὲν τὸν ἵππον (τοῦ) ἰδρωμένον.
 9) οἵς ἐνετύγχανε = ὅσους συνήντα.
 10) βαρβαρικῶς = Περσιστί, εἰς τὴν Περσικὴν γλῶσσαν, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ Ἑλληνικῶς = 'Ἑλληνιστί·
 11) ἔνθα δὴ = τότε λοιπόν· χρονικῶς·
 12) τάραχος = ταραχή·
 13) ἀντίκα = ἀμέσως·
 14) ἐπιπεσεῖσθαι σφίσιν = ὅτι θὰ ἐπιπέσῃ κατ' αὐτῶν·
 15) ἀτάκτοις οὖσι = ἐν φήσιν ἐν ἀταξίᾳ·
 16) ἐνέδυν = ἐνεδύθη· ἀορ. β' ἐνεργ. τοῦ ὁ. ἐν-δύομαι κλινόμενος κατὰ τὰ εἰς -μ·
 17) ἐξοπλίζεσθαι καὶ καθίστασθαι = νὰ ὀπλίζωνται καλῶς καὶ νὰ τοποθετῆται ἔκαστος· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ παρήγγελλεν.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν οἱ ἀρχαῖοι δὲν εἶχον τὴν σημερινὴν διαίρεσιν τῆς ἡμέρας· οὗτοι διήρουν αὐτὴν ὡς ἔξῆς· εἰς πρώτην ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἥλιου μέχρι τῆς 9 π.μ., εἰς πλήθουσαν ἀγορὰν ἀπὸ 9 — 12, εἰς μεσημβριαν ἀπὸ 12 — 2 μ.μ. καὶ εἰς δεύτην ἀπὸ 2 — 6 μ.μ. Τὴν σημερινὴν διαίρεσιν τῆς ἡμέρας ἥρχισαν νὰ μεταχειρίζωνται ἀπὸ τοῦ Ἰπτάρου ἥτοι ἀπὸ τοῦ 140 π.Χ..

τὸν θώρακα· δὲν θώραξ ἦτο χαλκοῦν κάλυμμα προφυλάσσον τὸ ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ μέχρι τῶν σκελῶν μέρος τοῦ σώματος·

παρήγγελλεν· τὰ στρατιωτικὰ παραγγέλματα ἐδίδοντο τότε ἢ διὰ σάλπιγγος ἢ διὰ κέρατος ἢ διὰ σημείων· ἀν ὅμως δὲν ἔπρεπε νὰ γίνουν γνωστὰ εἰς τοὺς πολεμίους, μετεδίδοντο ἀπὸ στόματος εἰς στόμα.

(κ. ἱ. ἐν.) Ὁ Πατηγύνας ἀναγρέλλει πρὸς τὸν Κῦρον τὴν προέλασιν τοῦ βασιλέως.

- Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἔνθα δὴ = τότε λοιπόν·
 2) καθίσταντο = παρετάσσοντο·
 3) τὰ δεξιὰ τοῦ κέρατος = τὸ δεξιὸν κέρας (τοῦ 'Ἑλληνικοῦ').
 4) ἔχόμενος δηλ. τοῦ Κλεάρχου = πλησίον τοῦ Κλεάρχου·
 5) εἰς κιλίους = περίπου κιλοί·
 6) παρὰ Κλ. = πλησίον τοῦ Κλ.
 7) πελταστικὸν = οἱ πελτασταί περιληπτικόν·
 8) ὑπαρχος = ὑπαρχηγός·
 9) ὅσον ἔξακος = περίπου ἔξαρτος·
 10) κατὰ μέσον = εἰς τὸ μέσον, εἰς τὸ κέντρον·
 11) ψιλήν = ἄνευ κράνους (δηλ. μὲν ἡ μόνη τὴν τιάραν).

Ν. Σ. Γκωνοπούλλον Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια, τόμ. Β'

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. παραμηριδίοις· ἥσαν καλύμματα χαλκᾶ προφυλάσσοντα τὸν μηροὺς τῶν ἵππων καὶ τῶν ἵππεων·

προμετωπίδια· ἥσαν καλύμματα τιθέμενα ἐπὶ τοῦ μετώπου τῶν ἵππων χάριν προφυλάξεως καὶ στολισμοῦ.

προστερνίδια· καλύμματα προφυλάσσοντα τὸ στέρον τῶν ἵππων.

(κ. ἱ. ἑν.) Ἡ παράταξις τοῦ στρατοῦ τοῦ Κύρου.

29η

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) μέσον ἡμέρας=μεσημβρία (12—2 μ. μ.)

2) οὗπω=ἡσαν=δὲν ἥσαν ἀκόμη·

3) ἡνίκα=ὅτε·

4) δείλη=δεῖλινόν·

5) χρόνῳ δὲ συχνῷ ὑστερον=μετὰ πολὺν δὲ καιρὸν ὑστερον·

6) μελανία τις=σάν μία μαυρίλα· πρβλ. τὸ δημώδες «πολλὴ μαυρίλα πλάκωσε» κ.λ.π.»

7) ἐπὶ πολύ=ἐπὶ πολλὴν ἔκτασιν·

8) τάχι δή=ταχέως πλέον·

9) χαλκός τις=ὅπλον τι χάλκινον· συνεκδοχή·

10) αἱ τάξεις=τὰ σώματα τοῦ στρατοῦ·

11) λευκοθώρακες=ἔχοντες θώρακας λευκοὺς (δηλ. λινοῦς)·

12) ἄρχειν=ὅτι ἡτο ἀρχηγός· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ λέγεται·

13) ἔχομενοι δέ=μετὰ τούτους δέ·

14) γερροφόροι=οἱ φέροντες γέρρα·

15) σὺν ποδήρεσι—ἀσπίσι=μὲν ἀσπίδας φθανούσας μέχρι ποδῶν·

16) κατὰ ἔθνη=χωριστὰ κατὰ ἔθνη·

17) ἐν πλαισίῳ=ἐν ἐπιμήκει τετραγώνῳ (δηλ. δρυμογωνίῳ)·

18) ἐπορεύετο=ἐπορεύοντο· ἐτέθη εἰς ἐνικὸν ἀντὶ πληθυντ. τὸ ἄῆμα καθελξιν πρὸς τὸ περιηλπτικὸν ἔθνος·

19) διαλείποντα συχνόν=ἀπέχοντα πολύ·

20) τὰ δή=αὐτὰ δά·

21) ἐκ τῶν ἀξόνων=ἔξερχόμενα ἐκ τῶν ἀξόνων·

22) εἰς πλάγιον ἀποτεταμένα=ἔχοντα πλαγίαν διεύθυνσιν· τὸ ἀποτεταμένα εἶναι μετκ. παρακ. τοῦ ὁ. ἀπο-τείνομα·

23) ὑπὸ τοῖς δίφροις=ὑποκάτω τῶν καθισμάτων (τῶν ἡνιόχων)·

24) εἰς γῆν βλέποντα=πρὸς τὴν γῆν διευθυνόμενα· προσωπούμα πρβ. τὰ τῆς δημοτικῆς «τὸ σπῆτη βλέπει τὸ δρόμο κλπ.»

25) ὡς διακόπτειν=ῶστε νὰ κόπτωσιν εἰς δύο·

26) δύω ἐντυγχάνοντα=δύοιον ἦθελον συναντήσει·

27) ἡ δὲ γνώμη=τὸ δὲ σχέδιον (δηλ. τῶν δρεπανηφ. ἀριμάτων)·

28) ὡς-ἔλωντα καὶ διακόψοντα=ἴνα δριμήσωσιν εἰς τὰς τάξεις τῶν Ἐλήνων καὶ διακόψωσιν (αὐτάς).

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤ. δείλη· ἡ δείλη διηρεῖτο πορὰ τοῖς ἀρχαῖοις εἰς δύο μέρη, εἰς δείλην πρωῖαν (2—4 μ. μ.) καὶ δείλην ὁψίαν, (4—6 μ. μ.)· ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τῆς «δείλης πρωῖας».

Αἴγυπτοι δὲν ἡσαν ἔξι Αἰγύπτιοι, ἀλλ' ἡσαν ἀπόγονοι τῶν Αἰγυπτίων ἐκείνων, τοὺς ὄποιούς Κύρος ὁ πρεσβύτερος εἶχε κατοικήσει ἐν ταῖς Αἰολικαῖς πόλεσι.

γερροφόροι ἡσαν ψιλοὶ στρατιῶται φέροντες γέρρα ἥτοι ἀσπίδας πλεκτὰς ἐκ λύγου (π. λυγᾶς).

ἐν πλαισίῳ· οὗτῳ ἐλέγετο ἡ παράταξις στρατοῦ εἰς τετράγωνον ἔχον τὰς πλευρὰς ἀνίσους δηλ. εἰς ὁρθογώνιον παρετάσσοντο δὲ οὗτω, διότι ἡδύναντο δι' ἀπλῆς μεταβολῆς νὰ παρουσιάσωσι μέτωπον κατὰ τοῦ ἔχθροῦ πρὸς οἵαν-δήποτε πλευρὰν ἢτο ἀναγκαῖον.

ἐκ τῶν ἀξόνων· ἀξων ἐλέγετο τὸ κάτωθεν τοῦ ἄρματος ἔνδον, εἰς τὰ ἄκρα τοῦ ὅποιου ὑπῆρχον οἱ τροχοί.

(π. ἡ. ἐν.) *"Η παράταξις τοῦ στρατοῦ τοῦ βασιλέως.*

30η

A'. ΓΛΩΣΣΙΚ. EPMHN. 1) **ὅμεντοι**=ώς πρὸς ἐκεῖνο ὅμως, τὸ ὅποιον·
2) **εἰπεν**=εἶχεν εἴπει (δηλ. ἐν τῷ 22^ῃ, 3).

3) **παρεκελένετο τοῖς** "Ελλ.=προέτρεπε τοὺς "Ελλ.

4) **ἔψεύσθη**=ἡπατήθη ἔψεύσθη τινὸς=ἀπέτυχόν τινος, τὸ δὲ ἔψεύ-
σθην τι=ἡπατήθην ὡς πρὸς οὐ.

5) **σιγῇ** καὶ **ἡσυχῇ**=σιωπὴλῶς καὶ ἡσύχως· ἐπιρρήματα.

6) **ἐν** **ἴσω** ἐνν. **βήματι**=μὲν κανονικὸν βῆμα.

7) **προσῆσαν**=προσήργοντο, ἐπλησίαζον· (τίνος ὁρίματος καὶ τίνος χρό-
νου εἶναι ;)

8) **καὶ** **ἐν** **τούτῳ** δηλ.. **τῷ** **χρόνῳ**=καὶ ἐν τῷ μεταξύ.

9) **παρελαύνων**=ἔφατπος παρερχόμενος.

10) **ἐβόα**=μεγαλοφάνως διέτισσε.

11) **ἄγειν**=νὰ ὀδηγῆ.

12) **κατὰ** **μέσον**=εἰς τὸ κέντρον·

13) **ὅτι**=διότι.

14) **καὶ** **τοῦτο**=καὶ ἀν τοῦτο (δηλ. τὸ κέντρον).

15) **πάνθ'** **ἥμην** **πεποίηται**=ὅλα ὡφ' ἥμην ἔχουσι κατορθωθῆ.

16) **ὅρῶν** **δὲ**-**καὶ** **ἀκούων**=ἄν δὲ καὶ ἔβλεπε-καὶ ἄν καὶ ἥκεν· μετοχ. ἐνδο-
τειαῖ·

17) **τὸ** **μέσον** **στῖφος**=τὸ ἐν τῷ μέσῳ (τοῦ βασιλικοῦ στρατεύματος) πυ-
κνὸν σῶμα στρατοῦ·

18) **Κύρον**=παρὰ τοῦ Κύρου·

19) **δύτα-βασιλέα**=ὅτι ὁ βασιλεὺς ἥτο·

20) **ἔξω**-**τοῦ** **εὐωνύμου**=ἐκτὸς τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος (τοῦ στρατεύματος
τοῦ Κύρου)·

21) **τοσοῦτον**-**περιῆν**=τόσον ἢτο ὑπέρτερος, ὑπερεῖχε·

22) **πλήθει**=κατὰ τὸ πλῆθος·

23) **μέσον** **τοῦ** **ἔαντοῦ**=τὸ μέσον τοῦ στρατεύματος του·

24) **ἔχων**=ἄν καὶ εἴχε·

25) **ἀποσπάσαι**=νὰ ἀπομακράνῃ (πόθεν ἔξαρταται τὸ ἀπαρέμιφατον);

- 26) μὴ κυκλωθείη=μή τυχὸν περικυκλωθῇ (ὑπὸ τῶν βαρβάρων)-
 27) ἔκατεροθεν=καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη (δηλ. ἐξ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν)-
 28) ὅτι αὐτῷ μέλοι=ὅτι αὐτὸς θὰ ἐφρόντιζε·
 29) ὅπως καλῶς ἔχει=πῶς νὰ ἔχωσι καλῶς, πῶς νὰ πᾶνε καλά (δηλ. τὰ πράγματα).

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤ. τὸ μέσον στῖφος· ἵσαν οἱ περὶ τὸν βασιλέα 6,000 ἵππες (πρὸς. 24η ,2).

(κ. ἡ. ἑν.) Ὁ Κλέαρχος διαταχθεὶς ὑπὸ τοῦ Κύρου νὶ ἀλλάξῃ
 θέσιν, ἀρνεῖται φοβούμενος περικύκλωσιν.

31η

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) δόμαλῶς προηγεῖ=προυχόρει μὲν αἰνονικὸν βῆμα·

- 2) ἐν τῷ αὐτῷ ἐνν. τόπῳ=ἐν τῇ αὐτῇ θέσει·
 3) ἐκ τῶν ἔτι προσιόντων=ἐκ τῶν ἀπόμνημά προσερχομένων· τὸ προσιόντων μετοχ., τοῦ δ. προσέρχομαι·
 4) οὐ πάντα πρὸς αὐτῷ τῷ στρατεύματι=οὐχὶ πολὺ πλησίον αὐτοῦ τοῦ στρατεύματός του·

- 5) κατεθεᾶτο=παρετήρει μετά προσοχῆς·
 6) ἔκατεροσε=πρὸς τὰ δύο μέρη (δηλ. καὶ πρὸς τοὺς ιδιούς του καὶ πρὸς τοὺς πολεμίους).
 7) ἀποβλέπων=φίτιν τὰ βλέμματά του·
 8) ὑπελάσας=προσελθὼν (πρὸς τὸν Κῦρο). ἔφιππος·
 9) ὁσ=ώστε·
 10) ἥρετο=ἡρώτησε· ἀρ. τοῦ δ. ἔρωτῷ·
 11) εἴ τι παραγγέλλοι=ἐάν τυχὸν εἴχε διαταγῆν τενα·
 12) ἐπιστήσας ἐνν. τὸν ὄπτον=σταματήσας. (τὸν ὄπτον του)^{της}
 13) εἶπε καὶ λέγειν ἐκέλευε πᾶσι=τῷ εἶπε καὶ συγχρόνως παρηγγελλεις νὰ λέγηι εἰς ὅλους· τοῦτο τὸ ἔκαμψε διὰ νὰ τοὺς ἐνθιρώνῃ.
 14) τὰ ιερὰ=τὰ ἐν τῶν κινήσεων τοῦ μυσιαζομένου ζώου σημεῖα·
 15) τὰ σφάγια=τὰ ἐν τῶν κινήσεων τοῦ μυσιαζομένου ζώου σημεῖα·
 16) καλὰ=αἴσια, εὔνοϊζα· ἐπανελήφθη δὲ τὸ καλὰ πρὸς ἔξαρσιν τῆς διανοίας σημαινομένης ἐννοίας·
 17) λέγων=ἐν. φέλεγε·
 18) διὰ τῶν τάξεων ἴόντος=ὅστις διέγρετο διὰ μέσου τῶν τάξεων (τοῦ στρατεύματος).
 19) τίς δ ὁ θάρσυβος εἴη=τί ἦτο ὁ θύρσυβος·
 20) καὶ δις=καὶ οὗτος (δηλ. ὁ Κῦρος)·
 21) ἐθαύμασε=θαυμάζων ἡρώτησε·
 22) ὅτι εἴη=τί ἦτο·
 23) δέχομαι=ἔγνωσιν (δηλ. τὸ σύνθημα).
 24) καὶ τοῦτο ἔστω=καὶ τοῦτο εἴθε νὰ γίνῃ (δηλ. γένεται καὶ σωτηρία, ὅπως τὸ σύνθημα ἔλεγε).
 25) εἰς τὴν αὐτοῦ χώραν=εἰς τὴν θέσιν ταυ·

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤ. Ξενοφῶν Ἀθηναῖος εἶναι ὁ συγγραφεὺς τῆς Ἀναβάσεως.

σύνθημα ἡτο λέξις ἡ φράσις, ἥτις ἐχρησίμευεν ἐν πολέμῳ πρός ἀναγνώρισιν τῶν στρατιώτῶν τοῦ αὐτοῦ στρατεύματος ἀπὸ τούς τοῦ ἐχθροῦ ἐδίδετο δὲ ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν ἀξιωματικούς, διὰ τῶν ὅπιών ἀγενονύτο εἰς δὲ λόν τὸ στράτευμα, ἐκάστου στρατιώτου μεταδιδοντος αὐτὸν εἰς τὸν πλησίον χαρηλῷ τῷ φωνῇ μέχρι τοῦ τελευταίου—**«τὸ σύνθημα παρέρχεται»**.

παρέρχεται δεύτερον ἡδη ὅτε δὲ τὸ σύνθημα ἔφθανε μέχρι τοῦ τελευταίου στρατιώτου, ἵνα βεβαωθῇ ἀν μετεδόθη ἀκριβῶς καὶ ἵνα ἐντυπωθῇ καλύτερον, ἐπανελαμβάνετο καὶ δευτέραν φρονάν, ἀλλὰ κατ' ἀντίστροφον τάξιν, ἡτο ἀπὸ τοῦ τελευταίου στρατιώτου μέχρι τοῦ στρατηγοῦ—**τὸ σύνθημα παρέρχεται δεύτερον»**.

ἔθαύμασse εὐλογος ὁ θαυμασμός τοῦ Κύρου διότι αὐτὸς ὡς ἀρχηγὸς ἔπρεπε νὰ δώσῃ τὸ σύνθημα.

ὅ δὲ ἀπεκρίνατο ὁ Ξενοφῶν δὲν ἀπαντᾷ εἰς τὴν πρώτην ἐρώτησιν τοῦ Κύρου ἡ διότι δὲν ἐγνώριζε τίς εἴχε δώσει τὸ σύνθημα ἡ καὶ ἀν ἐγνώριζε, καλῶς ποιῶν, ἐσιώπησεν, ἵνα μὴ ὑπενθυμίσῃ εἰς τὸν Κύρον πρᾶξιν, δι' ἣς προσεβάλλετο·

Ζεὺς σωτὴρ καὶ νίκη τὸ σύνθημα ἡτο διπλοῦν ἵνα διὰ τοῦ μὲν ἐρωτᾶται, διὰ τοῦ ἐτέρου δὲ ἀπαντᾷ ὁ ἐκ τοῦ ιδίου στρατεύματος.

(κ. ἡ. ἔν.) **Ο Κῦρος διὰ τὰ ἐνθαρρύνη τὸ στράτευμά τον ἀνακοινοῖ,**
ὅτι αἱ θυσίαι ἀπέβησαν εὐνοϊκαί.

32α

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) **καὶ οὐκέτι—διειχέτην**=καὶ δὲν ἀτείχον πλέον διειχέτην εἶναι γ' ἐνικὸν παρατ. ἀριθ. δυϊκοῦ

2) **τὰ φάλαγγε**=αἱ δύο φάλαγγες (δηλ.. ἡ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ Κύρου)· ἀριθμ. δυϊκοῦ

3) **ἐπαίανιζον**=εἰπαλλον τὸν παιᾶνα

4) **ἡνίκα**=ὅτε αἴφνης

5) **ἀντίοι λέναι**=νὰ πορεύωνται ἐναγτίον

6) **ῶς ἔε—ἔξεκόμαινε τι τῆς φάλαγγος**=ὅτε δὲ—μέρος της φάλαγγος ὡς κύμα εἴηρχετο τῆς γραμμῆς

7) **τὸ ἀπολειπόμενον**=τὸ μένον ὄπισθ (μέρος τοῦ τοῦ στρατεύματος)

8) **δρόμῳ θεῖν**=νὰ τρέχῃ δροιιώτως, τροχάδην· ἀντιθ. **βάδην** θεῖν ἀπαρ. τοῦ ὃ: θέω=τρέχω

9) **καὶ ἄμα**=καὶ συγχρόνως

10) **ἐφθέγγαντο** ἀρ. τοῦ ὃ. φθέγγομαι=έκβαλλω κραυγήν, κραυγάζω· **ἐφθέγγαντο**=

11) **οἶον**=ὅπισ

12) **τῷ Ἐνναλίῳ**=πρός τιμήν τοῦ Ἐνναλίου

13) **ἐλελίζουσι**=ἀνακράζουσιν ἐλελεύ

- 14) καὶ πάντες δὲ = καὶ προσέτι πάντες.
 15) πρὸν δὲ τόξευμα ἔξικνεῖσθαι ἐνν. αὐτῶν = προτοῦ τὸ ἄιπτόμενον
 βέλος φθάσῃ αὐτούς.
 16) ἐγκλίνουσι = ὑποχωροῦσι.
 17) ἐνταῦθα δὴ = τότε πλέον.
 18) κατὰ κράτος = μὲ δῆλας τὰς δυνάμεις.
 19) τὰ μὲν — τὰ δὲ = ἄλλα μὲν — ἄλλα δέ.
 20) ἐπεὶ προϊδοιεν = ὅσπεις ἥθελον προΐδει (ὅτι διὰ μέσου αὐτῶν ἔμελλον
 νὰ περάσωσι τὰ ὄφατα).
 21) διύσταντο = παρεμέριζον, ἥνοιγον δρόμον.
 22) ἔστι δ' ὅστις = κάποιος δέ.
 23) κατελήφθη = ἐπροφθάσθη, δὲν ἐπρόφθασε νὰ φύγῃ.
 24) ἐκπλαγεὶς = διότι ἔξεπλάγη, ἐσάστισε.
 25) ἐν ἵπποδρόμῳ = ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ.
 26) καὶ - μέντοι = καὶ ὅμως.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤ. ἐπαιάνιξον ὁ παιάν ἦτο ὄσμα πολεμικὸν ἀδόμενον
 πρὸ τῆς μάχης πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀρεως, μετὰ δὲ τὴν μάχην πρὸς τιμὴν τοῦ
 Ἀπόλλωνος.

ἔξεκέναιε· ἡ μεταφορὰ ἐλήφθη ἐκ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης.
 φάλαγγος· ἡ φάλαγξ, ἦτο τὸ κύριον σῶμα τοῦ στρατοῦ· ἦτο διάφορος τὴν
 σύνθεσιν καὶ τὸ βάθος παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς καὶ ταῖς διαφόροις Ἑλλη-
 νικαῖς πόλεσιν.

Ἐνναλέω· Ἐνναλίος εἶναι ἐπώνυμον τοῦ Ἀρεως, διότι εἶναι ὁ φονικὸς
 θεός τῶν μαχῶν· ἐνίστε ὅμως πιούστατα ώς ἄλλη θεότης.

ἐλελίζουσι· οἱ προσερχόμενοι εἰς πόλεμον μετὰ τὸν παιᾶνα ἔξεβαλλον τὴν
 πολεμικὴν πραγγὴν ἐλελεῦ - ἐλελεῦ μετά τινος ὄντυμικῆς πινήσεως.

ἐν ἵπποδρόμῳ· ἵπποδρομος εἶναι ὁ τόπος ἐνθα γίνονται αἱ ἵπποδρομίαι,
 οἱ ἵπποι οἱ ἄγονες κλπ. ἐνταῦθα κατὰ μετωνυμίαν ἐτέθη τὸ περιέχον ἀντί^τ
 τοῦ περιεχομένου «ἵπποδρομία».

(π. i. ἐν.) Οἱ Ἑλληνες ἐπιτεθέντες πρῶτοι κατὰ τῶν Περσῶν
 νικῶσιν αὐτούς.

- Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) δρῶν — νικῶντας = ἐπειδὴ ἔβλεπεν ὅτι
 ἐνίστων.
 2) τὸ καθ' αὐτοὺς = τὸ ἀπέναντι αὐτῶν στράτευμα.
 3) ἡδόμενος καὶ προσκυνούμενος = ἄν καὶ ἔχαιρε καὶ προσκυνεῖτο.
 4) οὐδ' ᾧς = οὐδὲ οὕτως, οὐδὲ τότε.
 5) ἐξήχθη = παρεσύρθη.
 6) συνεσπειραμένην = συμπετυχνωμένην μετοχ. παρικ. τοῦ ḥ. συσπει-
 ρῶμα.
 7) ἐπεμελεῖτο δ' τι ποιήσει = προσεκτικῶς παρετήρει τι θὰ κάμῃ.
 8) ἥδει αὐτὸν δτι-ἥδει = ἐγνώριζεν ὅτι αὐτὸς κατεῖχε.

7) μέσον ἔχοντες τοῦ αὐτῶν=κατέχοντες τὸ κέντρον τοῦ ίδιου τῶν στρατεύματος·

10) ἡγούνται=διοικοῦσι·

11) νομίζοντες· αἰτιολ. μετοχ. (πῶς ἀναλύεται;)

12) ἐν ἀσφαλεστάτῳ ἐνν. τόπῳ=ἀσφαλέστατοι·

13) ἥν=εάν·

14) ἡ ἰσχὺς=αἱ πολεμικαὶ δυνάμεις·

15) ἐκατέρωθεν=καὶ ἀπὸ τὸ ἐν μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο·

16) καὶ-δὴ=καὶ λοιπόν·

17) ἔχων=ἄν καὶ εἶχε·

18) ἐκ τοῦ ἀντίου=ἐκ τοῦ ἀπέναντι μέρους (τῶν ἐχθρῶν)

19) ἐπέκαμπτεν ως εἰς κύκλωσιν=ἔκαμψε καμπήν, ἵνα περικυκλώσῃ (τὸ ἀριστερὸν κέρας τοῦ Κύρου)·

20) ἔνθα δὴ=τότε πλέον·

21) δεῖσας=φοβηθείς· ἀρ. τοῦ ὁ. δέδοικα ἢ δέδια·

22) γενόμενος ὅπισθεν=ἔλθων εἰς τὰ ὅπισθεν, ἣτοι εἰς τὰ νῶτα·

23) ἐμβαλὼν=ἐπιτεσών·

24) ἀποκτεῖναι=ὅτι ἐφόνευσεν· ἔξαρταται ἐκ τοῦ λέγεται.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤ. προσκυνούμενος· ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν προσεκυνεῖτο, διότι ἐθεωρεῖτο ως ἐπίγειος θεός·

ὑπὸ τῶν ἀμφ' αὐτὸν· ὁ μέγας βασιλεὺς περιεστοχῆτο ὑπὸ ἀνωτάτων αὐλικῶν· οὕτῳ περιεστοχῆτο καὶ ὁ Κῦρος ως ἀμφισβητῶν τὸν βασιλικὸν θρόνον.

(κ. ἴ. ἐν.) Ὁ Κῦρος προσβάλλει τὸ κέντρον τῶν πολεμίων καὶ νικᾷ τοὺς περὶ τὸν βασιλέα ἔξακισχιλίους ἵπτεῖς.

(κ. ἴ. τμ.) Ζ'. Η περὶ τὰ Κούναξα μεταξὺ Κύρου καὶ Ἀρταξέρξου μάχη

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ροπή ἐγένετο=ἐτράπησαν εἰς φυγὴν (οἱ ἔξακισχίλιοι).

2) καὶ οἱ Κ.=καὶ ἀμέσως οἱ τοῦ Κ.

3) εἰς τὸ διώκειν=πρὸς καταδίωξιν·

4) πλὴν πάνυ δλίγοις-κατελείφθησαν=ἐπτὸς πολὺ δλίγων, οἱ ὅποι οἱ ἔμειναν πλησίον του·

5) ὁν=ἐν φέτο·

6) καθοδῷ=βλέπει καθαρῶς·

7) οὐκ ἤνεσχετο=δὲν ἐκρατήθη, δὲν ὑπέμεινεν· μέσ. ἀρ. τοῦ ὁ. ἀνέ-
ζομαι·

8) ἵετο ἐπ' αὐτὸν=ἐρρίπτετο ἐναντίον αὐτοῦ· ἵετο εἶναι παρατ. τοῦ ὁ.
ἴεμαι=ὅπτομαι, δομῶ·

9) παίει· ἐνεστ. τοῦ ὁ. παίω=πτυπῶ· παίει=;

10) στέργον=στῆθος·

- 11) τιτρώσκει τοῦ ὁ. τιτρώσκω=πληγώνω (τίνος χρόνου εἶναι καὶ τί σημαίνει;);
 12) καὶ ἵσσθαι· φησι=καὶ πρὸς τοῖς ἀλλοῖς λέγει ὅτι οὐτός ἐθεράπευε.
 13) παίοντα· χρόν. μετοχὴ (πῶς ἀναλύεται;);
 14) παλτῷ=μὲν ἀκόντιον.
 15) ὑπὸ τὸν δφθαλμὸν=κάτωθεν τοῦ δφθαλμοῦ.
 16) βιαίως=μὲν ὅρμην.
 17) ἔκειντο ἐπ' αὐτῷ=ἔκειντο νεκροὶ πλησίον αὐτοῦ.

Β' ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. δμοτράπεζοι' οὗτοι ἐλέγοντο οἱ πιστότατοι φύλοι τῶν Περσῶν βασιλέων καὶ σατραπῶν παρηκολούθουν δὲ αὐτοὺς πανταχοῦ.

Κηησίας ἐπιφανῆς ἴστορικὸς καὶ ἱστρὸς τοῦ βασιλέως Ἀρταξέρξου, συνοδεύσας αὐτὸν ἐν τῇ κατὰ τοῦ Κύρου ἐκστρατείᾳ κατήγετο δὲ ἐξ Κνίδου τῆς Καρίας. Συνέγραψε τὰ Περσικὰ καὶ Ἰνδικὰ ἥτοι Περσικὴν καὶ Ἰνδικὴν ἴστοριαν, ὃν ἐλάχιστα ἀποσπάσματα διεσώμησαν.

παλτῷ· τὸ παλτὸν ἦτο μικρὸν καὶ ἐλαφρόν δόρυν ἔχον αἰχμὴν μεταλλινῆν· ἦτο ὅπλον βαρβαρικὸν εἰσαγόμενον καὶ ἐν Ἑλλάδι.

(κ. ἡ. ἐν.) Ὁ Κῦρος ἐπιπίπτει κατὰ τοῦ βασιλέως καὶ μαχόμενος πρὸς αὐτὸν φονεύεται

359

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) τῶν σκηνητούχων=ἐκ τῶν σκηνητούχων (τί σημαίνει ἢ λέξις;);
 2) ἐπειδὴ=ὅτε.

3) περιπεσεῖν αὐτῷ=ὅτι πεσὼν ἐπὶ τοῦ σώματος ἐνηγκαλίσθη αὐτόν τὸ ἀπαρέμφατον ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ λεγεται·

4) βασιλέα κελεῦσαι τινα=ὅτι ὁ βασιλεὺς διέταξε κάποιον.
 5) ἐπισφάξαι αὐτὸν Κύρῳ=νά σφάξῃ αὐτὸν ἐπάνω εἰς τὸν Κύρον.
 6) οἱ δέ (φασιν) αὐτὸν ἐπισφάξασθαι=ἄλλοι δὲ λέγουσιν ὅτι αὐτὸς ἐσφάξε τὸν ἑαυτόν του ἐπὶ τοῦ Κύρου.
 7) σπασάμενον=ἄφ', οὐ ἐτράβηξε·
 8) τὸν ἀκινάκην=τὸν ἀκινάκην του·
 9) ὕσπερ ἐνν. φοροῦσι=καθὼς φοροῦσι.

10) δι' εὑνοιαν καὶ πιστότητα=ἔνεκα τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας καὶ πίστεως.
 Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. ἀκινάκην· ὁ ἀκινάκης ἥτο Περσικὴ μάχαιρα·

στρεπτόν· ἦτο κόσμημα τοῦ λαμποῦ, τὸ περιδέραιον·

ψέλια· ἥσαν κοσμήματα τῶν βραχιόνων, τὰ βραχιόλια·

τᾶλλα· ἄλλα Περσικὰ κοσμήματα ἥσαν: πάνδυς, χρυσοῦς στέφανος, χρυσῆ ἀλυσις.

(κ. ἡ. ἐν.) Ὁ Ἀρταπάτης ἰδὼν τὸν Κύρον νεκρὸν φονεύεται ἐπὶ τοῦ σώματός του.

(κ. ἡ. τμ.) Η'. Μονοράχια Κύρου καὶ Ἀρταξέρξου-θάνατος τοῦ Κύρου.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ώς δὲ τῷ α' καὶ β' κεφαλαίω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ

36η

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐνταῦθα δή=τότε λοιπόν (δηλ. μετά τὸν θάνατον τοῦ Κύρου).

- 2) ἀποτέμνεται=ἀποκόπτεται
- 3) διώκων=καταδιώκων
- 4) εἰσπίπει=εἰσβιάλλει
- 5) οὐκέτι ἵστανται=δὲν ἀντέσχον, δὲν ἐβάσταξαν πλέον
- 6) ἔνθεν ὠρμῶντο=ἐκ τοῦ δοπίου (σταθμοῦ) εἶχον ἔκχινήσει παρατ. ἀντὶ ὑπερσυντελίκου
- 7) τὰ πολλά=τὰ πολλὰ πράγματα (τοῦ στρατοπέδου)
- 8) οὐ πολλοί=ὅλιγοι λιτότης
- 9) ἐν τοῖς σκευοφόροις=μεταξὺ τῶν ἀποσκευῶν
- 10) ὅπλα ἔχοντες=νὰ ἔχωσι ὅπλα
- 11) διέσχον=ἔχωρίσθησαν, ἀπειπαρούνθησαν
- 12) τοὺς καθ' αὐτούς=τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν παρατελμένους
- 13) ὡς πάντας νικῶντες=νομίζοντες ὅτι πάντας (τοὺς Πέρσας) ἔνίκων
- 14) ὡς ἥδη πάντες νικῶντες=νομίζοντες ὅτι πλέον πάντες (οἱ Πέρσαι) νικῶσι
- 15) ἐπεὶ δὲ ἥσθοντο=ὅτε δὲ ἔμιαθον
- 16) δ' αὐ=ἀφ' ἐτέρου
- 17) ὅτι-νικῆσεν=ὅτι ἔνίκων
- 18) τὸ καθ' αὐτούς=τοὺς ἀπέναντι τῶν παρατελμένους
- 19) εἰς τὸ πρόσθεν=πρὸς τὰ ἔμπρός
- 20) οἴχονται διώκοντες=δοριαιώς καταδιώκουσιν ὁ λόγος ἀπὸ πλαγίου ἔγινεν ὄρθος ἀντὶ τοῦ οἴχοντο διώκοντες
- 21) ἔνθα δή=τότε πλέον
- 22) ἐβούλευντο=συνεβούλεύντο
- 23) εἰ πέμποιεν ἢ ἰοιεν=ἔὰν ἔπειπε νὰ στείλωσι τινας ἢ πάντες νὰ ὑπάγωσι
- 24) ἀρήξοντες=ἴνα βοηθήσωσι μετκ. μελλ. τοῦ ὁ. ἀρήγω

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. ἀποτέμνεται· πατά τινα Περσικὸν νόμον ἀπεκόπτετο ἢ κεφαλὴ καὶ ἡ δεξιά χείρ τῶν φονευομένων ἀντιτάλων πρὸς τιμωρίαν καὶ ὑβριῶν.

Προξένον καλέσας ἐκάλεσε τὸν Προξένον, διότι οὗτος ἦτο πλησίον αὐτοῦ παρατελμένος (πρβλ. 28η, 1).

(ν. 1. ἐν.) *Oἱ Πέρσαι διωρπάζουσι τὸ στρατόπεδον τοῦ Κύρου, οἱ δὲ "Ἐλλῆνες ἀντιταχθέντες νικῶσι τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν.*

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐν τούτῳ=ἐν τῷ μεταξύ.
 2) δῆλος ἢν προσιών=ἐφαίνετο ὅτι προσήρχετο.
 2) ὡς ἐδόκει, δύπισθεν=ὡς ἐνόμιζον (οἱ Ἑλληνες) ἐκ τῶν ὅπισθεν, ἐκ τῶν νότων.

- 4) ὡς ταύτη προσιόντος καὶ δεξόμενοι=νομίζοντες ὅτι ἀπὸ τοῦτο τὸ μέρος θὰ προσέλθῃ καὶ μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἀντιταχθῶσι·
- 5) οὐκ ἦγεν ἐνν. τὸν στρατόν=δὲν ὠδήγει (τὸ στράτευμα).
- 6) ἢ δὲ παρηλθε—ταύτη=ἄλλὰ διὰ τῆς ὁδοῦ, διὰ τῆς ὅποιας εἶχε περάσει ἔξω τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος (τοῦ στρατεύματος τοῦ Κύρου) διὰ ταύτης.
- 7) ἀπῆγεν=ὠδήγει ὀπίσω·
- 8) ἀναλαβών=λαβὼν πάλιν·
- 9) κατά=πρός·
- 10) συνόδῳ=συμπλοκῇ.
- 11) διήλασε=εἶχε διέλθει διὰ μέσου ἀόρ. τοῦ ὁ. διελαύνω· ἔχει σημασίαν ὑπερσυντελεῖ..
- 12) διελαύνων· χρονικ. μετοχὴ (πῶς ἀναλύεται ;)
- 13) κατέκανε οὐδένα=δὲν ἐφόνευσε κάνενα·
- 14) διαστάντες=παραμερίσαντες·
- 15) ὡς—ἀπηλλάγη=ἄφ' οὐδὲν ἀπεμακρύνθη·
- 16) μεῖνον ἔχων=χωρὶς νὰ κατωρθώσῃ τίποτε·
- 17) ἀναστρέψει=στρέψει ὀπίσω·
- 18) συντυγχάνει βασιλεῖ=συναντᾷ τὸν βασιλέα·
- 19) δή=τότε·
- 20) συνταξάμενοι=ἄφ' οὐδὲν ἐβάλθησαν εἰς τάξιν.

Β' ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. στραφέντες· ὅταν κατὰ τὴν πορείαν στρατοῦ τινος ἐφαίνοντο πολέμιοι εἰς τὰ νῶτα, οὗτος δὲ ἐπιτηδείας στροφῆς μετέβαλε μέτωπον πρὸς τοὺς πολεμίους, ὃς ἐνταῦθα.

ἢ παρηλθεν· τοῦτο ἐγένετο μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου.

(z. i. ἐν.) Ὁ βασιλεὺς ἔνοῦται μετὰ τοῦ Τισσαφέρους.

- Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) κατά=πρὸς τὸ μέρος·
 2) ἐδεισαν=ἐφοβήθησαν τοῦ ὁ. δέδοικα ἢ δέδια·
 3) μὴ προσάγοιεν=μήπως ἐπέρχωνται·
 4) πρός=ἐναντίον·
 5) περιπτύξαντες=περικυκλώσαντες·
 6) ἀμφοτέρωθεν=ἀπὸ τὰ δύο μέρη (δηλ. ἐμπρόσθεν καὶ ὅπισθεν).
 7) αὐτοὺς κατακόψειαν=ἡθελον κατακόψει αὐτοὺς (τοὺς Ἑλληνας).
 8) καὶ ἐδόκει αὐτοῖς=καὶ διὰ τοῦτο ἐφάνη καλὸν εἰς αὐτοὺς (τοὺς Ἑλληνας).
 9) ἀναπτύσσειν=νὰ ἀναπτύσσωσι, νὰ ἀπλώνωσι·
 10) καὶ ποιήσασθαι=καὶ νὰ κάμουν, ὥστε νὰ ἔχωσι.

- 11) καὶ δή=καὶ πράγματι·
 12) παραμειψάμενος=ἀφ' οὗ διῆλθε πλησίον (τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος τῶν Ἑλλήνων) μετοχ. ἀσρ. τοῦ ὁ. παρ-αμειβόματι·
 13) κατέστησεν ἀντίαν τὴν φάλαγγα εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα = εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα παρέταξεν ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων τὴν φάλαγγα·
 14) ὥσπερ - συνήει=ὅπως τὴν πρώτην φορὰν ἐπήρχετο, ἵνα πολεμήσῃ (δηλ. μὲ τὸ μέτωπον πρὸς τὸν ποταμόν).

15) ὡς δὲ=εὖθυς δὲ ὡς·

16) ἐπῆσαν=ἐπετέμησαν·

17) πολὺ ἔτι=ἄκομη πολύ·

18) πρόσθεν=πρότερον (δηλ. κατὰ τὴν πρώτην σύγκρουσιν).

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤ. κατὰ τὸ εὐώνυμον τὸ κέρας τοῦτο, ἀν καὶ νῦν διὰ τῆς μεταβολῆς τῆς παρατάξεως γίνεται δεξιόν, φυλάττει ἐν τούτοις τὴν πρώτην του ὄνομασίαν·

ἀναπτυνόσειν τὸ κέρας· οἱ "Ἐλληνες, ἵνα ἀποφύγωσι τὴν περικύκλωσιν τῶν πολεμίων, ἀνέπτυξαν τὸ πρότερον ἀριστερόν, νῦν δὲ δεξιὸν κέρας, εἰς τρόπον ὅστε νὰ ἔχωσι τὸν ποταμὸν ὅπισθεν καὶ οὐχὶ εἰς τὰ πλάγια, ὡς πρότερον (ἥτοι ἐκ τῆς θέσεως ΑΒ ἥλθον εἰς τὴν θέσιν ΒΓ· βλέπε σχῆμα).

τὸν ποταμόν ὁ ποταμὸς οὗτος ἦτο δὲ Εὐφράτης·

εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα—ὥσπερ συνήει· εἰς τὴν φάλαγγα ἔδωκε τὸ αὐτὸ σχῆμα, τὸ δοποῖον εἴχε κατὰ τὴν πρώτην μάχην (δηλ. ἐκ τῆς θέσεως ΔΕ ἥλθον εἰς τὴν θέσιν ΔΖ).

(π. Ἰ. ἐν.) Οἱ "Ἐλληνες καὶ ὁ βασιλεὺς μεταβάλλοντι παράταξιν.

39η

- Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) αὖ=τούναντίον·
 2) οὐκ ἔδέχοντο=δὲν ὑπέμενον τὴν ἔφοδον, δὲν ἀνθίστανο·
 3) ἐκ πλείονος=εἰς μεγαλυτέραν ἀπόστασιν·
 4) ἐπεδίωκον=κατεδίωκον·
 5) ἐστησαν=ἐστάθησαν· ἀσρ. β' τοῦ ὁ ἴσταμαι·
 6) ὑπέρ=ὑπεράνω·
 7) γήλοφος=λόφος φυσικός·
 8) ἀνεστράφησαν=στραφέντες ὀπίσω ἐστάθησαν (ἔχοντες δηλ. τὸ μέτωπόν πρὸς τοὺς "Ἐλληνας")·
 9) οὐκέτι ἐνν. ἀνεστράφησαν=δὲν ἐστράφησαν πλέον ὀπίσω·
 10) ἐνεπλήσθη=ἐγέμισε·
 11) ὥστε-μὴ γιγνώσκειν=ὅστε νὰ μὴ γνωρίζωσιν (οἱ "Ἐλληνες")·
 12) τὸ ποιοῦμενον=τὸ τι ἔκαμνον (οἱ βάρβαροι)·
 13) ἐνταῦθα=ἐκεῖ (εἰς τὸν λόφον)·
 14) λείποντι δὴ=ἐγκαταλείποντι τότε·
 15) οὐ μὴν ἔτι=οὐ πλέον ὅμως·
 16) ἀθρόοι=ὅλοι μαζεύτε·
 17) ἄλλοι ἄλλοθεν=ἄλλοι ἀπ' ἐδῶ καὶ ἄλλοι ἀπ' ἐνεῦ·
 18) ἐψιλοῦτο=ἐγνυνώντο, ἄδειαζε·

- 19) ὑπ^τ αὐτὸν=κάτωθεν αὐτοῦ, εἰς τοὺς πρόποδας αὐτοῦ.
 20) κατιδόντας=ἀφ' οὗ παρατηρήσουν ἀκριβῶς.
 21) τὰ ὑπέρ=τὰ πέραν.
 22) ἀνὰ κράτος=μὲ δῆλας τῶν τὰς δυνάμεις.
 23) δτε ταῦτα ἥν=δτε συνέβαινον ταῦτα.
 24) ἐδύετο=ῆργισε νὰ δύῃ.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. μέχρι κώμης τινός· ή κώμηι αὕτη πιθανόν νὰ ἦτο τὰ Κούναξι.

Συρακούσιον κατίγετο ἐκ τῶν Συρακουσῶν, πόλεως τῆς Σικελίας.
 (ν. i. ἐν.) *Nίκη τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν δευτέραν μάχην.*

40η

ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) θέμενοι τὰ σπλα=ἀφ' οὗ ἔθεσαν κατὰ γῆς τὰ ὅπλα.

- 2) ἄμα μέν· ή ἀντίθεσις ὑπάρχει κατωτέρῳ εἰς τό: καὶ αὐτοὶ ἐβού-λευνοντο·
 3) παρείη=ῆργετο εὔκτ., τοῦ ἡ. πάρ-ειμι.
 4) οὐ γάρ ἤδεσαν=διότι δὲν ἔγνωριζον.
 5) τεθνηκότα=ὅτι εἴχε φονευθῆ·
 6) καὶ αὐτοὶ=καὶ μόνοι δὲ (δηλ. ἀνευ τοῦ Κύρου).
 7) εἰ ἄγοντο ἥ ἀπίστεν=έὰν ἔπειτε νὰ φέρωσιν ἥ νὰ ἀπέλθωσι.
 8) ἔδοξεν αὐτοῖς=ἀπεράπτουσαν.
 9) ἀμφὶ δορπηστόν=κατὰ τὴν ὥραν τοῦ δείπνου.
 10) καταλαμβάνοντιν=εὑρίσκουσι.
 11) χρημάτων=πραγμάτων.
 12) εἴ τι σιτίον=ἥν=καὶ δι, τι εἶδος τροφῆς ἦτο.
 13) ἀδειπνοι=ἄνευ δείπνου.
 14) ἀνάριστοι=ἄνευ ἀρίστου (γεύματος).
 15) πρὸν καταλῦσαι=πρὸς ἄριστον=πρὸν σταθμεύσῃ διὰ νὰ γευματίσῃ.
 16) οὕτω διεγένοντο=τεισιτοτρόπως ἐπέρασαν (δηλ. ἀδειπνοι καὶ ἀνά-ριστοι).

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤ. δορπηστόν· λέξις ποιητική δηλοῦσα τὸ ἐσπερινὸν φαγη-τόν, τὸ δεῖπνον.

πρὸς ἄριστον· ἄριστον ἐλέγετο τὸ μεσημβρινὸν φαγητόν, τὸ γεῦμα· ἀκρά-τισμα δὲ τὸ πρωϊνόν, τὸ πρόγευμα (ν. κολασιό).

(ν. i. ἐν.) Οἱ Ἑλλῆνες ἐπιστρέψαντες εἰς τὸ στρατόπεδον εὑρίσκουσιν αὐτὸ διηρπασμένον ὑπὸ τῶν πολεμίων.

(ν. i. τμ.) Θ' Δευτέρα νέκη τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Ηερσῶν.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Ως ἐν τῷ α' καὶ β' κεφαλαίῳ.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΗΜΑΣ ΤΟΥ Α' ΒΙΒΛΙΟΥ

· Από Σάρδεων	I,	8η.	1.	6	Μαρτίου	401	π. X.
ἐπὶ Μαιανδρον ποταμὸν	>	>	>	6—9	>	>	>
εἰς Κολοσσάς	>	>	2.	10—17	>	>	>
· Κελαινᾶς	>	>	3.	19—20	Ἀπριλίου	>	>
· Πέλτας	>	10η.	3.	21—23	>	>	>
· Κράμων ἀγορὰν	>	11η.	1.	24—26	>	>	>
· Καῦστρου πεδίον	>	>	2.	29—4 Μαΐου	>	>	>
· Θύμβριον	>	12η.	3.	6	>	>	0
· Τυριάειον	>	>	4.	8—11	>	>	>
· Ἰκόνιον	>	15η.	1.	14—17	>	>	0
διὰ Λυζαρνίας	>	>	2.	22	>	>	0
εἰς Δάνα	>	>	4.	26—29	>	>	0
· Κιλικίαν	>	περὶ.		3	Ιουνίου	>	>
· Ταρσοὺς	>	>		23	>	0	>
· Ισσοὺς	>	>		28—1	Ιουλίου	>	>
· Συρίας πύλας	>	>		2	>	>	>
· Μυρίανδον	>	>		3—10	>	0	>
· Χάλον ποταμὸν	>	>		14	>	>	0
· Θάφανον	>	>		22—27	>	>	>
· Ἀράξην	>	>		5—8	Αὐγούστου	0	>
· Κορσωτήν	>	>		13—16	>	>	>
· Πύλας	>	>		29	>	>	>
διὰ Βαβυλωνίας	>	21η.	1.	2	Σεπτεμβρίου	>	>
ἡ μάχη	>	32α.	33η.	3	>	0	>

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

41η

Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) *ἄμα τῇ ἡμέρᾳ*=κατὰ τὰ ἔξημερά ματατα-2) *έθαύμαζον*=ηπόρουν·3) *ὅτι*=διότι·4) *σημανοῦντα*=ίνα παριγγείλῃ μετκ. μελλ. τοῦ δ. *σημαίνω*·5) *ὅτι χρὴ ποιεῖν*=τί πρέπει νὰ πράξουσι·6) *ἔδοξεν αὐτοῖς*=ἐφάνη καὶ λόν εἰς αὐτούς, ἀπειράσσαν αὐτού·7) *συσκευασμένοις*=καὶ ἔξοπλισμένοις=ἀφ' οὐ ἐτοιμάσσωσι τὰς ἀποσκευάς των καὶ ἀφ' οὐ ἐντελῶς δηλισθῶσι.8) *προϊέναι εἰς τὸ πρόσθετον*=νὰ προχωρήσωσι πρὸς τὰ ἐμπρός· τὸ ἀπαρ-

έξαρταται ἐκ τοῦ ἔδοξε·

9) *ἔως Κύρω συμμείξειν*=ἔως ὅτου ἥθελον συναντηθῆ, ἥθελον σμίξει-

μὲ τὸν Κῦρον·

- 10) ἐν δρμῇ σητων ἐνν. αὐτῶν=ἐν φι αὐτοὶ ήσαν ἔτοιμοι νὰ ἐκκινήσωσι.
- 11) ἀμα τῷ ἡλίῳ ἀνέχοντι=μόλις ἀνέτελλεν ὁ ἡλιος· τὸ ἀντίθετον λέγεται: ἄμα τῷ ἡλίῳ δυομένω·
- 12) γεγονὼς ἀπὸ Δημ.=δόστις κατήγετο ἀπὸ τοῦ Δημ.
- 13) τέθνηκεν=είχε φονευθῆ.
- 14) πεπενγάως εἴη=είχε φύγει.
- 15) δύθεν ὠρμᾶντο=έκ τοῦ ὅποιου είχον ἐκκινήσει.
- 16) καὶ λέγοι=καὶ ὅτι ἔλεγεν (ὁ Ἀριαῖος).
- 17) περιμενοῦν αὐτοὺς=ὅτι θὰ τοὺς περιμένωσι.
- 18) εἰ μέλλοιεν ἥκειν=έὰν ἔχωσι σκοπὸν νὰ ἔλθωσι.
- 19) ἀπιέναι φαίη=ἔλεγεν ὅτι θὰ ἀπέλθῃ.
- 20) ἐπὶ Ἰων.=εἰς τὴν Ἰων.
- 21) δύθενπερ ἥλθε=ἀπὸ ὅπου είχεν ἔλθει.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. *Τευθρανίας*: ή Τευθρανία ήτο χώρα τῆς Μυσίας δωρηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Δαρείου τοῦ Α' εἰς τὸν Σπαρτιάτον Δημάρατον.

ἀπὸ Δημαράτον· διημάρατος ήτο βασιλεὺς τῆς Σπάρτης· ἔξορισθείς δ' ἐκ τῆς πατρίδος του κατέφυγεν εἰς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν, δόστις ἐδώρησεν εἰς αὐτὸν τὴν ἄνω χώραν καὶ ἄλλας τινὰς πόλεις.

(κ. ι. ἐν.) *Παρὰ τοῦ ἀρχοντος τῆς Τευθρανίας Προσκλέονς καὶ τοῦ Γλοῦσοῦ "Ελληνες πληροφοροῦνται τὸν θάνατον τοῦ Κύρου καὶ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ἀριαίου εἰς τὴν Ἰωνίαν.*

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) πυνθανόμενοι=ἄφ' οὐ ἔμάνθανον· οἱ ἄλλοι "Ελληνες δὲν ἤκουσαν ταῦτα Ιδίοις ὡσίν, ἀλλ' ἔμαθον ταῦτα παρὰ τῶν στρατηγῶν."

- 2) βαρέως ἔφερον=πολὺ ἔλυποιντο·
- 3) τάδε=τὰ ἔξης· τὸ δὲ τοιάδε=τοιαῦτα περίπου·
- 4) ὥφελε μὲν Κῦρος, ζῆν=εἴθε μὲν νὰ ἔζη ὁ Κῦρος·
- 5) ἐπει=ἐπειδή·
- 6) νικῶμεν=ἔχομεν νικήσει· ἐνεστώς μὲ σημιασίαν παρακειμένου.
- 7) εἰμή ἥλθετε· ἐπορευόμεθα ἀν=έὰν δὲν ἤρχεσθε, θὰ ἐπορευόμεθα·
- 8) ἐπαγγελλόμεθα=ὑποχόριμεθα·
- 9) εἰς τὸν θρόνον τὸν βασίλειον καθιεῖν=ὅτι θὰ καθίσωμεν εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον, (ὅτι: θὰ τὸν καταστήσωμεν βασιλέα). τὸ ἀπαρ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐπαγγελλόμεθα·

10) τῶν γὰρ μάχη νικῶντων· ἐστί=διότι εἰς τοὺς νικῶντας ἐν μάχῃ, εἰς τοὺς νικητάς·

11) τὸ ἀρχεῖν=ἡ ἀρχή·

12) φίλος καὶ ξένος=φίλος ἐν φιλοξενίᾳς· σχῆμα ἐν διὰ δυοῖν.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤ. εἰς τὸν θρόνον· κάθισμα μεγαλοπρεπές κεκοσμημένον διὰ χρυσοῦ καὶ ζωγραφιῶν ἐκάθηντο δὲ κυρίως ἐπ' αὐτοῦ οἱ βασιλεῖς·

τοὺς ἀγγέλους· οὗτοι ἡσαν ὁ Γλοῦς καὶ ὁ Προκλῆς, τοὺς διοίους ἀναφέρει ἀνωτέρω.

(z. i. ἐν.) Οἱ Ἑλληνὲς ὑπόσχονται πρὸς τὸν Ἀριαῖον τὸν βασιλικὸν θρόνον, ἐὰν ἔλθῃ πρὸς αὐτούς.

43η

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) φχοντο=εἶχον ἀναχωρήσει· παρατ. τοῦ ὁ.
οἰχομαι·

2) ἐπορίζετο=ἐπρομηθεύετο·

3) σῖτον=τροφὴν κατὰ συνεκδοξήν·

4) ἐκ τῶν ὑποζυγίων=ἐκ τῶν φορτιγῶν ζώων·

5) κόπτοντες=σφάζοντες· κατὰ πληυρῶν. διότι τὸ στράτευμα, εἰς ὃ ἀποδίδεται εἶναι περιληπτικὸν (σχῆμα κατὰ σύνεσιν ἢ τὸ νοούμενον)·

6) ξύλοις δὲ ἔχοντο=ώς ξύλα δὲ μετεχειρίζοντο·

7) οὐ=έκει ὅπου·

8) πολλοῖς οὖσι=οἱ διοῖοι (οἰστοὶ) ἡσαν πολλοί·

9) ἐκβάλλειν=νὰ ἐκβάλλωσι, νὰ πετῶσι (δηλ. ἐκ τῶν φερετῷων των)·

10) φέρεσθαι=ῶστε νὰ λαμβάνωσιν αὐτὰς (πρὸς καῦσιν)·

11) ἔρημοι=έγκαταλελειμμέναι·

12) οἰς πᾶσι χρώμενοι=μεταχειρίζόμενοι δὲ πάντα τὰυτα (δηλ. τοὺς οἰστούς, τὰ γέρρα κλπ.)·

13) ἔψοντες=βράζοντες.

ΠΡΑΓΜΑΤ. Β' οἰστοῖς· ὁ οἰστὸς ἦτο βέλος ἀποτελούμενον ἐκ ἥρβδου ἔντινης ἢ καλαμίνης καὶ αἷμης μεταλλίνης ἀποληγούσης εἰς ἄγκιστρον· εἶχε δὲ εἰς τὸ ἔτερον ἄκρον γλυφίδα, ἐνθα ἐτίθετο ἢ νευρά τοῦ τόξου·

πέλται· ἡσαν ἡ μικραὶ ἀσπίδες πλεκταὶ ἢ δόρατα·

(z. i. ἐν.) Τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ἀπεσταλμένων, ἐτοιμάζει τὸ φαγητόν του.

(x. i. τμ.) Α'. Διαπραγματεύσεις τῶν Ἑλλήνων
μετὰ τοῦ Ἀριαίου.

44η

Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) Καὶ ἡδη τε ἦν=καὶ ἦτο πλέον·

2) κήρυκες, οἱ μὲν ἄλλοι βάρβαροι, ἦν δ' αὐτῶν· Ἑλλην=κήρυκες, οἱ μὲν ἄλλοι βάρβαροι (μητὸς Ἑλληνες), εἰς δέ ἔει αὐτῶν ἦτο Ἑλλην, δ' Φαλίνος· σχῆμα· καθ' ὅλον καὶ μέρος·

3) ἐτύγχανε—ῶν καὶ ἐντίμως ἔχων=κατὰ τύχην ἦτο καὶ ἐτιμάτο·

4) καὶ γάρ προσεποιεῖτο=διότι καὶ ισχυρίζετο·

5) ἐπιστήμων εἰναι=ὅτι ἦτο γνώστης·

6) τῶν ἀμφὶ τὰς τάξεις=τῶν ἀφορώντων τὰ τῆς παρατάξεως, τῆς τακτικῆς·

7) καὶ διπλομαχίαν=καὶ τῆς τέχνης τοῦ μάχεσθαι δι' διπλων, τῆς διπλομαχητικῆς·

- 8) τοὺς ἀρχοντας=τοὺς ἀρχιγούς·
 9) κελεύει=διατάσσει·
 10) ἐπεὶ τικῶν τυγχάνει=έτειδή τυγχάνει νὰ εἶναι τικητής·
 11) ἀκέντονε=ἔχει φονεύσει·
 12) παραδόντας—ἰόντας=ἀφ' οὐ παραδώσωσι τὰ ὅπλα ἐλθόντες·
 13) εὑρίσκεσθαι ἀγαθόν τι=διὰ παρακλήσεων νὰ ἐπιτύχωσι χάριν τινά·
 14) ἂν δύνωνται ἔνν. εὑρίσκεσθαι ἀγαθόν τι=ἔνν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτύχωσι χάριν τινά.
 15) βαρέως=μετὰ δυσαρεσκείας, μετ' ἀγανακτίσεως·
 16) ὅμως δὲ=ιδιαίτερα ταῦτα δέ·
 17) τοσοῦτον=τόσον μόνον·
 18) ὅτι οὖ τῶν τικάντων—ὅπλα παραδίδονται=ὅτι δὲν εἶναι ίδιον τῶν τικητῶν νὰ παραδίδωσι τὰ ὅπλα (ἄλλὰ τῶν ἡττωμένων)·
 19) κάλλιστον=ἐντιμότατον·
 20) ἄριστον=ἀφελεμέντατον·
 21) αὐτίκα ἥξω=ἀμέσως θὰ ἐπιστρέψει·
 22) τὰ ιερὰ ἔξηρημένα=τὰ σπλάγχνα τῶν θυσιασθέντων ζῷων ἐξηγγιένει (ἐκ τῆς κοιλίας των)· τὸ ἔξηρημένα μετηγ. παρακ. τοῦ ὁ. ἔξαιροῦμαι·
 23) θύμομενα=διὰ τῶν σπλάγχνων τῶν σφαγίων ἐζήτει νὰ μαντεύσῃ τὰ μέλλοντα.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. **κήρυκες**· οὗτοι ἡσαν οἱ ἐν τῷ στρατῷ χορησιμοποιούμενοι: διὰ διαπραγματεύσεις, ἀγγελίας κλπ. ἐθεωροῦντο ιεροὶ καὶ ἀπαραβίστοι καὶ εἴχον ἐν τῇ χειρὶ ὡς σημείον τοῦ ἀξιώματός των τὸ **κηρύκειον**, ξύλον ὁρθόν, ἔχον δύο ὄφεις περιτεπλεγμένους καὶ ἀντιμετώπους, ὡς ἡ παρείστα τῶν ἱμετέρων ἀρχιερέων.

προσεποιεῖτο· ἔκαμπν δῆλ. τὸν γνώστην τῇ τακτικῇ κλπ., χωρὶς καὶ νὰ εἶναι καὶ δικαίως, διότι «οἱ μονόφθαλμος εἰς τοὺς στραβοὺς βασιλεύει».

ὅτι οὖ τῶν τικάντων λακωνικὴ καὶ ἀνδρικὴ ἀπάντησις!

κάλλιστον· προτάσσει ἐπίτηδες τοῦτο, διότι ἡ τιμὴ εἰς τὸν στρατιώτην καὶ δῆ εἰς τὸν "Ἐλλήνα εἶναι — καὶ πρέπει νὰ εἶναι — τὸ ὑψιστον".

τὰ ιερὰ ἔξηρημένα· οἱ παλαιοὶ ἐκ τῆς παρατηρήσεως τῶν σπλάγχνων τῶν σφαγίων προσεπάθουν νὰ μαντεύσωσι τὰ μέλλοντα, ὅπως παρ' ήμιν ἐκ τῆς ὀμοπλάτης τῶν ὅβελιῶν κλπ.

(κ. ἵ. ἐν.) *Ο βροσιλεὺς ἀπαιτεῖ παρὰ τῶν Ἐλλήνων τὴν παράδοσιν τῶν ὅπλων, δὲ Κλέαρχος ἀπαντᾷ, ὅτι δὲν εἶναι ίδιον τῶν τικητῶν νὰ παραδίδωσι τὰ ὅπλα.

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐνθα δὴ=τότε λοιπόν·

2) πρεοβύτετος ὥν=διότι ἦτο ὁ γεροντότερος (τῶν στρατηγῶν)·

3) πρόσθετον=προτύτερον, προτιμότερον·

4) ἂν ἀποθάνοιεν=ἰθελον ἀποθάνει·

5) θαυμάζω=μὲν ἀπορίαν ἐρωτῶ·

- 6) πότερα=ποῖον ἐκ τῶν δύο·
 7) ὡς κρατῶν=μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι εἶναι νικητής·
 8) ἢ ὡς δῶρα διὰ φιλίαν=ἢ (τὰ ζητεῖ) δῶρα ἔνεκα φιλίας·
 9) τί δεῖ ζητεῖν=τίς ἡ ἀνάγκη νὰ τὰ ζητῇ·
 10) καὶ οὐ λαβεῖν ἐλθόντα=καὶ νὰ μὴ ἐλθῃ νὰ τὰ πάρῃ·
 11) πείσας=ἄφ' οὗ (μᾶς) πείσῃ (δηλ. μὲ τὸ καλόν)·
 12) τί ἔσται τοῖς στρατιώταις=τί (καλὸν) θὰ ἔχωσιν οἱ στρατιῶται·
 13) ἐάν αὐτῷ ταῦτα χαρίσωνται=ἐάν του κάμουν αὐτὴν τὴν γάριν·
 14) πρὸς ταῦτα=εἰς ἀπάντησιν τούτων·
 15) νικᾶν ἥρεται=νομίζει ὅτι εἶναι νικητής·
 16) τίς γὰρ—ἀντιποιεῖται=διότι ποῖος διαμφισβῆτεῖ πρὸς αὐτὸν τὴν βασιλεύειν·
 17) ἑαυτοῦ εἶναι=ὅτι εἰσιθεὶς ἴδιοι του, εἰς τὴν ἔξουσίαν του·
 18) ἔχει=διότι σᾶς ἔχει·
 19) ἐφ' ὑμᾶς ἀγαγεῖν=νὰ ὁδηγήσῃ ἐναντίον ὑμῶν·
 20) καὶ εἰ παρέχουν ὑμῖν ἐνν. ἀποκτεῖναι=καὶ ἂν σᾶς ἔδιδε τὴν ἀδειαν (νὰ τοὺς φονεύσῃτε)·
 21) οὐκ ἀν δύναισθε ἀποκτεῖναι=δὲν θὰ ἡμιπορούσατε (νὰ τοὺς φονεύσῃτε).
 Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. καὶ οὐ λαβεῖν ἐλθόντα· ἡ ἀνδρικὴ αὕτη ἀτάντησις τοῦ Πρόξενου ἐνθυμίζει τὴν ἀθάνατον τοῦ Λεωνίδα ἀτάντησιν: «ιμολὼν λαβέ!»
 ἐάν—χαρίσωνται· ὁ Πρόξενος λέγει ταῦτα μετά τινος εἰλωνείας.
 (ν. ἵ. ἐν.) Αἱ ἀπαντήσεις ἄλλων τινῶν 'Ελλήνων ἀρχηγῶν.

46η

- Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἀρετή=ἀνδρεία·
 2) οἰόμεθα ἀν χρῆσθαι καὶ τῇ ἀρετῇ=νομίζομεν ὅτι ἡθέλομεν χρησιμοποιήσει καὶ τὴν ἀνδρείαν μας·
 3) παραδότας δὲ ταῦτα=ἐάν ὅμως παραδόσωμεν ταῦτα (τὰ ὅπλα)·
 4) (ἅν) στερηθῆται=ὅτι ἡθέλομεν στερηθῆν· τὸ ἀπαρ. τοῦτο δῶς καὶ τὸ χρῆσθαι ἐξαρτ. ἐκ τοῦ οἰόμεθα·
 5) καὶ τῶν σωμάτων=καὶ τῆς ζωῆς·
 6) μὴ οὖν οἴουν=μὴ νομίζῃς λοιπόν· τὸ οἴουν εἶναι προστακτ. ἐνεστ. τοῦ δ. οἴομας·
 7) σὺν τούτοις=μὲ ταῦτα·
 8) ἀλλὰ φιλοσόφῳ=ἄλληθῶς μὲ φιλόσοφον·
 9) ἔσικας=δισικάζεις·
 10) οὐκ ἀχάριτα=νόστιμα, χαριτωμένα·
 11) ἵσθι μέντοι=γνώριζε ὅμως· τὸ ἵσθι εἶναι προστακτ. τοῦ δ. οἴδα· (μὲ τὴν προστακτικὴν τίνος ἀλλου ὄήματος ὅμοιάζει;)·
 12) ἀνόητος ὄν=ὅτι εἶσαι ἀτερίσκεπτος·
 13) περιγενέσθαι ἀν=ὅτι θὰ ὑπερισχύσῃ·
 14) λέγειν=ὅτι ἔλεγε·

N. Σ. Γκινοπούλλου 'Ελλ. Χρηστομάθεια, τόμ. B'

- 15) ὑπομαλακιζομένους=μὲν καὶ ποιαν δειλίαν
 16) ὡς=δι τάχα.
 17) ἀν - γένουντο=ἡδύναντο νὰ γίνουν.
 18) πολλοῦ ἄξιοι=πολὺ ὀφέλιμοι.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. Θεόπομπος· ἄγγωστον πρόσωπον, μόνον ἐνταῦθα ἀναφερόμενον.

φιλοσόφῳ *ζοικας*· ἡ φράσις αὕτη ἐλέχθη μετ' εἰδωνείας ὑπὸ τοῦ Φαλίνου· διότι οἱ φιλόσοφοι εἴχήταζον τὰ πράγματα καὶ ποιῶσι σχολαστικῶς·

ἔφασαν· ἐκεῖνοι δηλ. οἱ ὅποιοι διηγήθησαν ταῦτα εἰς τὸν Ξενοφῶντα, διότι οὗτος δὲν παρευρέθη εἰς τὴν σύσκεψιν ἐκείνην.

(π. i. ἐν.) *Ἐνθαρροῦσας ἀπάντησις τοῦ Θεοπόμπου καὶ οἱ λόγοι ἄλλων τινῶν δειλῶν.*

47η

Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) *ῆκε*=ἐπανῆλθε·

2) εἰ *ῆδη ἀποκεκριμένοι εἰεν*=εὖν πλέον είχον ἀποκριθῆν παθητ. παρακεντικῆς·

3) *ὑπολαβών*=λαβόν τὸν λόγον·

4) *οὗτοι ἄλλοι ἄλλα λέγει*=εὖν τούτων μὲν ἄλλοις ἄλλα λέγει τὸ ὄχημα συνεφόνησε πρὸς τὸ πλησιέστερον ἄλλος καὶ οὐχὶ πρὸς τὸ οὗτοι, εἰς δὲ ἀνίκειν

5) *τί λέγεις*=τί φρονεῖς·

6) *ἄσμενος ἔρδακα*=μὲν εὐγαρίστησιν σὲ εἶδα·

7) καὶ *ἥμεταις* ("Ελληνές ἐστιεν) *τοσοῦτοι ὄντες*=καὶ ἥμεταις (εἰμιεθα "Ελληνες), οἱ ὅποιοι εἰμεθα τόσῳ πολλοί·

8) ἐν *τοιούτοις δὲ πράγμασιν ὄντες*=εὖν τοιαύτῃ δὲ δυσκόλῳ θέσει εὑρισκόμενοι·

9) *συμβουλευόμεθά σοι*=ξητοῦμεν τὴν συμβουλὴν σου·

10) *περὶ ὧν=δι*’ ὥσα·

11) *πρὸς θεῶν=εὖν ὄνόματι τῶν θεῶν·*

12) *κάλλιστον καὶ ἀριστον=;*

13) *οἵσει=θά φέρῃ μελλ. τοῦ φ. φέρω·*

14) *ἀεὶ λεγόμενον=εὖν πάντοτε ἀναφέρονται·*

15) *κελεύσων=διὰ νὰ διατάξῃ·*

16) *ἀνάγκη (ἐστι) λέγεσθαι=κατ’ ἀνάγκην θὰ λέγωνται, θὰ ἀναφέρονται.*

Β' ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. *ὑπολαβών* ὁ Κλέαρχος ἡρῷτησε τοὺς σιφατηγούς, ἄλλ. ὁ Φαλίνος λαβών τὸν λόγον ζητεῖ τὴν ἰδικήν του γνώμην, διὰ νὰ μὴ ἀκούσῃ ὁ Κλέαρχος τὰς γνώμας τῶν ἄλλων ἀρχηγῶν καὶ ἐπιγρεασθῇ ἵντε αὐτῶν εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον· ἐννοεῖ τὸ μέλλον· καὶ ἀληθῶς, διότι ίδούν ἥμεταις μετανά τόσας χιλιάδας ἑτῶν ὄμιλοιμεν περὶ τῶν λόγων τοῦ Φαλίνου καὶ Κλέαρχου!

(π. i. ἐν.) *Ο Κλέαρχος ζητεῖ συμβουλὴν παρὰ τοῦ Φαλίνου.*

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) *ταῦτα ὑπήγετο*=ταῦτα δοκίως ἐπρότεινεν,
ἐπέβαλλεν.

2) *καὶ αὐτὸν·τὸν πρεσβεύοντα*=καὶ αὐτὸς ὁ παρὰ τοῦ βασιλέως ἀπε-
σταλμένος.

3) *δπωξ·εἶεν*=διὰ νὰ εἴναι.

4) *ὑποστρέψας*=στρέψας ἐπιτηδείως τὸν λόγον.

5) *παρὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ*=παρὰ τὴν προσδοκίαν αὐτοῦ (τοῦ Κλεάρχου).

6) *τῶν μυρίων*=ἐκ τῶν ἀπείρων προτάσσεται γάριν ἐμφάσεως.

7) *μία τις*=καὶ μία μόνη.

8) *τοι*=βεβαίως.

9) *ἄκοντος βασιλέως*=άνευ τῆς θελήσεως τοῦ βασιλέως.

10) *ὅπῃ δυνατὸν*=μὲν ὅποιον τρόπον εἴναι δυνατὸν (δηλ. νὰ σώζησθε).

11) *δὴ*=λοιπόν.

12) *παρ*· *ἡμῶν δὲ*=ἐκ μέρους ἡμῶν ὅμιως.

13) *εἰ μὲν δέοι*=ἐὰν μὲν ἥθελεν εἴναι ἀνάγκη.

14) *ἄν·εῖναι*=ἐκ τοῦ οἰόμεθα=νομίζομεν ὅτι θὰ εἴμεθα.

15) *ἔχοντες·η* *παραδόντες*=ἐὰν ἔχωμεν·παρὰ ἐὰν παραδώσωμεν.

16) *ἄμεινον ἄν πολεμεῖν*=διὰ καλύτερον ἥθελομεν πολεμεῖ· καὶ τὸ ἀπαρ-
τοῦτο ἔξαρτο. ἐκ τοῦ οἰόμεθα.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. *ὑποστρέψας* μάτην ὁ Κλέαρχος ποιούμενος ἔκκλησιν
εἰς τὸ ἐθνικὸν τοῦ Φαλίνου αἴσθημα ἔητε τὴν κατάλληλον συμβουλίην-συμ-
βουλὴν ἥτις θὰ ἐνθαρρύνῃ πως τοὺς "Ἐλληνας" ὁ πανούργος Φαλίνος ὅμιως,
ὅστις ἐν τῇ ἀπολαύσει τῶν Περσικῶν ἀγαθῶν ἐλησμόντης καὶ παιρίδια καὶ
δίκαιαν, ὑπεκρίνει, ἐπιτηδείως στρέψας τὸν λόγον.

ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις· ὁ Κλέαρχος λέγει ταῦτα μετὰ πικρίας καὶ περι-
φρονήσεως· εἴχεν ἔξοργίσει αὐτὸν ἡ διαγωγὴ τοῦ ἀρνητικούδος ἐκείνου
Ἐλληνος.

(π. ι. ἐν.) "Ο **Κλέαρχος**, ίνα ἐνθαρρύνῃ τοὺς "Ἐλληνας, ἐξήτησε
τὴν συμβουλὴν τοῦ Φαλίνου, ἀλλ' ἀποτύχων δίδει πρὸς
αὐτὸν ἀόριστον ἀπάντησιν.

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) *μὲν δὴ*=μὲν βεβαίως.

2) *μένοντι·προσιόντι·ἀπιοῦσι·ὑποθετικαὶ μετοχαὶ* ἐὰν μένητε, ἐὰν προ-
χωρήτε, ἐὰν ἀπέλθητε.

3) *αὐτοῦ*=αὐτοῦ ποῦ εἰσθε·

4) *πότερα*=ποῖον ἐκ τῶν δύο·

5) *ἢ ὡς πολέμου·ἀπαγγελλῶ*=ἢ θὰ ἀναγγεῖλω ἐκ μέρους σας ὅτι εἴναι
πόλεμος·

6) *τοίνυν*=λοιπόν·

7) *ταῦτα δοκεῖ*=τὴν ιδίαν γνώμην ἔχομεν·

8) *ὁ δὲ*=οὗτος δὲ (ὁ Φαλίνος).

- 9) ἀπαγγελῶ=θάνατος.
- 10) σπονδαὶ μὲν μέρονοσι· ἀπιοῦσι δὲ πόλεμος=θάνατος.
- μένωμεν· ἐὰν δὲ ἀπέλθωμεν καὶ προχωρήσωμεν πόλεμος· σχῆμα γειαστόν·
- 11) ὅτι δὲ ποιήσοι=τί δὲ θελει κάμει.
- 12) οὐδὲ διεσήμηνε=δὲν ἐφανέρωσε.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. ἀλλὰ καὶ τάδε· ἀφ' οὗ ἀπέτυχεν ὁ πρῶτος λόγος τῆς ἀποστολῆς τοῦ Φαιλίνου—νὰ ἐπιτύχῃ τὴν παραδοσιν τῶν ὅτλων, ἔργεται νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν δευτέραν αὐτοῦ ἐντολὴν—νὰ ἐξηγησῇ δι' ἐπιτηδείων ἐρωτήσεων τοὺς σκοποὺς τῶν Ἑλλήνων·

σπονδαὶ μὲν μέρονοσι· διὰ τῶν τεχνικῶν καὶ ἀμφιβόλων ἀπαντήσεων του Κλέαρχος δὲν ἐνέπεσεν εἰς τὴν παγίδα τοῦ πανούργου Φαιλίνου, διότι δὲν ἐφανέρωσεν εἰς αὐτὸν τι ἔμελλε νὰ κάμη.

(κ. i. ἐν.) Ὁ Κλέαρχος δι' ὀδοίστων ἀπαντήσεων ἀποφεύγει νὰ φανερώσῃ εἰς τὸν Φαιλίνον τι μέλλει νὰ κάμη.

(κ. i. τμ.) Β'. Διεπραγματεύσεις τῶν Ἑλλήνων
μετὰ τοῦ βασιλέως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

50η

- Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) φέρετο=ἀνεγέρθησε.
- 2) οἱ δὲ παρὰ Ἀριαίου ἡκον=οἱ δὲ πρὸς τὸν Ἀριαῖον σταῦρόντες ἐπανῆρθον (ἐπειδὸν τοῦ Ἀρ.). βραχυλογία·
- 3) αὐτοῦ=ἔξει·
- 4) ὅτι· φαίη=ὅτι ἔλεγε· εὔπτ· τοῦ ὁ· φημι·
- 5) πολλοὺς Πέρσας εἶναι βελτίους ἑαυτοῦ=ὅτι πολλοὶ Πέρσαι εἶναι ἀντεροί του·
- 6) οὓς οὐκ ἄν ανασχέσθαι=καὶ οὗτοι δὲν ἥθελον ἀνεγέρθη ἀπαρ. μέσ. ἀορ. β' τοῦ ὁ· ἀνέχομαι·
- 7) αὐτοῦ βασιλεύοντος=αὐτὸν ὡς βασιλέα·
- 8) εἰ βούλεσθε συναπιέραι=ἐάν θέλητε νὰ συναπέλθητε· ὁ λόγος ἀπὸ πλαγίου ἐγένετο εὐθύς·
- 9) ἡδη=ἀμέσως·
- 10) τῆς ρυκτὸς=κατὰ ταύτην τὴν νύκτα·
- 11) πρῷ=πρωΐ·
- 12) ἀπιέραι=ὅτι θὰ ἀναγωρήσῃ· ἔπαρ. μέλλοντος·
- 13) ὥσπερ λέγετε· ἐννοητέον πρὸ αὐτοῦ τό· οὕτω (χρὴ ποιεῖν)=οὕτω πρέπει νὰ πράξητε, καθὼς λέγετε·
- 14) εἰ δὲ μή ἔνν. ἡκομεν=ἐὰν δὲ δὲν (ἔλθωμεν).
- 15) δποῖσον ἄν—συμφέρειν=διπότε νομίζετε ὅτι εἶναι συμφερότατον εἰς σᾶς· τὸ ὅμιν ἀλίκει εἰς τὸ συμφέρειν κατά σχῆμα ὑπερβατόν.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤ. *ὅτι πολλοὺς φαινή·* ὁ Ἀριαῖος ἐκ φόβου ή μετριοφροσύνης ἀρνεῖται τὸν προσφερόμενον βασιλικὸν θρόνον·

οὐδὲ τούτοις εἴπει· ἔξα *θαυμασιοῦ* εἶναι ή προβλεπτικότης αὕτη καὶ ή δυσπιστία τοῦ Κλεάρχου, *ὅστις οὐδὲ εἰς τοὺς συμμάχους ἐμπιστεύεται τοὺς σκοτούς του·* πόσον θὰ ἥτο ὄφελημένος, εάν μέχρι τέλους ἐτήρει τὴν δυσπιστίαν ταύτην πρὸς τοὺς βαρβάρους!

(Ζ. ι. ἐν.) **Οὐ Αριαῖος δὲν δέχεται τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα, διότι, ὡς λέγει, ὑπάρχονσι πολλοὶ Πέρσαι ἀνώτεροι του.*

51η

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) *ἡλίου δύνοντος*=μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου·
2) *τοιάδε*=τοιαῦτα περίπου·

3) *οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἵερα*=δὲν ἀπέβαινον εὐνοϊκὰ τὰ ἱερά·

4) *ἱέραι*=ἴνα πορευώμεθα· τὸ ἅπαντα, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἵερα·

5) *ἐπὶ*=ἐναντίον·

6) *καὶ εἰκότως*=καὶ εὐλόγως·

7) *ἄρα*=βεβαιώς·

8) *τανοίπορος*=διὰ πλοίων μόνον περάμενος·

9) *οὐκ ἀν δυναίμεθα*=δὲν θὰ ἡδυνάμεθα·

10) *οὐ μὲν δὴ αὐτοῦ γε μένειν οἶντεν τε*=ἄλλος, ὅμως τῇ ἀληθείᾳ ἐδῶ τούτουγιστον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μένωμεν·

11) *οὐκ ἔστιν*=δὲν εἶναι δυνατόν·

12) *ῶδε*=οὗτο·

13) *ἀπιόντας*=ἐπειδὴ μέλλομεν νὰ ἀναχωρήσωμεν·

14) *δειπνεῖν*, *ἔξαρτ.* ἐκ τοῦ χρήματος=πρέπει νὰ δειπνῶμεν·

15) *ἐπειδὰν σημήνη τῷ κέρατι*=ὅταν δώσῃ τὸ σημεῖον διὰ τῆς σάλπιγγος, ὅταν σαλπίσῃ (δ σαλπιγκτής)·

16) *ώς ἀναπαύεσθαι*=πρὸς ἀνάπαυσιν·

17) *συσκευάζεσθε*=έτοιμάζετε τὰ πράγματά σας· ὁ λόγος ἐτράπη εἰς εὐθύνη·

18) *ἐπειδὰν δὲ τὸ δεύτερον ἐνν.* *σημήνη*=ὅταν δὲ δευτέραν φοράν (διώσῃ τὸ σημεῖον)·

19) *ἀναίθεσθε*=φροτάνετε (τὰ πράγματά σας)·

20) *ἐπὶ δὲ τῷ τρίτῳ ἐνν.* *σημείω*=εἰς δὲ τὸ τρίτον σημεῖον·

21) *ἐπεσθε τῷ ἥγουν μένω*=ἀπολουσθείτε τὸ προπορευόμενον (μέρος τοῦ σηματεύματος)·

22) *πρὸς τὸν ποτ.*=πρὸς τὸ μέρος τοῦ ποτ.

23) *τὰ δὲ δηλα*=τοὺς δὲ ὀπλάτας· μετωνυμία·

24) *ἔξω*=πρὸς τὰ ἔξω.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. *Τίγρης πεταμός*· μεταξὺ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν Ελλήνων δὲν ἥτο ὁ Τίγρης, ἀλλὰ διῶρυς τις· ὅθεν ἐπλανάτο ὁ Κλέαρχος νομίζων ὅτι ἥτο ὁ Τίγρης·

τῷ κέρατι· τῷ κέρας ἥτο σάλπιγξ κυρτή·

πρὸς τοῦ ποταμοῦ διότι ἐκεῖθεν οὐδένα φόβον ἔχθρικῆς ἐπιθέσεως εἶχον·

τὰ δὲ σπλαξξώ διότι εἰς τὸ μέσος τοῦτο ἦτο ἐνδεκομένη ἡ ἔχθρικὴ προσβολή.

(π. Ἰ. ἑν.) Δημηγορία τοῦ Κλεάρχου πρὸς τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγούς, διὰ τῆς δόποιας προτρέπει τούτους νὰ ὑπάγωσι πρὸς τὸν Ἀριαίον.

52a

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐντεῦθεν=ἄποθεδῶ (δηλ. ἐκ τοῦ στρατοπέδου) ἀνήκει εἰς τὸ ηὐτομόλησε·

2) εἰς τετταρ.=πεφίπου τεσσαρ.

3) τοῖς ἄλλοις ἥγεῖτο=ἐπροπορεύετο τῶν ἄλλων τὸ ἥγοῦμαι μετὰ γενικῆς=εἴμαι ἡγεμόνι τυνος·

4) κατὰ τὰ παρηγελμένα=κατὰ τὰ διατεταγμένα ὑπ' αὐτοῦ·

5) ἀμφὶ μέσας ρύντας=περὶ τὸ μεσονύκτιον·

6) καὶ ἐν τάξει θέμενοι τὰ σπλαξξ=καὶ ἀφ' οὗ παρέταξεν τοὺς ὄπλιτας των (οἱ "Ελληνες")·

7) ὅμοσαν=ώροισθησαν ἀόρ. τοῦ δ. δύννημα·

8) καὶ τῶν σὺν αὐτῷ οἱ κράτιστοι=καὶ ἐκ τῶν μετ' αὐτοῦ οἱ ἐπιφανεστατοι·

9) μήτε προδώσειν—ἔσεσθαι=ὅτι δὲν θὰ προδώσωσιν ἀλλήλους, ἀλλὰ εἶναι σύμψιαζοι·

10) προσώμοσαν=προσέτι ὠροίσθησαν·

11) ἥγήσεσθαι=ὅτι θὰ ὀδηγήσωσι (τοὺς "Ελληνας")·

12) ἀδόλως=ἄνευ ἀπάτης·

13) εἰς ἀσπίδα=δύστε νὰ ὕει τὸ αἷμα εἰς τὴν ἀσπίδα.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. κατὰ τὰ παραγγελμένα· κατὰ τὰς διαταγάς, τὰς δόποιας εἴχε δώσει ἀντότερο : ἀδε οὖν ζρή ποιεῖν (51,3).

εἰς τὸν πρῶτον σταθμόν· ὁ σταθμὸς οὗτος εἶναι ἐκεῖνος, ἐκ τοῦ ὅποιον εἶχον ἐκκινήσει τὴν προηγουμένην τῆς περὶ Κούναξα μάχης· ὅστε ἦτο ὁ τελευταῖος, λέγει δὲ αὐτὸν πρῶτον, διότι ἥτο πρῶτος ἐκ τῆς πρὸς τὰ ὄπισθεν ἐπιστροφῆς·

σφάξαντας ταῦρον καὶ κάπτον καὶ κριόν· τὰ τρία ταῦτα ζῷα ἐσφάζοντο ὀσάπις ἐγίνοντο ἐπίσημοι δρκωμοσίαι. Ο κάπτος ἥτο χοῖρος ἀρσενεκός·

βάπτοντες ξίφος· τοῦτο ἐσήματνεν, διτο οὗτο νέμβάψωσι τὰ σπλαξξ καὶ εἰς τὸ αἷμα τῶν παραβατῶν τοῦ δρκοῦ (πρβλ. τὰ τοῦ λαοῦ ἔτσι νὰ γνθῇ τὸ αἷμα μου—ὅπως δηλ. ὁ χυνόμενος οἶνος κλπ.

(π. Ἰ. ἑν.) Οι "Ελληνες ουνάπτουσι συνθήκην μετὰ τοῦ Ἀριαίον πρὸς κοινὴν ἐπιστροφὴν.

- Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) τὰ πιστά=ό όρος·
 2) ἄγε δή=έλα λοιπόν·
 3) στόλος=πορεία·
 4) ἀπιμεν=θά ἀπέλθωμεν· εἶναι χρόνου μέλλοντος·
 5) ἡνπερ ἥλθομεν=διὰ τῆς ὁδοῦ, διὰ τῆς ὅποιας ἥλθομεν·
 6) δοκεῖς ἐννενοηκέναι=νομίζεις ὅτι έχεις ἐπινοήσει·
 7) ἀπιόντες=έαν ἀπέλθωμεν·
 8) ὑπὸ λαιοῦ ἀπολούμεθα=ὑπὸ τῆς πεινῆς ἥθελομεν παταστραφῆ·
 9) ὑπάρχει—οὐδὲν τῶν ἐπιτηδείων=δὲν ἔχομεν κάνεν τρόφιμον·
 10) ἔνθα=ὅπου·
 11) διαπορευόμενοι=διαβαίνοντες·
 12) κατεδαπανήσαμεν=έντελῶς ἔξοδεύσαμεν·
 13) πορευτέον οὖν ἡμῖν ἐνν. ἐστὶ=πρέπει λοιπὸν νὰ πορευθῶμεν·
 14) ὡς—μακροτάτους=ὅσον τὸ δυνατὸν μακροτάτους·
 15) ἵνα—ἀποστάσωμεν=ἵνα ἀπομακρυνθῶμεν·
 16) ὡς πλεῖστον=ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον·
 17) ἦν—ἀπόσχωμεν=έαν ἀπομακρυνθῶμεν·
 18) οἰκέτι μή δυνήσεται=δὲν ὑπάρχει πλέον φόβος μήπως δυνηθῇ·
 19) ἡμᾶς καταλαβεῖν=νὰ μᾶς φθάσῃ·
 20) ἔγωγε=έγώ τούλακτον.

Β'. ΠΡΑΜΑΤ. *ἀποστάσωμεν*· ἵτο εὔκολον τοῦτο εἰς αὐτούς, διότι ὁ βασιλεὺς εἶχε πολλάριμον στρατὸν καὶ δὲν ἵτο εὔκολος ἡ κινητοποίησίς του· *καταλαβεῖν*· διότι ὡς ἐκ τοῦ πλήθους τὸ στράτευμα τοῦ βασιλέως δὲν θὰ ἥδυνατο νὰ πορεύηται τόσον ταχέως, ὅσον τὸ δίλγαριθμιότερον στράτευμα τοῦ Κύρου· ἀλλ' ἵστις παρουσιάζετο καὶ ἄλλο κόλυμα εἰς τὴν ταχείαν πορείαν αὐτοῦ—ἡ ἔλλειψης τροφῶν.

(κ. ἱ. ἐν.) Ὁ Αριανὸς φρονεῖ διὰ πρέπει νὰ ἐπιστρέψωσι δι' ἄλλης ὁδοῦ καὶ οὐχὶ δι' ἐκείνης δι' ἥς ἥλθον.

- Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἦν—δυναμένη=ἡδύνατο, σκοτὸν εἶχε περιφρασίς·
 2) αὕτη ἡ στρατηγία=τοῦτο τὸ στρατηγικὸν σχέδιον·
 3) ἡ ἀποδρᾶναι ἡ ἀποφυγεῖν=ἡ δραπέτευσιν ἡ φυγῆν·
 4) λογιζόμενοι· μετοχ., τοῦ ὁ. λογίζομα=ὑπολογίζω, λογαριάζω·
 5) ἥξειν=ὅτι θὰ φθάσωσιν·
 6) ἀμα τῷ ἥλιῳ δύνοντι=κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἥλιου·
 7) τοῦτο=δές πρὸς τοῦτο·
 8) ἐφεύσθησαν=ἱτατήθησαν· τὸ δὲ ἐφεύσαντο=εἴπον φεύματα·
 9) ἀμφὶ δεῖλην=κατὰ τὸ δειλινόν·
 10) ἐδοξαν ὁρᾶν=ἐνόμιζον διὰ ἔβλεπον·
 11) οἱ μὴ ἔτυχον—οὗτες=ὅσοι κατὰ τύχην δὲν ἤσαν εἰς τὰς τάξεις·

- 12) ἔθεον=ἔτερον παρατ. τοῦ ὁ. θέω·
 13) ἐτέρωτο=εἴχε πληγωθῆνε περός. τοῦ ὁ. τιτρώσκομαι
 14) ἔθωρακίζετο=ένεδύετο τὸν θώρακα, ὀπλίζετο·
 15) σκοποί=κατάσκοποι·
 16) ἀλλ' (ὅτι) νέμουτο=ἀλλ' ὅτι βόσκουσι· ἀττικὴ σύνταξις·
 17) ἔγρωσαν=έσχημάτισαν τὴν γνώμην·
 18) ἔγγυς πον=κάπου πλησίον·
 19) οὐ πρόσω=όχι μαράν.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. ἡ δὲ τύχη ἐστρατήγησε κάλλιον· καὶ ἀληθῶς! διότι ὁ βασιλεὺς τὴν κίνησιν ταύτην τοῦ Ἑλλήνικοῦ στρατεύματος ἐθεώρησεν ὃς ἐπίθεσιν καὶ οὐχὶ ὡς ὑποχώρησιν, ὡς ἥτο·
 ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸν ἥλιον—ἐπορεύοντο δηλ. πρὸς βορρᾶν·
 ἀμφὶ δεῖλην· ἐνταῦθα πρόσκειται περὶ δεῖλης πρωΐας ἥτοι 2—4 μ. μ. ὡς φαίνεται ἐκ τῶν κατωτέρω.

(z. i. ἐν.) "Ἐραρχεῖς τῆς κοινῆς ἐπανόδου Ἑλλήνων καὶ Ἀριαίου καὶ πορείᾳ εἰς τὰς κάμας τῆς Βαβυλωνίας.

55

- Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐπὶ τὸν πολεμίους οὐκ ἦγεν=ἐναντίον τῶν πολεμίων δὲν ὀδήγει (τὸ στράτευμα).
 2) ἥδει=ἔγνώριζε· ὑπερός. τοῦ ὁ. οἰδα· μὲ σῆμα. παρατ.
 3) ἀπειρηκότας—καὶ ὄντας=ὅτι είχον κουράσθη καὶ ὅτι ἤσαν· τὸ ἀπειρηκότας εἶναι μετογή. τοῦ ὁ. ἀπαγορεύω·
 4) ἀστόνυς=ἄνευ τροφῆς·
 6) δψέ=ἀργά·
 7) οὐ μέντοι οὐδὲ ἀπέκλινε=οὔτε πάλιν ὄμιως ἥλλαξεν ὁδόν·
 8) φυλαττόμενος=προσέχον·
 9) εὐθύνωρον=κατ' εὐθεῖαν·
 10) τὸν πρώτους ἔχων=μὲ τὸν πρώτους (στρατιώτα), μὲ τὴν ἐμποσθιοφύλακήν·
 11) κατεσκήνωσεν=ἐστρατοπέδευσε·
 12) ἐξ ὧν διήρπαστο=ἐξ τῶν κωμῶν, ἐκ τῶν ὅποιων είχον διαρπασθῆ·
 13) τὰ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν=τὰ ἐν ταῖς οἰκίαις ξύλα (ξυλεία) ἀπὸ τῶν οἰκιῶν· βραχυλογία·
 14) τρόπῳ τινί=όπωσδήποτε· ἀντιτίθεται πρὸς τὸ κατωτέρω «ὡς ἐτύγχανον»·
 15) σκοταῖοι προσιόντες=ἐν ὥρᾳ σκότους προσερχόμενοι·
 16) ηὐλίζοντο=ἐστρατοπέδευσον ἐν ὑπαίθρῳ, διενυκτέρευον·
 17) κρανυγήν ἐποίουν=ἐκριμύγαζον· περιφρασις·
 18) ὕστε καὶ τὸν πολεμίους ἀκούειν= ὕστε καὶ οἱ πολέμιοι νὰ τὸν ἀκούωσι·
 19) καὶ=ἀκόμη καὶ· συναπτέος τῷ: ἐκ τῶν σκηνωμάτων·
 20) δῆλον δὲ τοῦτο=ἔγινε δὲ φανερόν τοῦτο (δηλ. τὸ ὅτι ἐφυγον ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὰς σκηνάς·

- 21) ἔτι=πλέον·
 22) ἐξεπλάγη=ἐτρόμαξε· παθ. ἀόρ. β' τοῦ ὁ. ἐκ-πλήττομαι·
 23) ὡς ἔσικε=ῶς φαίνεται·
 24) καὶ βασιλ.=ἀκόμη καὶ δ βασιλ. (διηλ. ὅχι μόνον οἱ πλησιέστατοι)
 25) τῇ ἐφόδῳ=ἔνεκι τῆς ἐφόδου·
 26) ἐδήλωσε=ἔδειξε φανερά·
 27) οἰς=μὲν ἐκεῖνα τὰ δύοια.

Β'.) ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. φυλαττόμενος· ἵτο ἄριστον τὸ μέτρον τοῦτο τοῦ Κλεάρχου· διότι ἂν οἱ ἔχθροι τὴν κίνησιν ταύτην τοῦ Κλεάρχου ἐθεώρουν φυγήν, εἶναι πιθανόν δι τὸ ἑπετίθεντο κοι ὥα τῷ ἐπροξένουν μεγάλας ἔημίτες·

ἐκ τῶν σκηνωμάτων· αἱ σηνηναὶ τῶν Περσῶν ἦσαν μεγάλαι, ζωροῦσαι τεροὶ τοὺς 100 ἄνδρας.

(z. i. ἐν.) Ἡ θορυβώδης κατασκήνωσις τοῦ Κλεάρχου εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ βασιλικοῦ στρατεύματος διηρπασμένας κώμας, ἐμβάλλει πανικὸν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ βασιλέως.

56η

- 1) προϊόνοις μέντοι=ἐνῷ ὅμιοις ἐπροχόρει·
 2) καὶ=ὅχι μόνον (εἰς τοὺς Περσ.), ἀλλὰ καὶ·
 3) δοῦπος=πτύπος· λέξις πεποιήμενη (ντούπ-ντούπ).
 5) οἷον εἰκός (ἐστι)-γίγνεσθαι=ὅπως εἴναι φυσικὸν νὰ γίνεται·
 6) φόβου ἐμπεσόντος=ὅταν μέσα (εἰς τὸ στρατευμα) πέσῃ φόβος·
 7) Κλέαρχος ἐκέλευσε Τολμίδην ἀνειπεῖν=ὁ Κλέαρχος διέταξε τὸν Τολ.
 νὰ διαλαλήσῃ·
 8) ἄριστον τῷ τότε=ὅστις ἵτο ἄριστος τῶν τότε (κιηρύκων).
 9) κηρύξαντα σιγήν=ἀφ' οὐ (πρῶτον) ἐπιβάλῃ σιωπήν.
 10) δι τὸ προαγορεύοντος=ὅτι προηρώύττουσι·
 11) ὃς ἀν-μηνύσῃ=ὅποιος ἥθελε καταγγείλει·
 12) τὸν ἀφέντα=ἔζεινον, ὁ δόποιος ἀπέλιυσε·
 13) εἰς τὰ σπλα=εἰς τὸ στρατόπεδον·
 14) κερὸς=μάτιος, ἀδικιολόγιτος·
 15) σῷ=σῷοι· ἐνν. τὸ ὄημα ἡσαν ἐν τοῦ εἴη κατὰ σκῆμα ἐξ ἀναλόγου·
 16) ἄμα τῷ σρθρῷ=κατὰ τὰ καράγματα·
 17) εἰς τάξιν τὰ σπλα τίθεσθαι=νὰ παρατάσσωνται·
 18) ἡπερ εἰχον=εἰς δύοιαν τάξιν εὑρίσκοντο, ὅπως ἦσαν.

Β': ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. φόβου ἐμπεσόντος· πρόκειται περὶ τοῦ φόβου τοῦ λεγομένου πανικοῦ, διτις αἰφνιδίως ἐμπίπτει εἰς τοὺς στρατοὺς κοι ἐν γένει εἰς τὰ πλήθη· ὀνομάζετο δὲ οὗτο, διότι ἀπεδίδετο εἰς τὸν θεὸν τῶν ποιητῶν Πᾶνα·

'Ηλεῖος· οὗτο ἐλέγετο ὁ κάτοικος τῆς ἐν Πελοποννήσῳ πόλεως· "Ηλεῖος· σήμερον σφέζονται ἐρείπια τῆς πόλεως ταύτης ὀνομαζόμενα ·Πα-λιόπολη·'

τὸν ὄνον· ὁ Κλέαρχος ἵνα καταπάνησθι τὸν πανικὸν τῷν Ἑλλήνων πλάττει τὸ εὐφύὲς τοῦτο τέχνασμα· ὅτι δῆλ., δὲν ἥτο τίποτε, ἀλλ' ὅτι κάποιος γάρ
ὅστεισμοῦ ἀπέλυσεν εἰς τὸ στρατόπεδον ἔνα ὄνον, δῖτις πατήσας τὰς
ἀσπίδας καὶ τὰ ὅπλα ἐποξένησε τὸν ὑόρυθον ἐκεῖνον!

τάλαντον· ἵητο ποσὸν χρημάτων, ἀντιστοιχοῦν πρὸς 6,000 δραχμάς.

(κ. ἴ. ἐν.) *Εὐφυὲς τέχνασμα τοῦ Κλεάρχου, διὰ τοῦ ὅποιον καταπάνει
τὸν πανικὸν τῷν Ἑλλήνων.*

(κ. ἴ. τμ.) **Γ'.** 'Αγαγώρησις τῷν Ἑλλήνων.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ώς ἐν τῷ α' καὶ β' κεφαλαίῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

57ῃ

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) *ὅ-δὴ*=ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον πρὸς ὀλίγου
(πρβλ. ἕδ, 3).

- 2) *τῷδε=ἄπο τὸ ἔξῆς.*
- 3) *γάρ=δῆλα δή· εἴναι διασαριτικός.*
- 4) *ἄμα τῷ ἡλίῳ ἀνατέλλοντι=μόλις ἀνέτελλεν ὁ ἥλιος.* (πῶς λέγεται τὸ
ἀντίθετον ;)
- 5) *περὶ σπονδῶν=πρὸς σύναψιν ἐπισήμων συνθηκῶν.*
- 6) *πρὸς τοὺς προφύλακας=εἰς τοὺς πρὸ τοῦ στρατοπέδου φύλακας.*
- 7) *τυχῶν-ἐπισκοπῶν=οἱ ὅποις ἐτυχεῖ νὰ ἐπιθεωρῇ.*
- 8) *κελεύειν=να διατάττωσι (οἵ προφύλακες)· τὸ ἀπαρ. ἔξαιρτ. ἐκ
τοῦ εἶτε.*
- 9) *ἄχει ἀν σχολάσῃ=μέχρις ὅτου εὐκαιρήσῃ.*
- 10) *κατέστησε=ἔταπτοιησε.*
- 11) *ώστε πάντη δρᾶσθαι φάλαγγα πυκνήν=ώστε τὸ στράτευμα νὰ φαί-
νηται καθ' ὅλα τὰ μέρη φάλαγξ πυκνή·*
- 12) *ἄγγελους=ἄπεσταλμένους.*
- 13) *τοὺς εὐσπλοτάτους=τοὺς ἔχοντας ὥραιότατα ὅπλα.*
- 14) *εὐειδεστάτους=ώραιοτάτους.*
- 15) *ταῦτα ἔφρασε ἐνν. ποιεῖν=εἴπε νὰ κάμιωσι τὸ ὕδιον (διηλ. νὰ ἔλθωσιν
ἐμπρὸς ἔχοντες τοὺς εὐσπλοτάτους ἡπλ.).*
- 16) *ἐπεὶ δ' ἦν=ὅτε δὲ ἦλθε.*
- 17) *πρὸς=πλιησίον.*
- 18) *ἀνηρώτα=δι' ἔρωτήσεων ἔξήταξε.*
- 19) *μάχης δεῖ=εἴναι ἀνάγκη μάχης.*
- 20) *οὐδ' ὁ τολμήσων ἐνν. ἔστι=οὐδὲ (ύπάρχει) ἐκεῖνος, δῖτις θὰ τολμήσῃ.*

- 21) μὴ πορίσας=έάν δὲν προιημεύσῃ·
 22) ἄριστον=φαγητὸν (ένταῦθα)· τὸ δὲ ἄριστον—ἄριστον εἶναι τὸ λεκτικὸν σχῆμα, ὅπερ λέγεται κύκλος

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. ἄχρι ἂν σχολάσῃ· ὁ Κλέαρχος ἥθελε διὰ τούτου νὰ δεῖξῃ εἰς τοὺς Πέρσας, ὅτι οὐδόλως φοβεῖται αὐτούς·

προῆλθε τούς τε εὐοπλοάτους ἔχων· ὁ Κλέαρχος κάμνων τοῦτο καὶ εἰς τοὺς ἄλλους στρατηγοὺς συστήσας νὰ κάμισι τὸ ἴδιον, εἴχε σκοπόν, ἵνα ἐπιληξῇ τοὺς ἀπεσταλμένους· τὸν αὐτὸν σκοπὸν είχε καὶ ἡ πυκνὴ παράταξης τῆς φάλαγγος·

μάχης δεῦτα λέγει ὁ Κλέαρχος, ἵνα καταπτοήσῃ τοὺς Πέρσας καὶ ὅτι εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ συνάψῃ μάχην, ἵνα προιημεύσῃ τροφάς.

(π. ἡ. ἐν.) Ὁ βασιλεὺς μετὰ τὴν ἔφοδον ἀποστέλλει εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων κήρυκας περὶ σπονδῶν.

58η

Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἀπήλαυνον=ἔφυγον ὀπίσω·

- 2) ἡκον=ἐπανῆλθον·
 3) ταχὺ=ταχέως· ἀντὶ ἐπιρρήματος·
 4) φ=ἐκ τούτου δὲ (δηλ. τῆς ταχείας ἐπανόδου).
 5) ὦ ἐπετέτακτο=εἰς τὸν ὅποιον εἴχε δοθῆ ἡ διαταγή· ὑπερό. τοῦ ὁ-
 ἐπι-τάσσομαι·
 6) πράττειν=νὰ διαπραγματεύηται·
 7) ὅτι δοκοῖεν βασιλεὺς εἰκότα λέγειν=ὅτι φαίνονται εἰς τὸν βασιλέα,
 ὅτι λέγουσι δίκαια (οἱ Ἑλληνες)·
 8) ἡγεμόνας=διδιγούς·
 9) οἱ-ἄξονι=οἱ ὅποιοι θὰ διδιγήσωσιν αὐτούς·
 10) ἐνθεν=ἐκεῖ, ἀπὸ ὅπου·
 11) εἰ σπένδοιτο=έάν εἴκαινε σπονδάς·
 12) τοῖς ιοῦσι καὶ ἀπιοῦσι=οἱ ὅποιοι ἔρχονται καὶ ἀπέρχονται (δηλ. πρὸς
 μόνους τοὺς ἀπεσταλμένους τῶν Περσῶν).

13) μέχρις ἀν-ἀναγγελθῆ=μέχρις ὅτου δι' ἀπεσταλμένων ἀναγγελθῶσι·

14) μεταστησάμενος=εἰπών εἰς αὐτοὺς νὰ παραμερίσωσι·

15) καθ' ἡσυχίαν=ἡσύχως (δηλ. ἀνευ ἐνοχλήσεως τῶν πολεμίων)·

16) διατρέψω=θὰ γρονοτοιβήσω·

17) ἔστι ἀν ὀκνήσωσι=μέχρις ὅτου φοβηθῶσι·

18) μὴ ἀποδέξῃ-ποιήσασθαι=μήπως ἀποφασίσωμεν νὰ μὴ κάμισεν·

19) οἷμαί γε μέντοι=ἄλλ' ὅμως νομίζω βεβαίως·

20) παρέσεσθαι=ὅτι θὰ ὑπάρξῃ·

21) ὅτι σπένδοιτο=ὅτι ἐδέχετο νὰ κάμῃ σπονδάς·

22) ἡγεῖσθαι=νὰ διδιγῶσιν (οἱ ἀπεσταλμένοι τῶν Περσῶν).

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. ἡγεμόνας· οἱ Ἑλληνες εὑρίσκομετοι εἰς ἔνιην καὶ
 ἀγωστον χώραν εἰχον ἀνάγκην ὁδηγῶν, ἵνα ὑπάγωσιν εἰς τὰ μέρη, ἀπὸ τὰ
 δονιᾶ θὰ ἐποιηθεύσοντο τρόφιμα.

εστ' ἀν δικαιοσοσι· καὶ εἰς τὰ ἐλάχιστα ἀπόμη φαίνεται ἡ προβλεπτικότης καὶ ἡ στρατηγική ίκανότης τοῦ Κλέαρχου!

(κ. Ἰ. ἑν.) Ὁ Κλέαρχος συνάπτει σπονδὰς μετὰ τῶν ἀπεσταλμένων τοῦ βασιλέως.

(κ. Ἰ. τμ.) Δ'. Ο βασιλεὺς ἐκπλαγεὶς ἐκ τῆς ἐφόδου τῶν Ἐλλήνων συνάπτει μετ' αὐτῶν σπονδάς.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ώς ἐν τοῖς προηγουμένοις κεφαλαίοις

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

59η

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἀναγκαῖοι=συγγενεῖς·

2) παρεθάρουνον=ἐνεθάρουνον·

3) δεξιᾶς=ὑποχέσεις·

4) ἐνίοις=εἰς, μερικούς·

5) μὴ μηησικακήσειν=οὐ δὲν θὰ μηησικακήσῃ· τὸ δὲ μηησικακῶ=ἐν-
θυμοῦμαι τὸ κοκόν·

6) τῆς ἐκστρατείας=ἔνερα τῆς ἐναντίον αὐτοῦ ἐκστρατείας·

7) μηδὲ ἄλλου μηδενὸς=οὐτέ δι' ἄλλο τι·

8) τῶν παροιχομένων=ἀπὸ τὰ περασμένα·

9) ἔρδηλοι ήσαν=ἔδειχναν ὀλιφάνερα·

10) ἡττων προσέχοντες τοῖς Ἐλλησιν τὸν τοῦν=οὐ διδον ὀλιγωτέραν
προσοζήν εἰς τοὺς Ἐλληνας·

11) καὶ διὰ τοῦτο=(καὶ δι' ἄλλα) καὶ διὰ τοῦτο· ὁ καὶ προσθετικός·

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. πλείους ἢ εἴκοσι· κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὁ Τισσα-
φέρωντις ἀπῆλθε μετὰ τοῦ βασιλέως εἰς Βαβυλῶνα, ἔνθα μετέσχε τῶν γενο-
μένων διὰ τὴν ἡτταν τοῦ Κύρου ἐօρτῶν καὶ ἐλαβε πολλὰς τιμὰς καὶ μεγάλα
δῶρα παρὰ τοῦ βασιλέως·

δεξιᾶς-ἔφερον· οἱ Πέρσαι ὅχι μόνον ἔδιδον καὶ ἐλάμβανον τὴν δεξιὰν
πρὸς συμφύλωσιν ἢ βεβαίωσιν πίστεως, ἀλλὰ καὶ ἀπέστελλον αὐτὴν δι' ἀγ-
γελιοφόρων. Πρβλ. τὰ ἡμέτερα «χαιρετίσματα», ἄτινα ἀποστέλλομεν ἢ δε-
ζόμεθα στελλόμενα (Πρβλ. τὰ τῆς δημοτικῆς: νάνε καλὰ ποὺ τάστελνε καὶ
ποὺ τάφερνε (τὰ χαιρετίσματα).

(κ. Ἰ. ἑν.) Ὁ βασιλεὺς παρουγέλλει πρὸς τὸν Ἀριαῖον ὅτι δὲν θὰ μηησικακήσῃ,
διότι μετέσχε τῆς καὶ αὐτοῦ ἐκστρατείας.

- Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐπιστάμεθα=καλῶς γνωρίζοιεν
 2) περὶ παντὸς ἄν ποιήσαιτο=ῆθελε καταβάλει πᾶσαν προσπάθειαν
 3) ἡμᾶς ἀπολέσας=νὰ μᾶς καταστρέψῃ
 4) ἡμᾶς ὑπάγεται=προσπαθεῖ νὰ ἔξαπατήσῃ ἡμᾶς· τὸ ὑπάγεται εἶναι
 ἀποπειρατικὸς ἐνεστώς.
 5) διὰ τὸ διεσπάρθαι αὐτῷ τὸ στράτευμα=διότι ἔχει διασκορπισθῆ τὸ
 στράτευμά του.

6) ἐπήν=ὅταν.

7) ἀλισθῆ=συναθροισθῆ· παθ. ἀδό. τοῦ ὁ. ἀλίζομαι.

8) οὐκ ἔστιν δπως οὐκ ἐπιθήσεται—δὲν ὑπάρχει τρόπος νὰ μὴ ἐπιτεθῆ,
 ἐξ ἀπιντος θὰ ἐπιτεθῆ.

9) ἀποσκάπτει οὐ η ἀποτειχίζει=ἀποφράσσει κατί διὰ τάφρου η ἀπο-
 κλείει διὰ τείχους.

10) ὡς ἀπορος εἴη=διὰ τὰ εἶναι ἀδιάβατος.

11) οὐ γάρ ποτε=οὔποτε γάρ=διότι ποτὲ δέν.

12) ἐκών γε=ἐκουσίως τούλαχιστον.

13) τοσοίδε=τόσον ὀλίγοι.

Β'. ΠΡΓΜΑΤΙΚ. προσιόντες ἔλεγον· τοῦτο ἐάν ἐγίνετο σήμερον θὰ
 ἐθεωρεῖτο ἀντιπειθαρχικόν τότε ὅμως ἵσχυον ἄλλοι νόμοι. Οἱ στρατιῶται
 τοῦ Κλεόρχου ἡσαν μισθοφόροι καὶ δι' αὐτὸν ἀνεξάρτητοι, δυνάμεινοι ἐν
 πάσῃ στιγμῇ νὰ ἐγκαταλείπωσι τοὺς στρατηγούς των. Σήμερον δύναται νὰ
 γίνῃ τοῦτο; Διατί;

ἐπὶ ταῖς θύραις· ὑπερβολικὴ ἔκφρασις ἀντὶ νὰ εἴπῃ «οὐ πόρω τῆς Βα-
 βυλ.δηνος»· η διὰ τὴν ἡταν αἰσχύνη τοῦ βασιλέως ἥτο μεγαλυτέρα ὡς γε-
 νομένη ὑπὸ ξένων καὶ πρὸ αἰτῶν τῶν θυρῶν του.

(π. ι. ἐν.) Τινὲς τῶν «Ελλήνων ἐκφράζουσι τῷ Κλεάρχῳ καὶ τοῖς
 ἄλλοις στρατηγοῖς ὑποψίας περὶ τῆς πίστεως τοῦ βασιλέως.

- Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐνθυμοῦμαι=ἔχω κατὰ νοῦν, συλλογίζο-
 μαι· τὸ ίδιον μας ἐνθυμοῦμαι οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον μέμηματ.

2) ἐννοῶ=συνλογίζομαι

3) ἀπιμεν· γρον. μέλλοντος· (πᾶς θὰ ἐριηνευθῆ;)

4) δόξομεν=θὰ φανῶμεν.

5) ἐπὶ πολέμῳ=μὲ τὸν σκοπὸν νὰ πολεμήσωμεν.

6) παρὰ=ἐναντίον.

7) ἐπειτα=καὶ τότε.

8) οὐδὲ ὅθεν=οὐδὲ παρέξει τόπον, ἐξ οὗ.

9) ἐπιστιούμεθα=θὰ προμηθευθῆμεν τρόφιμα· μεσ. μέλλ. τοῦ ὁ. ἐπι-
 σιτίζομας·

10) αὐθις δὲ=ἄφ' ἐτέρου δέ· ἀποδίδεται εἰς τὸ πρῶτον μέν·

11) δ ἡγησόμενος=δ ὁδηγήσων.

12) καὶ ἄμα ταῦτα ποιούντων ἡμῶν=καὶ συγχρόνως ἐάν ἡμεῖς κάμνω-
 μεν ταῦτα·

13) ἀν ἀποσταίη=ἡθελεν ἀποστατήσει (ἀπό ἡμᾶς). τὸ ἀποσταίη εἶναι εὐχτ. ἀρ. τοῦ ὁ. ἀφίσταμαι.

14) λελείψεται=θά ἔχει μείνει· τετελ· μελλ., τοῦ λείπομαν

15) οἱ πρόσθεν ὄντες ἐνν. φίλοι=καὶ ἐκεῖνοι, οἱ διοῖοι προτύτεραι ἡσαν φίλοι.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. οὐδὲ σθεν· ἀναφέρεται εἰς τὰ κατὰ τὰς σπουδὰς συμφωνημένα μέσα τοῦ ἐπιστιπού· ἔαν δῆλα δὶ οἱ Ἑλλήνες παρέβαινον τὰς σπουδὰς οἱ Πέρσαι δὲν θά ἡσαν ἵπόζοει οὕτε ἀγοράν νὰ παρέξωσιν εἰς αὐτοὺς οὔτε ὁδηγούς.

(z. i. ἐν.) Ὁ Κλέαρχος φρονεῖ ὅτι ἔαν ἀπέλθωσι. Θὰ φανῶσιν ὅτι παραβαίνωσι τὰς σπουδάς.

62η

Α'. ΓΛΩΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἄρα=ἴσως.

2) ἔστιν ἡμῖν διαβατέος=πρέπει ἡμεῖς νὰ διαβῶμεν.

3) δ' οὖν=ἄλλ. ὅμως.

4) ἕσμεν=γνωμέομεν· τοῦ ὁ. οīδα α' πληθ.

5) κωλυόντων πολεμίων=ἔαν οἱ πολέμιοι ἐμποδίζωσι.

6) οὐ μὲν δή—ἐπειδες εἰσιν=ἄλλ. ὅμως ἀληθῶς δὲν ὑπάρχουσιν ἵπτεις.

7) ἀν—δέη=ἄν παρουσιασθῇ ἀνάγκῃ.

8) δέ=τούναντίον.

9) τῶν πολεμίων οἱ πλεῖστοι εἰσιν ἵπτεις=οἱ περισσότεροι τῶν ἐχθρῶν εἶναι ἵπτεις.

10) καὶ=καὶ μάλιστα.

11) ἡττωμένων δέ=ἔαν δὲ ἡττώμεθα.

12) οὐδέρα οἰόν τε σωθῆναι=οὐδεὶς εἶναι δυνατὸν νὰ σωθῇ.

13) φ' οὐτω πολλά=εἰς τὸν διοῖον τόσον πολλά.

14) τὰ σύμμαχα=τὰ βοηθητικὰ μέσα.

15) εἴπερ προθυμεῖται ἡμᾶς ἀπόλεσαι=ἔαν βέβαια ἔχῃ τὴν προθυμίαν νὰ καταστρέψῃ ἡμᾶς.

16) ἐγὼ=οὐκ οīδα δ', τι δεῖ αὐτὸν δμόσσαι=ἐγὼ μὲν λοιπὸν δὲν ἔννοω πούα ἡτο ἡ ἀνάγκη ὁ βασιλεὺς νὰ δοκισθῇ.

17) καὶ τὰ ἔαντον πιστὰ ἀπίστα ποιῆσαι=καὶ τοὺς πιστοὺς αὐτοῦ δόκους νὰ κάμῃ ἀναξιοτίστους· τὸ πιστὰ—ἀπίστα εἶναι ἡ λεγομένη ἀντανάκλασις, ητις εἶναι ἡ μετάβασις τῆς αὐτῆς λέξεως εἰς σημασίαν ἀντίθετον· ἡ δ' ἐπανάληψις τῶν αὐτῶν καὶ συνωνύμων κατέστησε τὸν λόγον γραφιώτερον.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. ποταμός—οὐκ οīδα· οἷς ὅτι δὲν γνωρίζει ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι ποταμοί, ἀλλὰ θεωρεῖ ἀσοποτὸν νὰ ἀνιψέρῃ τοὺς ἄλλους ἐν φείγον πρὸ τῶν δρμαλιῶν τῶν τὸν μέγαν Εὐφράτην· ἐτέθη δ' ἐν ἀρχῇ ἡ λέξις ποταμός, ἵνα ἔξαρθῃ ἡ ἔννοια αὐτοῦ.

σύμμαχα=ἔνταῦθα ἔννοιανται οἵ μόνον ἀνθρωποι, ἀλλὰ καὶ πράγματα, οἷον ποταμοί, οἵη, τάφοι κλπ.

(z. i. ἐν.) Ὁ Κλέαρχος φρονεῖ ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξαπατήσῃ αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς, διότι θὰ ἡτο ἐνκολύτατον εἰς αὐτόν, ἔαν ηθελε, νὰ τοὺς καταστρέψῃ.

- ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) *ἐν τούτῳ*=ἐν τῷ μεταξύ·
 2) *ῆκε=ἐπανῆλθε*.
 3) *ώς—ἀπιών=μὲν τὸν σκοπὸν νὰ ἐπανέλθῃ*.
 4) *εἰς οἰκον=εἰς τὴν σατραπείαν του*.
 5) *ῆγε δέ—ἐπὶ γάμῳ=ῶδήγει δὲ μεθ' ἑαυτοῦ τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως ώς σύζυγον* (ὁ Ὁφόντας).
 6) *ῆγον μένον=ὑπὸ τὴν ὄδηγίαν*.
 7) *ὑφορῳδητες=ὑποτιεύοντες*.
 8) *αὐτοὶ ἐφ' ἑαυτῶν=αὐτοὶ μόνοι των*.
 9) *ἐχώροον=ἐποχήροον*.
 10) *ἐκάστοτε=κάθε φοράν* (διηλ. εἰς κάθε σταθμόν).
 11) *παρασάγγην καὶ πλέον=ἔνα παρασάγγην καὶ περισσότερον*.
 12) *ἐφυλάττοντο δὲ ἀλλήλους=ἐποιηρυλάττοντο δὲ οἱ μὲν ἀπὸ τοὺς δέ*.
 13) *ξυλιζόμενοι=συλλέγοντες ξύλα*.
 14) *πληγὰς ἐτέτεινον ἀλλήλοις=ἐδέροντο ἀναμεταξύ των* (οἱ Ἑλληνες καὶ βάρβαροι στρατιῶται).
 15) *πρὸς φ=πληγίον δὲ τούτου*.
 16) *οἱ δὲ βάρβαροι ἐνν. ἐσκήνωσαν=οἱ δὲ βάρβαροι (ἐστρατοπέδευσαν).*

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. *Ορόντας* ήτο σατράπης τῆς Ἀρμενίας.
τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως αὕτη ὁνομάζετο *Ρεδογούνη* (Πλουτάρχ. Αρταξ. 27).

Μειδίας καλούμενον τεῖχος τὸ τεῖχος τοῦτο εἶχεν ἀνεγερθῆ ὑπὸ τοῦ τοῦ Ναβουχοδονόσορος κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Μίδων τούτου οὐδὲν ἔγνος σώζεται νῦν.

(ν. ἵ. ἐν.) *Οἱ Ἑλληνες ὅδοι ποροῦσιν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἐπικνελθόντος Τισσαφέροντος.*

- Δ'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) *πρὸς τῶν ὅπλων=πρὸς τοῦ στρατοπέδου*.
 2) *ποῦ ἀν ἵδοι=ποῦ ἥδυνατο νὰ ἴδῃ*.
 3) *καὶ ταῦτα=καὶ μάλιστα*.
 4) *παρ' Ἀριαίου ὄν=ἐν φείχεν ἔλθει ἐν μέρους τοῦ Ἀριαίου*.
 5) *αὐτός εἴμι=ἐγὼ εἰμαι* ὁ λόγος ἀπὸ πλαγίου ἐτράπη εἰς εὐθύνη.
 6) *ὄντες=οἱ ὅποιοι ἦσαν*.
 7) *εὖνοι=εὖνοῖκοι*.
 8) *μὴ ἐπιθῶντοι=μήπως ἐπιτεθῶσι*.
 9) *τῆς ρυκτὸς=κατ' αὐτὴν τὴν νύκτα*.
 10) *φυλακὴν=φρουράν*.
 11) *ώς διανοεῖται=διότι σκέπτεται*.
 12) *λῦσαι=νὰ διαλύσῃ*.
 13) *ώς μὴ=ἴνα μή*.
 14) *ἀποληφθῆτε=ἀποκλεισθῆτε*.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. λῦσαι· ἡτο εὔχολον νὰ διαλύσῃ ταύτην, διότι ἔξευ-
γμένη μὲ πλοῖα ἡτο ἡτο πλοιογέφυρα.

καὶ τῆς διώρυχος· διότι καὶ αὕτη ἡτο ἔξευγμένη μὲ πλοῖα.

(z. i. én.) *Oἱ βάρβαροι προτρέπουσι δολίως τὸν "Ἐλληνας" ἢ
διαβάσι τὸν ποταμὸν Τίγρητα.*

65η

Α'. ΓΑΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἄγουστιν=οδηγοῦσι·

2) δολερὸν=δόλιον.

3) ἥρετο=ήρωτησεν μεσ. ἀορ. τοῦ ἐρωτῶ.

4) πόση τις=πόση περίπου·

5) δὴ=πλέον.

6) ὑποπέμψειν=δολίως εἰχον στείλει· (ίνα τοὺς ἔξαπατήσουσι).

7) δικροῦντες=ἐπειδὴ ἐφοβούντο.

8) μὴ-διελόντες=μήπως διαλύσαντες· μετοχ. ἀορ. β' τοῦ ὁ. διατρῶ.

9) ἐρύματα=οὔχωμάτα·

10) ἐνθερ μὲν - ἐνθερ δὲ=ἄφ' ἐνός μέρους μὲν - ἀπὸ τεῦ ἄλλου δέ.

11) ἀποστροφὴ=καταφύγιον.

12) ἐπέθετο=ἐπετέθη· ἀορ. τοῦ ὁ. ἐπιτίθεμαι·

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤ. *κεανίσκουν*· ὑποτίθεται ὅτι οὗτος εἶναι ὁ Θεόπομπος·
ἐν τῇ νήσῳ· ἐννοεῖ τὴν χώραν, ἣ ὅποια εὑρίσκετο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Τίγρη-
τος καὶ τῆς διώρυχος· διότι αὕτη ὅμοιάζει πρὸς νῆσον.

(z. i. én.) *Oἱ "Ἐλληνες" κατανοοῦσι τὸν δόλον.*

Ε'. *Ἐποφέλει τῶν Ἐλλήνων πρὸς τὸν Ἀριστον
καὶ τὸν Τισσαφέρνην κατὰ τὴν πορείαν.*

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ώς ἐν τῷ α' καὶ β' κεφαλαίω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

66η

Α'. ΓΑΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἔδοξεν=ἀπεφάσισε·

2) συγγενέσθαι=νὰ συναντηθῇ καὶ συνομιλήσῃ·

3) εἴ πιος δύνατο ἐνν. πειδώμετος=(ίνα προσπαθήσῃ) ἐάν κατά τινα
τρόπον ἡδύνατο·

4) παῦσαι=νὰ πιύσῃ, νὰ διαλύσῃ·

5) καὶ ἐπεμψέ τινα ἐροῦντα=καὶ διὰ τοῦτο ἐστειλέ τινα, ίνα εἴπῃ· τὸ
ἐροῦντα εἴωι μετγ. μέλλ. τοῦ λέγω·

- 6) ὅτι - χρήζει=ὅτι ἔχει ἀνάγκην
 7) ἐτοίμως=προθύμως.
 8) ἐπειδὴ δὲ ἔστιν θῶν=ὅτε δὲ συνηντίθησαν.
 9) ὁ Τισσαφέρην, οἰδα-γεγενημένους καὶ δεδομένας=οἱ Τισσαφέρην, γνωρίζω ὅτι ἔχουσι γίνει ἐφ' ἡμῖν δόκοι καὶ ἔχουσι δοθῆ δεξιαῖς· ἡ πλητυκὴ Τισσαφέρην ἐσχηματίσθη πατὰ τὴν αὐλίσιν, ἐν τῷ τὸ ὄνομα εἶναι τῆς γ' αὐλίσεως (ἔτερούλιτον).
 10) φυλαττόμενον-ἡμᾶς=ὅτι προφυλάττεσαι ἀπὸ ἡμῖν· ἡ μετκ., ἔξαρτ. ἐκ τοῦ δόρῳ.

11) ταῦτα=τοῦτο (δηλ. τὸ νὰ προφυλάττησαι).

Β. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. Ζαπτάταν· ἵτο παραπόταμος τοῦ Τύρρηνος, ὅστις σήμερον ἔργεται Ζάπ-ἄλλα· ἡ λέξις σημαίνει ποταμός τῶν λύκων.

(χ. ἴ. ἐν.) ¹⁾Ο Κλέαρχος προσκαλεῖ εἰς συνέντευξιν τὸν Τισσαφέρην.

67η

- Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐπεὶ=ἐπειδή·
 2) σκοπῶν=ἀν καὶ σκέπτομαι.
 3) αἰσθέσθαι πειρώμενον=νὰ ἐννοήσω ὅτι προσπαθεῖς.
 4) γε=τούλάξιστον.
 5) οὐδὲ ἐπινοοῦμεν=οὐδὲ καν σκεπτόμεθα (δηλ. οὐχι μόνον δὲν προσπαθοῦμεν, ἀλλὰ οὐδὲ καν σκεπτόμεθα).
 6) εἰς λόγους σοι ἐλθεῖν=νὰ ἔλθω εἰς συνομιλίαν μετὰ σου.
 7) δύως-ξέξελομεν=ἴνα ἀπαιρέσωμεν· εὐπτ. ἀρ. β'. τοῦ δ. ἔξαιρω.
 8) ἀλλήλων τὴν ἀπιστίαν=τὴν μεταξύ μας δυσπιστίαν.
 9) ἥδη=μέχρι τοῦδε.
 10) φοβηθέντες ἀλλήλους=ἔνεκα φόβου πρὸς ἀλλήλους.
 11) φθάσαι βουλόμενοι=διότι ἥθελον νὰ προλάβωσι (δηλ. νὰ κακοποιήσωσι προτοῦ κακοποιηθῶσι).
 12) πρὸιν παθεῖν ἐνν. κακόν τι=πρὸιν πάθωσι κακόν τι.
 13) ἀνήκεστα=ἀθεραπευτά.
 14) τοὺς οὐτε μέλλοντας-τοιοῦτον οὐδὲν=πρὸς ἐκείνους, οἱ δοτοῖς οὔτε σκοπὸν εύχον οὔτε θάτερόμενον (νὰ πράξωσι) τίποτε τοιοῦτον (δηλ. κακόν).
 15) ἀγνωμοσύνας=ἀνοήτους ὑποψίας.
 16) συναντίαις=διὰ προφορικῶν ἔξηγησεων.
 17) ἀν παύεσθαι=διὰ δύνανται νὰ διαλύωνται.
 18) ἀπιστεῖς=δυσπιστεῖς.
- (χ. ἴ. ἐν.) ¹⁾Ο Κλέαρχος θεωρεῖ ἀνόητον τὴν ἀμοιβαίαν ὑποψίαν,
 διότι οὔτε δ Τισσαφέρηνς προσπαθεῖ νὰ βλάψῃ αὐτούς, οὔτε
 αὐτοὶ σκέπτονται τοιοῦτόν τι.

68η

- Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) οἱ τῶν θεῶν δόκοι=οἱ πρὸς τοὺς θεοὺς δόκοι.
 2) ὅστις δὲ παρημεληκὼς=ὅστις δὲ σύνοιδεν αὐτῷ παρημεληκὼς τούτων=ὅστις δὲ συναντιθάνεται ὅτι ἔχει παραβῆ τούτους.
 3) οὔπτοτ=οὐδέποτε.
 4) ἐνδαιμονίσαιμι ἀν=ἴθελον τὸν καλοτυχίσει
 5) τὸν θεῶν πόλεμον=τὸν πρὸς τοὺς θεοὺς πόλεμον· κατὰ πρόληψιν ἀντί: οὐκ οἶδα οὐτ. ἀπὸ ποιούν-ἄν τις-ἀποφύγοι τὸν θεῶν πόλεμον.
 6) ἀπὸ ποιούν τάχους=μὲν ποιάν ταχύτητα.
 7) φεύγων τις ἀποφύγοις ἀν=φεύγων κανεῖς δύνανται νὰ ἀποφύγῃ.
 8) εἰς ποιον σκότος=εἰς ποιον σκοτεινὸν τόπον.
 9) ἀν ἀποδραίη=δύνανται νὰ δραπετεύσῃ.
 10) εἰς ὅπως ἔχουν χωρίον=εἰς ποιόν εἴδους ὠχυρωμένον τόπον.

Ν. Σ. Γηνιοπούλλον ²⁾Ελληνικὴ Χρηστομάθεια, τόμ. B'

- 11) ἀποσταίη ἀν=μετὰ τὴν ἀποστασίαν ήδύνατο νὰ ἀποσυρθῇ.
 12) πάντη=κατὰ πάντα τρόπον.
 13) πανταχῆ=πανταχοῦ· τὸ δὲ πάντη-πάντα-πανταχῆ-πάντων εἶναι παρήγησις.
 14) ἴσον=όμοιός.
 15) πάντων κρατοῦσι=πάντας ἔξουσιαζουσι· τὸ δὲ πάντων εἶναι ἐνταῦθα γένους ἀρσενικοῦ.
 16) τῶν θεῶν καὶ τῶν ὄρκων=τῶν ὄρκων τῶν θεῶν· σχῆμα ἓν διὰ δυοῖν.
 17) γηρώσκω=φρονῶ· ἀφηρ. γηράμη, διταν δὲ σημαίνη γηρωτίζω ἔχει ἀφηρ. τὸ γηρᾶσις.
 18) παρ· οὐς=πρὸς τοὺς δοπούντας (θεούς).
 19) τὴν φιλίαν συνθέμενοι=συνάψαντες τὴν φιλίαν μετη. μεσ. ἀορ. τοῦ δ. συντίθεμαι.
 20) κατεθέμεθα=(ώς παρακαταθήκην) ἐνεπιστεύθημεν· εἶναι ὄριστ. μεσ. ἀορ. β'.
 21) τῶν δέ· εἶναι ἀπόδοσις εἰς τὸ ἐν ἀρχῇ: πρῶτον μέν.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. οἱ τῶν θεῶν ὄρκοι· ἐν θεῶν ἀρχεται ὁ εὐσεβῆς Κλέαρχος· ἡ φράσις αὕτη τονίζει ισχυρότερον ἢ τὸ ἀπλοῦν ὄρκοι, ἐκεῖνο τὸ δοποῦν θέλει νὰ εἴπῃ καὶ ἐνθυμίζει τοὺς ἐκδικητὰς τῶν ἐπιόρκων θεούς.

τὸν γάρ θεῶν πόλεμον ἀπὸ ποίου τάχονς ἀποφύγοι κλπ. τὸ χωρίον τοῦτο εἶναι ἀξιομνημόνευτον διὰ τὴν μεγάλην του ὄμοιότητα πρὸς ὅ, τι ὁ Δανιὴλ λέγει (ἐν ψαλμῷ 138): «ποὺ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός σου; καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου ποὺ φύγω; ἐάν ἀναβῶ εἰς τὸν οὐρανόν, σὺ ἐκεῖ εἰ, ἐάν καταβῶ εἰς τὸν Ἄδην, πάρει». Ἐάν ἀναλάβω τάς πτέρυγάς μου κατ' ὄρθρον καὶ κατασκηνώσω εἰς τὰ σχάτα τῆς θαλάσσης, καὶ γάρ ἐκεῖ ἡ χειρ σου δόηγησει με, καὶ καθέξει με ἡ δεξιά σου».

ἄν ἀποσταίη· ἡ ἔχρονας αὕτη ἐλήφθη ἐκ τῶν ἀποστατούντων ἀπὸ τῶν δεσποτῶν, οἵτινες κατέφευγον εἰς ὁχυρόν τινα τόπον, ἵνα ὑπερασπίσωσιν ἐαυτούς.

(ν. l. ἐν.) Πρῶτον ἐμποδίζουσιν ἡμᾶς νὰ εἴμεθα πολέμιοι οἱ πρὸς τοὺς θεούς ὄρκοι.

69η

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐν τῷ παρόντι=κατὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν.

2) τῶν ἀνθρωπίνων μέγιστον ἀγαθὸν=μέγιστον ἀγαθὸν ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων·

- 3) σύν σοὶ=μετὰ σοῦ· (διὰ τί ὁρθονεῖται τὸ σοὶ;);
 4) εὔπορος=εὐνολοδιάβατος· τὸ ἀντίθ. ἀπορος καὶ δύσπορος·
 5) ἀπορίᾳ=ἔλλειψις·
 6) διὰ σκότους=σκοτεινή·
 7) δύσπορος=δυσνολοπέραστος
 8) ὄχλος=πλῆθος ἀνθρώπων κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἐρημία·
 9) εἰ δὲ δὴ=εἴαν δὲ λοιπόν·
 10) μανέντες κατακτείναμεν=τρελλαθέντες ἡθέλομεν σὲ φονεύσει· τὸ μανέντες εἶναι μετη. παθ. δόο. τοῦ δ. μαίνομαι·
 11) ἄλλο τι ἄν ἐνν. ποιοῦμεν=ἄλλο τι ἡθέλομεν πράξει·
 12) ἡ ἀγωνίζομεθα (ἄν)=ἡ ἡθέλομεν ἀγωνισθῆ·
 13) τόν μέγιστον ἔφερδον=τὸν ἐπιφορώτερον ἀντίπαλον·
 14) τῶν τότε=ἐκ τῶν συγχρόνων του· λέγει οὕτω, διότι ἡδη δὲν ἔξη ὁ Κύρος·
 15) εὖ ποιεῖν=νὰ εὐεργετῇ· εἶναι διαθέσ. ἐνεργ. τὸ δὲ παθητ. εὖ πάσχω·
 16) ἔχοντα-σφόζοντα-ούσσαν=ὅτι ἔχεις, διτι διατηρεῖς, διτι εἶναι· καὶ αἱ τρεις μετοχ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ δρῶ·

17) τούτων δὲ τοιούτων ὅντων=ἄφ' οὗ δὲ ταῦτα εἶνε τοιαῦτα, ἀφ' οὗ δὲ τοιαῦτη εἶναι ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων.

18) τίς οὖτοι μαίνεται=τίς εἶναι τόσον τρελλός.

19) δοτις οὐδὲ βούλεται=δοτε νὰ μή θέλῃ.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. ἔφεδρον¹ ἡ λέξις ἐλήφθη κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῆς παιδιστρᾶς, ἔνθα ἔφεδρος ἐλέγετο ὁ ἀδήλητης, δοτις περέμενε νὰ ἀγωνισθῇ πρὸς τὸν νικητὴν ὅλων τῶν ἄλλων· ἥτο δὲ λιαν ἐπίφροβος, διότι οὗτος εἶχεν ἀξιμάεις τὰς δυνάμεις, ἐν ᾧ ὁ νικητὴς ἥτο καταπεπονημένος ἐκ τῶν προηγουμένων ἀγώνων του·

ἄνεν δὲ σοῦ· αἱ σύντομοι προτάσεις, ἡ διὰ τοῦ πᾶς ἐπαναφορά, αἱ ἀντιθέσεις, ἡ παράδεισις τῶν λέξεων: φοβερός-φοβερώτατον, εὔπορος-ἀπορία-δύσπορος καθιστᾶσι τὸν λόγον ἡσωρόν καὶ τὴν ἐκφρασιν περιπαθῆ.

(κ. ἵ. ἐν.) Δεύτερον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἴμεθα ἔχθροι σου διὰ τὸ ίδικόν μας συμφέρον.

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἕρω γάρ=διότι θὰ εἴπω·

2) ταῦτα ἔξ ὄν=τοὺς λόγους, ἔνεκα τῶν ὅποιων·

3) ἔχω ἐλπίδας=ἐλπίζω· περιφρασις·

4) γάρ=δῆλα δῆ·

5) λυπηροὺς ὅντας=ὅτι σᾶς εἶναι ἐνοχλητικοί·

6) σὺν τῇ παρούσῃ δυνάμει=μὲ τὴν ὑπάρχουσαν εἰς ἐμὲ δύναμιν (δηλ. τοὺς "Ἑλληνας μετιθορόδους")·

7) ἀν παρασχεῖν ταπεινοὺς=νὰ σᾶς τοὺς ταπεινώσω, νὰ σᾶς τοὺς ὑποτάξω·

8) οἶδα δὲ καὶ Πισίδας ἐνν. ὅντας λυπηροὺς=γνωρίζω δὲ διτι καὶ οἱ Πισ. σᾶς εἶναι ἐνοχλητικοί· τὸ οἶδα μὲν - οἶδα δὲ σχῆμα ἐπαναφορᾶς·

9) εἶναι=ὅτι εἶναι· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἀκούον·

10) ἀν παῦσαι=ὅτι θὰ τὰ παύσω·

11) ἐνοχλοῦντα=ἀπὸ τοῦ νὰ ἐνοχλῶση·

12) ἀεὶ=κάθε καιρόν·

13) οἶς μάλιστα ὑμᾶς οἶδα τεθυμωμένους=κατὰ τῶν ὅποιων γνωρίζω, διτι πρὸ πάντων ἔχετε δόγματα.

14) Αἰγυπτίους - οὐχ ὅρω· τὸ Αἰγυπτίους εἶναι ἀντικ. τοῦ ὅρω ἀντὶ τοῦ κολάσαισθε· ἡ σύνταξις ἔχει οὕτω· οὐκ. ὅρω ποιὰ δυνάμει χρησάμενοι σεμιμάχῳ μᾶλλον τῆς σύν εμοὶ οὐσης κολάσασθε ἀν Αἰγυπτίους, οἵς μάλιστα οἶδα πλ. = δέν βλέπω ποιαν συμμαχήσῃ δύναμιν, ἐὰν μεταχειρισθῆτε, ἥθελατε τιμωρῆσαι τοὺς Αἰγ. καλύτερον παρὰ μὲ τὴν δύναμιν, τὴν ὅποιαν ἔχω ἔχω.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. Μεσούς² οὗτοι κατέθουσι τὴν μεταξὺ τῆς μεγάλης καὶ μικρᾶς Φρυγίας ορεινὴν κώρων ἥνταζούσιν δε διὰ τῶν ἱηστρικῶν ἐπιδρομῶν των τὰς πεδινὰς κώρων (Μυσῶν λεία!).

τεθυμωμένους³ διτι οὗτοι πρὸ πολλοῦ εἶχον ἀποστατήσει.

(κ. ἵ. ἐν.) Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Τεσσαρέσηντην λέγει δὲ Κλέαρχος ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα ἡ φιλία τῶν Ἑλλήσων, ἵνα καταπολεμήσῃ τοὺς ἔχθρούς τοῦ κράτους.

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) Ἀλλὰ μήν=ἄλλα πρὸς τούτους·

2) ἐν γε τοῖς πέριξ αἰκοῦσι=μεταξὺ τοῦλάγιστον τῶν κατοικούντων περιφέλε.

- 3) τῷ = εἰς τινα· ἔτερος τύπος τῆς ἐνικ. δοτ. τῆς ἀοράστου ἀντωνυμίας - τί:
- 4) ὡς = ὅσον τὸ δυνατόν.
  - 5) ἀντεῖης = ἱδύνασο νὰ είσαι.
  - 6) εἰ δέ τις λνποίη = ἐάν δὲ κάνεις σὲ ἐνοχὴν.
  - 7) ἀνταστρέφοιο = ἱδύνασο νὰ φέρῃσαι.
  - 8) ἔχων = ἐάν ἔχῃς.
  - 9) ἄλλα καὶ τῆς χάριτος = ἄλλα καὶ ἐνεκα τῆς εὐγνωμοσύνης.
  - 10) ἦν σοι· ἀντεῖης = τὴν ὅποιαν εἰς σὲ ἡθέλοιτεν ὀφεύλειν, διότι ἐσώθημεν· τὸ δὲ σοῦ - σοὶ είναι παρονομασία.
  - 11) ἐνθυμουμένω = ὅταν συλλογίζωμαι.
  - 12) οὔτω - θαυμαστόν = τόσον παράξενον.
  - 13) τὸ ἀπιστεῖν = τὸ νὰ διστισθῇς.
  - 14) ἥδιστα ἀντακούσαμι τὸ ὄνομα τίς = μὲ μεγίστην εὐχαρίστησιν ἥθελον ἀκούσει τὸ ὄνομα ἑκείνου, ὅστις.
  - 15) οὔτω - δεινός λέγειν = τόσον ἵνανὸς κατὰ τὸ λέγειν.
  - 16) ὁδε = ὡς ἔχῃς.
  - 17) ἀπημείφθη = ἀπεκρίθη· ἔκφρασις ποητική.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. τοῖς πέριξ οἰκουσι: δὲν λέγειν ὁητῶς τὰς εἰναντίοντοι τὸ μὲν, ἵνα δεῖξῃ οἱ οἱ Ἑλληνες θὰ ἴσσαν πρόσθυμοι ἐνεκα τῆς σωτηρίας καὶ εἰς τὰς μᾶλλον ἐπικινδύνους ἐπιχειρήσεις νὰ τὸν ὑπηρετήσωσιν. τὸ δὲ ἵνα ἔξεγειόη τὴν φιλοδοξίαν αὐτοῦ νὰ θελήσῃ νὰ ταπεινώσῃ τοὺς γείτονάς του, δόποτε θὰ εἴχε ἀνάγκην τῶν Ἑλλήνων.

ὑπηρέτας· ἔχει τὴν σημασίαν, ἦν καὶ παρ' ἡμῖν· ἢ δὲ ἀνάγκη κάμψεων τὸν Κλέαρχον νὰ διμιλῇ μὲ ἡκιστα ἀρμόζουσαν εἰς Ἑλλήνα καὶ δὴ Λακεδαιμονίου γλώσσαν!

τὸ ὄνομα· ἔτεθη πρὸ τῆς ἀντωνυμίας, ἵνα δηλώσῃ τὸν ζωηρὸν πόθον, ὃν εἶχεν ὁ Κλέαρχος νὰ μάθῃ πρὸ πάντων τὸ ὄνομα τοῦ διαβολέως· ὑπόπτευε δὲ ἔνα τῶν στρατηγῶν.

(π. ἡ. ἐν.) Ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλον λόγον εἶναι ἀναγκαῖα σίς τὸν Τισσαφέροντην ἥ φιλία τῶν Ἑλλήνων - πρὸς ταπείγωσιν τῶν περιοίκων αὐτοῦ.

Γ'. Ο Κλέαρχος ἀποφασίζει νὰ συναντηθῇ μετὰ τοῦ Τισσαφέροντος πρὸς διεύλυσιν τῆς ἀμοιβαίας ὑποψίας καὶ οἱ λέγονται, οὓς εἶπε πρὸς αὐτόν.

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) Ἀλλ' ἥδομαι = ἄπλος· εὐγαριστοῦμαι ὅτι ἀκούωμ παρὰ σοῦ· τὸ ἄλλα φανερώνας ἀντίθεσιν πρὸς τὴν παραληφθεῖσαν πρότοσιν: τοιούτους λόγους δὲν περιέμενον·

2) ταῦτα - γιγνώσκων = ταῦτα φρονῶν (δηλ.). ὅτι ἐγὼ, εἴμαι πολύτιμος φίλος εἰς τοὺς Ἑλλήνας·

3) εἰ βουλεύοις = ἐάν μελετής.

4) δοκεῖς μοι = μοῦ φαίνεσαι·

5) ἄμα καὶ σανιδὴ κακόνους εἶραι = ὅτι συγχρόνως καὶ εὗς τὸν ἔαυτόν σου θὰ ἴσσει ἔχθρος· τὸ ἀπαρ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ δοκεῖς·

6) ὡς δ' ἄν = ἵνα δέ·

7) ἀντάκοντον = ἀκούσον καὶ σὺ ἐπίσης (ὅπως δηλ. ἴκουσα καὶ ἐγώ).

8) εἰ γάρ = ἐάν δῆλα δή·

9) ἀποδεῖν = ὅτι ἔχομεν ἔλλειψιν·

10) ὀπλίσεως = ὀπλῶν· ἔκφρασις περιληπτική·

- 11) ἐν η=διὰ τῶν ὅποιων (δηλ. ὅπλων).
 12) ἀντιτάσχειν=νὰ παθάνωμεν τὰ ἵσα.
 13) ἄλλα - δοκοῦμέν σθε=ἡ σοῦ φαινεται· ὁ ἄλλα ἐν ἐρωτηματικῇ προτάσει εἰσάγει ἀντίδοησιν, ἢν δύναται ἄλλος τις νὰ κάμῃ και ἢν προλαμβάνων κάμψει ὁ ἴδιος ὁ λέγων, ἵνα εὐκόλως ἀναφέσῃ αὐτήν· τὸ σχῆμα τοῦτο λέγεται ὑποφορά, η δε ἀπόκρισις λέγεται ἀνθυποφορά·
 14) χωρίων ἐπιτηδείων=τόπων καταλλήλων (δηλ. πρὸς ἐπίθεσιν).
 15) φίλια ὄντα=ἀν και εἶναι φιλικά.
 16) σὺν πολλῷ πόνῳ διαπορεύεσθε=μετὰ πολλοῦ κόπου διέρχεσθε.
 17) τοσαῦτα δῆη—πορευεύειν=(οὐχ) δράτε τοσαῦτα δῆη ὑμῖν πορευετέα ὄντα = (δεν) βλέπετε ὅτι τόσα δῆη πρέπει σεῖς νὰ πορευθῆτε· τὸ οὐ τοσαῦτα, (οὐ) τοσαῦτα, (οὐ) τοσοῦτοι εἶναι σχῆμα ἐπαναφορᾶς.
 18) ἡ ὑμῖν ἔξεστι=τὰ ὅποια ἥμεις δυνάμεθα.
 19) προκαταλαβοῦσι=ἄφ' οὐ προκαταλάβωμεν· εἶναι μετοχή.
 20) ἄπορος ὑμῖν παρέχειν=νὰ σᾶς τὰ κάμψωμεν ἀδιάβατα·
 21) ταμεύσθαι ὀπόσοις—μάχεσθαι=νὰ ἀποχωρίζωμεν τόσους ἐξ ὑμῶν, πρὸς ὃσους θέλομεν νὰ πολεμῶμεν.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. φίλια ὄντα· εἶναι ηδη φιλικὰ ἐνεκα τῶν ὑπαρχουσῶν σπουδῶν.

ταμεύεσθαι· οἱ Πέρσαι ἐνεκα τῆς δυσκόλου διαβάσεως τῶν ποταμῶν θὰ ἡδύναντο νὰ ἀντιτάσσωνται οὐχὶ πρὸς πάσις τὰς δυνάμεις τῶν Ἑλλήνων, ἄλλα πρὸς τόσους δόσους οὗτοι ἥθελον· διότι οἱ Ἑλλήνες δὲν θὰ ἡδύναντο νὰ ἀντιτάξωσιν ὅλας και συντεταγμένας τὰς δυνάμεις των.

(π. i. ἐν.) Ο Τισσαφέργης λέγει ὅτι ἀν ἥθελον τὴν καταστροφήν των εὐκόλων θὰ ἐπετύγχανον αὐτὴν πολεμοῦντες δι' ὑπερτέρων δυνάμεων και ἀποκλήσοντες αὐτοὺς ἐντὸς δρέων και ποταμῶν.

73η

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) εἰ δ' ἐν πᾶσι—ἥττῷμεθα=ἐὰν δὲ καθ' ὅλα ταῦτα θὰ ἥμεθα κατώτεροι· τὸ ἥττῷμεθα εἶναι εὔκτ. ἐνεστ. (πῶς σχηματίζεται τὸ αὐτὸ πρόσωπον τοῦ ἐνεστ. τῆς ὄριστικῆς;)

2) ἄλλα τὸ γέ τοι πῦρ=ἄλλα τούλαχιστον τὸ πῦρ βεβαίως·

3) κρείττον ἔστι τοῦ καρποῦ=εἶναι ισχυρότερον τοῦ καρποῦ· τὸ καρποῦ ἐνταῦθι εἶναι περιληπτικὸν σημαῖνον τοὺς διαφόρους καρποὺς—τὰ σπαρτά.

4) ὃν ἥμεις ἀντιτάξαι=τὸν ὅποιον (καρπὸν) κατακαυσάντες ἥμεις θὰ ἡδύναμεθα νὰ ἀντιτάξωμεν πετινῶν ἐναντίον ὑμῶν.

5) φ=κατὰ τῆς ὅποιας (πείνης).

6) πάννυ ἀγαθοῖ=πολὺ ἀνδρεῖσι·

7) πόρους=μέσα·

8) πρὸς τὸ ὑμῖν πολεμεῖν=εἰς τὸν καθ' ὑμῶν πόλεμον.

9) ἔξελοιμεθα ἀν=ἥθελομεν εὐκέξει, προτιμήσει· εὔκτ. μέσ. ἀορ. β' τοῦ ὅ. ἔξ-αιρεσθαι·

10) πρὸς—πρὸς ἀνθρώπων=κατὰ τὴν γνώμην τῶν θεῶν κλπ. πρὸς—πρὸς, μόνος—μόνος σχῆμα ἐπαναφορᾶς· η ἐπανάληψις καθιστᾷ τὸν λόγον περιττων!

11) ἀπόρων ἐστι και ἀμηχάνων=εἶναι ἴδιον ἀνθρώπων μὴ ἔχόντων μέσα και ἀνεπιτηδείων·

12) και ἀνάγκῃ ἔχομένων=και ὑπ' ἀνάγκης κατεχομένων·

13) και τούτων=και μάλιστα·

14) ἀλόγιστοι=ἀσυντέλογοιστοι.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤ. λιμὸν ἀντιτάξαι· ωραία ἔκφρασις· νὰ τάξωσιν ἀπέναντι τῶν τὸν λιμὸν ὃς ἔχθρόν! Και ἀληθῶς τις δύναται κατὰ τοῦ ἔχθροῦ τούτου νὰ ὑγιωνισθῇ;

ἀπόρων καὶ—καὶ—καὶ’ ἡ ἐπανάληψις τῶν καὶ νῦ ποιά τις δυσκολίας περὶ τὴν σύνταξιν καὶ τὴν ἔκφρασιν, παριστὰς ζωγρῶς τὸ δύσκολον καὶ τὸ ἀδύνατον νῦ καταφύγῃ εἰς τοιαῦτα μέσα ὁ Τισσαφρέρης! Καὶ διωτε... . . .

(κ. Ἰ. ἐν.) Ἀλλὰ καὶ ἄλλως θὰ ἥτο δυνατὸν νῦ βλάπτωσι τοὺς “Ελλήνας—καταστρέφοντες τὰ ἐπιτήδεια.

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) Ἀλλὰ τί δή=ἄλλὰ διὰ τί τέλος πάντων

2) ἔξον=ἐν φῷ τῷ ἥτο εἰς τὴν ἔξουσίαν μας· μεταγ. ἐνεστ. τοῦ ό. ἔξεστι, αἵτας ἀπόλυτος.

3) οὐκ—ἥλθομεν=δὲν προέβημεν.

4) εὖ ἵσθι=γνωρίζε καλῶς· προστ. τοῦ ό. οὔδα.

5) ἔρως=σφροδόν ἐπιθυμία·

6) τὸ ἐμὲ πιστὸν γενέσθαι=δηλ. τὸ νῦ γένω πιστός, νῦ ἀποκτήσω τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν ‘Ελλήνων’ ἐπεξήγησις.

7) καὶ ὦ Κῦρος—δι’ ἐνεργεσίας ἴσχυρον· ἡ σύνταξις ἔχει οὕτω: καὶ τούτῳ τῷ ἔνεικῷ ὡς Κῦρος ἀνέβῃ πιστεύων διὰ μισθοδοσίας, ἐμὲ καταβῆναι ἴσχυρὸν δι’ ἐνεργεσίας=καὶ μὲ τὸ μισθοφορικὸν τοῦτο στράτευμα, μὲ τὸ δόπιον ὁ Κῦρος ἀνέβῃ ἔχων ἐμπιστοσύνην (εἰς αὐτὸν) ἐνεκα μισθοδοσίας, ἐγὼ νῦ καταβῶ μὲ αὐτὸν ἴσχυρὸς ἐνεκα εὐεργεσίας· αἱ ὀντιθέσεις καὶ τὰ διμοιοτέλεντα καθιστῶσι τὸν λόγον κομιψόν καὶ ἐντονον·

8) δσα δέ=εἰς πάσα δέ· αἵτας, τῆς ἀναφροδᾶς·

9) γάρ=δῆλα δή.

10) ἵσως ἀν—ἔχοι=ἴσως δύναται νῦ ἔχει (δηλ., δοθήγ.)

11) ὑμῶν παρόντων=εἴαν σεις εἰσθε παρόντες, ἐάν ἔχει τις σᾶς βοηθούς·

12) καὶ ἔτερος=καὶ ἄλλος, (δηλ. ἐγώ).

13) εὐπετεῶς=εὐνόλως.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. τιάσαν· ἥτο Περσικὸν κάλυψιμα τῆς κεφαλῆς, σύνηθες καὶ εἰς τοὺς Πάρθους καὶ ‘Αρμενίους·

δρθήν· μόνος ὁ βασιλεὺς ἐφόρει τὴν τιάσαν δρθήν, οἱ δὲ ὑπάρχοοι του ἐφόρονται αὐτὴν διπλωμένην ὑπεράνω τοῦ μετρώπου·

τὴν ἐπὶ τῇ καρδίᾳ (τιάσαν) θέλει νῦ δειξεῖ διὰ τούτων τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ νῦ γένη βασιλεύς· τούτῳ δὲ ἐνύζωλας, λέγει, δύναται νῦ κατορθώσῃ διὰ τῆς βοηθείας μόνον τῶν ‘Ελλήνων. Εἶναι ἀληθῶς μέγα τὸ ἐγκώμιον τῆς ‘Ελληνικῆς ἀνδρείας· ἄλλ’ ἄρα γε ἐπίστευεν δι, τι ἔλεγεν ὁ Τισσαφρέρης: ἐκ τῶν ἐπομένων θὰ δειχθῇ....

(κ. Ἰ. ἐν.) Δέγει ὅτι συνηγόρουσεν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ‘Ελλήνων.
ἴνα ἀποκτήσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην των.

(κ. Ἰ. τμ.) Ζ' ‘Η ἀπάντησις τοῦ Τισσαφρέρηνος εἰς τοὺς λόγους τοῦ Κλεάρχου.

Α' ΓΛΩΣ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἔδοξε—ἀληθῆ λέγειν = ἐνόμισεν ὅτι λέγει τὴν ἀλήθειαν

2) τοιούτων ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπαρχόντων=ἐν φῷ τόσον ἴσχυροί λόγοι ὑπάρχουσιν εἰς ἡμῖν πρὸς φιλίαν·

3) οἵτινες διαβάλλοντες πειθῶνται=οἱ δόπιοι διὰ τῶν διαβολῶν των προσπαθοῦσι·

- 4) οὐκονν ἄξιοι εἰσὶ τὰ ἔσχατα παθεῖν=λοιπὸν δὲν εἶναι ἄξιοι νὰ πάμωσι τὴν ἐσχάτην ποιηῆν (τὸν θάνατον).
 5) καὶ ἔγὼ μὲν γε= καὶ ἔγὼ μὰ τὴν ἀλήθειαν.
 6) ἐν τῷ ἐμφανεῖ=φανερά.
 7) λέξω=θύ. ὄνομάσω, θύ φανερώσω.
 8) ὡς σὺ=ὅτι σὺ.
 9) ὅθεν=ἀπὸ ποίους.
 10) φιλοφρονούμενος=θέλων φιλικῶς νὰ περιποιηθῇ.
 11) σύνδειπνον ἐποιήσατο=τὸν ἔκαμε σύνδειπνόν του, συνεδείπνησε μετ' αὐτοῦ.

B'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. ἔδοξε - ἀλληθῆ λέγειν· οἱ τελευταῖοι κυρίως ὑπαντιγμοὶ (74, 2) περὶ τῶν βλέψεων καὶ τῶν δῆθεν σχεδίων τοῦ Τισσαφέρονος ἔπεισαν ἐντελῶς τὸν Κλέαρχον περὶ τῆς εἰλικρινείας ἐκείνου· πῶς ὁ Κλέαρχος ἐπλήρωσε τὴν εὐπίσταγα ταύτην θύ ἴδωμεν κατωτέρῳ.

ἐν τῷ ἐμφανεῖ λέξω· τὸ θάρρος τοῦτο δὰ τὸν Κλέαρχον ὑπῆρξε νέον ἰσχυρὸν ἐπίκειόημα περὶ τῆς εἰλικρινείας τῶν λόγων τοῦ Τισσαφέρονος, ἀλλὰ καὶ εὐγάριστον εὐκαιρίαν ὅπως ἴδῃ ἐξευτελιζόμενον ἐνώπιον ὅλων ἐκείνον, ὃν ὑπάρτενε διαβαλλόντα αὐτὸν.

σύνδειπνον ἐποιήσατο· ἵτο μεγάλη τιμὴ διὰ τὸν λιτοδίαιτον Λακεδαιμόνιον νὰ συνεδειπνήσῃ μὲ βασιλικῶς ἔσωντα σατράπην· τιμὴ, ἥτις τόσον ἀκριβὰ ἐπληρώθη, ὡς τὰ ἐν Βυζαντίῳ δεῖπνα τὸν Παυσανίου!

(π. i. ἐν.) Μετὰ ταῦτα ὁ Τισσαφέροντος ὑπόσχεται εἰς τὸν Κλέαρχον νὰ τῷ φανερώσῃ τὸν αἰτίους τῶν διαβολῶν.

76η

A'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) δῆλος ἦν=ἴτο φανερός.

2) οἰόμενος διακεῖσθαι πάντα φιλικῶς=ὅτι ἐπίστενεν ὅτι ὁ Τισ. διέκειτο ποιῶν πολὺ φιλικῶς, ὅτι τὰ εἶχε πολὺ καλά μὲ τὸν Τισσαφέροντην· τὸ οἰόμενος ἔξαρτ. ἐκ τοῦ δῆλος ἦν, ἔξ αὐτοῦ δὲ τὸ διακεῖσθαι·

3) ἔφη χρῆναι ἵέναι παρὰ Τισσαφέροντην οὐς ἐκέλευσεν ἐνν. ἵέναι=ἔλεγεν ὅτι πρέπει νὰ ὑπάγωσι πρὸς τὸν Τισσαφ. ἐκείνοι, τοὺς διοίους διέταξε (νὰ ὑπάγωσι).

4) καὶ=τιμωρηθῆναι· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ χρῆναι=καὶ (ὅτι πρέπει) νὰ τιμωρηθῶσι·

5) οἱ ἄντρες ἐλεγχθῶσι διαβάλλοντες=καὶ ὅσοι ἀν ἀποδειχθῶσιν ὅτι διαβάλλοντο·

6) κακόνοντος=δυσμενεῖς, ἔχθροι· (πῶς λέγεται τὸ ἀντίθετον;)

7) εἰδῶς λάθρᾳ συγγεγενημένον=διότι ἐγνώριζεν ὅτι κρυφώς εἶχεν ἔλθει εἰς συνέντευξιν·

8) καὶ στασιάζοντα αὐτῷ=καὶ ὅτι ἀντέποιτε κατ' αὐτοῦ·

9) πρὸς αὐτὸν λαβὼν=ἄρ. οὗτος λάβη μὲ τὸ μέρος του·

10) πρὸς ἑαυτὸν ἔχειν τὴν γνώμην=εἰς τὸν ἐκείνον του νὰ προσέγγωσι, νὰ ὑπακούωσι·

11) καὶ τὸν παραλυποῦντας ἐκποδὼν εἶναι=καὶ οἱ παρενοχλοῦντες νὰ βγαίνουν ἀπὸ τὴν μεσην (δηλ. ὡς προσκόμιατα)· τὸ εἶναι καὶ τὸ ἔχειν ἀντέροις ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐφούλετο·

12) ἀντέλεγον μὴ ἵέναι=ἀντιλέγοντες ἔλεγον νὰ μὴ ὑπάγωσι·

13) ἵσχυρῶς κατέτειν=ἐπέμενε πολὺ·

14) ἔστε διεπράξατο=μέχρις ὅτου κατώρθωσε·

15) ὡς εἰς ἄγορὰν=ὡς νὰ μετέβαινον νὰ ἀγοράσωσι τρόφιμα (δηλ. ἀπολοι;) εἰρωνεία·

B'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. ἔχειν τὴν γνώμην· εἰς τὰ μισθοφορικὰ στρατεύματα ὁ ἀρχηγὸς ἔξειλέγετο συνίθμως ὑπὸ τῶν ἴδιων στρατιωτῶν· διὰ τοῦτο είχον συμφέρον οὐτοὶ νὰ περιποιηθαντοῖσι τοὺς στρατιώτας, ἀλλ᾽ ὅφειλον καὶ νὰ συγκρατῶσι τὴν

πειθαρχίαν, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ στρατός. "Οθέν
ἡτο πολὺ δύσκολον τὸ ἔργον τοῦ ἀρχηγοῦ τότε, ώς συνέβαινε μὲ τοὺς καπε-
τάνους τῶν πλευτῶν καὶ ἀρματωλῶν. Οὕτω συμβαίνει σήμερον;

τῶν στρατιωτῶν ἀνεέλεγον τινες· οἱ Κλέαρχος ἀνεκοινώσει τοὺς λόγους
τοῦ Τισ. ὅχι μόνον εἰς τοὺς ἀξιωματικούς, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς στρατιώτας, δι'
ὅν λόγον ἀνωτέρῳ εἴτοιεν. Σήμερον γίνεται οὕτω; τοιούτον διάβημα τῶν
στρατιωτῶν - ή ἀντιλογία - σήμερον πᾶς θά ἐθεωρεῖτο;

ἰσχυροῦς κατέτεινε· μεγάλην ισχυρογνωμοσύνην ἔδειξε τὴν περίστασιν
ταύτην ὁ Κλέαρχος, ἡ ὁποία θὰ ἰδωμεν ἀν καὶ κατὰ πόσον ὠφέλησεν αὐτόν.

(z. i. ἐν.) Ἐπανελθὼν εἰς τὸ στρατόπεδον ὁ Κλέαρχος κατορθώνει νὰ
ἀποσταλῶσι πρὸς τὸν Τισσαφέροντα πέντε στρατηγοὶ καὶ εἷκοσι λοχαγοί.

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐπὶ ταῖς θύραις=πλησίον τῶν θυρῶν τῆς
σκηνῆς.

2) παρεκλήθησαν εἶσω=προσεκλήθησαν μέσα· τὸ παρακαλῶ=προσκαλῶ,
τὸ δέ ἥμετερον παρακαλῶ οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον δέοματι.

3) ἐπὶ ταῖς θύραις ἔμερον=ἔξω τῶν θυρῶν ἔμενον·

4) οὐ πολλῷ ὑστερον=μετ' ὀλίγον σχῆμα λιτότητος·

5) ἀπὸ τοῦ ἀντοῦ σημείου=διὰ τοῦ ἴδιου συνθήματος·

6) διὰ πεδίου=διὰ μέσου τῆς πεδιάδος·

7) ἐλαύνοντες=τρέχοντες ἐφιπποι·

8) φ τινι ἐινυγχάνοντες=ὅποιαν συνήντων·

9) πάντας ἔκτεινον=πάντας ἐφόνευον· τὸ πάντας ἐτέθη εἰς πληθυντικὸν
ἀριθμ. διότι ἀναφέρεται εἰς τὸ φτινι, ὅπερ εἶναι περιληπτικόν·

10) τὴν ἵππασιαν=τὸ τρέξιμον τῶν ἵππεων·

11) ἡμεργεγόνουν=δὲν ἡδύναντο νά ἐννοήσωσι· παρατ. τοῦ ὁ. ἀμφιγυροῦ,
ὅπερ κατ' ἔξαίρεσιν αὐξάνει πρὸ τῆς προθέσεως καὶ μετὰ τὴν πρόθεσιν· (τίνα
ἄλλα);

12) πρὸν ἦκε—καὶ εἶπε=ἔως ὅτου ἦκε καὶ εἶπε· κατὰ παράταξιν ἀντὶ^{τι}
ἥκων—εἶπε·

13) τετρωμένος—καὶ ἔχων=πληγωμένος καὶ ποιῶν·

14) τὰ γεγενημένα=ἐκεῖνα, τὰ ὅποια είχον γίνει, τὰ συμβάντα.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. Νίκαρχος· ἡτο εἰς τῶν λοχαγῶν·

ἀπὸ τοῦ ἀντοῦ σημείου· τούτο, κατὰ τὸν Διόδωρον, ἡτο ἐρυθρὰ σημαία
(φοινικίς), ἡτο ἀνυψώθη ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ Τισσαφέροντος·

ἐπὶ ταῖς θύραις ἔμενον· ἵστος διὰ ἥ την σκηνῆς τοῦ Τισσαφέροντος τὸ φονικὸν
σχέδιον τοῦ Τισσαφέροντος καὶ μὴ εἴρωσιν ισχυρὰν ἀντίστασιν ἐν τῇ συλλήψει
αὐτῶν. Τίνι σύλληψην καὶ τὴν σφραγῆν τῶν Ἑλλήνων κατέστησεν εὔκολωτέ-
ραν ἡ συνήθεια νά μη φέρωσιν οἱ παλαιοὶ ξέφος ἢ ἀλλο τι ὅπλον, εἰμήν ἐν τῇ
μάχῃ. Σήμερον γίνεται οὕτω;

(z. i. ἐν.) Οἱ βάροβαροι συλλειμβάνοντο τοὺς στρατηγοὺς καὶ σφάζοντο
τοὺς λοχαγοὺς, οἵτινες μετεβήσαν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Τισσαφέροντος.

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐκ τούτου δή=μετὰ ταῦτα πλέον·

2) ἐθεον=ἔτεον·

3) αὐτίκα ἥξεν=ὅτι ἀμέσως θὰ ἔλθωσι·

4) ἐπὶ τὸ στρατ.=ἐναντίον τοῦ στρατοῦ·

5) ἥσαν=εἶχον φανῆ (ὅτε ἔξη); παρατ. μὲ σημ. ὑπερσυντελίκου·

6) γιγνώσκειν=ὅτι ἐγνώριζε· τὸ ἀπαρ' τοῦτο καὶ τὸ ορᾶν ἔξαρτ. ἐκ τοῦ
ἔφη·

- 7) τεθωρακισμένοι=ώπλισμένοι.
 8) προελθεῖν=νὰ ἔλθῃ ἐμπρός.
 9) εἴ τις εἶη=ἔάν τυχὸν ὑπῆρχε κανείς.
 10) τὰ παρὰ βασιλέως=τὰς διαταγὰς τοῦ βασιλέως.
 11) φυλαττόμενοι=προφυλαττόμενοι.
 12) ἐτύγχανε ἀπών=κατὰ τύχην ἦτο ἀπών.
 13) ἐπιστιξόμενος=διὰ νὰ προμηθευθῇ τροφάς.
- Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. τεθωρακισμένοι· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς "Εἰληνας ἔκεινους, οἵτινες «ώς εἰς ἀγοράν συνηκολούθησαν».
 "Ορχομένιος· διότι κατηγέτο ἀπὸ τὸν 'Ορχομενόν, πόλιν ἐν Ἀρκαδίᾳ.
 τὰ τοῦ Προξένου· μεταξύ τῶν ἔξελθοντων ἦτο καὶ ὁ Ξενοφῶν, ὅστις ἔπηλθεν, ἵνα μάθῃ τὴν τύχην τοῦ φύλου του Προξένου.
 (π. Ἰ. ἐν.) Οἱ "Εἰληνες πληροφορηθέντες τὰ συμβάντα εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς σπενδονούσιν εἰς τὰ ὅπλα· ἄφιξις πρὸς αὐτοὺς τοῦ 'Αριαίου καὶ ἄλλων Περσῶν ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως.

79η

- Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐπειδὴ δὲ ἔστησαν=ἀφ' οὐ δὲ ἔσταθησαν.
 2) εἰς ἐπήκοον=εἰς μέρος ὃστε νὰ ἀκούνωνται.
 3) ἐπεὶ ἐπιφράστη-καὶ λύων=ἐπειδὴ ἀπεδείχθη ὅτι ἦτο ἐπίορκος καὶ ὅτι ἔλευ τὰς σπονδάς.
 4) ἔχει τὴν δίκην=ὑπέστη τὴν πρέπουσαν τιμωρίαν.
 5) τεθνηκε=ἔχει φρονευθῆ· τὸ ἐνεργητικόν του εἶναι ἀπο-κτείνω.
 6) ὅτι=διότι.
 7) ἐν μεγάλῃ τιμῇ εἰσιν=μεγάλως τιμῶνται.
 8) ὑμᾶς δὲ-ἀπαιτεῖ=ἀπὸ σας δὲ ἀπαιτεῖ· κυρίως τὸ ἀπαιτῶ σημαίνει ἡγιτὸ τὸ ὀφειλόμενον.
 9) ἔαντοῦ γὰρ εἶναι φησιν=διότι ισχυρίζεται ὅτι εἶναι ἰδικά του.
 10) ἐπείπερ=ἐπειδή.
 11) καὶ οἱ ἄλλοι=καὶ σεῖς οἱ ἄλλοι.
 12) ἥτε=ὑπήρξετε.
 13) ὅμοσαντες ἡμῖν=ἄν καὶ μᾶς ὀρκίσθητε.
 14) τοὺς αὐτοὺς φίλους καὶ ἐχθροὺς νομεῖν=ὅτι θὰ θεωρήτε τοὺς ἴδιους ἐχθρούς καὶ φίλους (τοὺς δύοις διηλ. καὶ ἡμεῖς ἡμέλομεν θεωρεῖ).
 15) τῷ πανοργοτάτῳ=τῷ κακονοργοτάτῳ· ὁ Κλεάνωρ δὲν εὑρίσκει λέξεις, ἵνα ἐφράσῃ τὴν ἀγανάκτησίν του.
 16) τοὺς τε ἄνδρας-ἀπολαλέκατε-καὶ ἔρχεσθε=ὅγι μόνον τοὺς ἄνδρας, πρὸς τοὺς δύοις δύοκίσθητε, ἔχετε καταστρέψει, ἄλλα καὶ ἡμᾶς τοὺς ἄλλους. ἀφ' οὐ μᾶς ἔχετε προδώσει, μετὰ τῶν ἐχθρῶν ἔρχεσθε ἐναντίον ἡμῶν.
 17) προδόντες=προδεδωκότες· ἡ ἐπανάληψις τῶν αὐτῶν λέξεων καὶ ἐννοιῶν δεικνύει τὴν ὅργην τοῦ Κλεάνορος.

- Β'. ΠΡΑΓΜΑΤ. τέθνηκε· ψεύδεται ἐνταῦθα ὁ 'Αριαῖος· διότι ὁ Κλέαρχος ἦμη εἰς τὸν βασιλέυν καὶ ἔκει ἐθανατώθη.
 δούλον· πάντες οἱ ὑπίκοοι σε περσίδας ἐθεωροῦντο δοῦλοι τοῦ βασιλέως καὶ τῶν σατραπῶν, διότι τὸ ἄνθρωπος ἐλέγετο μετά περφρονήσεως· καὶ τοῦτο δεικνύει ἐντονωτέραν τὴν περιφρόνησιν καὶ ἀγνώστησιν τοῦ Κλεάνορος.

ἔλεγε δὲ Κλεάνωρ· διότι οὗτος ἦτο ὁ πρεσβύτατος τῶν στρατηγῶν.

- (π. Ἰ. ἐν.) 'Ο 'Αριαῖος ἀπαιτεῖ παρὰ τῶν 'Εἰληνων τὴν παράδοσιν τῶν ὅπλων, δὲ Κλεάνωρ ἀπαντῶν ἔλεγχει αὐτὸν ὡς προδότην καὶ ἐπίορκον.

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) γὰρ=διότι αἰτιολογεῖ τὴν ἔξιθεν νοούμενην πρότασιν «ἐγένοντο ταῦτα».

2) φυνερὸς ἐγένετο=ἔφωνάθη.

3) σπόσθεν ἐτίθουσιν=δι τι πρότερον ἐπεβούλευε.

4) τοῖς ξὺν τούτοις=τοῖς συμμάχοις.

5) ἐπὶ τούτοις=κατόπιν τούτων.

6) εἰ ἔλευ=εὖ προσεπάθεται νά λύῃ ἀποπειρατικός παρατατ.

7) ἀπόλλυσθαι=νά ἔξολοθρεύονται.

8) Πρόξενος δὲ καὶ Μένων-πέμψατε=τὸν Πρόξενον δὲ καὶ τὸν Μένωνα στειλάτε· ἐτέθησαν εἰς ὄνομαστικὴν καθ' ἔξιν ἀντί αἴτιατ..

9) δεῦρο=έδω.

10) δῆλον γὰρ δτι=διότι εἶναι φανερὸν δτι.

11) ὅντες=ἐπειδή εἶναι.

12) πειράσσονται·τὰ βέλτιστα ξυμβουλεῦσαι=θὰ προσπαθήσωσι νά δώσωσι τὰς ἀρίστας συμβουλάς.

13) πρὸς ταῦτα οὐδὲν ἀποκρινάμενοι=χωρίς νά δώσωσιν ἀπόκρισίν τινα ώς πρὸς αὐτά.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. 'Ορούτα' δὲν εἶναι ο 'Ορόντας δ καταδικασθεὶς εἰς θάνατον ὑπὸ τοῦ Κύρου, ἀλλ' ἀλλος ἐπιφανῆς Πέρσης φέρων τὸ αὐτὸ δονια.

νμέτεροι μὲν εὐεργέταιν' ὄνομάζει αὐτοὺς εὐεργέτας τῶν Περσῶν, διότι κατήγειλαν, ώς εἶπεν ὁ Αριαῖος, τὸν ἐπιβούλους σκοποὺς τοῦ Κλεαρχοῦ· οὐδὲν ἀποκρινάμενοι' μία εἰνφυεστάτη καὶ λογικωτάτη παρατήρησις τοῦ Ξενοφῶντος, δτι, ἀφ' ου εἶναι φίλοι ἀμφοτέρων, θὰ προσπαθήσωσι νά ὀφελήσωσιν ἀμφοτέρους, ἀπέδειξε φενδή τὸν ἴσχυρισμὸν τοῦ Αριαίου, δτι ο Πρόξενος καὶ ο Μένων, ἐν τῷπῃ εἰσὶ καὶ ἀπεστημώσε τοῦ βαρβάρους. 'Ἀπῆλθον χωρίς νά ἀπαντήσωσι! Τί είχον νά εἴπωσι;

(κ. l. ἐν.) 'Ο Αριαῖος ἀπαντῶν λέγει δτι δ κλέαρχος ἐτιμωρήθη,
διότι ἐφωράθη ἐπιβούλεύων, δ δε Ξενοφῶν τότε ἀπαιτεῖ τὴν
ἀπόλυτην τοῦ Προξένου καὶ τοῦ Μένωνος.

(κ. l. τμ.) Η'. 'Ο Τισσαφέρηνης πείθει τὸν Κλέαρχον
περὶ τῆς εἰλευρείας του καὶ κατορθώνει οὕτω
νά συλλάβῃ δολέως τοὺς "Ελληνας ἀρχηγούς".

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

'Ως ἐν τοῖς προηγουμένοις κεφαλαίοις.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΤΟΥ Β' ΒΙΒΛΙΟΥ

'Η ἐπιοῦσα τῆς παρὰ τὰ Κούναξα μάχης	II,	41η.	1.	4	Σ)βίου	401 π.Χ.
πορεία μετά τοῦ Αριαίου	>	54,2.		6-29	>	>
εἰς Μηδίας τείχος	>	63,4		2 'Ο)βρίου	>	>
εἰς Σιττάκην	>		4	>	>	>
ἐπ' Φύσκον		65 περὶ.	8	>	>	>
διὰ Μηδίας	"	>	14	>	>	>
εἰς Καινάς	>	>	>	>	>	>
ἐπὶ Ζαπάταν		66,1	19-22	>	>	>
εἰς κοίμας			23-24	"	>	>

Η ΚΑΘΟΔΟΣ ΤΩΝ ΜΥΡΙΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

81η

- A'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) συνειλημμένοι ἡσαν=εἶχον συλληφθῆντες. τοῦ δ. συλλαμβάνομαι·
 2) συνεπισπόμενοι=οἱ συνακολουθήσαντες· μετζ. μεσ. ἀορ. τοῦ δ. συνέπομαι·
 3) ἀπολάλεσαν=εἶχον ἀπολεσθῆντες· φρονευθῆντες. ὑπερο. τοῦ δ. ἀπόλληνμαν·
 4) ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ=ἐν μεγάλῃ ἀπηγκανίᾳ·
 5) δὴ=τότε δά·
 6) ἐννοούμενοι=συλλογιζόμενοι· τὸ μέσον ἐννοοῦμαι καὶ τὸ ἐνεργ. ἐννοῶ
 ἔχοντι τὴν αὐτὴν σημασίαν·
 7) ἐπὶ ταῖς βασιλέως θύραις=πλησίον τῆς αὐλῆς τοῦ βασιλέως· ὑπερβολή·
 8) κύκλῳ-πάντη=δόλγυνα παντοῦ· τὸ κύκλῳ εἰναι τὸ δόλον, τὸ δὲ πάντη
 τὸ μέρος· ἐτέθησαν ὁμοῦ πρός περισσοτέρους σαφίγνειαν τῆς ἐννοίας·
 9) ἔτι=πλέον·
 10) οὐ μεῖον=οὐχὶ δὲ λιγώτερον·
 11) ἡ μύρια στάδια=ἡ 10,000 στάδια·
 12) ἡγεμῶν τῆς ὁδοῦ=δοδηγός·
 13) διεῖδογον=διεἴώριζον, ἀπέκλειον·
 14) τῆς οἵαδε ὁδοῦ=τῆς εἰς τὴν πατρίδα ὁδοῦ·
 15) προσονδεδώκεσαν=εἶχον προδώσει·
 16) καταλειπμένοι ἡσαν=εἶχον ἐγκαταλειφθῆντες. ὑπερο. τοῦ δ. κατα-λεί-
 πομαι·
 17) ἔχοντες=εἶχον·
 18) εὔδηλον=δηλοφάνερον·
 19) νικῶντες=εἰν τὸν ἐνίκων·
 20) κατακανοιεν ἀν=ηθελον φρονεύσει· εὐκτ. ἀορ. β' τοῦ δ. κατακαίνω,
 ἄρημα ποιητακόν·
 21) ἡττηθέντων=εἰάντινοι νικηθῶσι·
 22) ἀν λειφθεὶη=ηθελε σωθῆντες· εὐκτ. παθ. ἀορ. α' τοῦ δ. λείπομαι·
 23) ἀθύμως ἔχοντες=λυπούμενοι, στενοχωρούμενοι·
 24) εἰς τὴν ἐσπ.=κατὰ τὴν ἐσπ.
 25) σίτουν=τροφῆς· κατὰ συνεκδοχῆν·
 26) ἔγενόνσαντο=ἔγενούθησαν (ἐδοκιμασαν)·
 27) ἀνέκανσαν=ῆναψαν·
 28) οὐ δυνάμενοι καθεύδειν=ἔπειδὴ δὲν ἦδύναντο νὰ κοιμῶνται·
 29) ὅπδ λύπης=ενεκα λύπης·
 30) πόθοιν πατρίδων=πατέρων=ποθοῦντες τὰς πατρίδας, τοὺς γονεῖς, τὰς
 γυναῖκας τοὺς πατέρας των γενεῶν. ἀντικειμενικά, εἰναι δὲ σχῆμα ὑσύνδετον,
 δῆτε φωνερώνει πάθος·
 31) οὐπτοτε ἔτι=οὐδέποτε πλέον·
 32) δύψεσθαι=δητι θὰ ἰδωσι ἀπαρ. μελλ. τοῦ δ. δρῶ.

- B. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. στρατηγοί· ἡσαν δὲ οὗτοι ὁ Κλέαρχος, ὁ Σωκράτης,
 ὁ Ἀγίας, ὁ Μένων καὶ ὁ Πρόξενος·
 συνεπισπόμενοι· οἱ συνακολουθήσαντες αὐτοὺς ἡσαν 20 λοχαγοὶ καὶ 200
 στρατιῶται·

μύδια στάδια· τὸ στάδιον ἵπο ἴσον μὲ 100 δρυγιάς ή 185 περίπου γαλλικά πμέτρα.

πόθον πατρίδων, γονέων είναι ἀξία παρατηρήσεως ή βαθμολογική σειρά τῶν ποιομένων· ἡ Πατρὶς πρῶτον (πρβλ., Πατρός τε καὶ μητρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων κλπ.) οἱ γονεῖς ἔπειτα, αἱ γυναῖκες καὶ τέλος οἱ παῖδες.

(z. i. ἐν.) Οἱ Ἑλληνες εὑρίσκονται ἐν μεγάλῃ ἀμηχανίᾳ μετὰ τὴν σύλληψιν τῶν στρατηγῶν συλλογιζόμενοι δότι εὑρίσκοντο ἐν μέσῳ ξένης καὶ ἔχθρικῆς χώρας καὶ ποθοῦντες τὴν πατρίδα, τὸν γονεῖς, τὰς γυναῖκας καὶ τὸν παῖδας τῶν.

82a

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) Ἡν δέ τις=πτῆρος δὲ κάποιος·

2) ἀλλὰ μετεπέμψατο=προσεκάλεσε· ἀντὶ νὰ εἶπῃ «ἀλλὰ μετάπεμπτος ὑπὸ Προξ.» ἔτρεψε τὸν λόγον εἰς πρότασιν κυρίαν χάριν συφεστέρας ἐκφράσεως·

3) οἰκοδεν=ἐκ τῆς πατρίδος·

4) κρείττω· τῆς πατρίδος=ὑφελιμώτερον εἰς τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ τοὺς συμπολίτας του·

5) ξένος=φύλος ἐκ φιλοξενίας·

6) μέντοι=δέ·

7) ἀνακοινῶται=κάμινε γνωστόν·

8) μὴ τι· γενέσθαι=μήπως ἵπο κάπως ἐπίμεμπτον ἐκ μέρους τῶν συμπολιτῶν των· τὸ νὰ γίνῃ δηλ. φύλος τοῦ Κύρου· διὰ τί τὸ αἰτιολογεῖ ἀμέσως· τὸ πρός τῆς πόλεως εἴναι μετωνυμία·

9) ἀνακοινῶσαι τῷ Θεῷ=νὰ συμβουλεύθῃ τὸν θεὸν ('Απόλλωνα)·

10) θύων καὶ εὐχόμενος=έὰν ἥθελε θυσιάσει καὶ εὐηγῇθῃ·

11) ἦν ἐπινοεῖ· τινι ὅποιαν ἔχει κατὰ νοῦν·

12) καλῶς πράξας=εὐτηχήσας· (ποιά ἡ ἀντίθετος φράσις;)·

13) σωθεῖη=σήσως ἥθελεν ἐπανέλθει (δηλ. εἰς τὴν πατρίδα).

Β' ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. Ἡν δέ τις· ὁ Ξενοφῶν δύμιλετ περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του ὡς νὰ πρόκειται περὶ ἀγγώστου τινός, ἐκ μετριοφροσύνης· διὰ τὸν αὐτὸν λόγον προσθέτει τὸ Ἀθηναῖος ἄνευ ἄρθρου, ἐν ᾧ περὶ τοῦ Σωκράτους λέγει: τῷ (=τῷ γνωστῷ) Ἀθηναῖφ·

κρείττω τῆς πατρίδος· παρὰ τοῦ Κύρου προσεδόκα περισσοτέρας ὀφελείας ἡ παρὰ τῶν συμπολιτῶν του· διότι παρ' ἐκείνους ἥπτιζε ν' ἀποκτήσῃ ὄνομα καὶ δύναμιν καὶ πλοῦτον· (B., ε', 17)—άτινα δὲν ἥπτιζε παρὰ τῶν συμπολιτῶν του, ὅν, φαίνεται, μετρίας ἀξίας ἄνθρωπος. Πρβλ. Φαλίνων.

ἀνακοινῶται ἀξιος σημειώσεως· καὶ μιμήσεως· δὲ σεβασμός, δὲ δεικνύει πρός τὸν διδάσκαλὸν του· τὸν πνευματικὸν του πατέρα· δὲ Ξενοφῶν·

εἰς Δελφούς· ησαν ἡ πόλις, ἔνθα ὑπῆρχε τὸ περίφημον μαντεῖον τοῦ Απόλλωνος· μὲ τὸ αὐτὸν ὄνομα ὠνομιάζοντο ἡ πόλις καὶ οἱ κάτοικοι πρβλ. Πειραιεὺς κλπ.

(z. i. ἐν.) Ὁ Πρόξενος προσκαλεῖ τὸν Ξενοφῶντα εἰς Ασίαν, ἵνα τὸν κάμη φίλον πρὸς τὸν Κῦρον.

83η

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἀνεῖλε=ἐγρηγοριδότησε· ἀορ. β' τοῦ ὁ. ἀναιρεώ·

2) θεοῖς οἷς ἔδει=πρὸς τοὺς θεούς, εἰς τοὺς ὅποιους ἔπρεπε, πρὸς τοὺς ἀρμοδίους·

3) πάλιν=ὅπισθ (δηλ. εἰς Ἀθήνας)·

- 4) τὴν μαντείαν=τὸν γρηγοριόν.
 5) ἡτιάτο αὐτὸν ὅτι=κατηγόρει αὐτὸν διότι.
 6) λῶσον=προτιμότερον, οὐδ. συγκρ. τοῦ ἀγαθός.
 7) ἵτεον εἶναι=ὅτι πρέπει νῦν ὑπάγῃ.
 8) ἐπεὶ μέντοι οὕτως ἥρον=ἄφ' οὗ ὅμως οὕτως ἥρωτησε· τὸ ἥρον μεσ. ἀορ. β' μὲν ἐνεργ. σημασίαν τοῦ ὃ. ἔρωτῶν ὁ λόγος μετεβλήθη ἢ πόλισμάρχου εἰς ὅρθόν.
 9) θυσάμενος=ἄφ' οὐ συνεβούλευθη τὰ σπλάγχνα τοῦ θύματος· μετοχ. μεσ. ἀορ. α'.
 10) καταλαμβάνει=κατέφθασεν, ἐπόρθασεν ίστορις, ἐνεστώς.
 11) μέλλοντας=ἐν ᾧ ἥδη ἔμελλον.
 12) ἥδη δρῦμαν τὴν ἄνω ὁδόν=νὰ ξεκινήσουν πλέον διὰ τὴν πρός τὸ ἐστοπεικά δρόμον.
 13) συνεστάθη=ἐσυστήθη· τοῦ ὃ. συνιστῶμα·
 14) προθυμονμένουν=ἐνῷ ἔδειχνε προθυμίαν.
 15) συμπρονθυμεῖτο=μαζί (μὲν τὸν Πρόξ.) ἔδειχνε προθυμίαν.
 16) ἐπειδὰν τάχιστα=εὐθὺς ὅταν.
 17) ἡ στρατεία=ἡ ἐκστρατεία.
 18) λήξη=λάβῃ τέλος, τελειώσῃ.
 19) ἀποπέμψου=θά τὸν ἐστελε πάλιν.
 20) στόλος=πορεία, ἐκστρατεία.
 21) εἰς Π.=κατὰ τὸν Πισ.

Β' ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. Θεοῖς οἷς ἔδει θένειν ἔκαστος ἀρχαῖος θεός εἶχεν εἰδικὴν δικαιοδοσίαν, ὁ μὲν δῆλος, εἰς τὰ τοῦ πολέμου, ὁ δὲ εἰς τὰ τῶν γομφάτων καὶ τοῦ ἐμπορίου, καὶ ἄλλοι εἰς ἄλλα, ὅπως παρ' ἡμῖν ὁ λαὸς ἀποδίδει εἰς τινὶς ἀγίους εἰδικὰς δικαιοδοσίας (ῳδισμένας θαυματουργικὰς ἴδιοτητας) καὶ ἐπικαλεῖται αὐτοὺς εἰς διαρρόδους περιστάσεις· τοιοῦτοι δὲ ἄγιοι εἶναι ὁ "Ἄγιος Νικόλαος", Ἐλευθέριος, Φανουρίος κτλ.

εἰς Πισίδας· οὗτοι κατέφοινον ἐν τῇ νοτίᾳ Μ. Ασία πρός δυσμάς τῆς Λυκαονίας· ήσαν δὲ ἐπικίνδυνοι εἰς τοὺς περιοίκους, ὡς λησταί.

(κ. ι. ἐν.) 'Ο Ξενοφῶν μετὰ τὴν ἀπάντησιν τοῦ Ἀπόλλωνος μεταβαίνει εἰς Σάρδεις, ὅπου συνιστᾶται εἰς τὸν Κύρον.

- Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐστρατεύετο=ἐξεστράτευε· τὸ ὃ. στρατεύονται καὶ στρατεύω ἔχουσι τὴν ιδίαν σημασίαν.
 2) δῆλοτόν.
 3) οὐ γάρ ἥδει=διότι δὲν ἐγγράψειν (ὁ Πρόξενος).
 4) τὴν ἐπὶ βασιλέα δρμήν=τὴν ἐναντίον τοῦ βασιλέως κίνησιν, ἐκστρατείαν.
 5) φοβούμενοι δέ—καὶ ἄκοντες=ἄν δὲ καὶ ἐφοβοῦντο καὶ δὲν ἥθελον· μετήλ. ἐνδοτικαί.
 6) οἱ πολλοὶ ἐνν. αὐτῶν=οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν.
 7) δι' αἰσχύνην καὶ ἀλλήλων καὶ Κύρον=ἐντρεπόμενοι καὶ δι' εἰς τὸν ἄλλον καὶ τὸν Κύρον ἐντρεπόντο δὲ δι' εἰς τὸν ἄλλον, ἵνα μὴ φανῶσι δειλοί, τῷ δὲ Κύρῳ, ἵνα μὴ φανῶσι ἀγάριστοι.
 8) μικρὸν δ' ὑπνον λαχών=κοινηθείς δὲ διλίγον.
 9) ὄναρ=ὄνειρον.
 10) σκηνπτός=κεραυνός.
 11) ἔδοξε—πεσεῖν=τοῦ ἐφάνη ὅτι ἐπεσε.
 12) τὴν πατρῷαν=τὴν πατρικήν.
 13) λάμπεσθαι=ὅτι ἐλαμπεῖν ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἔδοξε.
 14) περίφοβος=πολὺ φοβισμένος.
 15) ἀνηγέρθη=ἐσηκώθη, ἐξύπνησε.

- 16) τῇ μέν—τῇ δέ=ἀφ' ἐνὸς μὲν—ἀφ' ἑτέρου δέ·
 17) ἔκριτε=ἡρμήνευε, ἔξηγει.
 18) ἐν πόνοις ὅν καὶ κινδύνοις=ἐν ᾧ εὑρίσκετο εἰς ἐπικινδύνους δυσκόλιας· σχῆμα ἐν δάτῳ δυοῖν.
 19) ὅτι=διότι.
 20) μή οὐ δύνατο=μήπως δὲν ηθελε δυνηθῆ· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐφοβεῖτο·
 21) ἀλλ' εἴργοιτο=ἀλλ', ηθελε ἀποκλεισθῆ· ἐμποδισθῆ· εὐντ. ἔνεστ. τοῦ
 ὁ. εἴργω=ἐμποδίζω (τὴν εἰσόδον), ἀποκλήω, τὸ δέ εἴργυνμα=ἐμποδίζω τὴν
 εξόδον, ἀγκλήω.
 22) πάντοθεν=πανταχούθεν.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. φῶς· τὸ φῶς ἐν τοῖς ὄντεροις ἐθεωρεῖτο εὔοίων,
 ὡς καὶ παρ' ἡμῖν σῆμαρον.

ἀπὸ Διὸς βασιλέως· διότι ὁ Ζεύς, ὃς βασιλεύεις, ἐθεωρεῖτο προστάτης
 τῶν βασιλέων (καὶ σῆμαρον οἱ βασιλεῖς τιτλοφοροῦνται ἐλέφ Θεοῦ βασι-
 λεῖς). ὁ δὲ Ξενοφῶν ἐφοβεῖτο μήπως ὁ Ζεύς βοηθῶν καὶ τὸν βασιλέα τῶν
 Περσῶν βλάψῃ τοὺς Ἑλληνας.

(κ. ἱ. ἐν.) Ὁ Ξενοφῶν ἐξ ἐντροπῆς ἔξαγαρκάζεται νὰ μετάσχῃ
 τῆς ἐκστρατείας τοῦ Κύρου· ὅγειρον αὐτοῦ.

85η

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) δόποῖν τι ἰδεῖν=ποίαν περίπου σημασίαν
 ἔχει τὸ νὰ ἴδῃ τις τοιοῦτον ὄντερον·

- 2) ἔξεστι σκοπεῖν=δύναται (τι) νὰ ἔξετάζῃ, νὰ παρατητῇ·
 3) εὐθὺς ἐπειδή=εὐθὺς ἀφ' οὐ·
 4) ἔννοια αὐτῷ ἐμπίπτει=τοῦ ἐπέρχεται ἡ σκέψις·
 5) τί κατάκευμα=διὰ τί κάθημαι πλαγιασμένος·
 6) προβαίνει=προχωρεῖ·
 7) εἰκός ἥξειν=εἶναι πιθανόν ὅτι θὰ ἔλθωσι·
 8) εἰ δὲ γενησόμεθα ἐπὶ βασιλεῖ=εὰν δὲ ὑποταχθῶμεν εἰς τὸν βασιλέα,
 γίνωμεν ὑποχείριοι τοῦ βασιλέως·
 9) τί ἐμποδὼν μὴ οὐχί=ἀποθανεῖν=τί ἐμποδίζει νὰ μὴ ἀποθάνωμεν,
 οὐδὲν ἐμποδίζει νὰ μὴ ἀποθάνωμεν·
 10) ἐπιδόντας=ἀφ' οὐ ἰδωμεν εἰς τὴν ζωὴν μας·
 11) τὰ χαλεπώτατα=τὰ πλέον δυσάρεστα·
 12) τὰ δεινότατα παθόντας=ἀφ' οὐ πάθωμεν τὰ φοβερώτατα·
 13) δύως δὲ ἀμυνόμεθα=μὲ πότον τρόπον δὲ ψά υπερασπίσωμεν τοὺς
 ἔντονούς μας· εἶναι μέλλ. δριστ. τοῦ ὁ. ἀμύνομαι, προετάχθη δὲ ἡ πλαγία
 ἐρωτηματική πρότασις γάριν ἐμφάσεως·
 14) ὕσπερ ἔξον=ὅς ἂν ἦτο ἐπιτερραμμένον αἴτιατ, ἀπόλ..
 15) ἡσυχίαν ἄγειν=νὰ ἡσυχάζωμεν·
 16) τὸν ἐκ ποίας πόλεως στρατηγόν=ποτον στρατηγὸν καὶ ἐκ ποίας πό-
 λεως· βραχύλογία·
 17) προσδοκῶ=περιμένω·
 18) οὐ γάρ ἔσομαι=διότι ἐγὼ τούτοντον δὲν θὰ γίνω πλέον μεγα-
 λύντεος·
 19) ἐάν τημερον προσδῶ=έάν σήμερον προδώσω· προδοσίαν δὲ θεωρεῖ τὸ
 νὰ μὴ ὑπερασπίσῃ ἔμντόν·
 20) ἐκ τούτου=μετά ταῦτα.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. τὸν ἐκ ποίας πόλεως στρατηγόν· λέγει τοῦτο διότι
 δὲν ἔβλεπε κάνενα ἄλλον ἐξ ἐπισῆμου πόλεως στρατηγόν· εἰς μόνος ὑπῆρ-
 γεν ὁ Λάκων Χειρίσιορος, ἀλλὰ καὶ οὗτος παρημέλει·

ποίαν ἡλικίαν· καθ' ἣν ἐποκήν συνέβαινον ταῦτα ὁ Ξενοφῶν είχεν ἡλι-
 κίαν 30 περίπου ἐτῶν·

τοὺς Προξένους λοχαγούς· συνεκάλεσε δὲ τούτους πρῶτον, διότι οὗτοι ἦσαν γνωρίμοι εἰς αὐτὸν ἔνεκα τῆς φιλίας τοῦ Προξένου.
(*κ. i. ἐν.*) Ὁ Σενοφῶν ἐγερθεὶς συγκαλεῖ τοὺς λοχαγοὺς τοῦ Προξένου.

(*κ. i. τμ.*) **Α'.** Ἀριγκανία τῶν Ἑλλήνων μετὰ τὴν σύλληψιν τῶν στρατηγῶν.

86η

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) οὔτε καθεύδειν δύναμαι - οὔτε κατακεῖσθαι=ὅτι μόνον νὰ κοιτηθῷ δὲν δύναμαι, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ εἴμαι πλαγιασμένος.

- 2) ὥσπερ οἶμαι=καθὼς νομίζω·
- 3) ἐν οἷσις ἐσμέν=εἰς ποίαν κατάστασιν εὑρισκόμεθα (*κ. εἰς ποῖα γάλα*).
- 4) ἐξέφηγαν=ἐκήρυξαν φανερά· ἀρ. α' τοῦ ḥ. ἐκ-φαίνω·
- 5) πρὸιν ἐνόμισαν=πρὸιν ἀρ. οὗ ἐνόμισαν·
- 6) παρεσκευάσθαι=ὅτι ἔχουν προετοιμασθῆ·
- 7) καὶ μὴν εἰς ὑφησόμεθα=καὶ διμως ἐάν υποχωρήσωμεν (*δηλ. ἐάν δὲν ἀγωνισθῶμεν*). τὸ ὑφησόμεθα μελλ. τοῦ ḥ. ὑφίεμα·
- 8) πείσεσθαι=ὅτι θὰ πάθωμεν ἀπαρ. μελλ. τοῦ ḥ. πάσχω·
- 9) δεῖ=διότι οὕτος (ὁ βασιλεύς)·
- 10) καὶ τεθνηκότος ἥδη=ἄν καὶ εἶχε πλέον ἀποθάνει·
- 11) ἀνεσταύρωσε=ἐπὶ σταυροῦ ἐκρεμασε·
- 12) κηδεμών=προστάτης·
- 13) οἵς οὐδεὶς πάρεστιν=οὐδένα ἔχομεν·
- 14) ἄν παθεῖν=ἡθελομεν πάθειν ὑποκειμ. ἔχει τὸ ημᾶς, ἄν καὶ εἶναι ταυτοροσωπία, χάρον ἐμφάσεως·
- 15) ὁς - ποιήσοντες καὶ ἀποκτενοῦντες=μὲ τὸν σκοπὸν νὰ τὸν κάμιωμεν καὶ νὰ τὸν φρεύσωμεν·
- 16) ἀρ. οὐκ ἄν ἐπὶ πᾶν ἔλθοι=ἄρα γε δὲν ἥθελε μεταχειρισθῆ πᾶν μέσον (*κ. δὲν θὰ κάμῃ δ. τι ἡμιπορέσῃ*)·
- 17) ὁς - φόβον παράσχοι=ἴνα προξενήσῃ φόρον·
- 18) τὰ ἔσχατα αἰκισμένος=κακοποιήσας μὲ τὰς σκληροτέρας τιμωρίας·
- 19) πάντα ποιητέον=τὰ πάντα πρέπει νὰ κάμιωμεν.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. καὶ τεθνηκότος ἥδη· οἱ εὐγενεῖς τὴν ψυχὴν καὶ λεπτοὶ τὸ αἰσθητημα "Ἑλληνες δὲν ἔχετειν τὸ μῆσος των πέραν τοῦ θανάτου· ἀποτεμών τὴν κεφαλὴν ἀνεσταύρωσεν" οἱ βάρβαροι συνείδιζον νὰ κακοποιῶσι τοὺς ἔχθρούς μετα θάνατον· οὕτω ἔσαινεν ὁ Ξέρξης εἰς τὸν νεκρὸν τοῦ Λεωνίδα, ὥστα τὸν ὁ Καμβύσης εἰς τὸν ἐκταφέντα νεκρὸν τοῦ Ἀμάσιος (πρβλ. καὶ τὴν τοῦ Μωάμεθ τοῦ Β'. διαγωγὴν εἰς τὸν νεκρὸν τοῦ Κοινοταντίνου Παλαιολόγου καὶ τὴν τοῦ βουλγάρου Κρούμιου πρὸς τὸν νεκρὸν τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου τοῦ Α'). οἱ "Ἑλληνες διμως ἐθεώρουν - καὶ θεωροῦν - ἀσεβές τὸ ἀκρωτηριάζειν τὸν νεκρὸν ἢ ἀφήνειν αὐτὸν ἀταφρον·

(*κ. i. ἐν.*) Ὁ Σενοφῶν προτρέπει νὰ ἔχακολουνθήσωσι τὸν πόλεμον περιγράφων τοὺς κινδύνους, οὓς διατρέχουσι ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως.

87η

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) οὖν=λοιπόν· τὸ συμπέρασμα τῶν ἄνω λόγων τοῦ Σενοφ.

- 2) ἔστε μὲν=ἔφ. ὅσον μέν·
- 3) οἰκτίρων=ἐλεεινολογῶν·
- 4) μακαρίζων=καλοτυχίζων· ἀμφότεραι ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐπανόμηγ·

5) διαθέωμενος=διότι μετ' ἀκριβείας καὶ περιεργίας παρετήρουν·
6) αὐτῶν δσην-έχοιεν=δσην μὲν καὶ οἶσαν χώραν αὐτοὶ έχοιεν=πόσην
μὲν (κατὰ τὸ μέγεθος) καὶ δσοίαν (κατὰ τὴν ποιότητα) χώραν αὐτοὶ εἰχον·
σχῆμα προληπτικῶς·

7) ὃς δ ἄφθονα=πόσον δὲ ἄφθονα·
8) χρυσὸν δέ, ἐσθῆτα δὲ=πόσον δὲ χρυσόν, πόσα δὲ φορέματα· ἄνευ
τῆς ἀναφορικ. ἀντωνυμίας ή φράσις ἐγένετο ἐντονωτέρᾳ· τὸ δὲ ἐσθῆτας κεῖται
περιληπτικῶς·

9) τὰ δὲ αὖ τῶν στρατιωτῶν=τούναντίον δὲ τὴν θέσιν τῶν ἡμετέρων
στρατιωτῶν·

10) δσπότε ἐνεθυμούμην=δσάκις ἐσύλλογις ἔριην·

11) δσι-οὐδενὸς ἡμῖν μετείη=δι τούδενὸς μετείχοιεν ἡμεῖς· τὸ μετείη
εἶνα εὔκτ. τοῦ ἀποσάπου δ. μέτ-εστι·

12) εἰ μὴ πριαίμεθα=ἄν δέν ἥγοραζαμεν· τὸ πριαίμεθα εἶναι εὔκτ. ἀρο-
τοῦ δ. ὠνοῦμα·

13) ὅτον δ ὀνησσόμεθα=μὲ τί δὲ θὰ ἀγοράσωμεν μελλ. τοῦ δ. ὠνοῦμα·

14) ἥδειν=ἐγνώριζον·

15) ἄλλως πως=κατ' ἄλλον τινά τρόπον (δῆλι δηλ. διὰ τῆς ἀγορᾶς·)

16) δρκονς ἥδη κατέχοντας ἡμᾶς=δρκοι μέχρι τοῦτο ἡμπόδιζον ἡμᾶς·

17) ταῦτα ούν λογιζόμενος=ταῦτα λοιπὸν σύλλογιζόμενος· μὲ τὴν φράσιν
ταύτην συγνεφαλιώνει τὰ προηγούμενα·

18) ἐνιστε=κάπτε·

19) λελύσθαι μοι δοκεῖ=μοι φαίνεται ὅτι ἔχει λυθῆ, παύσει.

20) ὑβρις=ἀδικία, ἀνθιμεθε·

21) ἀδλα=ώς βραβεῖα· οὐδέτερον, ἐν φ τὸ ἀρσεν. ὁ ἀθλος=ό ἀγών·

22) δσπότεροι δσμῶν=δποιοι ἔξ ἡμῶν τῶν δύο (δηλ. Ἐλλήνων καὶ Περσῶν).

23) ἀμείνονες=ἀνδρείτεροι· συγκρ. τοῦ ἀγαθός·

24) ἀγωνοθέται=ἀθλοθετεῖ·

25) ὃς τὸ εἰκός=καθὼς εἶναι ἐπόμενον, φυσικόν·

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. ἔλλσαν τάς σπονδάς· ἔλλσαν τὰς σπονδὰς οἱ βάρ-
βαροι, διότι ἐφόνευσαν δολίως τοὺς στρατιηγούς·

ἐν μέσῳ κεῖται· ή δρκάια αὕτη μεταφράζεται εἰλημψένη ἐκ τῶν ἀγώνων,
οὗτοι οὓς τὰ ἀθλα κεῖται ἐν τῷ μέσῳ.

(ν. ι. ἐν.) 'Ο Σεινοφῶν ἐφρόνει δι τοι αἱ σπονδὰι τῶν 'Ἐλλήνων
μετὰ τοῦ βασιλέως, ὃς εἰχον γίνει, ησαν μᾶλλον ἐπίφοβοι
παρὰ δ τόλεμος.

88η

Α'. ΓΑΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐπιωρκήκασι=έχουσι παραβῆ τοὺς δρκους·
παρακ. τοῦ δ. ἐπιορκῶ

2) δρῶντες=ἄν καὶ ἐβλέπομεν·

3) στερρῶς=στερεῶς, σταθερῶς·

4) αὐτῶν ἀπειχόμεθα=ἀπείχομεν ἀπ' αὐτά, δέν τὰ ἐδοκιμάζομεν·

5) ὃστε ἔξειναι·ἡμῖν ή σύνταξις: ὃστε δοκεῖ μοι ἔξειναι ἡμῖν=
τοσι φρονῶ ὅτι δυνάμειθα ἡμεῖς·

6) πολὺ σὺν φρονήματι μείζονι=μὲ πολὺ μεγαλύτερον φρόνημα· τὸ
πολὺ ἀνήκει εἰς τὸ μείζον, ἀλλὰ προετάχθη πρὸς περισσοτέραν ἐμφασιν·

7) θάλπη=ξέτερες·

8) πόνους=κόπους· τοῦτο καὶ τὰ ἄλλα ἐτέθησαν κατὰ πλημυντικόν, ἵνα
δηλωθῶσιν οἱ διάφοροι βαθμοί καὶ τὰ διάφορα εἰδη·

9) φέρειν=νά ἐποφέρωσι·

10) ἔχουεν δέ=ἀλλ' ἀκόμη ἔχουεν· τὸ ἔχομεν-ἔχουεν σχῆμα ἐπαναφορᾶς·

11) οἱ δὲ ἄνδρες=οἱ δὲ ἐνθροι·

12) τρεποτοι καὶ θνητοι μᾶλλον ἡμῶν=εύκολώτερον δύνανται νὰ πληγ-
θῶσι καὶ νὰ φονευθῶσιν από ἡμᾶς·

- 13) ἀλλ᾽ ἀνήκει εἰς τὸ μὴ ἀναμένωμεν=ἀλλ᾽ οὐ μὴ ἀναμένωμεν·
 14) καὶ ἄλλοι ταῦτα ἐνθυμοῦνται=καὶ ἄλλοι τὰ ἴδια (μὲν ἡμᾶς) σκέπτονται (δηλ. ἄλλοι οἱ ἄλλων σωμάτων)
 15) πρὸς τῶν θεῶν=δι ὄνομα τῶν θεῶν·
 16) παρακαλοῦντας=διὰ νὰ μᾶς προσκαλέσουν, προτρέψουν· εἶναι μετοχόρονον μέλλοντος·
 17) ἄρξωμεν τοῦ ἔξορμησαι=οὐ κάμιομεν ἀρχὴν τοῦ νὰ παρακινήσωμεν·
 18) ἀρετὴν=ἀνδρείαν·
 19) φάνητε=φανῆτε· προστ. ἀρ. β' τοῦ ὁ. φαίνομαι· ἐτέθη ἀσυνδέτως πρὸς ἐκδήλωσιν περισσοτέρους πάνυν, ζωηρότητος καὶ δυνάμεως·
 20) ἀξιοστρατηγότεροι=ἀξιώτεροι στρατηγοί·
 21) ὑμεῖς-ἔξορμᾶν=σεῖς νὰ παρακινῆτε·
 22) βούλομαι=εἴμαι προθυμιος·
 23) ἥγεισθαι=νὰ γίνω ἀρχηγός·
 24) οὐδὲν προφασίζομας=οὐδόλως προβάλλω ὡς πρόφασιν·
 25) ἀκμάζειν=ὅτι είμαι εἰς τὴν ἀκμήν μου·
 26) ἐργάζειν=ῶστε νὰ ἀπομακρύνω.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. σὺν τοῖς θεοῖς· κολάζει κάπως τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀμεινονας· δεικνύει δὲ πρὸς τούτοις τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς εὐδέβειαν τοῦ Ξενοφῶντος, οὓς πολλάκις ἐν τῇ ἔνότητι ταῦτη ἀναφέρει·

ψύχῃ καὶ πάνους-φέρειν· οἱ "Ἐλληνες" διορύμενοι διὰ γηινασμάτων, ἀγώνων καὶ κόπων ἡσαν ἡσημένοι καὶ ἐσκληραγωγημένοι· τούναντίον δ' οἱ βάριθραι οἱ ἔνωντες ἐν τρυφῇ καὶ πολυτελεῖς ἡσαν εὐπρόσθιητοι εἰς τὰς καιρικὰς μεταβολὰς καὶ εὐκολώτερον κατεβάλλοντο·

καὶ ἄλλοι ταῦτα ἐνθυμοῦνται· ἀλλ' ἡμεῖς ἄρξωμεν· ὁ Ξενοφῶν προσπαθεῖ νὰ ἔξεγειρῃ τὴν φιλοτιμίαν αὐτῶν καὶ γίνωσιν οὗτοι τὸ παράδειγμα τῆς τόλμης καὶ τῆς ἀνδρείας εἰς δλον τὸ "Ἐλληνικὸν στρατευμα·

(κ. ἱ. ἐν.) Ο Ξενοφῶν φρονεῖ ὅτι οἱ "Ἐλληνες" δύνανται νὰ ἀγωνισθῶσι μετὰ περισσοτέρουν θάρρους, διότι αὐτοὶ ἐτήρησαν τοὺς ὄρκους καὶ εἶναι περισσότερον ἐσκληραγωγημένοι· προτρέπει δὲ τοὺς λοχαροὺς νὰ δεῖξωσι αὐτοὶ πρῶτοι τὸ καλὸν παράδειγμα τῆς τόλμης καὶ ἀνδρείας.

(κ. ἱ. τμ.) Β'. Ο Ξενοφῶν προτρέπει τοὺς λοχαροὺς τοῦ Προξένου νὰ δώσωσι πρῶτοι αὐτοὶ εἰς δλον τὸ στράτευμα τὸ παράδειγμα τῆς τόλμης καὶ ἀνδρείας.

89η

ΓΑΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἥγεισθαι ἐκέλευον=τὸν προέτρεπον νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀρχηγίαν (αὐτῶν).

- 2) ἄπαντες=οἱοι ἀνέξαιρέτωσ·
- 3) βοιωτιάζων τῇ φωνῇ=οστις ώμιλει τὴν βοιωτικὴν διάλεκτον·
- 4) ὅτι φυλι τροίνη=ὅτι ἐφίλινάρει, ἔλεγεν ἀνοησίας·
- 5) ἄλλως πως=κατ' ἄλλων τινὰ τρόπον·
- 6) ἂν τυχεῖν=ὅτι ἤδυνατο νὰ ἐπιτύχῃ·
- 7) πείσας=μὲ τὸ νὰ καταπεισῇ (δηλ. νὰ δώσῃ τὴν σωτηρίαν)·
- 8) καὶ ἀμα ἥρχετο λέγειν=καὶ συγχρόνως ἥρχισε νὰ ἀπαριθμῇ·
- 9) τὰς ἀπορίας=τὰς δυσκολίας·
- 10) μέντοι=οὖμας·
- 11) μεταξὺ ὑπολαβῶν=διακόψις αὐτῶν ἐν ᾧ ώμιλει·
- 12) θαυμασιώτατε=παραξένωτατε·
- 13) γιγνώσκεις=καταλαμβάνεις·

- 14) ἐν ταύτῳ γε μέντοι ἡσθα=ἐν τῷ αὐτῷ ὅμιως τόπῳ βεβαιώς ἥσο·
 15) τούτους=μὲ τούτους (τοὺς λοχαγούς).
 16) μέντα φρονήσας=ὑπεροφανευθείς.
 17) ἐπὶ τούτῳ=ἔνεκα τούτου (δηλ. τοῦ θανάτου τοῦ Κύρου).
 18) παρεσκηνώσαμεν αὐτῷ=εστρατοπεδεύσαμεν πλησίον αὐτοῦ.
 19) τί οὐκ ἐποίησε= τί δὲν ἔκαμε (τὰ πάντα ἔκαμε).
 20) ἐστε σπονδῶν ἔτυχε=μέχρις ὃντος ἐπέτυχε νὰ κάμιωμεν σπονδάζ.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. ὑπολαβών τὸν διέκοψεν ὁ Σενοφῶν, διότι δὲν είχον καιρὸν νὰ χάνωσιν εἰς συζητήσεις καὶ ὀντεγκλήσεις· ἢ νῦν ἐπροχώρει καὶ τὴν πρωτίαν ἦτο ἐνδεχόμενον γὰ τοὺς ἐπιτεθῶσιν οἱ ἔχθροι·

οὐδὲ δρῶν· οὐδὲ ἀκούων· μετὰ σαρκασμού καὶ περιφρονήσεως λέγει ταῦτα.

(z. l. ἐν.) "Ο Ἀπολλωνίδης μόνος ἀντέκρουσε τὸν λόγους τοῦ Σενοφῶντος.

90η

ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐπεὶ δ' αὐτὸς δὲ δόμως·

2) εἰς λόγους-ῆλθον=εἰς συνεννόησιν ἥλθον, συνωμῆλησαν·

3) πιστεύσαντες=διότι ἔδωκαν πίστιν·

4) παιόμενοι=μὲ τὸ νὰ κτυπῶνται· καὶ αἱ τρεῖς μετοχαὶ εἶναι τροπικαί, κείμεναν κατὰ σχῆμα ἀσύνδετον, οὗτινος γίνεται χρῆσις πρὸς ἐκφραστὸν ὁρμῆς καὶ πάθους·

5) οἱ τλήμασις=οἱ ταλαίπωροι, οἱ δυστυχεῖς·

6) καὶ μάλιστα=δευτέρων φοράν·

9) μῆτε προσίεσθαι=μῆτε νὰ δεχώμενα·

10) εἰς ταῦτὸν μῆτην= εἰς τὸ αὐτὸ μέρος μὲ ἡμᾶς (δηλ. εἰς τὰ συμβούλια, εἰς τὰς συναναστροφὰς μαζὶ κλπ.).
 11) ἀφελομένους τε=καὶ ἀφ' οὐδὲν ἀφαιρέσωμεν· μετηγ. μέσ. ἀδό. β' τοῦ ὁ. ἀφαιροῦμαι·

12) τὴν λοχαγίαν=τὸ ἀξίωμα τοῦ λοχαγοῦ·

13) ἀναθέντας=ἀφ' οὐδὲν (τὸν) φροτάσωμεν·

14) ὡς τοιούτῳ χρῆσθαι=νὰ (τὸν) μεταχειριζόμενα ὡς τοιοῦτον (δηλ. ὡς σπενυδόφορον, ὡς ἀνδράποδον, ὡς κτῆνος).
 15) οὕτι "Ἐλλῆν ὄντοι τὸν Ἐλλῆνα"·

16) ἐντεῦθεν=μεταπό ταῦτα·

17) τούτῳ γε οὐτέ τῆς Βοιωτίας προσήκει οὐδὲν=οὐτος τοῦλάγιστον οὐτε μὲ τὴν Βοιωτίαν ἔχει κάμιμαν σχέσιν, ἔχει τίποτε κοινόν·

18) οὐτέ τῆς Ἑλλάδος παντάπασιν=οὐτε μὲ τὴν Ἑλλάδα παντελῶς·

19) καὶ εἴχεν οὐτως=καὶ ἦτο τοιουτορόπτως (δηλ. μὲ τρυπημένα ὡτα).
 20) ἀπῆλασαν=ἀπεδίωξαν· ἀδό· τοῦ ὁ. ἀπ-ελαύνω·

Β'. ΠΡΑΜΑΤΙΚ. εἰς λόγους ἥλθον· ἐνταῦθα ἐννοεῖ τὴν μετὰ τοῦ Τισσαφέροντος γενομένην συνεννόησιν τοῦ Κλεαρχοῦ. ἀποτέλεσμα τῆς ὅποιας ὑπῆρξεν ἡ δολία σύλληψις τῶν στρατηγῶν καὶ ἡ σφαγὴ τῶν λοχαγῶν (76, 77).

οὐδὲ ἀποθανεῖν δύνανται· οἱ στρατηγοὶ δὲν ἐφονεύθησαν εὐθὺς μετὰ τὴν σύλληψιν, ἀλλ' ἀποσταλέντες πρὸς τὸν βασιλέα ἀπεκεφαλίσθησαν, πλὴν τοῦ Μένωνος, ὃς τις βασανισθεὶς ἐπὶ ἐν ἔτος καπνὸς κακῶς κατεστράφη·

τετρευτημένον· οἱ βάρβαροι είχον τοιαύτην συνήθειαν, ἵτις διασώζεται

εἰκόπιη εἰς τίνας ἐκ τούτων καὶ παρὸν τοῖς ἡμιαγρίοις λαοῖς· τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ τώρα εἰς τοὺς Μελιταίους καὶ τίνας ἄλλους Ἰταλούς.

(κ. i. ἑν.) Ὁ Ἀπολλωνίδης ἀποδιώκεται ἐκ τοῦ Ἐλληνικοῦ στρατοπέδου.

(κ. l. τμ.) Γ'. Οἱ λοχαγοὶ τοῦ Προξένου ἀναθέτουσι τὴν ἀρχηγίαν εἰς τὸν Ξενοφῶντα.

91η

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) οἱ δὲ ἄλλοι (δηλ. λοχαγοὶ τοῦ Προξένου)

2) τάξεις=στρατιωτικό σώματα

3) ὅπου εἴη=ἐάν εἰς καμπιάν τάξιν ὑπῆρχε

4) ὁπόθεν δὲ οἰχοιτο=ἐάν δὲ καμπιᾶς τάξις εἰχεν ἀποθάνει· κυρίως οἰχομαι=ἔχω ἀναγνωρίσει καὶ ἔπειτα ἔχω ἀποθάνει· πόθλ. καὶ τὸ πηγαίνειν τῆς δημόδους ἐπὶ τοῦ ἀποθύήσκειν: «πάει ὁ καμπιένος», «πάει κι' αὐτὸς κλπ.

5) εἰς τὸ πρόσθεν τῶν ὅπλων=εἰς τὸ ἔμπροσθεν τοῦ στρατοπέδου

6) ἀμφι=περίου

7) ὅτε δὲ ταῦτα ἦν= ὅτε δὲ ἐγένοντο ταῦτα

8) μέσαι νύκτες=μεσάνυκτα

9) ἐνταῦθα=τότε

10) τὰ παρόντα=τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων

11) καὶ αὐτοῖς=καὶ ήμεις οἱ ἄδιοι

12) ὅπως βουλευσαίμεθα=διὰ νὰ συσκειρθῶμεν

13) ἀπερ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἐνν. ἔλεξας=ὅσα καὶ πρὸς ἡμᾶς εἶπες.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. τάξεις· ή τάξις ἥτο σῶμα στρατιωτικὸν ἀποτελούμενον συνήθως ἐξ 100 στρατιωτῶν, ἄλλοτε δ' ἐκ περισσοτέρων

'Ηλεῖος· διότι κατήγετο ἐκ τῆς Ἡλαδος, πόλεως τῆς Ἡλείας·

πρεσβύτατος ἀν· οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες καὶ πρὸ παντος οἱ Σπαρτιάται ἐσέβοντο μεγάλως τοὺς γέροντας, οὕτω καὶ ἐνταῦθα διὰ τοῦτο τοὺς γέροντας προεδρεύει τῆς συνειλεύσεως καὶ αὐτὸς κάμνει ἀρχὴν τοῦ λόγου.

(κ. i. ἑν.) Ὁ γεροντότερος τῶν λοχαγῶν τοῦ Προξένου λαμβάνει

πρῶτος τὸν λόγον ἐν τῇ συνελεύσει τῶν στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν.

92α

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐκ τούτου=μετὰ ταῦτα

2) ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ=ἄλλὰ ταῦτα μὲν βεβαίως· ὁ ἀλλὰ εἰσάγει ἀντίθεσιν πρὸς ἔξωθεν νοούμενην ἔννοιαν, ὃς ἐνταῦθι: θὰ εἴπω μὲν, ἄλλὰ ταῦτα μὲν κλπ.

3) ἐπιστράμμεθα=καλῶς γνωρίζοιεν.

4) ἐδυνήθησαν ἐνν. συλλαβεῖν=ἡδυνήθησαν νὰ συλλάβωσι· νοεῖται ἐκ τοῦ συνειλήφασι κατὰ σχῆμα ἐξ ἀναλόγου.

5) ἡμῖν δέ γε-ποιητέα ἐνν. εἴναι=νομίζω δὲ βεβαίως ὅτι ήμεις πρέπει νὰ κάμψουμεν τὰ πάντα·

6) ἡς μῆποτε-γενώμεθα=ἴνα μηδέποτε περιτέσσωμεν εἰς τὴν ἔξουσίαν τῶν βαρβάρων·

7) ἐφ' ἡμῖν ἐνν. γένωνται=περιτέσσωμεν εἰς τὴν ἔξουσίαν ἡμῶν· τὸ γένωνται νοεῖται ἐκ τοῦ γενώμεθα κατὰ σχῆμα ἐξ ἀναλόγου.

8) καιρὸν=έτιδον, σπουδαιότητα·

9) πρὸς ὑμᾶς ἀποβλέποντο=πρὸς σὺς ἔχοντο προσηλώσει τὰ βλέμματά των, ἔχοντο στηρίξει τὰς ἐπιπέδας των·

10) ἀθυμοῦντας=ὅτι εἰσθε ἀποτεθαρρημένοι (κ. δὲν ἔχετε καρδιᾶν· τὸ ἀντίθετον προσθυμούμενος·

11) κακοὶ=δειλοί· τὸ ἀντίθετον ἀγαθοὶ=γενναῖοι·

12) ἄν-φανεροὶ ἵτε παρασκευαζόμενοι=ἄν φαίνεσθε ὅτι παρασκευάζεσθε·

13) παρακαλῆτε=προτρέπτετε· (τὸ ἡμέτερον παρακαλῶ πῶς τὸ ἔλεγον οὐ ἀργαῖον;)

14) ὅτι ἔψωνται=ὅτι θὰ σᾶς ἀκολουθήσωσι· μελλ., τοὺς ὁ. ἐπομαῖ·

15) καὶ πειράσσονται=καὶ θὰ προσπαθήσωσι·

16) ἵσως δέ τοι=ἴσως δ' ὅμιλος·

17) διαφέρειν τι=νὰ ἔχῃτε κάποιαν διαιροφόρα· τὸ δὲ διαφαρὰ=ὑπεροχή· κατὰ λιτότητα·

18) ὑμεῖς γὰρ=διότι σεῖς· τὸ δὲ ὑμεῖς-ὑμεῖς εἶναι σχῆμα ἐπιναφορᾶς· ὅπερ ἄκεν μάλιστα συνδέσμων καθιστᾷ τὸν λόγον πολὺ ζωηρότερον·

19) χρήμασαν=κατὰ τὸν μισθόν.

20) τούτων ἐπλεονεκτεῖτε=ὑπερείχετε τούτων (τῶν στρατιωτῶν).

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. Ἱσως δέ τοι ἡ φράσις αὗτη ἔλεγκτη μὲ πολλὴν λεπτότητα καὶ εὐγένειαν εἴπεν οὕτω, ἀντὶ νὰ ἔλεγε: πάντως, ἀναμφιβόλως·

ταξίαρχοι· οἱ ταξίαρχοι ἐν Ἀθήναις ἦσαν 10, ἐκαστος τῶν ὅποιων ἄρχεν ὅλων τῶν ταξιών μᾶς φυλῆς· ἔξελέγοντο δὲ διὰ χειροτονίας καὶ ὑπετάσσοντο εἰς τοὺς στρατηγούς·

χρήμασιν· διότι ὁ μὲν λοχαγὸς ἐλέμφει τὸ διπλάσιον τοῦ στρατιώτου, ὁ ταξίαρχος τὸ τριπλάσιον καὶ ὁ στρατηγός τὸ τετραπλάσιον.

(κ. ἡ. Ἑν.) "Ο Ξενοφῶν λέγει ὅτι πρέπει νὰ ἀγωνισθῶσι πάση δυνάμει

κατὰ τῶν βαρβάρων, διότι οὗτοι σκοπὸν ἔχουσι νὰ καταστρέψωσιν

αὐτοὺς καὶ ὅτι οἱ ἀρχηγοὶ νὰ διδωσι τὰ καλὸν

παράδειγμα εἰς τοὺς στρατιώτας.

93η

Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) μέγα=μεγάλως· ἀντὶ ἐπιρρήματος·

2) ἄν-ἀφελῆσαι=ὅτι ηδύνασθε νὰ ὀφελήσητε·

3) ὅπως=πῶς· συναπτέον τῷ ἀντικατασταθῶσιν·

4) ἀπολωλότων=χαμένων, φρονευθέντων

5) ὡς τάχιστα=ὅσον τὸ δυνατὸν τάχιστα·

6) ἄνευ γὰρ ἀρχόντων=διότι ὅταν δὲν ὑπάρχουσιν ἀρχηγοί·

7) ἄν γένοιτο=δύναται νὰ γίνῃ· ὡς εὐντικὴ μετά τοῦ ἀν ἀποτελεῖ ἔκφρασιν μᾶλλον λεπτήν καὶ εὐγένη τῆς ὁριστικῆς, ἥτις ἐνέχει τι τὸ ἀπότομον καὶ ἔγωγεστικόν·

8) ὡς συνελόντες εἰπεῖν=ἴνα συντόμιως εἴπω·

9) δῆ=ὅμως·

10) παντάπασι=παντελῶς, καθ' ὅλοκληρίαν·

11) ἡ μὲν γὰρ εὐταξία σώζειν δοκεῖ=διότι ἡ μὲν εὐταξία θεωρεῖται ὅτι σφέει· τὸ εὐταξία καὶ κατωτέρῳ ἀταξία εἶναι παρονομασία, ἥτις εἶναι ἡ ζωὴ· σις τῶν διοικών ληξουσῶν λέξεων, ἀλλ' ἐπὶ διαφόρου σημασίας·

12) ἡδη=μέχρι τούδε·

13) ἐπειδάν δὲ καταστήσησθε=ὅταν δὲ διορίσητε·

14) παραθαρρύνητε=ἐνθαρρύνητε, ἐγκαρδιώνητε·

15) ἄν πάντων ἐν καιρῷ ποιῆσαι=ὅτι θὰ κάμητε (τι) πολὺ ὀφελητιον, ὅτι πολὺ θὰ ὀφελήσητε·

16) ὡς ἀθύμως=μὲ πόσην λέπτην, ἀποθάρρυνσιν· τὸ ἀντίθ. εὐθύμως· τὸ ἀθύμως—ἀθύμως σχῆμα ἐπαναφορᾶς·

17) πρὸς τὰς φυλακάς=εἰς τὰς φρουράς (ώς περίπολοι)·

18) οὖτω γ' ἔχοντων=ἔαν βεβαίως εὐδίσκωνται εἰς τοιαύτην κατάστασιν (οἵ τις στρατιώται, δηλ. ἀθηναῖς)·

19) ὅτι ἄν τις χρήσαιτο αὐτοῖς=εἰς τι δύναται τις νὰ τοὺς χρησιμοποιῇ·

20) δέοι=ἐγίνετο ἀνάγκη.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. ἄνευ γὰρ ἀρχόντων οἱ ἀρχηγοὶ εἶναι ὁ νοῦς καὶ ἡ φρήν τοῦ στρατεύματος· καὶ ἀληθῶς ἄνευ καλῶν ὑρχηγῶν εἶναι ἀδύνατον στρατευμά τι νὰ κατορθώσῃ τι γενναῖον·

ἡ εὐταξία σφέσειν δοκεῖ· ἡ εὐταξία καὶ ἡ πειθαρχία σώζει τοὺς στρατούς, τούναντάν δὲ φέρει τὴν καταστοφὴν ἡ ἀταξία καὶ τὸ ἀπειθαρχον·

οὐκ οἶδα διὰ τις χρήσασο· στρατὸς ἄνευ θάρρους καὶ ἡθικοῦ εἶναι ἀνωφελῆς· καὶ ἀγρηστος.

(z. i. ἐν.) *Ο Ξενοφῶν προτείνει νὰ ἐκλέξωσι νέους στρατηγοὺς καὶ λοχαγούς, διότι ἄνευ αὐτῶν οὐδὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κατορθώσῃ στρατευμά τι.

94η

Α' ΓΑΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐὰν δέ τις στρέψῃ τὰς γνώμας=ἐὰν ὅμιλος κανεῖς μεταρρέψῃ τὰς σκέψεις αὐτῶν (δηλ. τῶν στρατιωτῶν).

2) ὡς μὴ τοῦτο μόνον ἔννοονται=ἴνα μὴ τοῦτο μόνον σκέπτωνται·

3) τί πείσονται=τί δηλ. θὰ πάθωσιν εἶναι ἐπεξήγησις τοῦ τοῦτο·

4) ἀλλὰ καὶ τί ποιήσονται=ἀλλὰ (νὰ σκέπτωνται) καὶ τί θὰ κάμωσι (δηλ. εἰς τοὺς ἔχθρους·)

5) δήπον=βεβαίως, ἀν δὲν ἀπατῶμαι·

6) πλῆθος=ὅ πολὺς ἀριθμός·

7) ἴσκυς=ἴ στρατιωτική δύναμις·

8) η ἐν τῷ πολέμῳ νίκας ποιοῦσα=ἡ ὅποια κυρίως κατορθώνει τὰς τῷ πολεμῷ νίκας·

9) ἀλλ' ὅπότεροι ἂν ἴωσι=ἀλλ' ὅποιοι ἐκ τῶν δύο ἐφορμήσουν· ἡ ἀναφοραὶ πρότασις προετάχθη τῆς δειπνικῆς «τούτους κλπ.» γάριν περισσοτέρας ἐμφάσεως·

10) σὺν τοῖς θεοῖς=μὲ τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν· κολάζει τὴν ἔννοιαν τῆς ὅλης προτάσεως·

11) ταῖς ψυχαῖς ἐρρωμενέστεροι=κατὰ τὰς ψυχὰς ἀνδρειότεροι·

12) ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ=συνήθως· κολάζει τὸ «οὐ δέχονται»·

13) οἱ ἀγτίοι=οἱ ἔχθροι·

14) οὐ δέχονται=δέν ἀντέχουσιν εἰς τὴν ἔφοδον αὐτῶν, δέν ὑπομένουσι·

15) ἐντεθύμημα=ἔχω κατέ νοῦν, σκέπτομαι· παρακ. μὲ σημασίαν ἐνεστῶτος·

16) καὶ τοῦτο=καὶ τὸ ἔπη·

17) ὅτι=ὅτι δῆλα δή· διότι ἡ πρότασις αὕτη εἶναι ἐπεξήγησις τοῦ τοῦτο·

18) ὅπόσοι μὲν· οὗτοι μέν, ὅπόσοι δέ=οσοι μὲν· οὗτοι μέν, ὅσοι δέ· οὗτοι δέ· διὰ μὲν· δέ· ἐπαναλαμβάνονται γάριν περισσοτέρας ἐμφάσεως· εἶναι δέ σχῆμα ἐπαναφορᾶς·

19) μαστεύονται=ποιθοῦσι, ζητοῦσι·

20) ἐκ πατρὸς τρόπου=μὲ κάθε τρόπον (ἀδιαφοροῦντες δηλ. ἀν εἶναι καλός ἢ κακός, θεμιτὸς ἢ ἀθεμιτός)·

21) κακῶν τε καὶ αἰσχρῶν=ἀνάνδρως καὶ ἀτέμως·

22) ἐγγάκησοι εἶναι=ἔχουσι τὴν γνώμην, φρενοῦσιν ὅτι εἶναι·

23) ἀναγκαῖον=ἀνατόφευκτον, ἀπαράίτητον·

24) καλῶς=ἐντιμῶς·

25) μᾶλλόν πως=σχεδὸν περισσότερον·

26) ἀφικνουμένους· καὶ διάγοντας=ὅτι φύάνουσι· καὶ ὅτι ζῶσιν· ἐξαρτῶνται ἀμφότεραι ἐκ τοῦ ὄρος·

27) καταμαθόντας=ἄφ' οὗ ἐννοήσητε καλῶς·

28) ἐν τοιούτῳ γάρ εσμεν=διότι εἰς τοιαύτην θέσιν εὑρισκόμεθα (δηλ. φροθεράν)·

29) αὐτούς τε=καὶ ἡμεῖς οἱ ἔδιοι·

30) καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν=καὶ τοὺς ἄλλους νὰ προτρέπωμεν (διῆ.. νὰ εἶναι ἀνδρεῖς γενναῖοι).

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. οὐτὲ πλῆθός ἐστιν οὔτε ἴσχυς ἡ ἐν τῷ πολέμῳ τὰς γίκας ποιοῦσα κλπ. Ἀληθεστάτη γνώμη, τῆς ὁποίας τὴν ἐπικύρωσιν εὑρίσκουμεν ἐν πάσῃ σελίδᾳ τῆς Ἐλληνικῆς Ἰστορίας¹ οἱ μαθηταὶ ἀξὲν γαράζωσι ταῦτην βαθέως ἐν τῇ ψυχῇ των καὶ ἀξὲν ψυχῶν αὐτὴν ὑπ' ὅψιν, διαν η πατρὶς λάβῃ τὴν ἀνάγκην αὐτῶν.

(z. i. ἐν.) **Ο Ξενοφῶν προτρέπει αὐτὸν νὰ εἴκαι γενναῖοι, διότι ἡ ἀνδρεῖα φέρει τὴν νίκην ἐν τῷ πολέμῳ.**

95η

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἀλλὰ πρόσθεν μὲν=ἄλλα πρότερον μέν περὶ τοῦ ἄλλα βίετε 92^a, 2 σημειώσουν.

- 2) ἥκονον - εἶναι=ἐγγάρωμζον ἔξ ἀποῆς ὅτι εἰσαν
- 3) ἐφ' οἷς λέγεις=δι' ὅσα λέγεις ἔξεις ἀντὶ : ἐπὶ τούτοις ἡ λέγεις
- 4) βουλοίμην ἀν=θὰ ἐπειδύμουν, θὰ ηγχόμην ἡ εὐκτική ἀντὶ τῆς οὐριστῆς ἔβουλόμην γάρ ζων περισσοτέρας ἀρδότητος
- 5) διτὶ πλείστους εἶναι=ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον νὰ ὑπάρχωσι
- 6) κοινὸν γάρ ἀν εἴη τάραχθὸν=διάτι θὰ ἦτο γεννικὸν καλὸν (διῆ. τὸ νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότεροι)
- 7) καὶ νῦν=καὶ λοιπόν
- 8) μὴ μέλλωμεν=ἄς μὴ βραδύνωμεν
- 9) ἥδη αἰρεῖσθε - ἀρχοντας=ἀμέσως ἐκλέξατε ἀρχηγούς
- 10) οἱ δεόμενοι=οἵσοι ἔχετε ἀνάγκην (ἀρχόντων)
- 11) ἐλόμενοι=ἄρι' οὖν ἐκλέξητε
- 12) ἥκετε=ἐπανέλθετε· ἔγκλισ. προστακτικῆς
- 13) ἐκεῖ συγκαλοῦμεν=ἐκεῖ θὰ συγκαλέσωμεν ὁ ἐνεστ. ἔχει σημασίαν μέλλοντος
- 14) παρέστω=ἄς εἶναι παρών προστ. τοῦ ὃ. πάρετον = ειπειν
- 15) καὶ ἄμα - εἰπών=καὶ εὐθὺς ἀρι' οὖν εἰπε ταῦτα
- 16) ὡς μὴ μέλλοιτο=διὰ νὰ μὴ ἐπέλθῃ βραδύτης
- 17) ἀλλὰ περαίνοιτο=ἄλλα διὰ νὰ λάβουν πέρας, νὰ τελειώσουν
- 18) ἐκ τούτου=μετά ταῦτα

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. **Χειρίσοφος**. ἦτο Λακεδαιμόνιος ἐλέθων πρὸς βοήθειαν τοῦ Κύρου μετά 700 ὄπλιτῶν μετά τὸν θάνατον τοῦ Κύρου ἀπεστάλη μετὰ τοῦ Μένωνος καὶ τῶν ἄλλων, ἵνα ὑποσχεθῇ εἰς τὸν Ἀριατῶν ἐν μέρον τῶν Ἐλλήνων ὅτι θὰ τὸν ἀναβιβάσωσιν ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ θρόνου, ἐὰν ἐλ.θῇ μετ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κλεάροζου ἀναγνωρίζεται σωτηρίας ὃς ἀρχιστράτηγος.

Δαρδανεύς. κατοικος τῆς Δαρδάνου, πόλεως Τρῳοῦης παφθὲ τὸν Ἐλλήνων ποντον καὶ πλησίον τῆς Ἀβύδου.

Ξενοφῶν ὁ Ξενοφῶν πάντοτε μετριόφρων ἔταξεν ἑαυτὸν τελευταῖον, ἐν φ' αὐτός ἦτο ὁ πρωτεργάτης ὅλων τῶν γενομένων.

(z. i. ἐν.) **Ἡ ἀπάντησις τοῦ Χειρισόφου πρὸς τὸν Ξενοφῶντα καὶ ἡ ἐκλογὴ νέων στρατηγῶν πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν συλληφθέντων.**

(z. i. ἐν.) **Δ'. Οἱ λοχαγοὶ τοῦ Ηροξένου καλοῦσσαι εἰς συγέλευσιν τοὺς διευσωθέντας στρατηγούς καὶ λοχαγούς.**

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

96η

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐπεὶ δ' ἡρηντο—ότε δὲ εἰχον ἐκλεγθῆ· εἶναι ὑπερσ. τοῦ παθ. αἰροῦμαι=ἐκλέγομαι, τὸ δὲ μέσον αἴροῦμαι=ἐκλέγω, προτιμῶ· τοῦ ἐνεργ. αἰρῶ=κυριεύω, οὗ παθήτ. εἶναι τὸ ἀλίσκομαι·

2) διπέφαινε=ηργίσε νά φανηται·

3) ἔδοξεν αὐτοῖς=ἔφανη καλὸν εἰς αὐτούς, ἀπεφάσισαν·

4) προφυλακάς καταστήσαντας=ἄφ' οὗ διορίσουν φύλακας πρὸ τοῦ στρατοπέδου·

5) ἐπεὶ δὲ=ἄφ' οὗ δέ·

6) χαλεπὰ=δύσκολα· πρβλ. «χαλεπὰ τὰ καλά».

7) τὰ παρόντα=ή παρούσα κατάστασις τῶν πραγμάτων

8) διπότε=διότι·

9) στερόμεθα=ἔχομεν στερηθῆ· ἐνεστώς μὲ σημασ. παρακ.

10) πρὸς δ' ἔτι ἐνν. διπότε=προσέτι δὲ διότι·

11) οἵ ἀμφὶ Ἀριαῖον=οἱ Ἀριαῖος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν βάρβαροι·

12) δύμως δὲ δεῖ=ἄλλ' ὅμως πρέπει· εἶναι ἀπόδοσις εἰς τὸ χαλεπὰ μέν·

13) ἐκ τῶν παρόντων=συμφώνως μὲ τὴν παρούσιν κατάστασιν·

14) ἄγαθοντος τε εἶναι=νά είμεθα γενναῖοι·

15) καὶ μὴ ὑφίεσθαι=καὶ μὴ ὑποχωρῶμεν·

16) διπότε—σωζόμεθα=ἴνα σῷζωμεν τοὺς ἑαυτούς μας·

17) ἀλλὰ καλῶς γε ἀποθνήσκωμεν=ἀλλὰ τοῦλάχιστον (πᾶς) νά ἀποθνῆσομεν ἐνδόξως·

18) διποχείδιοι=εἰς τὰς γεῖδας, εἰς τὴν ἔξουσίαν·

19) μηδέποτε γενώμεθα ζῶντες=ποτέ μὲς μὴ πέσωμεν ζωντανοί·

20) οἴα—ποιήσειν=ὅποια εἴθε νά ἔκαμπναν εἰς τοὺς ἐχθρούς οἱ θεοί.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. ηκον οἱ ἀρχοντες· οἷι μόνον οἱ ἐκλεγθέντες, ἀλλὰ καὶ οἱ προϋπάρχοντες·

ἀνδρῶν τοιούτων· διποτος ητο ο κλεαρχος καὶ οι ἄλλοι, οσοι διὰ δόλου συνελήφθησαν ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρουντος· ἄλλ' ἐστερήθησαν καὶ 20 λαχαγῶν καὶ 200 στρατιωτῶν, οἱ διποτοι ως εἰς ἀγορὰν εἰχον παρακολουθήσει αὐτούς·

οἴα—ποιήσειν· κατάρα, τῆς διποιάς παρόμοιαι ἐπφράσεις ὑπάρχουν ἐν τῇ νέᾳ ήμιδων γλωσσῃ.

(π. ι. ἐν.) *Ο Χειρίσοφος φρονεῖ διτι πρέπει νά ἀγωνισθῶσι μέχρις ἐσχάτων, διότι ἀν γίνωσιν διποχείδιοι τῶν ἐχθρῶν θὰ πάθωσι τὰ ἐσχάτα.

97η

ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐπὶ τούτῳ=μετά τοῦτον (τὸν Χειρίσοφον)·

2) δρᾶται μέν—δρᾶται δέ· σχῆμα ἐπαναφορῶς· λέγονται δὲ ταῦτα μετά πάθους, οὓς καὶ τὰ κατωτέρω αὐτός—αὐτός—αὐτός·

3) δόσις λέγων=διποτος ἄν καὶ ἔλεγε·

4) περὶ πλείστου ἄν ποιήσαιτο=διτι ηθελε καταβάλει μεγάλην προσπάθειαν·

5) ἐπὶ τούτοις=πρὸς τούτοις·

6) δύμόσας—δούς=ἄν καὶ δρακόσιθη—ἄν καὶ ἔδοσε. ὑπόσχεσιν διὰ τῆς δεξιᾶς· μετγ., ἐνδοτ.

7) ἔξαπατησας=δι' ἀπάτης· μετγ. τροπική·

8) ξένιον=προστάτην τῶν ξένων·

9) ἔδεσθη=εσεβάσθη· παθ. ἀρο. τοῦ οἱ. αἰδοῦμαι·

10) καί=ἄν καί·

11) ἔδώκαμεν—πιστά=ἐκάμιαμεν ἐνόρκους συνθήκας·

- 12) οὐτε δείσας=γωρίς οὔτε τοὺς θεούς νὰ φοβηθῇ μετογ. ἀρ. τοῦ ὁ-
δέδοικα ἢ δέδια·
- 13) τιμώμενος=ἄν και ἐτιμάτο·
- 14) ζῶντος=ὅτε ἔζη·
- 15) ἀποστάς=καταφυγών ἀρ. β' τοῦ ὁ. ἀφ-ίσταμαι·
- 16) ἀποτείσαιντο=εἴθε νὰ τοὺς πληρώσουν, νὰ τοὺς τιμωρήσουν· μεσ.
ἀρ. τοῦ ὁ. ἀπο-τίνω·
- 17) μῆποτε ἔτι=μηδέποτε πλέον·
- 18) πάσχειν=νὰ πάσχωμεν, νὰ ὑποφέρωμεν· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ δεῖ·
- 19) δέ, τι ἀν δοκῇ τοῖς θεοῖς=οἱ τι ἀν φαίνηται καλὸν εἰς τοὺς θεούς.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. Διὰ ξένιον· τὴν φιλοξενίαν οἱ ἀρχαῖοι Ἑλλῆνες ἐθεώ-
ρουν ὡς καθῆκον ιερόν· διὰ τοῦτο καὶ θεὸν προστάτην καὶ φύλακα τῶν
ξένων εἶγον· τὸν ξένιον Δία.

(ν. ἱ. ἐν.) Ὁ Κλεάνωρ λέγει ὅτι ἡ διαγωγὴ τοῦ βασιλέως, τοῦ Τισσαφέρονος
καὶ τοῦ Ἀραιίου πρέπει νὰ καταστήσῃ αὐτὸν προσεκτικούς, ὥστε
νὰ μὴ ἔξαπτατηθῶσι πλέον ὑπ’ αὐτῶν, ἀλλὰ νὰ ἀγωνισθῶσι
μέχρι ἐσχάτων.

98η

- Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐκ τούτου=μετὰ ταῦτα·
- 2) ἐσταλμένος=στολισμένος· μετγ. παρακ. τοῦ ρ. στέλλομαι·
- 3) ὡς ἐδύνατο κάλλιστα=ὅπως ἡδύνατο καλύτερον (δηλ. μὲ τὴν καλυ-
τέραν πολεμικὴν στολὴν)·
- 4) νομίζων=διότι ἐφρόνει·
- 5) τὸν κάλλιστον κόδιμον· πρέπειν=ὅτι ὁ ὠραιότατος στολισμὸς ἀριόζει·
- 6) τῷ νικᾶν=εἰς τὴν νίκην·
- 7) εἵτε· δέοι=εἴτε παρίστατο ἀνάγκη νὰ φονευθῇ·
- 8) δρῶς ἔχειν=ὅτι εἶναι ὁρθόν ἔξαρτ. ἐκ τοῦ νομίζων, ὡς καὶ τὸ ἀνω-
τέρω πρέπειν·
- 9) τῶν καλλίστων=τοῦ ὠραιότατον στολισμοῦ· εἶναι γένους οὐδετέρων.
- 10) ἐν τούτοις ἔνν. τοῖς καλλίστοις=μὲ τὸν ὠραιότατον τοῦτον στο-
λισμόν·
- 11) τῆς τελευτῆς τυγχάνειν=νὰ ἀποθνήσῃ·
- 12) τοῦ λόγου δ' ἥρεχτο=ἥργιζε δὲ νὰ ὅμιλῃ·
- 13) λέγει=ἔχει εἴτε· ὁ ἐνεστ. κεῖται ἀντί παρακ.
- 14) πάλιν=δευτέραν φοράν·
- 15) διὰ φιλίας ἵέναι=νὰ φερώμεθα φιλικῶς πρὸς αὐτούς, νὰ συμφί-
λωθῶμεν·
- 16) δρῶντας καὶ τοὺς στρατηγοὺς· οἷα πεπόνθασι=δρῶντας οἷα καὶ οἱ
στρατηγοὶ πεπόνθασι=βλέποντες ὅποια καὶ οἱ στρατηγοὶ ἔχουσι πάθει·
σχῆμα προσλήψεως·
- 17) οἱ=διότι οὗτοι·
- 18) διὰ πίστεως=δι’ ἐνόρκουν βεβαιώσεως, δι’ ὄρκου·
- 19) αὐτοῖς ἔαντον ἐνεχείρισαν=παρέδωκαν τοὺς ἔαντον τῶν εἰς χεῖρας
αὐτῶν (τῶν βαρβάρων)·
- 20) μέντοι=οὖτοι·
- 21) ὅν τε πεποιῆκασι=καὶ δι’ ὅσα μᾶς ἔχουν κάμει·
- 22) δίκην ἐπιθεῖναι αὐτοῖς=νὰ τοὺς τιμωρήσωμεν·
- 23) καὶ τὸ λοιπόν=καὶ εἰς τὸ ἔξῆς·
- 24) διὰ παντὸς ἵέναι=μὲ πᾶν εἰδὸς πολέμου νὰ πολεμῶμεν αὐτούς·
- 25) σὺν τοῖς θεοῖς=μὲ τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν κοιλάζει τὴν σημασίαν
τῆς προτάσεως «πολλαὶ καὶ καλαὶ πλεῖ·»
εἰς) ἡμῖν εἰσι=ἔχομεν·

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. *νομίζων, εἴτε νίκην* ἵτο ἀναγκαία ἡ προσθήκη αὐτῇ, διότι ἀνευ τῆς δικαιολογίας ταύτης ἡδύνατο τις ν' ἀποδώσῃ εἰς αὐτὸν κουφότητα.

τῶν καλλίστων ἀξιώσαντα - τῆς τελευτῆς τυγχάνειν οἱ Σπαρτιάται κυρίως εἶχον τὴν συνήθειαν ἀ καλλωπίζωνται πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ πολέμου· ὁ Ξενοφῶν, θαυμαστῆς αὐτῶν, ἐμπιῆθη αὐτοὺς καὶ εἰς τοῦτο πρβλ. καὶ τὴν ἡμετέραν συνήθειαν νὰ στολίζωμεν τὸν νεκρὸν μὲ τὰ καλύτερα ἐνδύματά του οὐλπ.

(π. ι. ἑν.) *Ο Ξενοφῶν φρονεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ συμφιλιωθῶσι μετὰ τῶν βαρβάρων, διότι διατρέχουσι τὸν κίνδυνον νὰ πάθωσιν ὅτι καὶ οἱ στρατηγοί, ἀλλ ὅτι πρέπει νὰ ἔξακολονθήσωσι τὸν πόλεμον κατ' αὐτῶν.*

99η

Α' ΓΛΩΣΣ. ΕΡΜΗΝ. 1) *πτάργνυται τις=κάπιος πταρνίζεται*.

2) *μιᾶς ὁρμῆ=μὲ μίαν κίνησιν (π. διὰ μιᾶς).*

3) *ἡμῶν λεγόντων=ἐν φέγγῳ ἔλεγον.*

4) *οἰωνός=σημεῖον (δηλωτικὸν τοῦ μέλλοντος).*

5) *εὐξασθαι=νὰ ύποσχεθῶμεν, νὰ τάξωμεν*.

6) *Θύσειν σωτήρια=ὅτι θὰ κάμισμεν θυσίαν (εὐχαριστίζον) διὰ τὴν στηρίγματα μας'*

7) *ὅπου=ἐκεῖ ὅπου*

8) *συνεπεύξασθαι δὲ=προσέτι δὲ νὰ ύποσχεθῶμεν, νὰ τάξωμεν*.

9) *ὅτω δοκεῖ ταῦτα=ὅστις ἐπιδοκιμάζει ταῦτα*

10) *ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα=ἄς ἀνυψώσῃ τὴν χεῖρα*

11) *ἐπαιάνισαν=ἔψαλαν τὸν παιᾶν (πρὸς εὐχαριστίαν)*

12) *τὰ τῶν θεῶν καλῶς εἰχε=τὰ ἀριστῶντα τοὺς θεοὺς καλῶς ἔξετελέσθησαν*.

13) *ἐπύγχανον λέγων=κατὰ τύχην δηλ. ἔλεγον· συνεχίζει τὸν ἔνεκα τοῦ πταρμοῦ διακοπέντα λόγον*.

14) *ἐμπεδοῦμεν τὸνς-δροκονς=σταθερῶς φυλάττομεν τοὺς δροκούς*.

15) *ἐπιωδηήκαστ=ἔχουσιν ἐπιορκήσει*.

16) *σπονδᾶς=συνθήκας*.

17) *οὕτω δ' ἔχόντων=ἐπειδὴ δὲ ταῦτα ἔχουσι τοιουτορόπως πρβλ. καὶ τὴν παρ' ἡμῖν φράσιν: «καλῶς ἔχόντων τῶν πραγμάτων».*

18) *εἰκός ἐνν. ἐστί=ἐπόμενον εἶναι*.

19) *ταχὺ=ταχέως*.

20) *κάν ἐν δεινοτάτοις ωσι=καὶ αν εἰς μεγίστους κινδύνους εὑρίσκωνται*.

21) *εὐπετῆς=εὐνόλως*.

Β' ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. *πτάργνυται τις* ὁ πταρμὸς παρ' ἀρχαῖοις ἐθεωρεῖτο καλῶς οἰωνός· διὰ τοῦτο οἱ παριστάμενοι ἔχαιρετεῖσον τὸν πταργνῖζόμενον λέγοντες *Θεὸς σωτήρ*. Τοῦτο διέμενε καὶ παρ' ἡμῖν, οἵτινες λέγομεν εἰς τὸν πταρνιζόμενον: «γειά σου». Διέπεινε παρ' ἡμῖν καὶ ἡ δοξασίς ὅτι λέγει τις τὴν ἀλήθειαν, ἀν κατὰ τὴν διήγησίν του πταρνιζῆται τις· διὰ τοῦτο λέγει πρὸς τὸν πταρνιζόμενον: «γειά σου πο' ἀλήθεια λέω».

προσεκύνησαν οἱ "Ἐλληνες προσεκύνουν κλίνοντες ὀλόγον τὸ γόνυ καὶ τὸ σῶμα, ἔπειτα δὲ φιλοῦντες τὴν χεῖρα τῶν ἥπτοντο δι' αὐτῆς τοῦ πράγματος τῆς λατρείας τῶν· οἱ δὲ βάρβαροι προσεκύνουν γονυπετοῦντες καὶ προσπίπτοντες εἰς τὴν γῆν! Χαραπτηριστικὴ διαφορά . . .

εὐξασθαι-θύσειν καὶ παρ' ἡμῖν κάμινουν τάματα, ἵνα δὲ Θεός ἡ ἄγιός τις ἐπάληρώσῃ εὐήγιν τυνα αὐτῶν·

ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα δὲ τρόπος τῆς διὰ τῆς ὑψώσεως τῶν χειρῶν ἐπιδο-

κιμασίας ἡ ἀποδοκιμασίας προτάσεώς τινος γίνεται καὶ παρ' ἡμῖν ἐν τῇ βουλῇ καὶ ἐν τοῖς συλλόγοις.

(*κ. Ἰ. Ἑν.*) *Ο Ξενοφῶν διέκοψε τὴν ὁμιλίαν του, διότι ἐπταρνίσθη τις ἐπαναλαβὼν δὲ αὐτὴν εἶπεν, ὅτι ἔχουσι πολλὰς ἐλπίδας σωτηρίας, διότι αὐτοὶ τηρήσαντες τὸν ὄρκονς θὰ ἔχωσι τὸν θεοὺς συμμάχους.*

100ῃ

Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἀναμνήσω γὰρ ὑμᾶς=διότι θὰ σᾶς ὑπενθύμισω ταῦτα μέχρι τοῦ ἀγαθοῦ κεῖνται ως ἐν παρενθέσει, δια τοῦτο εἰναι ἀνακόλουθυ πρὸς τὸ ἔπειτα δέ προσάγεται δὲ δι' αὐτῶν παραδειγμα ἀρετῆς ἐκ τοῦ παρελθόντος εἰληφιένον·

2) καὶ=προσέτι καὶ·

3) τὸν κινδύνον=τοὺς πολέμους, τοὺς ἀγῶνας·

4) ὡς προσήκει τε ἡμῖν ἀγαθοῖς εἶναι=ὅτι ἀριόζει εἰς ἡμᾶς νὰ εἰμεθα ἀνδρεῖοι· τὸ ἀγαθοῦ ἐπαναλαμβάνεται κατωτέρῳ καὶ φέρεται·

5) καὶ ἐκ πάντων δεινῶν=ἀκόμη καὶ ἐκ μεγίστων κινδύνων·

6) ἐλθόντων γὰρ=ὅτε δῆλα δὴ ἥλθον·

7) καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς=καὶ οἱ συμμαχοὶ των·

8) παμπληθεῖ στρῶ=μὲν ἀπειράθιμον στράτευμα·

9) ὡς ἀφανιούντων=μὲν τὸν σκοπὸν νὰ ἔξιφραντοσι, νὰ καταστρέψωσι·

10) ὑποστῆναι=νὰ ἀντιπαραταχθῶσιν· ἀρ. β' τοῦ ḥ. ὑφίσταμαι· ἔξαρτης ἐκ τοῦ τολμῆσαντες·

11) αὐτοῖ=μόνοι·

12) ἀγείρας=συναθροίσας· ἀρ. τοῦ ḥ. ἀγείρω·

13) ἐπὶ=ἐναντίον·

14) τοιούτων μέν ἐστε προγόνων=ἐκ τοιούτων προγόνων κατάγεσθε·

15) οὐ μὲν δὴ τοῦτο γε ἐρῶ=βεβαιότατα ὅμως δὲν θὰ εἴπω τοῦτο τούλαχιστον·

16) ὡς ὑμεῖς καταισχύνετε=ὅτι δηλ. σεῖς ἐντροπιάζετε· εἰναι ἐπεξήγησις τοῦ προηγούμενου : τοῦτο.

17) ἀλλ' οὐ πολλαὶ ὑμέραι ἐνν. εἰσί=τούναντίον δὲν παρηλθον ἀκόμη πολλαὶ ὑμέραι (δηλ. πρὸ ὀλίγων της μερῶν)·

18) ἀφ' οὐ (χρόνου)=ἀφ' ὅτου·

19) ἀντιταξάμενοι τούτοις=ἀντιταχθέντες κατὰ τούτων·

20) τοῖς ἐκείνων ἐγκόνοις=οὕτινες εἰναι ἀπόγονοι ἐκείνων (δηλ. τῶν ἐν Μαραθῶνι, Σαλαμῖνι κλπ. πολεμησάντων)·

21) πολλαπλασίους ὑμῶν=ἄν καὶ ἥσαν πολὺ περισσότεροι ἀπὸ σᾶς·

22) καὶ τότε μὲν δὴ=καὶ τότε μὲν βεβαίως (δηλ. κατὰ τὴν περὶ τὰ Κούναξα μάχην)·

23) ἀνδρες ἡτε ἀγαθοῖ=ὑπήρχατε, ἐφάνητε ἀνδρες γενναῖοι·

24) πολὺ· ἀμείνονας=πολὺ ἀνδρείότεροι· τὸ πολὺ ἀνίκει καὶ εἰς τὸ προθυμοτέρους·

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. ὑποστῆναι αὐτοὶ Ἀθηναῖοι. πρόκειται ἐνταῦθα περὶ τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης, ἡτις συνέβη κατὰ τὸ ἔτος 490 π. Χ.

κατὰ γῆν καὶ κατὰ Θάλατταν· οἱ Ἑλληνες ἐνίκησαν αὐτοὺς ἐν Σαλαμῖνι (470 π. Χ.) καὶ ἐν Πλαταίαις καὶ Μυζαλῇ (479 π. Χ.).

πολλαὶ ὑμέραι ταῦτα λέγονται τὴ 22 Ὁπτωβρίου, ἡ δὲ ἐν Κούναξα μάχῃ ἐγένετο τῇ 3 Σεπτεμβρίου· εἶχον λοιπὸν πιονέλθει ἐπιτετέλετε 49 ὑμέραι.

(κ. Ἰ. Ἑν.) *Ο Ξενοφῶν ὑπενθύμιζε εἰς τὸν Ἐλληνας τὸν ἐνδόξους**ἀγῶνας τῶν προγόνων των κατὰ τῶν Περσῶν, ἵνα δειξῃ**εἰς αὐτούς, ὅτι οἱ γενναῖοι σώζονται καὶ ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων.*

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) λοιπόν μοι εἰπεῖν=ὑπολείπεται εἰς ἐμὲ νῦν εἶπω.

- 2) γάρ=δῆλα δή·
- 3) καὶ τοὺς πολέμιους=ὅτι καὶ οἱ πολέμιοι σχῆμα προλήφεως ἀντὶ τοῦ: «ὅρατε γάρ ὅτι καὶ οἱ πολέμιοι».
- 4) ἔξενεγκεῖν=νὰ κηρύξωσι φανερά· ἀδό. β' τοῦ ρ. ἐκ-φέρω·
- 5) πρὸι=παρὰ ἀφ' οὐ·
- 6) νομίζοντες=διότι ἐφρόνουν·
- 7) ὅντων μὲν τῶν ἀρχόντων καὶ ἡμῶν πειθομένων=ἢάν μὲν ὑπάρχουν οἱ στρατηγοὶ καὶ ἡμεῖς ὑπακούωμεν σχῆμα κειμενόν ἀντὶ τοῦ: καὶ πειθομένων ἡμῶν·.
- 8) περιγενέσθαι τῷ πολέμῳ=νὰ ὑπερισχύσωμεν διὰ τοῦ πολέμου·
- 9) λαβόντες δὲ=ἔάν δὲ συλλάβωσι·
- 10) ἀναρχίᾳ καὶ ἀταξίᾳ=ἔνεκα ἀναρχίας καὶ ἀταξίας·
- 11) ἀν ἀνιόλεσθαι=ὅτι ἡθέλομεν καταστοαφῆ·
- 12) πολὺ ἐπιμελεστέρον=πολὺ ἐπιμελέστεροι· τὸ πολὺ μὲν-πολὺ δὲ σχῆμα ἐπαναφορᾶς·
- 13) πειθομένους μᾶλλον=εὔπειθεστέρους·
- 14) τοὺς ἄρχοντας-τοὺς νῦν=οἱ σημερινοὶ ἀρχηγοί· τὸ δὲ τοὺς νῦν ἐτέθη χάριν ἐμφάσεως κατόπιν τῆς λέξεως εἰς ἣν ἀνήκει ἀλλὰ πλὴν τούτου γίνεται ζωηροτέρα καὶ ἡ ἀντίθεσις πρὸς τὸ πλησίον αὐτοῦ κείμενον: τῶν πρόσθεν·
- 15) τοὺς ἀρχομένους=τοὺς στρατιώτας·
- 16) ἦν δὲ τις ἀπειθὴ=τὸν δὲ ἀπειθοῦντα·
- 17) ψηφίσασθε=ἀποφασίσατε (διὰ τῆς ψήφου σας): προστακτ.
- 18) τὸν δέ τοις ὑμῶν ἐντυγχάνοντα=ὅστις ἐξ ὑμῶν τύχῃ ποτὲ νὰ συναντήσῃ· (δηλ. στρατιώτην ἀπειθῆ):
- 19) σὺν τῷ ἀρχοντὶ κολάζειν=νὰ τὸν τιμωρῇ συνεννοούμενος μὲ τὸν ἀρχοντά του·
- 20) πλεῖστον=πάρα πολὺ·
- 21) ἐψευσμένοι ἔσονται=ἢά εἶναι ἡπατημένοι·
- 22) τῇδε γάρ τῇ ἡμέρᾳ=διότι κατὰ ταύτην ἐδῶ τὴν ἡμέραν (σήμερον)·
- 23) ὄφονται=θύ ἴδοσι·
- 24) μυρίους τῷ Κλεάρχους=ἀντὶ ἔνος δεκαπισχιλίους στρατηγούς ὅμοιοις τῷ Κλεάρχῳ (δηλ. γενναίους καὶ ἐμπείρους):
- 25) τοὺς οὐδενὶ ἐπιτρέψοντας κακῷ εἴναι=οἱ δοποὶ εἰς κάνενα δὲν θὰ ἐπιτρέψωσι νὰ εἶναι δειλός ποτὸν τὸ ἐναντίον τοῦ κακός;
- 26) ὅτῳ σὺν δοκεῖ=εἰς ὅποιον λοιπὸν φαίνεται·
- 27) ταῦτα καλῶς ἔχειν=ὅτι ταῦτα εἶναι καλά·
- 28) ἐπικυρωσάτω=ἅς τὰ ἐπικυρώσῃ·
- 29) ἔργῳ περαινηταί=ἴνα ἐκτελῶνται·
- 30) εἰ δέ τι ἄλλο βέλτιον ἢ ταύτη ἐνν. δοκεῖ=ἔάν δὲ ἄλλο τι φαίνεται καλύτερον ἀπὸ τοῦτο·
- 31) καὶ ὁ ἴδιωτης=ἄκομη καὶ ὁ ἀπλοῦς στρατιώτης·
- 32) διδάσκειν=νὰ ἐκθέσῃ, νὰ ἀναπτύξῃ·
- 33) πάντες κοινῇ=ὅλοι ὅμιοι.

Β' ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. ἀναρχίᾳ καὶ ἀταξίᾳ ἀπολέσθαι· εἴναι δυνατὸν νὰ ἀπολεσθῇ στράτευμά τι ἔνεκα ἀναρχίας καὶ ἀταξίας;

ψηφίσασθε-κολάζειν· ἔκαστος ἀρχηγὸς εἴχε δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν ἴδιων στρατιωτῶν καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν τῶν ἄλλων ἀρχηγῶν. Τί ζητεῖ τύχα ὁ Ξενοφῶν; εἶναι δρόθιν τοῦτο; Σήμερον ἔκαστος ἀξιοματικὸς ἔχει δικαιοδοσίαν ἐπὶ μόνων τῶν στρατιωτῶν τοῦ τάγματος ἢ συντάγματός του, ἢ ἐπὶ παντὸς στρατιώτου;

μυρίους ὄφονται ἀνθ' ἔνος· τὸ στράτευμα φαίνεται ὅτι εἴχε περιπέσει

εἰς μεγάλην λύτην καὶ ἀποθάρρυνσιν ἔνεκα τῆς ἀπωλείας τοῦ Κλεάρχου· ὁ Σενοφῶν, ἵνα μετριάσῃ τὴν λύτην αὐτῶν καὶ ἐιπτεύσῃ αὐτοῖς θάρρος παρα-
θήγων τὴν χορδὴν τῆς φιλοτιμίας αὐτῶν, λέγει ὅτι ἐξαστος αὐτῶν πρέπει
καὶ ἡμιπορεῖ νά γίνη δὲς δὲ Κλέαρχος, ἢτοι γενναιός καὶ ἔμπειρος, δὲς ἐκεῖνος.

(Ζ. Ι. ἑν.) Ὁ Σενοφῶν λέγει ὅτι οἱ ἔχθροι ἐτόλμησαν τώρα νὰ κηρυξωσι
κατ' αὐτῶν τὸν πόλεμον, διότι συνέλαβον τοὺς στρατηγοὺς
αὐτῶν ἐπειτα δὲ ἐκθέτει ποῖα τὰ νῦν καθήκοντα
τῶν ἀρχηγῶν καὶ στρατιωτῶν.

102a

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) τινος ἄλλον δεῖ=ἄλλου τινὸς ὑπάρχει ἀνάγκη.
2) πρὸς τούτοις=ἐπέτος τούτων.
3) οἱς λέγει=τὰ δοποῖα εἰπε· τὸ οἷς καθ' ἔλειν ἀντὶ α', τὸ δὲ λέγει ἰστορίας.

ἔνεστος·

4) καὶ αὐτίκα=καὶ διάγον ὑστερον μάλιστα.

5) ἐξέσται σκοπεῖν ἐνν. ἡμῖν=θὰ εἶναι δυνατὸν εἰς ἡμᾶς νὰ σκεπτόμεθα·

6) ἦ δὲ νῦν-εἶναι· ή σύνταξις: δοκεῖ μοι ἀριστον εἶναι ψηφίσασθαι
(ἡμᾶς) ὡς τάχιστα, ἀ νῦν εἴρηκε (Σενοφῶν).

7) ὅν προσδοκεῖ μοι=ὅσα πρὸς τούτους φρονῶ·

8) ὅπου=ἐκεῖ ἀπό ὅπου βραχυλογία·

9) οὐκ ἀν̄ θαυμάζοιμι=δὲν θὰ ἐπαρδαξενενόμηην·

10) παριόντας=τοὺς παρεργομένους, τοὺς διαβαίνοντας·

11) εἰ καὶ αὐτὸν ἐπακολούθοιεν=έάν καὶ αὐτοὶ οἱ (πολέμιοι) ηὔθελον κατέ-
πιν παρακολούθει·

12) ἀπιστῶ=καθ' ὃν χρόνον θὰ ἀπερχόμεθα (δηλ. εἰς τὰς πόμιας διὰ
νὰ λάβωμεν τρόφιμα).
13) πλαισίον τῶν ὅπλων=ἐπίμηκες τετράγωνον τῶν ὅπλιτῶν·

14) νῦν ἀποθειχθείη=ἀπὸ τῷρα ηὔθελε καθορισθῆ·

15) ἥγεισθαι=νὰ προηγῆται·

16) καὶ τίνας ἐπὶ τῶν σπλευσῶν ἐκατέρων=καὶ τίνες (στρατηγοί) νὰ εἶναι
ἐπὶ τῆς πομᾶς καὶ τῆς ἄλλης πλευρᾶς·

17) δοπισθοφυλακεῖν=νὰ ἔχωσι τὴν δοπισθοφυλακήν·

18) οὐκ ἀν̄-δέοι=δὲν θὰ ἤτο ἀνάγκη·

19) βουλεύεσθαι-δόπτε οἱ πολέμιοι ἐλθοιεν=νὰ σκεπτώμεθα δῖται τυχόν
μᾶς ἐπιτίθεντο οἱ ἔχθροι· τὸ «δόπτε ἐλθοιεν» προυτάχθη τοῦ βουλεύεσθαι,
ἔξ οὗ ἔξαρταται, γάριν ἐμφάσεως·

20) χρώμεθα ἀν̄=ἄλλη ηὔθελομεν μεταχειρισθῆ·

21) τοῖς τεταγμένοις=τοῖς πρὸς τοῦτο δριμιένους.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. ὡσπερ οἱ δειλοὶ κύνες· καλλίστη ἡ παροιούσις
καὶ λίαν ἐπιτυχῆς ὁ καραπτηρισμὸς τῶν βαρβάρων· ἡ πρόβλεψις αὐτῇ ἀπε-
δείχθη ἀρά γε ἐκ τῶν πραγμάτων ἀληθής:

σκευοφόρα· εἶναι τὰ φροτηγά ζῷα, ἀτίνα ἔφερον τὰ σκεύη τοῦ στρατοῦ.

(Ζ. Ι. ἑν.) Ἡ συνέλευσις ἐγκρίνει τὰς προτάσεις τοῦ Σενοφῶντος, ὅστις
μετὰ τοῦτο προτείνει νὰ παραταχθῶσιν ἐν πλαισίῳ, ἵνα ἡ
πορεία των εἶναι ἀσφαλεστέρα.

103η

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἄλλως ἔχετω=κατ' ἄλλον τρόπον ἄς
γίνουν·

2) εἰ δὲ μὴ=ἄλλως, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει·

3) ἡγοῦτο· ἐπιμελοίσθην· δπισθοφυλακοῖμεν=εὐχῆς ἔργον νὰ είχε τὴν ἀρχηγίαν· εὐχῆς ἔργον νὰ ἐφροντίζομεν· εὐχῆς ἔργον νὰ εύχομεν τὴν διπισθοφυλακήν· αἱ εὐπτικ. αὗται κείνται ἀντὶ προστακτικῶν·

4) τὸ νῦν εἶναι=επὶ τοὺς παρόντος·

5) ἕδοξε ταῦτα=ἀπεφασίσθησαν, ἐπεκυρώθησαν ταῦτα· καὶ ἀσύνδετον σχῆμα ἡ φράσις, διότι ἐπανελήφθη ἡ προηγουμένη λέξις·

6) δεῖ=ἀνάγκη εἶναι·

7) τὰ δεδογμένα=τὰ ἀποφασισμένα·

8) μεμνήσθω=ἄς ἐνθυμῆται·

9) ἄλλως=δι' ἄλλου τρόπου (δηλ. ἐὰν δὲν φανῇ ἀνδρεῖος)·

10) πειράσθω=ἄς προσπαθήσῃ·

11) τὸ κατακαίνειν=τὸ φρονεύειν·

12) κρατεῖν=νὰ νικᾷ.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. εἰ μὲν οὖν ἄλλο βέλτιον δρᾶ· δὲν ζητεῖ νὰ ἐπιβάλῃ τὴν γνώμην του, οὐδὲ ἐπιμένει εἰς αὐτὴν· καίτοι γνωρίζει ὅτι εἶναι δρομῆς τοῦτο ἄπαξ ἔτι ἀποδεικνύει τὴν καλὴν ἀντροφήν καὶ τὴν μετριοφροσύνην τοῦ Ξενοφῶντος·

καὶ *Δακεδαμόνιός ἐστιν* ὁ Ξενοφῶν θαυμαστῆς τῆς Σπαρτιατικῆς πολιτείας ἐφόρονει, ὅτι μόνον οἱ Σπαρτιάται ἡσαν οἱ πρῶτοι στρατιωτικοὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ διὰ τοῦτο οἱ μόνοι ἴνανοὶ καὶ κατάληγοι νὰ εἶναι ήγεμόνες τοῦ στρατοῦ·

Nῦν τοίνυν ἀπιόντας ἐν τῷ ὠραίῳ τούτῳ ἐπιλόγῳ ὁ Ξενοφῶν ἀναφέρων τὰ πολυτιμώτερα ἑκάστου προσπαθεῖ νὰ ἐμπνεύσῃ αὐτοῖς θάρρος καὶ ν' ἀποδεῖξῃ ὅτι μόνον διὰ τῆς ἀνδρείας εἶναι δυνατὸν ν' ἐπιτύχῃ ὅτι ἔκαστος ἐπειθύμει.

(π. ἡ.. ἐν.) *Ἡ συνέλευσις ἐγκρίνει τὸ σχέδιον τῆς πορείας τοῦ Ξενοφῶντος, δόστις μετὰ τοῦτο ἀναφέρει τὰ πολυτιμώτερα ἑκάστου, ἵνα ἐμπνεύσῃ θάρρος εἰς αὐτούς.*

(π. ἡ.. τμ.) **Ε'** Μετὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν νέων στρατηγῶν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Ἑλλήνων συγκαλοῦσσι γενεκὴν συνέλευσιν τοῦ στρατεύματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

104ῃ

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) τούτων λεχθένων=ἄφ' οὐ δὲ ταῦτα ἐλέγχυησαν ἀσυνδέτως ἔνεκα τῆς δεικτικῆς ἀντονυμίας·

2) τῶν δὲ περιττῶν· μετεδίδοσσαν=ἐκ δὲ τῶν περιττῶν ὅτι δίπτοτε ἥθεις γρειασθῆτις ἐμοιράζοντο ἀναμετατέξυ τῶν·

3) ἐρρίπτον=ἔρριπτον· παρατ. τοῦ ὅ, ἐρίπτω·

4) ἡριστοποιοῦντο=ἐγενυμάτιζον·

5) ἀριστοποιουμένων· μετκ. χρονικ. (πῶς ἀναλύεται;)

6) ὁδὸς=περίπτω·

7) εἰς ἐπήκοον=εἰς μέρος ὥστε νὰ ἀκούηται·

8) εὔνοος=εὐμενῆς, εὔνοϊκός· τὸ ἀντίθετον τοῦ εὔνους εἶναι τὸ κακόνους· καὶ δυσμενῆς·

9) εἴμι διάγων=διάγω, περγῶ τὸν καιρὸν μου· περίρρασις·

10) σὺν πολλῷ φόβῳ=μὲ πολὺν φόβον·

11) εἰς ὁρῷην βουλευομένους=ἐὰν ἔβλεπον ὅτι σεῖς ἐσκέπτεσθε·

12) καὶ τοὺς θεράποντας=προσέτει καὶ τοὺς ὀπαδούς μου·

13) τί ἐν νῷ ἔχετε=τί σκέπτεσθε (π. τί ἔχετε 'ς τὸ νοῦ σας)·

- 14) ὡς φίλον τε καὶ εὔνοιν=θεωροῦντές με ὡς φίλον καὶ εὐμενῆ·
 15) τὸν στόλον=τὴν πορείαν.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. *Μιθριδάτης* ἥτο Πέρσης καὶ πιστὸς δπαδὸς τοῦ Κύρου· πλὴν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου προσεκολλήθη πρὸς τὸν Τισσαφέροντα·

σὺν πολλῷ φόβῳ· διότι δῆμεν εἶχεν ἔλθει πρὸς αὐτοὺς χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζωσιν οἱ Πέρσαι.

(τ.λ.έν.) ‘Ο *Μιθριδάτης* ζητεῖ δολίως νὰ μάθῃ τοὺς σκοπούς τῶν Ἑλλήνων.

10η

- Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) βουλευομένοις ἔδοξε=ἐν ᾧ δὲ συνεσκέπτοντο ἐφάνη παλόν, ἀπεφάσισαν·
 2) ἐᾶ—ἀράνη τοῦ ὁ. εἴω ὁ.
 3) οἵκαδε=εἰς τὴν πατρίδα μας·
 4) διαπορεύεσθαι=νὰ διερχόμεθα·
 5) ἀσινέστατα=ἀβλαβέστατα·
 6) τῆς ὄδοι ἀποκαλύψῃ=ἀπὸ τὴν ὄδον ἐμποδίζῃ·
 7) διαπολεμεῖν τούτῳ=ἀδιακόπως νὰ πολεμῶμεν κατὰ τούτου τὸ ἀπαρξία, ἐκ τοῦ δοκεῖ·
 8) ἐκ τούτου=μετὰ ταῦτα·
 9) ἐπειδότο—διδάσκειν=προσετάθει νὰ ἀποδεῖξῃ·
 10) ὡς ἀποδον εἴη=ὅτι τάχα θὰ ἥτο δύσκολον·
 11) ἀκοντος βασιλέως=ἔαν ὁ βασιλεὺς δέν θέλῃ, πάρα τὴν θέλησιν τοῦ βασιλέως·
 12) ἔνθα δὴ=τότε πλέον·
 13) ὑπομέμπτος εἴη=ὅτι ἥτο δολίως ἀπεσταλμένος, κατάσκοπος·
 14) καὶ γάρ=διότι καύ·
 15) παρηκολούθει=ἰκολούθει πλησίον αὐτοῦ·
 16) πίστεως ἔνεκα=ἔνεκα ἐμπιστοσύνης, ἔνεκα βεβαιώσεως·
 17) καὶ ἐκ τούτου=καὶ ἔνεκα τούτου (δηλ. τοῦ συμβάντος)·
 18) δόγμα ποιήσασθαι=νὰ ἀποφασίσωσι·
 19) ἀκήρουντον=μὴ ἐπισήμως κεκηρυγμένον ἥτοι κρυφὸν καὶ δόλιον (τ. λεφτοπόλεμον)·
 20) ἔστ’ ἐν τῇ πολεμίᾳ (χώρᾳ) εἰεν=ἐν ὅσῳ εἰνρίσκοντο ἐν τῇ ἐχθρικῇ γόρᾳ·
 21) δέφεθειρον=προσεπάθουν νὰ διαφεύγωσι (δηλ. οἱ ἀπεσταλμένοι διὰ γοητίων, ὑποχέσεων κλπ). πανατ. ἀιοτειρατικός·
 22) καὶ ἔνα γε=καὶ ἔνα μάλιστα·
 23) φέρετο ἀπιών=ἀμέσως ἀνεγώησαν·
 24) νυκτὸς=κατὰ τὴν νύκτα.

Β' ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. ἔλεγε *Χειρίσοφος*· διότι οὗτος εἴχε σιωπηρῶς ἀναγνωρισθῆ ἀρχιστράτηγος·

ὑπόπεμπτος· ὁ βασιλεὺς μὴ δυνηθεὶς νὰ μάθῃ ἀπ' εὐθείας τοὺς σκοπούς τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Φαλίνου (πρβλ. 49). προσπαθεῖ ἥδη νὰ ἐπιτύγῃ τοῦτο δολίως διὰ τοῦ Μιθριδάτου·

πίστεως ἔνεκα· διὰ νὰ βεβαιώσῃ δηλ. οὗτος περὶ τῆς πιστῆς ἐκπληρώσεως τῆς ἀνιτεθείσης εἰς τὸν Μιθριδάτην ἐντολῆς· ἔνεκα τῆς προτέρας του διαγωγῆς εἴγειρε τὴν δυσπιστίαν τοῦ βασιλέως καὶ τῶν περὶ αὐτὸν. Ἰδού τὸ κέρδος τῶν ἀσταθῶν!

Νικαρχον Ἀρχάδα· εἴναι ἐκεῖνος, ὅστις πληγώμενος εἰς τὴν γαστέρα

καὶ μὲ τὰ ἔντερα εἰς τὰς χεῖοσς (πρβλ. 77) ἥλθε καὶ ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς Ἑλληνας τὴν σύλληψιν τῶν στρατηγῶν!

(ν. ἵ. ἐν.) Οἱ Ἑλληνες ἐννοήσαντες τὸν σκοπὸν τοῦ Μιθριδάτου ἀποφασίζονται νὰ ἔχωσιν ἀκήρουντον πόλεμον, ἐν δοσῷ εὐθίσκονται ἐν τῇ ἔχθρικῇ χώρᾳ.

- Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἀδιστήσαντες=ἀφ' οὐ ἐγευμάτισαν.
 2) τεταγμένοι=παρατεταγμένοι (δηλ. ἐν πλαισίῳ).
 3) ὅχλον=τοὺς ἀχρήστους εἰς μάχην ἀνθρώπους.
 4) οὐ πολὺ δὲ προσληλυθότων αὐτῶν=ἐν ᾧ δὲ αὐτοὶ (οἱ Ἑλληνες) δὲν εἶχον προχωρήσει πολὺ.
 5) ἐπιφαίνεται=φαίνεται ἔξαφνα.
 6) προσήγει=προσήγορετο.
 7) ὡς φίλος ὡν=νομιζόμενος ὅτι ἦτο φίλος.
 8) ἐπεὶ δὲ ἔγρυς ἐγένοντο=ότε δὲ ἐπλησίασαν.
 9) ἔξαπίνης=ἔξαφνα.
 10) οἱ μὲν αὐτῶν=ἄλλοι μὲν ἔξ αὐτῶν (δηλ. ἐν τῶν περὶ τὸν Μιθριδάτην).
 11) ἐπασχον κακῶς=ἐπικοποιοῦντο· τὸ δὲ ἐνεργ. κακῶς ποιῶ=βιλάπτιο.
 12) ἀντεποίουν δ' οὐδὲν=οὐδὲν λώρισ δὲ καὶ αὐτοὶ ἔβλαπτον (δηλ. τοὺς περὶ τὸν Μιθριδ.).
 13) βραχύτεροα=εἰς μικροτέραν ἀπόστασιν, ποντύτερα.
 14) ψυλοὶ δύτες=ἐπειδὴ ἤσαν ἐλαφρῶς ὑπλισμένοι.
 15) εἴσω τῶν ὀπλων=ἐντός τῶν ὀπλιτῶν· συνεκδοχή.
 16) ἡ ὡς ἔξικνεῖσθαι=παρός ὅσον (ἐχρειάζετο) νὰ φύγουνται τοὺς σφενδονήτας, νὰ ἐπιτυγχάνουν αὐτούς.

Β' ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. Μετὰ ταῦτα ἐνταῦθα συνεχίζει ὁ Ξενοφῶν τὴν διήγησιν, ἣν διέκοψεν ἔνεκα τῆς συλλίρρεως τῶν στρατηγῶν (πρβλ. 77).

εὗξανουν· οὗτοι ἤσαν οἱ καλῶς ἔχωσμένοι, διότι εἶχον τὸν γιτῶνα ἔξωσμένον ὑψηλότερον καὶ ὡς ἐπ τούτου ἡδύναντο εὔκολότερον νὰ κινῶνται. Πρβλ. καὶ τοὺς ἴδικούς μας εὔξώνους.

(ν. ἵ. ἐν.) Ο Μιθριδάτης πλησιάσας ὡς φίλος τοὺς Ἑλληνας, ἐπιτίθεται δολίως κατ' αὐτῶν.

- Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐκ τούτου=ἔνεκα τούτου.
 2) ἐδόκει=ἔφαινετο εἰλογῶν ἀπόδοσθον· ὅταν δὲ εἶναι προσωπ.=φαίνεται ὅτι.
 3) διωκτέον εἶναι=ὅτι ἐπρεπε νὰ τοὺς καταδιώκωσι.
 4) οἱ ἔτυχον ὀπισθοφυλακοῦντες=ὅσοι κατὰ τύχην ὀπισθοφυλάκουν, ἢσαν ἐν τῇ ὀπισθοφυλακῇ (διότι οἱ δόλιται ἤσαν μετὰ τοῦ Χειρισόφου).
 5) κατελάμβανον=ἐπρόφρυνον.
 6) ἤσαν τοῖς Ἑλλησιν=εἶχον οἱ Ἑλληνες.
 7) οὐτε οἱ πεζοὶ τῶν πεζοὺς ἐδύναντο καταλαμβάνειν=οὐτε πεζοὶ ἡδύναντο νὰ προφύγουσι τοὺς πεζούς· τὸ δὲ οἱ πεζοὶ τῶν πεζοὺς εἶναι σχῆμα παρογομασίας.
 8) ἐκ πολλοῦ φεύγοντας=διότι ἐκ πολλῆς ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀποστάσεως ἐτρέποντο εἰς φυγήν.
 9) ἐν δλίγῳ χωρίῳ=ἐντός δλίγου τόπου.
 10) πολὺ=ἐπὶ πολὺ διάστημα.
 11) οὐχ οἵν τ' ἡγ=δὲν ἦτο δυνατὸν (διότι ἐφοβοῦντο τὸ ἄπικον τῶν ἔχθρῶν).
 12) ἀπὸ τοῦ ἄλλου στρατεύματος διώκειν=ἀπομαρτυρούμενοι ἀπὸ τὸ ἐπίλοιπον στράτευμα νὰ τοὺς καταδιώκωσι.

- 13) οἱ δὲ ἵππεῖς=τούναντίον δὲ οἱ ἵππεῖς·
 14) καὶ καταφεύγοντες ἄμα ἐτίρωσκον=καὶ ἐν φέρευσιν συγγρόνως
 ἐπλήγων·
 15) εἰς τοῦπισθεν τοξεύοντες=στρεφόμενοι πρὸς τὰ ὅπισον καὶ τοξεύοντες·
 16) ὅποσον δὲ διώξειαν=εἰς ὅσον δὲ διάστημα ἥθελον καταδιώξει αὐτοὺς
 (οἱ Ἑλλῆνες).
 17) τοοῦτον—ἔδει=εἰς τόσον πάλιν ὥφειλον νὰ ἐπανέρχωνται ὅπισο
 μαζόμενοι·
 18) τῆς ἡμέρας ὥλης=καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν·
 19) διῆλθον=διῆλησαν·
 20) οὐ πλέον=οὐ περισσότερον (δηλ. ὀλιγώτερον). λιτότης·
 21) δεῖλης=κατὰ τὸ δειλινόν πρόκειται περὶ ὄψιας δεῖλης·
 22) ἔνθα δή=τότε πλέον·
 23) πάλιν ἀθνυμία ἥη=πάλιν ἐλυποῦντο.

Β. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. ἐν δλίγῳ χωρίῳ· διὰ τούτων ὑποδηλοῦται ὅτι ἐάν κατεδίωκον εἰς μαρῷαν ἀπόστασιν, βεβαίως ὅτι συνελάμβανόν τινας αὐτῶν ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ καταδίωξις τῶν Ἑλλήνων περιωρίζετο ἐντὸς μικροῦ χώρου— διοτι δὲν ἀπειλαζόνυντο ἐπὶ πολὺ διάστημα ἀπὸ τὸ ὑπόλοιπον στράτευμα— διὰ τοῦτο ἡτο δύσκολον νὰ προφητάσωι τινὰ ἐκ τῶν φευγόντων ἐχθρῶν· εἰς τοῦπισθεν τοξεύοντες δηλ. καθ' ὃν χρόνον ἔφευγον, στρεφόμενοι ἔξαφνα πρὸς τὰ ὅπισα ἔτοξενον τοῦτο συνείμιτον νὰ κάμινοσιν οἱ Σκύθαι καὶ οἱ Πάρθοι, ὃς καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν βιαζόμενοι.

(κ. ἢ. ἐν.) Εἰς τὸν Ξενοφῶντα φαίνεται εὐλογον νὰ καταδιώκωσι τοὺς ἐπιτεθμένους.

(κ. ἢ. τμ.) Σ' Μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφασιθέντων προσέρχεται πρὸς τοὺς "Ἑλληνας ὁ Μεθυριδάτης ὡς φίλος·

108η

- Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) πρωσαίτερον=ἐνωρίτερον τοῦ συνήθους·
 2) χαράδραν=χάσμα γῆς σχηματισθὲν ἐκ τῆς ὁοῆς ὑδάτων, κ. ὁρματά·
 3) ἐφ' η=πλησίον τῆς ὅπιας·
 4) μη ἐπίθοιντο αὐτοῖς=μη τυχὸν ἥθελον τοὺς ἐπιτεθῆ· τὸ ἐπίθοιντο εὐκτ. μετ. ἀσφ. β' σχηματισθὲν κατὰ τὰ βαρύτονα.
 5) διαβαίνοντι=καθ' ὃν χρόνον διέβαινον (τὴν χαράδραν).
 6) διαβεβηκόστι δέ=ὅτε δέ είχον διαβῆ·
 7) πάλιν=δευτέραν φροάν·
 8) εἰς τετρακ.=περίπου τετρακ.
 9) ἥτησε=εζήτησε καὶ ἔλαβε·
 10) παραδώσειν αὐτῷ= ὅτι ἥθελε παραδώσει εἰς αὐτὸν (τὸν Τισσαφ.) ἔξιτ. ἐκ τοῦ ὑποσχόμενος·
 11) καταφρονήσας=ὑπερηφανευθείς·
 12) ὅτι ἐν τῇ πρόσθεν προσβολῇ=ὅτι κιτά τὴν προηγούμενην ἐπίθεσιν·
 13) ἔχων=ἄν και εἴχε·
 14) ποιῆσαι=ὅτι ἐπροξένησε· τὸ δὲ οὐδὲν—πολλὰ σχῆμα γειαστόν·
 15) ὅσον ὀκτὼ=περίπου ὀκτώ.
 16) τὴν δύναμιν=τὴν στρατιωτικὴν δύναμιν, τὸ στράτευμα·
 17) παρηγγελτο=εἴχεν ὄρισθη ἔχει ὑποκ. τὸ διώκειν, δηρε εἶναι ὑποκ. καὶ τοῦ ἔδει·
 18) εἰρητο=εἴγε λεχθῆ·
 19) θαρροῦσι=μειά θάρρους·

20) ὡς ἐφεψομένης ἵκανῆς δυνάμεως=μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἥρχετο κατόπιν των ἵκανη στρατιωτική δύναμις.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. τὴν δύναμιν· πρόκειται περὶ τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως, τὴν ὅποιαν παρὰ τοῦ Τισσαφέροντος ἔξήτησε καὶ ἔλαβε· ἀπετελεῖτο δὲ αὐτῇ ἐκ 1,000 ἵππεων καὶ 4,000 τοξοτῶν καὶ σφενδονητῶν·

ἀς ἐφεψομένης· ὁρθῶς κατέστη τοῦτο γνωστὸν ἐκ τῶν προτέρων εἰς τοὺς στρατιώτας, διότι οὗτο δὲν θὰ ἀπεθαρρύνοντο εὐκόλως, ἀλλὰ θὰ ἐπειμένον καταδιώκοντες τοὺς ἐχθρούς· πολλὰ δὲ κατορθώνει ὁ ἐλπίζων ὅτι θὰ τύχῃ ἐγκαίρου καὶ ἴσχυρᾶς βοηθείας.

(κ. Ἰ. ἐν.) Οἱ "Ἐλληνες τὴν ἐπομένην διαβαίνουσι χαράδραν τινά.

109η

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐπεὶ-κατειλήφει=ὅτε εἶχε φθάσει (τοὺς "Ἐλληνας")·

2) καὶ ἦδη - ἐξικνοῦντο=καὶ ἔφθανον πλέον (αὐτούς)·

3) σφενδόνων=τὰ σφενδονήματα· (ὄχι δηλ. τὰ ὄργανα, ἀλλὰ τὰ ἐξ αὐτῶν ὁικτόμενα σώματα)·

4) τοξεύματα=τὰ διὰ τοῦ τόξου ὁικτόμενα, τὰ βέλη·

5) ἐσήμηνε=ἔδωκε τὸ σημεῖον (δ σαλπιγκής)·

6) ἔθεον δύσσε=ἔτρεχον εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, ἔτρεχον ἵνα συμπλακῶσι·

7) οἵς εἰρητο=ἐκεῖνοι οἵτινες εἶχον διαταχθῆ·

8) οἱ δὲ οὐκ ἐδέξαντο=οὐτοὶ δὲ (οἱ βάρβαροι) δὲν ὑπέμειναν τὴν ἔφοδον·

9) ἐπὶ=εἰς·

10) τοῖς βαρβάροις τῶν τε πεζῶν=καὶ ἐκ τῶν πεζῶν τῶν βαρβάρων.

11) ἀπέθανον=ἔφονεύθησαν·

12) ζωοὶ=ζῶντες·

13) ἐλήφθησαν=συνελήφθησαν·

14) οὐτῷ πράξαντες=τοιαῦτα παθόντες, δηλ. ἱττηθέντες·

15) τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας=τὴν ὑπόλοιπον ἡμέραν· τὸ λοιπὸν ἐνταῦθα εἶναι ἐπίθετον·

16) ὄνομα δ' αὐτῇ ἦν=ώνομαζετο δέ·

17) τεῖχος ἔργμον μέγα=εἰς πόλιν ἔργημον μεγάλην ἔχουσαν τεῖχος·

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. Λάρισα· πόλις τῆς Ἀσσυρίας, κειμένη παρὰ τὸν Τίγρητα ποταμὸν καὶ ἀνωτέρῳ τῶν εἰς αὐτὸν ἐβοιλῶν τοῦ Ζαπάτα ποταμοῦ.

Μέσπιλα· καὶ αὕτη εἶναι πόλις τῆς Ἀσσυρίας κειμένη παρὰ τὸν Τίγρητα ποταμόν.

(κ. Ἰ. ἐν.) Ο Μιθριδάτης, ἐπιτεθεὶς καὶ πάλιν κατὰ τῶν Ἐλλήνων ἡττᾶται.

(κ. Ἰ. τμ.) Ζ'. Νέα ἐπέθεσις τοῦ Μιθριδάτου κατὰ τῶν Ἐλλήνων.

110η

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐπεφάνη=ἔξαφνα παρουσιάσθη·

2) πάμπολν=πάρα πολύ·

3) ἐπεὶ δ' ἐγγὺς ἐγένετο=ὅτε δ' ἐπλησίασε·

4) τὰς μὲν τῶν τάξεων=τινὰ μὲν ἐκ τῶν ταγμάτων·

5) ὅπισθεν κατασήσας=τοποθετήσας εἰς τὰ ὅπισθεν, εἰς τὰ νῶτα τῶν Ἐλλήνων·

6) τὰ δὲ εἰς τὰ πλάγια παραγαγῶν=τινὰ δὲ τάγματα ὁδηγήσας εἰς τὰ πλάγια (ώστε νὰ εἶναι ἐστρατιωτικά πρόσω τοὺς "Ἐλληνας")·

N. Σ. Γκινοπούλλον "Ἐλληνικὴ Χρηστομάθεια, τόμ. Β'

11

- 7) ἐμβάλλειν=νὰ ἐφοριᾶ·
 8) οὐδὲ ἔβούλετο διακινδυνεύειν=οὐδὲ ἐπεθύμει νὰ ὁμιλούνται·
 σχῆμα γειαστὸν ἀντί: οὐδὲ διακινδυνεύειν ἔβούλετο·
 9) δὲ=ἄλλα.
 10) ἐπεὶ δὲ=ὅτε δέ.
 11) οὐδεὶς ἡμάρτανεν=οὐδεὶς ἀπετύγχανε· τοῦτο δὲ συνέβαινεν ἐνεκα τῆς πυκνότητος τῶν τάξεων.
 12) ἔξω βελῶν=εἰς διάστημα, εἰς τὸ ὅποιον δὲν ἔφθανον τὰ βέλη.
 13) ἀπεχώρει=ἀπεγάρησαν=ἀπειπαρόνθη· ἀπειπαρόνθησαν σχῆμα ἀντιστροφῆς.
 14) κώμαις ἐπιτυχόντες=ἀπαντήσαντες, εὑρόντες κατὰ τύχην κώμας.
 15) μετον ἔχοντες=μειονεκτοῦντες, ἡττημένου·
 16) ἐπεστίσαντο=ἐπομηθεύθησαν τροφάς.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. *'Ορθνα'* εἶναι ὁ ἐπὶ θυγατρὶ γαμβρὸς τοῦ βασιλέως καὶ σατράπης τῆς ἀνατολικῆς Ἀρμενίας.

ο βασιλέως ἀδελφός· οὗτος ἦτο νόθος ἀδελφός τοῦ Κύρου καὶ Ἀρταξέρξου· ὅδηγῶν δὲ στρατευμα ἐκ Σούσων καὶ Ἐρβατάνων εἰχεν ἔλθει πρὸς βοήθειαν τοῦ βασιλέως·

(κ. ἱ. ἑν.) *'Ἀκροβολιστικὴ ἐπίθεσις τοῦ Τισσαφέρονος κατὰ τῶν Ἑλλήνων.'*

111η

- Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) διὰ τοῦ πεδίου=διὰ μέσου τῆς πεδιάδος.
 2) εἴτετο=ήκολούθει (τοὺς "Ἐλληνας").
 3) ἀκροβολιζόμενος=μακρόθεν μαχόμενος.
 4) ἔνθα δή=τότε πλέον.
 5) ἔγνωσαν πλαίσιον ἴσοπλευρον=ἐνόησαν ὅτι ἡ ἐν τετραγώνῳ παράταξις· σχῆμα προληφεως ἀντί: ἔγνωσαν ὅτι πλαίσιον ἴσοπλευρον.
 6) πονηρὰ τάξις εἴη=ήτο ἐπικίνδυνος παράταξις.
 7) πολεμίων ἐπομένων=ἐάν ήκολούθουν ἔχθροι.
 8) ἐπέστησαν=διώρισαν.
 9) καὶ ἄλλους πεντηκοντῆρας=καὶ ἐκτὸς τούτου καὶ διοικητὰς πεντηκοστίος.
 10) καὶ ἄλλους ἔνωμοτάροχους=καὶ ἐκτὸς τούτου καὶ διοικητὰς ἐνωμοτίας.
 11) ἥνικα δέ=ὅτε δέ.
 12) βασίλειον=ἀνάκτορον· συνημέστερον εἰς πληθυντ. βασίλεια·
 13) τὴν δὲ ὅδον γιγνομένην=ἡ δὲ ὅδος ὅτι ἔγινετο (διήρχετο).
 14) καθῆκον=κατέβαινον.
 15) ὑφ' φ=κάτωθεν τοῦ ὅποιού.

Β' ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. λόχους· ὁ λόχος ἀπετελεῖτο ἐξ 100 ἀνδρῶν· διηρεῖτο δὲ εἰς δύο πεντηκοστῦς, ἡ δὲ πεντηκοστὴς εἰς δύο ἐνωμοτίας.

πεντηκοντῆρας· οὕτω ἐκαλεῖτο ὁ διοικητὴς τῆς ἐκάστης πεντηκοστίους ἀποτελουμένης ἐκ 50 ἀνδρῶν·

ἔνωμοτάροχους· ἔνωμοτάροχος ἐκαλεῖτο ὁ ἀρχηγὸς ἐκάστης ἐνωμοτίας ἀποτελουμένης ἐκ 25 ἀνδρῶν.

(κ. ἱ. ἑν.) *'Ο Τισσαφέρης τὴν ἐπομένην παρακολουθεῖ τοὺς "Ἐλληνας ἀκροβολιζόμενος, οὗτοι δὲ μετασχηματίζονται τὴν παράταξίν των εἰς λόχους.'*

112η

- Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἄσμενοι=εὐχαρίστως.
 2) ὡς εἰκὸς ἐνν. ἥν=ῶς ἦτο ἐπόμενον.

- 3) τῶν πολεμίων ὅντων ἵππεών=ἐπειδὴ οἱ ἐχθροὶ ἡσαν ἵππεῖς·
 4) ὁς—ἀναβαίνειν=ἴνα ἀναβῶσι·
 5) ἐνταῦθα=τότε·
 6) ἐπιγίγνονται=ἐπιπίπτουσι·
 7) εἰς τὸ πρανές=εἰς τὸ κατήφορον·
 8) ἔβαλλον=ἔρριπτον (λίθους) τὸ ἔβαλλον, ἐσφευδόνων, ἐτόξευον εἶναι σχῆμα ἀσύνδετον, οὗτον γίνεται χρῆσις πρός δήλωσιν σφοδρότητος καὶ πάλιος ἥ πράξεως ταχείας καὶ συγχρόονος.
 9) ὑπὸ μαστίγων=διὰ μαστίγων, ἀναγκαζόμενοι διὰ μαστίγων·
 10) ἐκράτησαν τῶν Ἐλλήνων=ὑπερίσχυσαν τῶν Ἐλλήνων·
 11) κατέκλησαν εἴσον τῶν δύπλων=τοὺς ἡνάγκασαν νὰ κλησθοῦν ἐντὸς τῶν δύπλων (δῆλ. ἐντὸς τοῦ πλαισίου).
 (2) παντάπασι=ὅλως διόλου· συναπτέον τῷ ἄχρηστοι·
 13) ἐν τῷ ὅχλῳ ὅντες=ἐπειδὴ ἡσαν ἐντὸς τῶν ἀχρήστων εἰς μάχην ἀνθρώπων·
 14) τῶν τετρωμένων ἔγεικα=ἔνεκα τῶν πληγωμένων·
 15) καὶ ἄμα δὴ εἰχον=καὶ συγχρόνως διότι εἴχον·
 16) κριθὰς ἵπποις συμβεβλημένας=κριθὰς χάριν τῶν ἵππων συνηθροισμένας·
 17) συνενηγμένα ἦν=εἴχον συναχθῆ·
 18) τῷ σατραπεύοντι τῆς χώρας=ὑπὸ τοῦ σατραπεύοντος τῆς χώρας.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. ὡς εἰκός-ὅντων ἵππεών εἰς τοὺς λόφους καὶ τὰ δόῃ τὸ ἵππον εἶναι ἀχρηστον· ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡ χρὰ τῶν Ἐλλήνων· ὑπὸ μαστίγων τὸ βάρβαρον τοῦτο ἔθιμον ἡτο ἐν χρήσει παρὰ τοῖς βαρβάροις· νῦν δὲ ἐνίστε παρὰ τοῖς Τούρκοις· γυμνήτων· οἱ γυμνήτες (όνομ. ὁ γυμνήτης) ἡσαν οἱ ἐλαφρῶς δηλισμένοι στρατιῶται·

(π. ἱ. ἐν.) Οἱ βάρβαροι ὑπερισχύουσι τῶν Ἐλλήνων κατὰ τὴν νέαν ἐφοδόν των.

113η

- Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐπεὶ=ἐπειδή·
 2) βουλομένους=ὅτι ἐσκόπευον·
 3) διαγγελλομένους=παρήγγελλεν ὁ εἰς εἰς τὸν ἄλλον·
 4) συσκευάζεσθαι=νὰ συλλέγωσι τὰ σκεύη των, νὰ ἐτοιμάζωνται·
 5) ἀκονόντων=ἐν ᾧ ἥκουσον (τὰ τοῦ κήρυκος) τοῦτο δὲ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς πολεμίους, οἵτινες διὰ στόματος ἔδιδον τὸ παράγγελμα·
 6) χρόνον μέν τινα=ἐπί τινα μὲν χρόνον·
 7) ἐπέσχον τῆς πορείας=ἀνέβαλον τὴν πορείαν·
 8) ἐπειδὴ δὲ=ὅτε ὅμως·
 9) ὅμφε ἐνν. τῆς ἥμέρας=ὅψια δεῖλη·
 10) λύειν=λυσιτελεῖν=ὅτι ἡτο ὠφέλιμον·
 11) κατάγεσθαι=νὰ ἐπιστρέψωσι·
 12) ἐπὶ=εἰς·
 13) σαφῶς=πραγματικῶς·
 14) ἀπίστας=ὅτι ἀπήρχοντο·
 15) ἀναξεύσαντες=ἄφ' οὐ ἔξευξαν πάλιν τὰ ὑποζύγια (ξεκινήσαντες)·
 16) δύσον=σκεδόν·
 17) γίγνεται τοσοῦτον πὸ μεταξὺ=τὸ μεταξὺ τῶν στρατευμάτων διάστημα γίνεται τόσον ὥστε κλεψανταί τούτοις·
 18) κυκντός=ἐν κυκλῷ μυκτός·
 19) προελθόντες=ἔλθόντες πρότερον·
 20) χωρίον ὑπερδέξιον=τόπον ὑψηλὸν πρὸς τὰ δεξιά·
 21) ἦ=ἔπων·

22) παριέναι=νὰ διαβῶσι.

23) ἀκρωνυχίαν ὅρους=δηλ. λόφον προεξήκοντα ἐκ τοῦ ὅρους" εἰναι ἐπε-
ήγησις εἰς τὸ χωρίον ὑπερδέξιον·

24) ὁφ' ἥν=κάτωθεν τοῦ ὅποιου·

25) ἡ κατάβασις ἥν εἰς τὸ πεδίον=ἴτο γη ὁδὸς τῆς καταβάσεως εἰς τὴν πεδιάδα.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. διαγγελλομένους· οἱ^π Πέρσαι ἔδιδον τὸ παράγγελμα διὰ στόματος, οἱ δὲ "Ἐλληνες διὰ σάλπιγγος ἢ κήρυκος αλλ.

ἀκρωνυχίαν ὅρους" ἐνταῦθα δὲν ἦτο ἡ^π κερυφὴ τοῦ ὅρους, ὡς ὑπό τινων ἐριτηρεύεται, ἀλλὰ λόφος προεξήκων ἐκ τοῦ ὅρους, ὡς ἐκ τῶν κατωτέρω φαίνεται (114,2).

(κ. ἵ. ἐν.) Οἱ "Ἐλληνες δι^π εὐφυοῦς στρατηγήματος κατωρθώνοντι
νὰ ἀπομακρυνθῶσι μεγάλως τῶν ἐχθρῶν..

114η

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) προκατειλημμένην=ὅτε εἴχε πρότερον καταληφθῆ.

2) καλεῖ=ἐκάλεσε· ἴστορ. ἐνεστώς·

3) ἀπὸ τῆς οὐρᾶς=ἐκ τῆς ὀπισθοφυλακῆς· ὁ Ξενοφῶν εἶδομεν ὅτε ὁπισθοφυλάκευ

4) εἰς τὸ πρόσθετον=εἰς τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ στρατεύματος, εἰς τὸ μέτωπον·

5) οὐκ ἥγεν=δὲν ἔφερε·

6) ἐπιφαινόμενον=ἔξαφνα φαινόμενον·

7) αὐτὸς δὲ προσελάσας=ἀλλὰ μόνος προσελθὼν ἔφιτπος·

8) τί=διὰ τοῦ μετεχειρίσθη δρόθυν λόγον ἀντὶ πλαγίου ὡς ἐντονώτερον·

9) ἔξεστιν δρᾶν=δύνασαι νὰ ἴδης· μετριωτέρα ἐκφρασις ἀντὶ τῆς προστακῆς: δρα·

10) ἡμῖν=κατὰ δυστυχίαν μας· δοτικ. ἥθική·

11) δὲν πέτρεται καταβάσεως λόφος=οἱ λόφοι διὰ κείμενος ἄνωθεν τῆς δόδον, διὰ τῆς δόπιας μέλλομεν νὰ καταβῆμεν εἰς τὴν πεδιάδα·

12) οὐκ ἔστι παρελθεῖν=δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ περάσωμεν·

13) εἰμή-ἀποκόμωμεν=έαν δὲν ἀποκούσωμεν, έαν δὲν ἀποδιώξωμεν τούτους (δηλ. τους προκαταλαβόντας τὸν λόφον)·

14) ἀλλὰ τί οὐκ ἤγαγες=ἀλλὰ διὰ τοῦ δὲν ἔφερες· η ἐρώτησις αὕτη σημαίνει σφροδότητα ψυχικὴν καὶ ζωηρὰν ἐπιθυμίαν τοῦ γνώσκειν·

15) ἔρημα ἐνν. πελταστῶν=ἄνευ πελταστῶν·

16) πολεμίων ἐπιφαινομένων=καθ^η ἡν στιγμὴν φαίνονται αἰφνιδίως ἐχθροί·

17) ἀλλὰ μὴν ὡρα βουλεύεσθαι=(ναι), ἀλλ^η εἰναρ βεβαίως καιρὸς νὰ σκεπτώμεθα·

18) πῶς-ἀπελᾶ=πῶς θὰ ἀποδιώξῃ τις τοὺς ἄνδρας ἀπὸ λόφου· τὸ ἀπελᾶ εἶναι μελλ. τοῦ ὅ. ἀπελαύνω·

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. ἀπὸ τῆς οὐρᾶς· οὐρᾶ ἐλέγετο τὸ ὄπισθεν μέρος τοῦ στρατεύματος, η ὄπισθοφυλακή τὸ ἔμπροσθεν ἐλέγετο μέτωπον η στόμα, τὰ δὲ πλάγια πλευραί· Αἱ ὄνομασίαι αὗται ἐδόθησαν κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῶν ζώων.

(κ. ἵ. ἐν.) Μετὰ τὴν κατάληψιν τοῦ λόφου ὑπὸ τῶν βαρβάρων
οἱ "Ἐλληνες ἀδυνατοῦσι νὰ διέλθωσιν ἐκεῖθεν.

115η

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) δρᾶ—οὖσαν=παρατηρεῖ ὅτι ἦτο·
2) ὑπὲρ αὐτοῦ=ὑπεράνω αὐτοῦ·

- 3) τοῦ ἔαυτῶν στρατεύματος=τοῦ στρατεύματος ἔαυτῶν (τῶν Ἑλλήνων).
 4) καὶ ἀπὸ ταύτης ἔφοδον ἔνν. οὗσαν=καὶ ἀπὸ ταύτης (τῆς κορυφῆς)
 ἐπῆργεν ὅδος φέρουσα ἐπὶ τὸν λόφον.
 5) ἐνθα=ὅπου.
 6) κράτιστον=ῷφελημότατον.
 7) ἵεσθαι=νὰ ὑφῆμεν.
 8) ἐπὶ τὸ ἄκρον=εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὅρους.
 9) λάβωμεν=καταλάβωμεν.
 10) οἱ ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ=οἱ ὑπεράνω τῆς ὁδοῦ εὐρισκόμενοι (δηλ. οἱ κατέχοντες τὴν ἀκρωνήν).
 11) ἐθέλω=εἴμαι πρόθυμος.
 12) χρῆσεις=ἐπιθυμεῖς.
 13) δίδωμι σοι=σοὶ ἐπιτρέπω.
 14) ἐλέσθαι=νὰ ἐκλεξῆς ἀπαρ. μισ. ἀρ. β' τοῦ ὅ. αἰροῦμαι.
 15) δτι=διότι· αἱ ἐρωτήσεις καὶ αἱ ἀπαντήσεις ἐκφέρονται ἀσύνδετως πρὸς
 δῆλωσιν τῆς ταχύτητος τῆς πρᾶξεως.
 17) κελεύει=προτείνει.
 18) δέ οἱ=εἰς αὐτὸν (δηλ. τὸν Ξενοφῶντα) δοτ. προσ. ἀντων. παθοῦσα
 ζγκλισιν τόνου.
 19) ἀπὸ τοῦ στόματος=ἀπὸ τοῦ μετέπου.
 20) μακρὸν γὰρ ἦν=διότι ἀπῆτετο μακρὸς χρόνος.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. εἰ - βούλει πορεύεσθαι· ὁ Χειρίσοφος, καίτοι στρατιωτικός, φέρεται μὲ τὴν ἀβρότητα καὶ εὐγένειαν πρὸς τὸν Ξενοφῶντα.

(ν. l. ἐν.) Ὁ Ξενοφῶν φρονεῖ, δτι ἂν ὁρμήσωσιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὅρους. Θὰ ἀναγκασθῶσιν οἱ βάρβαροι νὰ ἐγκαταλίπωσι τὸν λόφον.

- Α' ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐντεῦθεν=μετὰ ταῦτα.
 2) ὡς=ὅσον.
 3) ὡς ἐνόησαν=εὐθὺς ἀφ' οὗ ἐνόησαν.
 4) αὐτῶν τὴν πορείαν=τὸν σκοπὸν τῆς πορείας αὐτῶν (δηλ. τῶν περὶ τὸν Ξενοφῶντα).
 5) ὥρμησαν ἀμιλλᾶσθαι ἐπὶ τὸ ἄκρον=εσπευσαν μὲ συνεργισμὸν νὰ φθάσωσι πρῶτοι εἰς τὴν κορυφὴν.
 6) ἐνταῦθα=τότε.
 7) τοῦ Ἐλληνικοῦ στρατεύματος=τοῖς ἔαυτῶν=ἐπειδὴ οἱ "Ἑλλῆνες στρατηγοὶ παρθένον τοὺς ἴδιους τῶν τοῦ στρατεύματος—διακελευμένων εἶναι σχῆμα κατὰ σύνεσιν, ἡ δὲ ὥλη φράσις ἀποτελεῖ καὶ σχῆμα γειαστόν."
 8) παρελαύνων=διερχόμενος ἔφιππος· τὸ δὲ κατωτέρω ἐπὶ τοῦ ὑππον.
 εἶναι πλεονασμός τεθεὶς γάριν περισσοτέρας σαφηνείας.
 9) ἐπὶ τὴν Ἐλλάδα—ἀμιλλᾶσθαι=δτι τρέχετε μὲ συνεργισμὸν νὰ φθάσητε εἰς τὴν Ἐλλάδα.
 10) νῦν ὀλίγον πονήσαντες=τώρα ἐπ' ὀλίγον χρόνον ἀφ' οὗ κοπιάσωμεν· τὸ δὲ νῦν—νῦν εἶνε ἐπαναφορὰ ἀσύνδετος δηλοῦσα γοργότητα.
 11) ἀμαχεῖ=ἀμαχητί.

Β' ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. τῶν ἐπιλέκτων· οὗτοι ἡσαν οἱ 300 ἐκλεκτοί, τοὺς δῆποίους ὁ Χειρίσοφος εἶχεν ὡς σωματοφύλακας αἵτοι, κατὰ μίμησιν τῶν βασιλέων τῆς Σπάρτης.

ἐπὶ τὴν Ἐλλάδα—νῦν πρέδει παῖδας· εἰς τὴν κοίσιμον ταύτην στιγμὴν ὁ Ξενοφῶν ὑπενθυμίζει εἰς τοὺς "Ἐλληνας τὴν Πατρίδα, τὰ τέκνα, τὰς γυ-

ναίκας—ὅτι δηλ. ἔχουσι πολυτιμότερον, ἵνα ἐμπνεύσῃ εἰς αὐτοὺς θάρρος καὶ ἐπιμονήν.

(π. ἴ. ἑν.) Οἱ βάρθιαροι μόλις εἰδον τὸν "Ἐλληνας νὰ τρέχωσι πρὸς κατάληψιν τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους, σπεύδοντιν ἀμιλλώμενοι νὰ φθάσωσιν αὐτοὶ πρῶτοι.

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. EPMHN. 1) οὐκ ἔξισον ἐσμὲν=δὲν εἴπειθα εἰς ἵσην θέσιν·
2) ὁχεῖ=φέρεσαι· εἶναι ἐνεστ. τοῦ ὁ. ὁχοῦμαι·
3) κάμνω=κονράζομαι·
4) χαλεπῶς τὴν ἀσπίδα φέρων=μὲν δυσκολίαν φέρων τὴν ἀσπίδα·
5) καταπηδήσας=πηδήσας κάτω ἀπὸ τοῦ ἵππου·
6) ὡθεῖται αὐτὸν ἐκ τῆς τάξεως=τὸν ἀπωθεῖ ἐκτὸς τῆς τάξεως·
7) τὴν ἀσπίδα ἀφελόμενος=ἀφ' οὐ τοῦ ἀφύρεσε τὴν ἀσπίδα·
8) ἔχων=μὲν αὐτήν·
9) ὑπάγειν=νὰ προχωρῶσι·
10) τοῖς δὲ ὅπισθεν (παρεκελεύετο) παριένται=τοὺς δὲ ὅπισθεν παρώτανε νὰ ἀκολουθῶσι·

11) μόλις ἐπόμενος=ἐν ὃ (αὐτὸς) μετὰ δυσκολίας ἡκολούθει·
12) παίσουσι καὶ βάλλουσι καὶ λοιδοροῦσι=κτυποῦσι καὶ λεθοβολοῦσι καὶ ὑβρίζουσι·
13) ἔστε=μέχρις ὅτου·
14) ἀναλαβόντα=ἀφ' οὐ ἔλαβε πάλιν·
15) δ δὲ=ἐκεῖνος δὲ (δηλ. ὁ Ξενοφῶν).
16) ἔως βάσιμα ἥν=ἔφ' ὅσον ἥσαν βατά, ἥδύνατο νὰ βαδίζῃ ὁ ἵππος·
17) ἐπὶ τοῦ ἵππου ἥγεν=ἐπορεύετο ἔφιππος·
18) ἐπεὶ ἄβατα ἥν=δὲν ἥδύνατο νὰ βαδίζῃ ὁ ἵππος·
19) φθάνοντι—γενόμενοι τὸν πολεμίον=προλαβόντες τὸν ἔχθρον
ζῆφυσαν πρότεροι·
20) ἐπὶ τῷ ἄκρῳ=ἐπάνω εἰς τὴν κορυφήν.

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. Σικνώνιος· ἐκ τῆς Σικνῶνος, πόλεως παρὰ τὴν Κόρινθον κειμένης· ἐπὶ τοῦ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ αὗτη ὀνομάζετο Δημητρίας, εἴτα δὲ ἐπὶ Τουρκοκρατίας Βασιλικά. Νῦν Σικνῶν μετωνομάσθη τὸ πρόητην Κιάτον.

μόλις ἐπόμενος· μετὰ δυσκολίας ἡκολούθει, διότι ἐκτὸς τοῦ ἵππουος θώρακος, ὅστις ἥτο βαρύτερος τοῦ πεζιοῦ, ἔφερε καὶ τὴν ἀσπίδα τοῦ Σωτηρίδα.

(π. ἴ. ἑν.) Οἱ "Ἐλληνες φθάνοντι πρῶτοι εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους.

(π. ἴ. τμ.) Η'. Ἀγῶνες Ἐλάγνων κατὰ τοῦ Τεσσαρέργονος·

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Ὦς ἐν τοῖς προηγουμένοις κεφαλαίοις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙΕΠΙΤΟΝ

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. EPMHN. 1) ἐνθα δή=τότε πλέον· (ἀφ' οὐ δηλ. οἱ "Ἐλληνες ἔφυσαν πρότεροι εἰς τὴν κορυφήν").

2) ἡ ἔκαστος ἐδύνατο=δύως ἔκαστος ἥδύνατο·

3) εἶχον τὸ ἄκρον=κατείχον τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους·

4) οἱ δὲ ἀμφὶ Τισσαφέροντην καὶ Ἀριαῖον=ό δὲ Τισσαφέροντης καὶ Ἀριαῖος μὲ τὰ στρατεύματά των.

5) ἀποτραπόμενοι=στραφέντες ὥπιστο.

6) ἄλλην ὁδὸν φέροντο=δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀπῆλθον.

7) ἀγαθῶν=ἐπιτιθείων, τροφώμων.

8) ἡνίκα δ' ἦν δεῖλη=ὅτε δ' ἡτο δεῖλη πρωΐα.

9) ἐξαπίνης=ἔξαφνα.

10) τῶν ἐσκεδασμένων=οἱ ὅποιοι ἦσαν σκορπισμένοι μετκ. παρακ. τοῦ σκεδάννυμαι.

11) καθ'= ἀρταγήν=πρὸς ἀρταγήν.

12) καὶ γάρ=διότι καί.

13) νομαί=ἄγελαι.

14) βοσκημάτων=ζῷων βοσκόντων.

15) διαβιβαζομένων=ὅτε διεβιβάζοντο.

16) εἰς τὸ πέροαν=εἰς τὴν ἀπέναντι ὥχην.

17) κάειν=νὰ καίωσι.

18) μάλα ἡθύμησαν=πολὺ ἔλυπτήθησαν.

19) ἐννοούμενοι=σύλλογιζόμενοι, φοβούμενοι.

20) μή—οὐκ ἔχοιεν=μήπως δὲν ἦθελον ἔχει.

21) ὁπόδεν λαμβάνοιεν τὰ ἐπιτήδεια=ἀπὸ ποῦ νὰ λαμβάνωσι τὰ τρόφιμα.

22) εἰ κάοιεν=έὰν τυχόν ἔξηκολούθουν νὰ καίωσι.

(κ. Ἰ. ἑν.) Ἐπιτυχία τοῦ σχεδίου τοῦ Σενοφῶντος.

119^η

Α'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) ἐπὶ τὰς σκηνάς=εἰς τὸ στρατόπεδον συνεδογῇ.

2) περὶ τὰπιτήδεια ἥσαν=ἴσχολούντο εἰς τὴν προμήθειαν τροφίμων.

3) καὶ ἐνταῦθα=καὶ εἰς τὴν περίστασιν αὐτῆν καθὼς καὶ ἄλλοτε.

4) ἀπορία=ἀμηχανία.

5) ἐνθεν μὲν γάρ—ἐνθεν δέ=διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν—ἀφ' ἐτέρου δέ· σχῆμα ἐπαναφορᾶς.

6) ὡς=ῶστε.

7) πειρωμένοις τοῦ βάθους=ώς πρὸς τοὺς δοκιμάζοντας τὸ βάθος.

8) ἐνταῦθα=τότε.

9) ἐπανεχώρουν=ἐπέστρεψαν.

10) εἰς τοῦμπαλιν=εἰς τὰ ὄπισθι.

11) τὰς ἐνθεν ἔξησαν=(τὰς κώμας) ἐκ τῶν ὅποιων ἔξηρχοντο.

12) οὐ προσήλαυνον=δὲν ἐπετίθεντο ἔφιπποι.

13) θαυμάζοντιν=πρὸς ἀπορούντας μετοχή.

14) ὅποι ποτὲ τρέψονται=εἰς ποιὸν ἀρά γε μέρος θὰ πορευθῶσι.

15) τί ἐν τῷ ἔχοιεν=τί εἶχον κατὰ νοῦν.

16) ἐνταῦθα - ἐπὶ τὰπιτήδεια ἥσαν=τότε - ἐπορεύοντο πρὸς εὔρεσιν τροφίμων τὸ ἥσαν παρατ. τοῦ δ. εἰμι.

17) τοὺς ἑαλωκότας=τοὺς συλληφθέντας, τοὺς αἰχμαλώτους.

18) ἥλεγχον τὴν κύκλῳ - τίς εἴη=προσεπάθουν νὰ ἔξαριθμώσωσιν ἔξ διων τῶν χωρῶν ὅποια τις ἡτο ἐκάστη· σχῆμα προλήψεως ἀντί· «ἥλεγχον τίς εἴη ἡ κύκλῳ πᾶσα κώρα».

Β'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. ὅρη ὑπερένψηλα· ἥσαν τὰ Καρδούχεια ὅρη·

ποταμός· ὁ ποταμός οὗτος ἡτο ὁ Τίγρης, πηγάζων ἐκ τῆς Ἀρμενίας καὶ ἐνούμενος ἦδη μετὰ τοῦ Εὐφράτου· ἄλλοτε δ' ἔξεβαλλεν εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον.

(κ. Ἰ. ἑν.) Οἱ "Ελληνες εὑρεθέντες ἐντὸς ὁρέων ὑπερηψήλων καὶ ποταμῶν ἀδιαβάτων περιπίττουσι πάλιν εἰς ἀμηχανίαν τὴν δὲ ἐπομένην ἐπιστρέψουσιν εἰς τὰ ὄπισθι.

- A'. ΓΛΩΣΣΙΚ. ΕΡΜΗΝ. 1) οἱ δέ=ἐκεῖνοι δέ (δηλ. οἱ αἰχμάλωτοι).
 2) τὰ μὲν πρὸς μεσημβρίαν=τὰ μὲν πρὸς μεσημβρίαν μέρη.
 3) τῆς ἐπὶ Βαθυλῶνα εἶη=ῆσαν (μέρη) τῆς ὁδοῦ τῆς φερούσης εἰς Βαθυλῶνα.
 4) ἡ δὲ πρὸς ἔω=ή δὲ πρὸς ἀνατολὰς ὁδός.
 5) ἐπὶ=εἰς.
 6) φέροι=ἔφερε, κ. ἔβγαζε· τὸ φέροι=φέρουσα σχῆμα ἀντιστροφῆς.
 7) ἔαρίζειν=λέγεται ὅτι περνᾷ τὸ ἔαρ. τὸ δὲ θερίζω=περνῶ
τὸ θέρος, περνῶ τὸν χειμῶνα ἐλέγετο χειμάζω.
 8) διαβάντι=ώς πρὸς τὸν διαβάντα δοτικ. τῆς ἀναφορᾶς.
 9) πρὸς ἐστέραν=πρὸς δυσμάς.
 10) ἡ δὲ πρὸς ἄρχοντον τετραμμένη=ἡ δὲ βλέπουσα πρὸς βορρᾶν.
 11) ὅτι=ἄγοι=ὅτι ὠδήγει· ἔξαρταται ἐκ τοῦ ἔλεγον, ἐπανελήφθη δὲ τὸ
ὅτι ἔνεκα τῆς περιπτώσεως πολλῶν προτάσεων.
 12) εἰς Καρδούχους=εἰς τὴν χώραν τῶν Καρδούχων· κατὰ μετωνυμίαν
ἐτέθησαν οἱ κάτοικοι ἀντὶ τῆς χώρας.
 13) ἐκάθισαν χωρίς=ζβαλον νὰ καθίσωσι χωριστά.
 14) τοὺς φάσκοντας εἰδένειν=τοὺς λέγοντας ὅτι ἔγνωριζον.
 15) ἐκασταχόσε=τὴν εἰς κάθε μέρος ὁδηγούσαν ὁδόν.
 16) οὐδὲν δῆλον ποιήσαντες=χωρὶς διόλου νὰ φανερώσουσι.
 17) ὅποι=εἰς ποίαν ὁδὸν.
 18) ἐμβάλλειν=νὰ εἰσβάλλωσι.
 19) τούτους διελθόντας=τὴν χώραν τούτων (τῶν Καρδούχων), ἀφ' οὐ
διέλθωσιν (οἱ "Ελληνες") μετωνυμία προσώπου ἀντὶ τῆς χώρας.
 20) ἥξειν=ὅτι θὰ ἔλθωσιν. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἔφασαν.
 21) πολλῆς καὶ εὐδαίμονος=τῆς ὅποιας οὐσης ἐκτεταμένης καὶ πλούσιας.
 22) εὐπορον εἴναι=ὅτι ἵτο εὐκολον. ἔξαρτ. καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ ἔφασαν.
 23) ὅποι=ἐκεὶ ὅπου.
 24) ἐπὶ τούτοις=διὰ ταῦτα (δηλ. διὰ τὴν πορείαν ταύτην τὴν διὰ τῶν
Καρδούχων).
 25) ἐθύνσαντο=προσέφερον θυσίας προμαντευτικά.
 26) ὅπως=τὴν πορείαν ποιοῦντο=νὰ ἥθελον πορευθῆ.
 27) ὅπτηνίκα δοκοίη=κατὰ ποίαν ὥραν ἥθελε φανῆ καλόν.
 28) τὴν γὰρ ὑπερθροὴν=ἐδέδισαν=διότι ἐφιστοῦντο μήπως προλάβουν
καὶ καταλάβουν (οἱ βαρβάροι) τὸ διὰ τῶν ὁρέων πέρασμα σχῆμα προλή-
ψεως ἀντὶ : ἐδέδισαν γὰρ μὴ ἡ ὑπερθροὴ τῶν ὁρέων προκαταληφθείη.
 29) ἐπειδὴ δειπτήσειαν=ἀφ' οὐ ἥθελον δειπνήσει.
 30) συσκευασμένους=ἀφ' οὐ ἐτοιμάσωσι τὰ πράγματα τῶν πρὸς ἀνα-
χώρησιν.
 31) καὶ ἐπεσθαι=καὶ νὰ ἀκολουθῶσι.
 32) ἥνικ' ἀν τις παραγγέλλῃ=ὅταν τις δώσῃ τὸ παράγγελμα.

B'. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ. ἔνθα ἔαρίζειν ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν διέπειν
τὸν χειμῶνα ἐν Βαθύλῶνι, 3 μῆνας τοῦ ἔαρος ἐκ Σούσους καὶ 2 μῆνας τὸ
θέρος ἐν Ερβατάνοις.

Ἄνδιαν χώρα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πρὸς βορρᾶν τῆς Ιωνίας, ἔχουσα
πρωτεύουσαν τὰς Σάρδεις.

Ιωνίαν παραμυλασσία καὶ αὕτη χώρα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, κειμένη μεταξὺ^{τῆς Καρδίας καὶ τῆς Αἰολίδος}.

εἰς Καρδούχους λαὸς πολεμικὸς τῆς μεγάλης Ἀρμενίας κατοικῶν παρὰ
τὴν ἀριστερὰν ὅχθην τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ. οὗτοι οὐδέποτε ὑπετάχθησαν
τελείως εἰς τὸν Πέρσας, νῦν δὲ ὀνομάζονται *Κοῦδοροι*.

εἰς Ἀρμενίαν πραχεῖα καὶ ὁρεινὴ χώρα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, κειμένη

μεταξὺ τοῦ ἄνω Εύφρατου καὶ τοῦ Τίγρητος· γωνίεται δὲ ἀπὸ τῆς πρὸς νότον κειμένης χώρας τῶν Καρδούχων διὰ τοῦ Κεντρίτου ποταμοῦ.

(κ. ἡ. ἐν.) *Oἱ Ἑλληνες στρατηγοὶ ἀποφασίζουσιν νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὴν χώραν τῶν Καρδούχων.*

(κ. ἡ. τμ.) **Θ' Οἱ** "Ἑλληνες, εὑρεθέντες ἐν μέσῳ ὁρέων ὑπερυψήλων καὶ ποταμῶν ἀδιαβάτων περιπότουσιν εἰς ἀμηχανίαν· οἱ στρατηγοὶ ἀποφασίζουσιν νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὴν χώραν τῶν Καρδούχων.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ώς ἐν τοῖς πρώτοις κεφαλαίοις τοῦ Α' βιβλίου

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΤΟΥ Γ' ΒΙΒΛΙΟΥ

εἰς Λάρισαν	III,	109η, 3	25	Οκτωβρίου	401	π. X.
> Μέσπιλα	>	" "	27	"	"	"
" κώμας	"	110η, 4	27—28	"	"	"
διὰ τοῦ πεδίου	"	111η, 1	29	"	"	"
εἰς βασιλειον	"	" 3	3—6	Νοεμβρίου	"	"
> κώμας	"	" "	7	"	"	"
ἐν τῷ πεδίῳ	"	113η, 1	10	"	"	"
ἐπαναχώρησις	"	119η, 2	11	"	"	"

ΤΑ ΠΑΡΑ ΞΕΝΟΦΩΝΤΙ ΜΕΤΡΑ ΜΗΚΟΥΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

α'. Μέτρα μήκους.

Σταθμός: ἐσήμαινε τὸ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ διανυόμενον διάστημα· εἶχε δὲ μῆκος μικρότερον ἢ μεγαλύτερον ἀναλόγως τῆς διμαλότητος ἢ ἀνωμαλίας τοῦ ἔδαφους. Εἰς τὸ τέρμα ἑκάστης ἡμερησίας πορείας ὑπῆρχε συνήθως οὕτηνά τι, ἐπίσης σταθμούς καλούμενον, ἐν τῷ ὅποιῳ διενυκτέρευον οἱ ὁδοιποροῦντες. Προβλ. τὰ ἡμέτερα χάνια κλπ.

Παρασάγγης: ἡτο μέτρον Περσικὸν ίσοδυναμοῦν μὲ 30 Ἑλληνικοὺς σταδίους ἢ τοι 5 περίπου χιλιόμετρα· ἐσήμαινε δὲ τὸ ἐν μιᾷ ὥρᾳ διανυόμενον διάστημα.

Στάδιος: Ο Ἑλληνικὸς στάδιος ἡτο μέτρον ὅδοι ίσοδυναμοῦν πρὸς 100 ὁργυιάς ἢ 185 περίπου Γαλλικὰ μέτρα.

Πλέθρον: ίσοδυνάμει πρὸς 100 Ἑλληνικοὺς πόδας ἢ 31 περίπου Γαλλικὰ μέτρα.

Οργυιά: ίσοδυνάμει πρὸς 1,77 μέτρο.

β' Νομίσματα.

δ ὀβολός=16 περίπου λεπτά· ἡτο τὸ $\frac{1}{6}$ τῆς δραχμῆς·

ἡ δραχμή=6 ὀβολοί·

ἡ μνᾶ=100 δραχμ.

ὅ δαρεικὸς ἢ δαρεικὸς στατήρ ἦτο Περσικὸν νόμισμα συνήθως χρυσοῦν ἔχον ἐπὶ τῆς μιᾶς ὄψεως τὸν τύπον τοῦ βασιλέως φέροντος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τιάραν καὶ στάσιν τοξότου. Ἐκόπη τὸ πρῶτον ἐπὶ Δαρείου τοῦ Ὅστάσπους, ἐξ οὐ ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα, καὶ εἶχεν ἀξίαν ὃ μὲν χρυσοῦς 20 ἀργυρῶν δραχμῶν ἀττικῶν, ὃ δὲ ἀργυροῦς 2 ἀργυρῶν δραχμῶν ἀττικῶν.

Η ΣΥΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΜΙΣΘΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Οἱ Ἑλληνες ὑπηρέτουν ἑκουσίως ἐπὶ ωρισμένον χρονικὸν διάστημα εἰς τινὰ μισθοδότην, ὅστις ἀνέθετε εἰς τινὰ ἔξεχοντα καὶ περὶ τὰ πολεμικὰ ἀσχολούμενον ἄνδρα νὰ συλλέξῃ στρατόν. Εἶναι φανερὸν ὅτι ὁ ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας συγκροτούμενος στρατός, θὰ εἰχε τὴν πειθαρχίαν χαλαράν, ἡ δὲ διοίκησις αὐτοῦ ἦτο μᾶλλον δημοκρατική. Διὰ τοῦτο συμβαίνουσιν ἐν αὐτῷ ὅτι καὶ ἐν ταῖς δημοκρατικαῖς πολιτείαις - ἐκκλησίαι, κειροτονίαι, δημογορίαι κλπ.

Ο πυρὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἥσαν οἱ δπλῖται, ἢτοι οἱ βαρέως ὠπλισμένοι, φέροντες κύρια μὲν ἀμυντικὰ ὅπλα ἀσπίδα, θώρακα, κράνος καὶ κηνημάδας, ἐπιθετικὰ δὲ δόρυ, ξίφος καὶ μάχαιραν· ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸ σημερινὸν πεζικόν.

Παρὰ τούτους ἥσαν οἱ ψιλοὶ ἢ γυμνῆτες, οἵτινες ὠνομάζοντο οὕτῳ διότι ἐστεροῦντο ὅπλων ἀμυντικῶν ἔφερον μόνον ὅπλα ἐπιθετικὰ ἀκόντιον, τόξον, σφενδόνην καὶ πέλτην (παρὰ Θραξὶ) καὶ δὲν ἐμάχοντο ἐκ τοῦ συστάδην, ἀλλ᾽ ἐξ ἀποστάσεως. Εἰδη δὲ ψιλῶν ἥσαν οἱ πελτασταὶ ἢ ἀκοντισταὶ, οἱ τοξόται καὶ οἱ σφενδονῆται· οἱ ψιλοὶ ἐν γένει δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὸ ἡμέτερον εὔζωνικόν.

Τὸ Ἑλληνικὸν μισθοφορικὸν στράτευμα τοῦ Κύρου δὲν εἶχεν ἵππεῖς· βραδύτερον ἡναγκάσθη νὰ καταρτίσῃ τοιούτους ὅπλίσαν αὐτοὺς διὰ σπολάδων ἢτοι ἵππικῶν θωράκων· οἱ ἵππεῖς ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸ σημερινὸν ἵππακόν.

Ο ἵππος ἔφερε προμετωπίδιον ἢτοι πλάκα μεταλλίνην πρὸς προφύλαξιν τοῦ μετώπου, προστεργίδιον, δισάντως μεταλλίνον, πρὸς προφύλαξιν τοῦ στήθους καὶ παραπλευρίδια, πρὸς προφύλαξιν τῶν πλευρῶν.

Οἱ ὅπλῖται διηροῦντο εἰς λόχους, ἔκαστος τῶν ὅποιων ἀπετελεῖτο ἐξ 100 ἀνδρῶν συνήθως καὶ διφετεῖτο ὑπὸ τοῦ λοχαγοῦ· ἔκαστος λόχος ὑποδιῃρεῖτο εἰς 2 πεντηκοστῆς, ἐκ τῶν ὅποιων ἐκάστη ἀπετελεῖτο ἐξ 50 ἀνδρῶν καὶ εἰς 4 ἐνωμοτίας, ἐκάστη τῶν ὅποιων ἀπετελεῖτο ἐξ 25 ἀνδρῶν. Τὴν πεντηκοστὴν διώκει ὁ πεντηκοντάρχης, τὴν δὲ ἐνωμοτίαν ὁ ἐνωμοτάρχης.

Οἱ ψιλοὶ διηροῦντο εἰς τάξεις, ἔκάστη τῶν ὅποιων περιελάμβανεν 100 ἀνδρας· ὁ ἀρχιγέρος δὲ ταύτης ἔκαλεῖτο ὅτε μὲν ταξίαρχος, ὅτε δὲ λοχαγός.

Οἱ ἵππεῖς διηροῦντο εἰς ἔλας, ἔκάστη τῶν ὅποιων ἀπετελεῖτο ἐξ 60 ἢ 64 ἵππεων· ὁ δὲ ἀρχιγέρος τοῦ ἵππου ἔκαλεῖτο ἵππαρχος.

Τοὺς πολεμιστὰς ἱκολούθει ὁ ὄχλος, ὅστις ἔφοροντιζε πρὸς μεταφορὰν καὶ πρὸς φύλαξιν τῶν ἐφοδίων τοῦ στρατεύματος. Η μεταφορὰ ἐγίνετο δι' ὑποζυγίων ἢ σκευοφόρων.

Πίναξ τῆς συστάσεως τοῦ μισθοφορικοῦ στρατοῦ τῶν Ἑλλήνων.

<i>Διαιρεσις</i>	<i>Καταμε- ρισμὸς εἰς :</i>	<i>Ἐπιθετικὰ ὅπλα</i>	<i>Ἀμυντικὰ ὅπλα</i>
<i>Βαρέως ὠπλισμένοι</i> (ψυλητες, ψιλοι)	ὅπλιται	λόχους	τὸ δόρυ τὸ ξίφος ἡ μάχαιρα
			τὸ κράνος ὁ θώραξ αἱ κνημῖδες ἡ ἀσπὶς
	πελτασταὶ ἢ ἀκον- τισταὶ τοξόται σφενδονῆται	τάξεις	τὸ ἀκόντιον (παρὰ τοῖς Θρᾳξῖν ἡ πέλτη) τὸ τόξον ἡ σφενδόνη
<i>Ιπτεῖς</i>	ίπτεῖς	ἱλας	τὸ δόρυ, τὸ ξίφος
<i>Oχλος</i>	οἱ ὥγλοις τὰ ὑποζύγια τὰ σκέυοφρόρα		ἡ σπολὰς

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Οι "Ελληνες δὲν είχον ἀντιληφθῆ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου· διὰ τοῦτο ἡπόρουν ὅτι οὕτε οὗτος ἐφάνετο οὕτε ἄλλον ἔστελλεν, ἵνα ἀναγγείῃ εἰς αὐτοὺς τί πρέπει νὰ πράξωσιν. "Οὐεν ἀπεφάσισαν νὰ προχωρήσωσι μέχρις ὃτου συναντηθῶσι μετ' αὐτοῦ· ἀλλ' ἐν φήμησι πρόδος ἀναχωρήσιν, ἔρχονται Προκλῆς ὁ ἄρχων τῆς Τευθρανίας καὶ Γλοῦς ὁ υἱὸς τοῦ Ταμῆ, οἵτινες ἀγγέλλουσιν εἰς αὐτοὺς ὅτι ὁ μὲν Κύρος ἐφονεύθη, ὁ δὲ Ἀριαῖδος εἴχε καταφύγει εἰς τὸν σταθμόν, ἐκ τοῦ ὅποιου είχον ἐκκινήσει τὴν προηγουμένην ἡμέραν· καὶ ὅτι ἔλεγεν ὁ Ἀριαῖδος ὅτι ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν θὰ περιέμενε τοὺς "Ελληνας, ἐάν δὲ δὲν ἐλθωσι, τὴν ἐπομένην θὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ἰωνίαν, ἐκ τῆς ὕδου, ἐκ τῆς ὅποιας εἴχεν ἔλθει. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ μεγάλως ἐλυποῦντο, ὁ δὲ Κλέαρχος λέγει εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους νὰ εἴπωσιν εἰς τὸν Ἀριαῖδον, ὅτι, ἐάν ἐλθῃ πρόδος αὐτούς, ὑπόσχονται νὰ τὸν ἀναβιβάσωσιν εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον· ἀπεστέλλει δὲ μετ' αὐτῶν καὶ τὸν Χειρίσοφον καὶ τὸν Μένωνα, ὅστις ἦτο φίλος ἐκ φιλοξενίας τοῦ Ἀριαίδου. Ἀλλὰ περὶ τὴν μεσημβρίαν ἔρχονται παρὰ βασιλέως καὶ Τισσαφέροντος ἀπεσταλμένοι, μεταξὺ τῶν ὅποιων καὶ ὁ "Ελλην Φαλήνος, οἵτινες καλέσαντες τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν Ἑλλήνων λέγουσιν, ὅτι ὁ βασιλεὺς διατάσσει, ἐπειδὴ εἶναι νικητής καὶ ἔχει φονεύσει τὸν Κύρον, νὰ παραδώσωσι τὰ ὅπλα· καὶ ἐπειτα, ἀφ' οὗ ὑπάγωσιν εἰς τὰς θύρας τοῦ βασιλέως, νὰ προσπαθήσωσι νὰ ἐπιτύχωσιν, ἐάν τιμορέσουν, χάριν τινά. Οι "Ελληνες ἤγανάκτησαν ἀκούσαντες ταῦτα, ὁ δὲ Κλέαρχος ἀπήντησε θαρραλέως καὶ λακωνιῶς, ὅτι δὲν εἴναι ἴδιον τῶν νικώντων νὰ παραδίδωσι τὰ ὅπλα! Μετὰ τοῦτο δὲ ἔξελθων ἵνα ἴδῃ τὰ ιερὰ—διότι ἔτυχε θυσιάζων τὴν στιγμὴν ἐκείνην—ἀνέθηκεν εἰς τοὺς ἄλλους στρατηγοὺς νὰ δώσωσι τὴν καλυτέραν ἀπάντησιν ποὺ είχον· καὶ ἀληθῶς ἔδωκαν θαρραλέας ἀπαντήσεις στρατηγοί τινες καὶ ίδικ ὁ Θεόπομπος ὁ Ἀθηναῖος, αἱ όποιαι οὐδόλως ηγεμονίστησαν τὸν Φαλήνον. Διὰ τοῦτο, ὅτε ἐπανῆλθεν ὁ Κλέαρχος, προκαλεῖ αὐτὸν νὰ δώσῃ τὴν ἀπάντησιν· τότε ὁ Κλέαρχος ποιούμενος ἐκκλησιν εἰς τὸ ἔθνικὸν αὐτοῦ αἴσθημα προσπαθεῖ νὰ ἀποσπάῃ παρ' αὐτοῦ ἀρέσκουσαν αὐτῷ συμβουλὴν πρόδος τοὺς "Ελληνας. Ἀλλ' ὁ πονηρὸς Φαλήνος ἐπιτηδείως ὑπεκφυγών, δίδει ἀδρόστον συμβουλήν. Οἱ Κλέαρχος τότε ἀπαντᾷ καὶ οὗτος ἀσύρτως, καίτοι ἐπανειλημμένως προεκλήθη ὑπὸ τοῦ Φαλήνου νὰ δηλώσῃ σαφῶς τὶ προτιμῶσιν οἱ "Ελληνες: σπονδάς ἢ πόλεμον.

Μετὰ τοῦτο ὁ Φαλήνος καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεσταλμένοι τοῦ βασιλέως ἀνεχώρησαν· ἐπανῆλθον δὲ οἱ πρόδος τὸν Ἀριαῖδον ἀποσταλέντες Προκλῆς καὶ Χειρίσοφος, οἵτινες ἀναγγέλλουσιν, ὅτι οὗτος δὲν δέχεται τὸ προσφερόμενον βασιλικὸν ἀξιώμα, ἀλλ' ἐάν θέλωσι νὰ ἐπανέλθωσι, προτρέπει νὰ ὑπάγωσιν εὐθὺς πρὸς αὐτὸν κατὰ ταύτην τὴν νύκταν· ἄλλως αὐδιον τὴν πρώτην λέγει ὅτι αὐτὸς θὰ ἀναχωρήσῃ. Οἱ "Ελληνες πεισθέντες ὑπὸ τοῦ Κλέαρχου ἔρχονται πρὸς Ἀριαῖδον περὶ τὸ μεσονύκτιον· παρ' αὐτῷ δὲ συνελθόντες οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ τῶν Ἑλλήνων συνάπτουσι συνθήκην μετ' αὐτοῦ πρὸς ποινὴν ἐπιστρο-

φήν. Τότε δ' Ἀριαῖος ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ Κλεάρχου λέγει ποίαν γνώμην ἔχει περὶ τῆς κοινῆς πορείας. Μετὰ τοῦτο ἐκκινήσαντες περὶ τὰ ἔξημερώματα, φθάνουσι περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἥλιου εἰς κάμιας τῶν Βαβυλωνίων, ὅπου ἐστρατοπέδευε καὶ ὁ βασιλεὺς· οἱ δὲ προσελθόντες βραδύτερον—εἶχε δὲ πλέον σκοτεινάσει—διέμενον εἰς τὸ ὑπαιθρον καὶ μὲ τάς κραυγάς των ἐνέβαι·ον πανικὸν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ βασιλέως. Κατὰ τὴν ἰδίαν νύκτα συνέβη πανικὸς καὶ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἐλλήνων, τὸν δποῖον δι' εὐφυοῦς τεγνάσματος κατέπαυσεν δὲ Κλέαρχος.

Ο δὲ βασιλεὺς ἐκπλαγεὶς ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκήτῳ ἐμφανίσει τῶν Ἐλλήνων πέμπει ἄμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἥλιου κήρυκας πρὸς αὐτοὺς πρὸς σύναψιν σπονδῶν. Ο δὲ Κλέαρχος ἐπιτηδείως ἀπαντᾷ πρὸς αὐτούς, ὅτι μὴ ἔχοντες τρόφιμα εὐρίσκονται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ συνάψωσι μάχην πρῶτον πρὸς προμήθειαν τροφῶν καὶ ἐπειτα νὰ γίνῃ λόγος περὶ σπονδῶν. Ταῦτα πληροφορηθεὶς ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει πάλιν τοὺς κήρυκας μετὰ δοδηγῶν, οἵτινες, ἐάν ἐγίνοντο σπονδαί, ἔμελον νὰ δοδηγήσωσι τοὺς Ἐλληνας εἰς μέρη ἀπὸ τὰ δποῖα θὰ ἐπρομηθεύνοντο τροφάς. Τότε οἱ Ἐλληνες ἐδέχθησαν νὰ συνάψωσι σπονδὰς καὶ ὠδηγήθησαν εἰς κάμιας, ὅπου ενδρον ἀφθονα τὰ τρόφιμα. Κατὰ τὴν τοίτην ἡμέραν ἔρχεται πρὸς τοὺς Ἐλληνας παρὰ τοῦ βασιλέως ὁ Τισσαφέρνης, ὃστις ζητεῖ νὰ μάθῃ διὰ τίνα λόγον ἔξεστρατευσαν κατὰ τοῦ βασιλέως. Ο Κλέαρχος διμολογεῖ ἐξ ὀνόματος τῶν στρατηγῶν τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τῆς ἐκστρατείας τῶν Ἐλλήνων· ἀλλὰ προσθέτει νῦν, ὅτε ὁ Κῦρος ἀπέθανεν, οὐδένα λόγον ἔχθρας κατὰ τοῦ βασιλέως ἢ τῆς χώρας ἔχουσι· θὰ ἐπέστρεφον δὲ εἰς τὴν Ἐλλάδα, ἐάν κάνεις δὲν ἡμιπόδιζεν αὐτούς. Ο Τισσαφέρνης ἀναγγεῖλας ταῦτα εἰς τὸν βασιλέα, ἐπανέρχεται μετὰ τοεῖς ἡμέρας καὶ συνάπτει συνθήκην μετὰ τῶν Ἐλλήνων μὲ τοὺς ἔξης δρούς· οἱ μὲν Πέρσαι νὰ παράσχωσι τὴν χώραν των φιλικήν καὶ ἀδόλως νὰ δοδηγήσωσι τοὺς Ἐλληνας δπίσω εἰς τὴν Ἐλλάδα, οἱ δὲ Ἐλληνες νὰ πορεύωνται ὡς πρεύεται τις διὰ χώρας φιλικῆς λαμβάνοντες τρόφιμα χωρὶς νὰ βλάπτωσιν οὐδένα.

Μετὰ ταῦτα οἱ Ἐλληνες, σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ ὁ Ἀριαῖος, περιέμενον ἐστρατοπέδευμένοι περὶ τὰς 20 ἡμέρας τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Τισσαφέρνους, ὃστις ἔμελλε νὰ δοδηγήσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν Ἐλλάδα, ὡς εἶλεν νποσχεθῆ. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Ἀριαῖος τυχῶν ἀμνηστείας παρὰ τοῦ βασιλέως διεγείρει διὰ τῆς ψυχρότητός του τὴν ὑποψίαν τῶν Ἐλλήνων, οἵτινες ἐκφράζουσι τῷ Κλεάρχῳ ὑπονοίας περὶ τῆς πίστεως τοῦ βασιλέως. Ο Κλέαρχος προσπαθεῖ νὰ καταπραῦῃ τοὺς Ἐλληνας καὶ λέγει ὅτι δὲν εἴναι δυνατὸν νὰ ἔξαπατήσῃ αὐτοὺς δὲ βασιλεύς. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ἐπανέρχεται καὶ ὁ Τισσαφέρνης, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ δποίου ἀναχωροῦσιν ἐκ Βαβυλωνίας, ἐν ᾧ ὁ Ἀριαῖος στρατοπέδευε μετὰ τοῦ Τισσαφέρνους καὶ τῶν ἀλλων βαρβάρων· τοῦτο δὲ ἐπιτείνει τὰς ὑποψίας τῶν Ἐλλήνων, αἵτινες αὐξάνονται ἐφ' ὅσον προχωροῦσιν. Ἡδη ὑπέβλεπον ἀλλήλους καὶ προεφυλάττοντο ὡς ἔχθροι. Ἐν τούτοις προχωροῦσι καὶ φθάνουσιν εἰς τὸ Μηδείας τεῖχος· ἐπεῖθεν δὲ εἰς τὴν παρὰ τὸν Τίγρητα ποταμὸν κειμένην πόλιν Σιττάκην, παρὰ τὴν δποίαν κατεσκήνωσαν οἱ Ἐλληνες, ἐν ᾧ οἱ βάρβαροι διέβησαν τὸν Τίγρητα ποταμόν. Οἱ Ἐλληνες ἀναπαυθέντες διαβαίνουσιν αὐτὸν τὴν προώπιαν μετὰ προφυλάξεως, φοβούμενοι μὴ

ἐπιτεθῶσι κατ' αὐτῶν οἱ βάρβαροι· ἀλλ' οὐδεὶς ἐκινήθη κατ' αὐτῶν. Ἀπὸ δὲ τοῦ Τίγρητος ἐπορεύθησαν εἰς τὴν παρὰ τὸν Φύσκον ποταμὸν κειμένην πόλιν τὸν Ωπιν· ἐκεῖθεν δὲ διὰ τῆς Μηδίας εἰς τὰς κώμας τῆς Παρουσάτιδος, τὰς δόποις ἐπέτρεψεν ὁ Τισσαφέρνης νὰ διαρράσωσιν οἱ "Ελληνες καὶ τέλος εἰς τὴν πέραν τοῦ Τίγρητος μεγάλην πόλιν ὄνομαζομένην Καιναί.

Μετὰ ταῦτα φθάνουσιν εἰς τὸν Ζαπάταν ποταμόν· καὶ ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς, κατὰ τὰς δόποις ὑπῆρχον μὲν ἀμιβαῖαι ὑποφύαι, ἀλλ' οὐδεμία ἐφαίνετο φανερά ἐπιβουλή. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ὁ Κλέαρχος ἐθεώρησε παλὸν νὰ προσκαλέσῃ συνέντευξιν τοῦ Τισσαφέρνους, ἵνα καταπαύσῃ τὰς ἀντοφylας, ἐάν ήδυνατο. Ὁ Τισσαφέρνης προθύμως ἐδέχθη· ὅτε δὲ συνηντήθησαν ὁ Κλέαρχος ἀποδεινύει εἰς αὐτόν, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ δυσπιστῇ πρὸς τοὺς "Ελληνας, διότι ἐμποδίζουσιν αὐτὸὺς νὰ εἶναι πολέμιοι του πρῶτον οἱ τῶν θεῶν ὄρκοι καὶ δεύτερον τὸ κοινὸν συμφέρον. Ὁ Τισσαφέρνης ἀπαντῶν λέγει, ὅτι εἶναι ἀνυπόστατοι αἱ ὑποφύαι των, διότι, ἂν ηθελον θὰ ἥτο δυνατὸν νὰ βλάπτωσιν αὐτὸὺς διὰ πολλῶν μέσων, ἀτινα ἔχουσιν εἰς τὴν διάθεσίν των· ἀλλὰ δὲν προέβησαν εἰς τὴν καταστροφήν των, ἔνεκα τῆς ίδιας του ἐπιθυμίας θέλοντος νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν 'Ελλήνων. Ὁ Κλέαρχος ἐπίστευσεν εἰς τοὺς λόγους τοῦ Τισσαφέρνους· συνεφρόγγησαν δὲ νὰ ἔλθωσι πρὸς τὸν Τισσαφέρνην οἱ στρατιγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ τῶν 'Ελλήνων καὶ αὐτὸς ἐνόπιον δῶν θὰ ἀποκαλύψῃ τίνες εἶναι οἱ λέγοντες πρὸς αὐτὸν ὅτι ὁ Κλέαρχος ἐπιβουλεύει αὐτὸν καὶ τὸν στρατόν του. Ὁ Κλέαρχος ἐπανελθὼν εἰς τὸ 'Ελληνικὸν στρατόπεδον καταπείθει νὰ προσέλθωσιν εἰς τὸν Τισσαφέρνην διαταγοὶ καὶ 20 λοχαγοί, μεταξὺ τῶν δόποιων καὶ αὐτὸς ὁ Κλέαρχος· ὅτε δὲ οὗτοι ἥλθον εἰς τὰ πρόθυρα τῆς σκηνῆς τοῦ Τισσαφέρνους, οἱ μὲν στρατιγοὶ προσεκλήθησαν ἐντός, οἱ δὲ λοχαγοὶ ἔμενον ἐκτὸς τῆς σκηνῆς. Μετ' ὅλων ὅμως δοθέντος συνθήματός τινος οἱ μὲν στρατηγοὶ συνελαμβάνοντο, οἱ δὲ λοχαγοὶ κατεσφάγγησαν. Οἱ "Ελληνες μαθόντες τοῦτο εὐθὺς ὅρμωσιν εἰς τὰ ὅπλα νομίζοντες, ὅτι ἀμέσως θὰ ἔλθωσιν οἱ βάρβαροι καὶ οὗτοι μὲν δὲν ἐφάνησαν, ἥλθον δὲ μόνον ὅληι, μεταξὺ τῶν δόποιων ὁ 'Αριαῖος, 'Αριάῖος καὶ Μιθριδάτης, ἀποσταλέντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως. Τότε ὁ 'Αριαῖος λαβὼν τὸν λόγον προσπαθεῖ νὰ δικαιοιογίσῃ τὴν διαγωγὴν τῶν βαρβάρων, προελθοῦσαν δῆθεν ἐκ τῆς ἐπιορείας τινῶν ἐκ τῶν 'Ελλήνων ἀρχηγῶν· μετὰ τοῦτο λέγει ὅτι ὁ βασιλεὺς ἀπατεῖ νὰ παραδώσωσι τὰ ὅπλα. Πρὸς ταῦτα ἀποκριθεὶς ὁ Κλεάνωρ ἐξήλεγξε τὸν 'Αριαῖον ὃς προδότην καὶ ἐπίορκον, ὃ δὲ Ξενοφῶν μετριωπαθέστερος ἀπήγιτε τὴν ἀπόλυτιν τοῦ Προξένου καὶ τοῦ Μένωνος, οἵτινες, ὡς αὐτὸς ὁ 'Αριαῖος εἶπεν, ἀπεδείχθησαν ἀθῷοι. 'Αλλ' οἱ βάρβαροι πολλὴν ὥραν συνεννοηθέντες πρὸς ἀλλήλους, ἀνεκώριτσαν χωρὶς νὰ δώσωσιν οὐδεμίαν ἀπάντησιν—τί εἶχον νὰ ἀπαντήσωσι;

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΡΙΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Ἐν ᾧ, μετὰ τὴν σύλληψιν τῶν στρατηγῶν, οἱ Ἑλληνες ἐστρατοπεδευμένοι παρὰ τὸν Ζαπάταν ποταμὸν εὐρίσκοντο εἰς φοβερὰν ἀμηχανίαν, συλλογιζόμενοι τὴν ψέσιν των καὶ μὴ γνωρίζοντες τί νὰ πράξωσιν, Ξενοφῶν δὲ Ἀθηναῖος, ὅστις εἶχε λάβει μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν ἄνευ τινὸς ἀξιώματος, ἵδων κατὰ τὴν νύκτα δονειρον καὶ ἐκ τούτου ἐνθαρρυνθεὶς προσπαθεῖ πρῶτος νὰ διεγείρῃ τὰς ἐλπίδας τοῦ στρατεύματος καὶ νὰ διαλύσῃ τὴν δεινήν αὐτοῦ στενοχωρίαν. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης, ἀρχίζει τὸ λαμπρὸν στάδιον τοῦ Ξενοφῶντος. Ἐγερθεὶς λοιπὸν ἀπὸ τοῦ ὕπνου συγκαλεῖ πρῶτον τοὺς τοῦ Προξένου λογαριάζοντας, τοὺς ὅποιους διὰ πολλῶν ἐπιχειρημάτων καὶ λόγων ἐνθαρρυντικῶν προτρέπει νὰ γίνωσιν εἰσηγηταὶ γνώμης περὶ ἔξακολουθήσεως τοῦ πολέμου· καὶ ἀληθῶς οὗτοι πεισθέντες καλοῦσιν εἰς συνέλευσιν τοὺς διασωθέντας στρατηγούς καὶ λοχαγούς. Καὶ ἐν τῇ συνελεύσει ταύτῃ δὲ Ξενοφῶν λαβὼν τὸν λόγον προτείνει εἰς αὐτοὺς νὰ ἔξακολουθήσωσι πάσῃ δυνάμει καὶ μετὰ θάρρους τὸν πόλεμον ἐκλέγοντες εὐθὺς νέους στρατηγούς καὶ λοχαγούς· ἡ γνώμη του γίνεται δεκτή καὶ ἀντὶ τῶν συλληφθέντων στρατηγῶν ἐκλέγονται πέντε ἄλλοι.

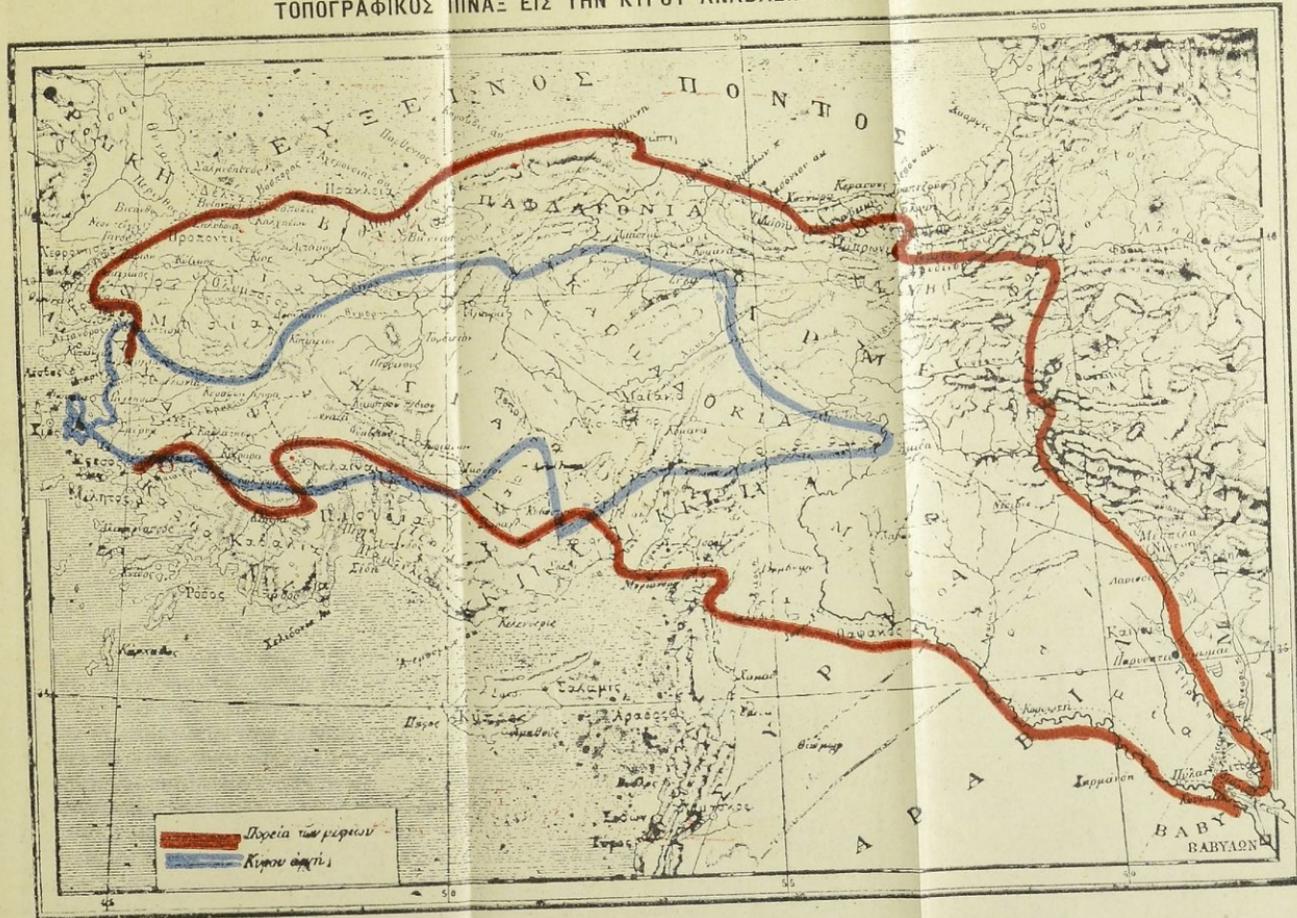
Μετὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν νέων στρατηγῶν πάντες οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Ἑλλήνων συγκαλοῦσι τοὺς στρατιώτας εἰς γενικὴν συνέλευσιν· ἐν δὲ τῇ συνελεύσει ταύτῃ δὲ Χειρίσιφος καὶ ὁ Κλεάνωρ διαδοχικῶς λαβόντες τὸν λόγον ἐκθέτουσι τοὺς λόγους δι' οὓς φρονοῦσιν, ὅτι πρέπει νὰ ἔξακολουθήσωσι τὸν πόλεμον μέχρις ἐσχάτων καὶ νὰ προσέξωσι νὰ μὴ ἔξαπατηθῶσι πλέον ὑπὸ τῶν βαρβάρων. Μετὰ τούτους λαβὼν τὸν λόγον δὲ Ξενοφῶν ὑπενθυμίζει πρῶτον τοὺς ἐνδόξους ὄγκων τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὸν Περσῶν καὶ τὰς ἴδιας των τελευταίας νίκας· ἐπειτα ἐκθέτει τοὺς λόγους δι' οὓς καὶ οὗτος φρονεῖ, ὅτι πρέπει νὰ ἔξακολουθήσωσι τὸν πόλεμον μετὰ θάρρους καὶ ἐλπίδος. Ἡ γενικὴ συνέλευσις ἀποδέχεται ἀμέσως τὰς προτάσεις τοῦ Ξενοφῶντος, ὅστις μετὰ ταῦτα προτείνει μέσα πρὸς ἀσφαλῆ προμήθειαν τῶν τροφίμων καὶ σχέδιον πορείας, ἄτινα ἐπίσης γίνονται δεκτὰ ὑπὸ τῆς συνευλέσεως.

‘Αφ’ οὖ δὲ ἐπραξαν τὰ ἀποφασισθέντα ἐγενμάτιζον, ὅτε ἔρχεται ὁ Μιθριδάτης, φιλίαν ὑποκρινόμενος, καὶ προσπαθεῖ νὸς πείσῃ τὸν Ἑλληνας, ὅτι εἰναι ἀδύνατον νὰ σωθῶσιν ἄνευ τῆς θελήσεως τοῦ βασιλέως· τότε ἐννοήσατες οἱ στρατηγοί, ὅτι ἦτο δολίως ἀπεσταλμένος, ἀποφασίζουσιν, ἐφ’ ὅσον εὐρίσκονται· ἐν τῇ πολεμικῇ γόρᾳ, νὰ ἔξακολουθήσωσι πόλεμον ἀκήρους τὸν πόλεμον δολερὸν καὶ κρύφιον. Μετὰ τοῦτο διαβαίνουσι τὸν Ζαπάταν ποταμόν. ‘Ἄλλ.’ ἐν ᾧ δὲν εἶχον προχωρήσει πολὺ, ἐπιφανέται καὶ πάλιν ὁ Μιθριδάτης, ὅστις πλησιάζει αὐτοὺς ὡς φύλος· ἀλλ’ αἴφνης ἐπιτίθεται λατ’ αὐτῶν καὶ προξενεῖ πολλὰς βλάβας, χωρὶς αὐτὸς νὰ πάθῃ τίποτε ὑπὸ αὐτῶν. Τοῦτο ἔσαναγκάζει τοὺς Ἑλληνας νὰ καταρτίσωσι δύο σώματα σφενδονητῶν καὶ ἵπτεων, ἵνα ἀποκρούσωσιν ἐνδεχομένας ἐπιθέσεις τῶν πολεμίων.

Τὴν ἐποιηένην ἐπιτίθεται πάλιν κατὰ τῶν Ἐλλήνων ὁ Μιθριδάτης· ἀλλὰ δὴ οὗτοι εὐκόλως τρέπουσιν αὐτὸν εἰς φυγήν. Οἱ Ἐλληνες μετά τούτο ἀσφαλῶς πορεύομενοι φθάνουσιν εἰς τὴν παρὰ τὸν Τίγρητα ποταμὸν κειμένην πόλιν **Λάρισαν**· ἐκεῖθεν δὲ φθάνουσιν εἰς ἑτέραν πόλιν τὰ **Μέσπιλα**· ἐν φ' δ' ἐξηκολούθουσιν τὴν πορείαν ἐπιφαίνεται ὁ Τισσαφέροντος, ὑπὸ τοῦ διοίου παρενθέμενοι, μεταβάλλουσι παράταξιν καὶ προχωροῦσιν εἰς κώμιας πολλὰς ὁφους ὑψηλούς. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκεῖ ἐπληγώθησαν πολλοί, ἡναγάσσουν νὰ μείνωσιν αὐτοῦ τρεῖς ημέρας. Τὴν τετάρτην ημέραν καταβαίνουσιν πεδιάδα· ἐνσχολούμενοι δὲ κατὰ τὴν πορείαν ὑπὸ τοῦ Τισσαφέροντος σῆσθησαν νὰ κατασκηνώσωσιν εἰς τινὰ κώμην, ἔνθα ἀπέκρουσαν τοι βάροντος. Κατὰ τὴν νύκτα δέ, δτε ἀνεχώρησαν οἱ βάρβαροι, ἀνεχώρησαν αἱ Ἐλληνες· διήνυσαν δὲ τόσην πορείαν, ὥστε μόλις μετὰ τρεῖς ἡρας καταφθάνουσιν αὐτοὺς οἱ πολέμιοι. Τὴν δὲ τετάρτην ημέραν ἐν αιρῷ νυκτὸς προχωρήσαντες καταλαμβάνουσι τὸ ἄκρον ὅρους τινός, ἐν τοῦ ἱποίου ἔμελλον νὰ διέλθωσιν οἱ Ἐλληνες. Ἀλλ' ὁ Ξενοφῶν διὰ ταχείας καὶ ἐπιτυχοῦς κινήσεως ἐκδιώκει αὐτοὺς ἐκεῖθεν.

Μετὰ τοῦτο οἱ Ἐλληνες κατελθόντες εἰς τὴν πεδιάδα ἐστράτευσαν εἰς κώμην μεστήν πολλῶν ἀγαθῶν. Λύφρης ἐπιτίθενται καὶ πάλιν κατ' αὐτὸν οἱ βάρβαροι καὶ φονεύουσι τινας ἐν τῶν πρὸς διαρπαγὴν τραπέντων· δὲ Τισσαφέροντος ἐπεγείρησεν νὰ καύσῃ τὰς κώμιας—πρᾶγμα, τὸ διοίον ἐλύπησέ τινας τῶν Ἐλλήνων φοβουμένους μὴ δὲν ἔχωσι πόθεν νὰ προμηθευθῶσι τρόφιμα. Ἐνταῦθα συνέρχονται εἰς σινέλευσιν οἱ στρατηγοί καὶ λοχαγοί· πάλιν δὲ λόπη καὶ ἀμιχανία κατέλαβε τοὺς Ἐλληνας, διότι εὑρέθησαν ἀποκεκλεισμένοι ἀφ' ἐνὸς μὲν ὑπὸ ὑπερψηφίλων δρέων, τῶν Καρδουχείων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπὸ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ, ὅστις ἦτο ἀδιάβατος, καταστραφείσης τῆς γεφύρας αὐτοῦ, ἡ δὲ ἀντιτέραν ὅχθη αὐτοῦ κατείχετο ὑπὸ τῶν πολεμίων. Ἐσκέπτοντο λοιπὸν ποῦ νὰ διευθυνθῶσι· τότε Ῥόδιός τις προτείνει νὰ διαβῶσι τὸν ποταμὸν δι' ἀσκῶν φουσκωθέντων. Ἀλλ' οἱ Ἐλληνες ἀρχηγοί εὐδόντες δυσεκτέλεστον τὸ ἔργον, συναθροίζουσι τοὺς ἐντοπίους αἰχμαλώτους καὶ ζητοῦσι παρ' αὐτῶν ἀκριβεῖς πληροφορίας περὶ τῆς φύσεως καὶ τῆς θέσεως τῶν περιξιωρῶν. Τέλος δ' ἀποφασίζουσι νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν πορείαν πρὸς βορρᾶν καὶ διὰ τῶν δρέων τῶν ἀγρίων Καρδούχων νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὴν πλουσίαν Αρμενίαν, τῆς διοίας ἥροντος ὁ Ὁρόντας· διότι ἐκεῖθεν, ὡς εἶχον μάθει, ἦτο εὔκολον νὰ μεταβῇ τις, ὅπου ἥθελεν.

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΝ ΤΟΥ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

T
ηδη
λῶς :
Λάρι
λούθι
μενοι
φους
μείνα
πεδιά
σθησι
βάροι
αί "Ε
κατας
νυκτό
ξιελλ.
ζοῦς

M.
κώμη
βαροι
νης ἐτ
Ἐλλή
ταινθα
ἀμηγα
ἔνος μ
Τίγρη
ἡ δὲ ἀ
πὸν π
μὸν δι
λεστον
παρ' α
χωρῶν
καὶ δι
Ἄρμεν
ητο εῦ:

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

- 1) **Έλληνική Χρηστομάθεια**, Τόμος Α' συντεταγμένος κατά τό τελευταίον πρόγραμμα του Υπουργείου και κατά τις νεωτάτες διδακτικάς μεθόδους — ήτοι λογικής διαρροώσεως της ψήλης εις ένότητας, σκοτών παιδαρισμών, έπιγραφών, σημειώσεων, εικόνων καλλιτεχνών κλπ. πρός χρήσιν τῶν μαθητῶν τῆς Α' τάξεως τῶν Έλληνικῶν σχολείων.
- 2) **Έλληνική Χρηστομάθεια**, Τόμος Γ' (μέρ. α'), περιέχων τὰ τέσσαρα τελευταία βιβλία τῆς Κύρου Ἀναβάσεως τοῦ Ξενοφόντος και τὸ ἐνύπνιον τοῦ Δουσκιανοῦ, κατά τὸ τελευταῖον πρόγραμμα του Υπουργείου και συντεταγμένος ωσπρότερος κατά τις νεωτάτες διδακτικάς μεθόδους - λογικής διαρροώσεως τῆς ψήλης εις ένότητας, σημειώσεων κλπ., εικόνων, σχεδίων παιχν. γεωγραφικοῦ πίνακος κλπ. πρός χρήσιν τῶν μαθητῶν τῆς Γ' τάξεως τῶν Έλληνικῶν σχολείων.
- 3) **Έλληνική Χρηστομάθεια**, Τόμος Γ' (μέρος β'), περιέχων μέρη κατ' ἔξλογην ἐκ τοῦ Γ' και Δ' βιβλίου τῶν Έλληνικῶν τοῦ Ξενοφόντος και τῶν Ἀνάχαρσιν τοῦ Δουσκιανοῦ, κατά τὸ τελευταῖον πρόγραμμα και συντεταγμένος ωσπρότερος κατά τις νεωτάτες διδακτικάς μεθόδους.
- 4) **Ιστορία τοῦ Έλληνος**, Τόμ. Α' πρός χρήσιν τῶν μαθητῶν τῆς Α' τάξεως τῶν Έλληνικῶν σχολείων. Ἐγκεκριμένη.
- 5) **Ιστορία τοῦ Έλληνος**, Τόμος Β' πρός χρήσιν πῶν μαθητῶν τῆς Β' τάξεως τῶν Έλληνικῶν σχολείων. Ἐγκεκριμένη.
- 6) **Ιστορία τοῦ Έλληνος**, Τόμος Γ' πρός χρήσιν τῶν μαθητῶν τῆς Γ' τάξεως τῶν Ελληνικῶν σχολείων. Ἐγκεκριμένη.
- 7) **Ιερὰ Ιστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης**, πρός χρήσιν τῶν Δημοτικῶν σχολείων, μεταρρυθμισθεῖσι συμφρόνως τῷ τελευταίῳ προγράμματι. Ἐγκεκριμένη.
- 8) **Ιερὰ Ιστορία τῆς Καινῆς Διαθήκης**, πρός χρήσιν τῶν Δημοτικῶν σχολείων, συμφρόνως τῷ τελευταίῳ προγράμματι. Ἐγκεκριμένη.
- 9) **Ιστορία τῆς ἀρχαίας Ελλάδος**, πρός χρήσιν τῶν Δημοτικῶν σχολείων. Ἐγκεκριμένη.
- 10) **Ιστορία τῆς νεωτέρας Ελλάδος**, πρός χρήσιν τῶν Δημοτικῶν σχολείων. Ἐγκεκριμένη.
- 11) **Ιστορία τῶν νέων χρόνων**, πρός χρήσιν τῶν πλήρων Δημοτικῶν σχολείων. Ἐγκεκριμένη.
- 12) **Γεωγραφία τῆς παλαιᾶς καὶ νέας Ελλάδος**, κατὰ τὴν νέαν διοικητικὴν διαίρεσιν, μετ' εἰσαγωγῆς, εικόνων κλπ. πρός χρήσιν τῶν Δημοτικῶν σχολείων.
- 13) **Πλάτωνος Κρίτων**. Μετάφρασις, σχόλια κλπ. ἐν τῇ λογοτεχνικῇ βιβλιοθήκῃ Φέξῃ.
- 14) **Δημοσθένους οἱ τρεῖς Ολυνθιακοί**. Μετάφρασις κλπ. ἐν τῇ αὐτῇ βιβλιοθήκῃ.
- 15) **Δημοσθένους οἱ τέσσαρες Φιλιππικοί**. Μετάφρασις κλπ. ἐν τῇ αὐτῇ βιβλιοθήκῃ.
- 16) **Δημοσθένους δ περὶ τοῦ στεφάνου λόγος**. Μετάφρασις κλπ. ἐν τῇ αὐτῇ βιβλιοθήκῃ.
- 17) **Ἡ τραγῳδία τοῦ Γολγοθᾶ**. Μελέτη.
- 18) **Ο Έλληνισμὸς διὰ τῶν αἰώνων**. Μελέτη.
- 19) **Ο Χριστιανισμὸς καὶ αἱ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα ὑπηρεσίαι του**. Μελέτη.
- 20) **Τὸ Εὐαγγέλιον καὶ οἱ μεγάλοι ἀνδρεῖς**. Μελέτη.
- 21) **Οἱ Τρεῖς Ιεράρχαι καὶ αἱ πρὸς τῶν Έλληνισμῶν καὶ Χριστιανισμῶν ὑπηρεσίαι των**. Μελέτη.

Τεμάχια Δραχ. 1.50